

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

สารนิพนธ์

ของ

นางสาววรวรรณ ทองเหมือน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

371.2007

3 276ก

8.3

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

สารนิพนธ์

ของ

นางสาววรรณ ทองเหมือน

23 ก.ค. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2545

สังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

นางสาววรรรณ ทองเหมือน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2545

วรรณ ทองเหมือน. (2545). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

สารนิพนธ์ กศ.ม(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ . อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษารวบรวมและสังเคราะห์สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสาระสำคัญของงานวิจัย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ ด้านทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศด้าน การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ด้านสภาพการจัดการการนิเทศการศึกษา และสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา เพื่อสามารถนำผลการวิจัยและข้อค้นพบที่ได้จากการสังเคราะห์มาใช้ประโยชน์ ในการวางแผนบริหารพัฒนาปรับปรุงงานนิเทศการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การรวบรวมข้อมูลในการสังเคราะห์เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ได้จากการรวบรวมผลงานการวิจัยที่เป็นปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระของนิสิตนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยได้ทำการสืบค้นจากหอสมุด 4 แห่งคือ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หอสมุดคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และหอสมุดแห่งชาติ ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 จำนวน 106 เรื่อง โดยทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศคือเป็นผู้ที่ดี มีการทำงานแบบประชาธิปไตย มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆได้ ในด้านการปฏิบัติงานของผู้นิเทศต้องมีการประสานงานที่ดีร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยยอมรับการปฏิบัติซึ่งกันและกัน สภาพการจัดการนิเทศต้องมีความพร้อมในด้านการจัดสภาพการนิเทศตลอดเวลา ครูเป็นผู้มีบทบาทในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย สนับสนุนด้านวิชาการพัฒนาการเรียนการสอนให้ต่อเนื่อง ตลอดจนผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากร สื่อการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาตลอดไป

A SYNTHESIS OF EDUCATIONAL SUPERVISION

**AN ABSTRACT
BY
MISS WORAWAN THONGMUAN**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University**

May 2002

Woravan Thongmuan (2545) *A Synthesis of Educational Supervision*

Master project, M.Ed. (Educational Management) Bangkok : Graduate

School, Srinakharinwirot University . Advisor Committee : Assist . Prof .

Dr. Puangratg Kaisornpatt , Assist . Prof . Dr. Pairoj Klinkulab , Assist.

Prof Supeepan Patthanapanich

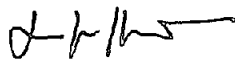
The purposes of this research were to study and bring together in synthesis research on the general state of educational supervision in order that the data may provide a basis to guide practice in educational institutions. In addition, study was made of the most significant features of the following five areas of educational supervision: the characteristics of supervisors, the essential qualities of supervisors, the practice of supervisors, the state of management of educational supervision and problems in the management of educational supervision.

The data used in this synthesis was gathered from the results of doctoral and masters degree research and independent research reports by masters degree students at a number of universities: Srinakharinwirot University, Kasetsart University, Chulalongkorn University, Silpakorn University, Chiangmai University, Khon Kaen University, and King Mongkut Institute of Technology, Lad Krabang. The research was carried out at the following libraries: Srinakharin University, the faculty of Chulalongkorn University, Kasetsart University and the National Library. The research period was from 1995 to 2001 and a total of 106 works were analyzed in depth.

The results of this synthesis of research on educational supervision can be presented in the relevant areas. Desirable supervisors are well-balanced people who have the ability to maintain human relationships and are easily accepted by others. The essential qualities of supervisors are strong leadership skills, a democratic approach to work and the ability to deal with a wide range of problems. In practice, supervisors must be able to ensure effective cooperation between school administrators, themselves and those under supervision, with acceptance on all sides. In the management of educational supervision, supervisors must be prepared at all times. Teachers have a role in organizing a wide range of activities, supporting academic affairs, the continuous development of teaching including support, resources, study and teaching aids as well as the development of teachers' knowledge and technology in educational.

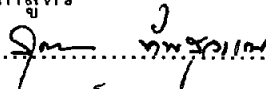
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

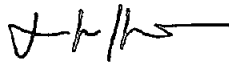
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงรัตน์ เกษรแพทย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

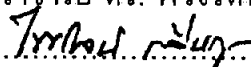
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สูดา ทัพสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบ

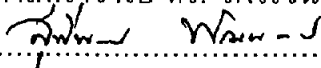
ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงรัตน์ เกษรแพทย์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

กรรมการ

(อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพาณิชย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรศุภกุล)

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

การสังเคราะห์งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในสาระสำคัญ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำ การสังเคราะห์งานวิจัยฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร. มารศรี สุธานี อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ และคณาจารย์ในภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการทำการสังเคราะห์งานวิจัยอย่างถูกต้อง

ขอกราบขอบพระคุณเซอร์แอนนี สนเจริญ อธิการิณีโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพดล ที่กรุณาให้โอกาสในการศึกษาต่อ ในระดับมหาบัณฑิตแก่ผู้วิจัย ทั้งยังให้การส่งเสริมและสนับสนุนเสมอมา

ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากพี่สาวในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เป็นผลให้การจัดเก็บข้อมูลมีความสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

จากการศึกษาและจัดทำ การสังเคราะห์งานวิจัยนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดาที่ได้ส่งเสริมให้การศึกษาด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับคุณค่าประการสำคัญคือ มิตรภาพ และน้ำใจอันดีงามของเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา และเพื่อนร่วมสถานที่ทำงาน ที่มีได้กล่าว นามอีกหลายท่าน ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการจัดทำ การสังเคราะห์วิจัยในครั้งนี้มาโดยตลอด

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอบูชาแต่พระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้ความเอื้ออาทรและกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

วรวรรณ ทองเหมือน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	4
วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์.....	4
ความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย	4
ขอบเขตของการสังเคราะห์.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	7
ความหมายของการนิเทศการศึกษา.....	28
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	31
การสังเคราะห์งานวิจัยและสังเคราะห์การนิเทศการศึกษา.....	33
การสังเคราะห์งานวิจัย.....	34
การสังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา.....	42
งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	43
3 วิธีดำเนินการสังเคราะห์.....	49
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
การกำหนดประชากร.....	49
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สถิติที่ใช้ในการสังเคราะห์.....	52
4 ผลการสังเคราะห์ข้อมูล.....	53
ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย.....	53
ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการนิเทศการศึกษา 5 ด้าน.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	161
สรุปผลการสังเคราะห์.....	161
อภิปรายผล.....	164
ข้อเสนอแนะ.....	172
บรรณานุกรม.....	173
ภาคผนวก.....	193
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	235

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. ประเภทของงานสังเคราะห์.....	53
2. จำนวนงานวิจัยจำแนกตามด้าน.....	53
3. ประเภทของงานวิจัย.....	54
4. การตั้งสมมติฐานงานวิจัย.....	54
5. การกำหนดตัวแปรอิสระในงานวิจัย.....	54
6. การกำหนดตัวแปรตามในงานวิจัย.....	55
7. แหล่งที่มาของข้อมูล.....	55
8. วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	56
9. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	56
10. ลักษณะของประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	56
11. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
12. จำนวนร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้.....	57
13. คุณภาพของเครื่องมือ.....	58
14. การหาค่าความเที่ยงตรง.....	58
15. การสร้างเครื่องมือ.....	58
16. ค่าสถิติพื้นฐานของงานวิจัย.....	58
17. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย.....	59
18. วิธีวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาที่สำคัญคือ การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งจากหมวด 1 ถึงหมวด 3 ในมาตรา 6, 8 ,10 ,12, 13 และ 15 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่าเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยกำหนดให้ การจัดการศึกษามีสามรูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการศึกษาในระบบแบ่งเป็นสองระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนมีการฝึกทักษะ กระบวนการด้านความคิด การจัดการให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น สามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยการสอนในลักษณะผสมผสาน ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา กระบวนการเรียนการสอน และนำมาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ โดยอาศัยความร่วมมือกันของบุคคลทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกเหนือจากรัฐ เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกันทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการมีสิทธิและการได้รับสิทธิประโยชน์ตามสมควรแก่กรณี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 5-9)

จากกรอบที่กฎหมายกำหนดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างมากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเกิดขึ้น ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ซึ่งในหมวดที่ 5 ของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงการบริหารและการจัดการศึกษา รวมทั้งกำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยอาศัยระบบการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เป็นเครื่องมือทางการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อรองรับการกระจายอำนาจด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการนิเทศ

การศึกษายังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษา ที่จะก่อให้เกิดคุณภาพทางวิชาการ จากการรายงานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ภาคผนวกที่ 3 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 15) ได้กล่าวถึงข้อกำหนดเพื่อให้การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพว่า ให้มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในทุกระดับและทุกหน่วยงาน ทั้งระดับกระทรวง กรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยคณะบุคคล บุคคล หน่วยงานภายในและภายนอกตามแผนงาน /โครงการ นโยบายของรัฐ นโยบายของกระทรวง ให้มีการรวมเรื่องการตรวจราชการและการนิเทศเข้าด้วยกัน ทั้งระดับ ราชการในส่วนกลางและระดับองค์กรปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษาทั้งนี้ให้มีการประสาน ประโยชน์จาก ข้อมูลร่วมกันกับการตรวจสอบภายใน โดยให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ด้านการ นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ในแต่ละระดับแล้วแต่กรณี และให้มีศึกษานิเทศก์ เป็นผู้รับผิดชอบนิเทศการศึกษาในระดับกรม จังหวัด และอำเภอ โดยทำหน้าที่ประสานงาน วิชาการ เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ผู้ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา ในส่วนของ สถานศึกษาผู้บริหารก็ต้องมีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ เป็นผู้มีความสามารถในด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อ ให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนการสร้างขวัญและ กำลังใจแก่ครูเกิดการประสานสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร หลักที่สำคัญของผู้บริหารจะต้อง เป็นผู้มีความรู้ในเรื่องของการจัดการนิเทศเป็นอย่างดี ทั้งในด้านทฤษฎี หลักการแนวคิด จุดมุ่งหมาย บุคลากรทางการนิเทศ ขอบข่ายงานนิเทศและการดำเนินงานนิเทศสำหรับปฏิบัติ ตามกระบวนการนิเทศในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการ การวางแผน การกำหนดทางเลือก การปฏิบัติการณ์นิเทศ พัฒนาวิธีการนิเทศ การประเมินผล และการรายงานผล

การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาโดยรวมของประเทศ ซึ่งในขณะนี้สถานศึกษาทั้งภาครัฐบาลและเอกชนได้จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง ในด้านของหลักสูตรองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ แนว ความคิดด้านกการจัดการสอน ในลักษณะที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเปลี่ยนแปลง จุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยผ่านกระบวนการทางการนิเทศการศึกษา กระบวนการนิเทศ การศึกษา จึงเป็นส่วนในการช่วยชี้แนะให้ความช่วยเหลือโดยตรงในด้านวิชาการ เป็นกระบวนการ ที่สนับสนุนส่งเสริมการบริหาร การจัดการเรียนการสอน ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ นอกจากนี้กระบวนการนิเทศการ ศึกษายังเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ สูงสุด ในการเรียนของนักเรียน (สจัด อุทรานันท์. 2530 : 12)

อย่างไรก็ตามการนิเทศการศึกษายังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมบูรณ์ ซึ่งจากผู้วิจัยได้ทำการสำรวจศึกษา ผลงานการวิจัยการนิเทศการศึกษา ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต ในรูปแบบของปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระในมหาวิทยาลัย ต่างๆ พบว่าการนิเทศการศึกษายังมีปัญหามากมาย ไม่สามารถพัฒนาไปได้เท่าที่ควรอันเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ด้านลักษณะของผู้นิเทศ พบว่าขาดความรู้ในด้านการประสานงานการนิเทศการศึกษา การวางแผน ขาดความสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาความต้องการ มีความรู้ด้านเทคนิควิธีการนิเทศการศึกษาในระดับน้อย (ศรีวิภา ขำวารี. 2541 : บทคัดย่อ) ส่วนทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศโดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการเป็นผู้นำ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม ทักษะ ในด้านการบริหารงานบุคคลและทักษะการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง (พรวิทย์ ชิตสิน. 2542 : 98-100) และในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นิเทศพบว่า การดำเนินการนิเทศ การศึกษา การวางแผนกำหนดทางเลือก การปฏิบัติการนิเทศ ขึ้นประเมินผลการนิเทศ อยู่ใน ระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ นิเทศอยู่ในระดับปานกลาง (นิตยา ทองไทย. 2542 : บทคัดย่อ) นอกจากนี้วีริชา วงษ์เที่ยง (2540 : 51) ได้กล่าวถึงสภาพการจัดโครงสร้างและสภาพการนิเทศการศึกษาคือควรจัดให้อยู่ ในรูปของคณะกรรมการโดยจัดโครงสร้างหลักและที่ปรึกษาให้มีบุคลากรรับผิดชอบประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง ให้ร่วมกันประสานงานองค์กรการนิเทศการศึกษา อย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่องอีกทั้งสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศพบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ นิเทศ การนิเทศขาดการยอมรับเพราะไม่ได้เกิดจากความต้องการของครู ผู้บริหารโรงเรียน ใช้เวลาในการนิเทศน้อย การนิเทศไม่สม่ำเสมอ การประเมินผลการนิเทศไม่ชัดเจนขาดเกณฑ์ และเครื่องมือในการประเมินผล (วิภา ช้างปิ่น. 2541 : บทคัดย่อ) เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยการ นิเทศการศึกษาเหล่านี้จะบอกถึงระดับของปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นพบซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์สำหรับสถานศึกษาต่างๆ ในการบริหารจัดการ วางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยพิจารณาเห็นความสำคัญ ดังกล่าวจึงได้ดำเนินการทำการสังเคราะห์งานวิจัย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาโดยรวบรวมงานวิจัย ระดับมหาบัณฑิตที่เป็นปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 - 2544 ซึ่งเป็นงานวิจัยนิเทศการศึกษาที่ค่อนข้างใหม่ มีการปฏิรูปการนิเทศการศึกษาที่ชัดเจนตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยได้ทำการศึกษาสภาพทั่วไปของงานวิจัย การนิเทศการศึกษาโดยสรุปสาระสำคัญของงานวิจัยโดยใช้วิธีสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) ในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปรวบรวม การหาคำตอบผลการวิจัยการนิเทศการศึกษา ให้เป็นหมวดหมู่ เป็นระบบ มีขั้นตอนสามารถ

นำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการนำไปแก้ปัญหาต่างๆในสถานศึกษา ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและพัฒนาการนิเทศการศึกษาในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์

1. เพื่อศึกษารวบรวมและสังเคราะห์สภาพทั่วไปของงานวิจัย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
2. เพื่อศึกษาลักษณะสาระสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 ใน 5 ด้าน คือ คุณลักษณะของผู้นิเทศ ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา และสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา

ความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของงานวิจัย การนิเทศการศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานการนิเทศการศึกษา
2. ทำให้ทราบลักษณะสาระสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงานในหน่วยงานและบุคลากรทางการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง
3. ทำให้สามารถนำข้อค้นพบที่ได้จากการสังเคราะห์ งานวิจัยไปใช้วางแผนพัฒนาปรับปรุงงานนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการสังเคราะห์งานวิจัย

การดำเนินงานสังเคราะห์งานวิจัยกำหนดขอบเขตดังนี้

1. การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องการนิเทศการศึกษาที่เป็นปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ของนิสิต นักศึกษาระดับมหาบัณฑิตใน 5 ด้านได้แก่ คุณลักษณะของผู้นิเทศ ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา สภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา เฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 จำนวน 106 เล่ม
2. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์รวบรวมโดยการสืบค้นข้อมูลจากผลงานวิจัยของนิสิต นักศึกษาระดับมหาบัณฑิตของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3. การสังเคราะห์งานวิจัย สภาพทั่วไปของการสังเคราะห์ งานวิจัยการนิเทศและการลักษณะสาระสำคัญของงานวิจัยการนิเทศการศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสังเคราะห์งานวิจัยหมายถึง การหาคำตอบหรือข้อสรุปของงานวิจัยเพื่อตอบปัญหาทางการวิจัยโดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์เนื้อหา บรรยายสรุปข้อมูลที่ได้

2. สังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษาหมายถึง การศึกษาสภาพทั่วไปของงานวิจัยและลักษณะสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “การนิเทศการศึกษา” ใน 5 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้นิเทศ ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาและสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

3. สภาพทั่วไปของงานวิจัยหมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยได้แก่ขอบเขตของงานวิจัย ประเภทของงานวิจัย การตั้งสมมติฐานการวิจัย จำนวนตัวแปรอิสระในงานวิจัย จำนวนตัวแปรตามในงานวิจัย แหล่งที่มาของข้อมูล วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างลักษณะของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้ คุณภาพของเครื่องมือค่าความเชื่อมั่น การหาค่าความเที่ยงตรง การสร้างเครื่องมือ สถิติพื้นฐาน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ลักษณะสาระสำคัญของงานวิจัยหมายถึง การศึกษาข้อมูล ผลงานการวิจัยการนิเทศการศึกษาโดยวิเคราะห์เนื้อหาใน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.1 คุณลักษณะของผู้นิเทศหมายถึง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้นิเทศ ในด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ความสามารถ และความรับผิดชอบหน้าที่ เช่น การเป็นผู้นำ การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีมนุษยสัมพันธ์ มีความประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นต้น

4.2 ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศหมายถึง การศึกษาความสามารถเกี่ยวกับความชำนาญในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ในด้านการบริหารงานบุคคล ด้านกระบวนการกลุ่ม ด้านการเป็นผู้นำ ด้านวิชาการและวิชาชีพ เป็นต้น

4.3 การปฏิบัติงานของผู้นิเทศหมายถึง การศึกษาการทำหน้าที่ของผู้นิเทศในการดำเนินงาน ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียน และด้านการตรวจติดตาม เป็นต้น

4.4 สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาหมายถึง การศึกษาสภาพการดำเนินงาน การนิเทศศึกษาภายในโรงเรียน ในด้านของระบบและขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และประเมินผลเป็นต้น

4.5 สภาพปัญหาในการนิเทศการศึกษาหมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานจัดการนิเทศการศึกษา เช่น ปัญหาบุคลากรขาดความรู้

ความเข้าใจการนิเทศการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาด้านการปฏิบัติงานตลอดจนปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผลเป็นต้น

5. การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาหมายถึง การสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาเรื่อง หรือปัญหาเดียวกันด้วยการนำผลการวิจัยที่ศึกษา เรื่องหรือปัญหาเดียวกันหลาย ๆ เล่ม มาสรุปเป็นเนื้อหาสาระ ซึ่งเป็นคำตอบของเรื่องหรือปัญหานั้น ๆ ให้เห็นชัดเจน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
2. การสังเคราะห์งานวิจัยและสังเคราะห์การนิเทศการศึกษา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

1.1 หลักการนิเทศการศึกษา

หลักการนิเทศการศึกษา จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ผู้บริหารการศึกษาได้ดำเนินการเพื่อให้การศึกษาดำเนินไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้หลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

ซารี มณีสรี (2538 : 27 – 28) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษาดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูโดยทั่วไป อาจจะทำให้ได้โดย
 - 1.1 จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ เพื่อให้ครูได้ทราบหลักวิธีการสอนทั่วไป
 - 1.2 พัฒนาหลักวิชาความรู้ ใช้เทคนิควิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ
 - 1.3 มีความเชื่อมั่นในการสอนมีประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอน
 - 1.4 พัฒนาทัศนคติในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์ดี
 - 1.5 ปรับปรุงแบบประมวลการเรียนรู้การสอน โครงการสอน จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรอันเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน
 - 1.6 จัดทำวัสดุการสอนชนิดต่าง ๆ ที่หาได้ในโรงเรียนและในห้องถิ่น
 - 1.7 เข้าใจเทคนิคการประเมินผล ช่วยให้ประสบการณ์ในการเตรียมเครื่องมือประเมินผลชนิดต่าง ๆ สรุปผลการวัดผล
2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย
3. การนิเทศเป็นการสร้างบรรยากาศให้ครู ได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน
4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน การนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรและการวางแผนพัฒนาหลักสูตร

5. การนิเทศเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ งานนิเทศเป็นงานที่ต้องร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่น โดยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นด้วยการยอมรับนับถือเห็นอกเห็นใจคนอื่น

6. การนิเทศมุ่งเสริมบำรุงขวัญ งานนิเทศควรสร้างเสริมขวัญกำลังใจของครูให้สูงขึ้น มีการยกย่องชมเชย

7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะให้โรงเรียนจัดการศึกษาสอดคล้องกับชุมชน การนิเทศช่วยให้การวางแผนสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาในชุมชน ช่วยให้ครูได้พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชน และส่งเสริมให้ครูได้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรในชุมชน

อนึ่ง ส่งแสง (2540 : 6) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศต้องมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.1 มีนโยบาย จุดมุ่งหมาย และแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศที่แน่วแน่ ชัดเจน

1.2 เป็นไปตามกฎเกณฑ์และสภาพปัญหาหรือความเป็นจริงในเรื่องนั้น ๆ

1.3 มีวิวัฒนาการทั้งด้านเนื้อหา สาร เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ ตลอดจนกลวิธีในการนิเทศ

1.4 มีการติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างมีระบบ

2. การนิเทศเป็นการช่วยกระตุ้น ประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ผู้สอนและผู้เรียนมากกว่าการจับผิด

2.1 มีการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อครูจะได้เข้าใจหลักการสอนทั่วไป

2.2 พัฒนาเทคนิควิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ฝึกทักษะและประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน

2.4 พัฒนาเจตคติในการเรียนการสอนให้อยู่ในเกณฑ์ดี

2.5 ปรับปรุงเอกสาร แผนการสอนเป็นต้น

3. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย

3.1 ผู้นำนิเทศเป็นผู้นำทางด้านวิชาการไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจ

3.2 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้มีการแสดงออกโดยทั่วถึง

3.3 ผู้รับการนิเทศมีอิสระที่จะคิดริเริ่มและมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงาน

3.4 ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4. การนิเทศเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4.1 มีขั้นตอนการนิเทศตามลำดับ มีระเบียบวิธีการ

4.2 มีการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลมาใช้ในการนิเทศ

4.3 มีการประเมินผลและติดตามผล

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 10 – 11) ได้เสนอหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ลักษณะของกระบวนการมีความหมายครอบคลุมถึงการทำงานเป็นขั้นตอน (Steps) มีความต่อเนื่อง (Continuity) ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Interaction) ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของการนิเทศที่ดีทั้งสิ้น

2. การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน โดยผ่านตัวกลางสำคัญ คือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา

3. การนิเทศการศึกษานับบรรยากาศในการเป็นประชาธิปไตย

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (รักชนก เจริญพร.2542 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Burton and Brueckner 1955 : 71 – 72) ได้เสนอหลักการนิเทศไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาคควรถูกต้องตามหลักวิชา (theoretically sound) การนิเทศการศึกษาที่ดีควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้และควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2. การนิเทศการศึกษาคควรเน้นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific method) คือ ควรจะเป็นไปอย่างมีลำดับและมีวิธีการในการศึกษามีการปรับปรุง และประเมินผลสิ่งต่างๆ ภายในของเขตของงานนั้น การนิเทศควรมาจากการรวบรวมข้อมูลและการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้ .

3. การนิเทศการศึกษาคควรเป็นประชาธิปไตย (democratic) คือ จะต้องเคารพในตัวบุคคลและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. การนิเทศการศึกษาคควรจะเน้นการสร้างสรรค์ (creative) คือ ควรจะแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้แสดงออก เพื่อพัฒนาความสามารถนั้นอย่างเต็มที่และควรมีส่วนร่วม ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานให้มากที่สุด

ฟรานเซท (มนัสกุล กำาริส 2540 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Franseth 1961 : 23 – 28) ได้เสนอถึงหลักการนิเทศการศึกษาที่ดีไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาคจะได้ผลอย่างเต็มที่ ในการปรับปรุงการเรียนการสอนก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นได้ให้ความสำคัญแก่วิธีการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล และตั้งอยู่บนจุดหมายที่แน่นอน ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาตกลงร่วมกันโดยคณะครูและผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ

2. การนิเทศการศึกษาคควมีความหมายสำหรับครู ก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีเหตุผลต่อผู้รับการนิเทศโดยตรง นั่นคือจะต้องทำให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่า จะให้ผู้ทำการนิเทศช่วยเหลือในเรื่องใดจึงจะเป็นที่ต้องการ

3. การนิเทศการศึกษาคที่ดี จะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ยั่วยุ และสร้างความ

เข้าใจอันดีต่อกันในการช่วยเหลือครู และต้องทำให้ครูรู้สึกว่าจะช่วยให้เขาพบวิธีที่ดีกว่าในการทำงานเพื่อบรรลุจุดประสงค์

4. การนิเทศการศึกษาจะให้ได้ผล ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา และช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหาตลอดจนรายละเอียดต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อน

เซอร์จิโอแวนนี และสตาร์เรต (วิจิต กำมันตะคุณ 2540 : 17 - 18 ; อ้างอิงจาก Sergiovanni and Starratt. 1971 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การบริหารต้องคำนึงถึงการปรับปรุงทางการเรียนโดยทั่วไป
2. การนิเทศการศึกษาต้องคำนึงถึงการจัดให้มีความสะดวกสบายทางวัตถุต่าง ๆ และรวมไปถึงดำเนินการโดยทั่วไป

3. การบริหารและการนิเทศ โดยหน้าที่แล้วไม่สามารถแยกออกจากกันได้ทั้งสองอย่าง จะต้องมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีส่วนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการดำเนินงานด้านระบบการศึกษา

4. การนิเทศการศึกษาจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานทางปรัชญาและวิทยาศาสตร์ และจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานปรัชญาประชาธิปไตย

5. การนิเทศการศึกษา จะต้องยึดทัศนคติและวิธีการทางวิทยาศาสตร์

6. การนิเทศการศึกษา ในสถานที่ที่ไม่สามารถใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ จะต้องใช้กระบวนการแก้ปัญหาการศึกษา การปรับปรุงและการประเมินผลทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและผลที่เกิดขึ้น

7. การนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ไม่ใช่การเขียนใบสั่งให้ทำ ต้องมีการวางแผนอย่างมีระเบียบ มีการประสานความร่วมมือกัน

8. การนิเทศที่ดี จะต้องเป็นวิชาชีพ ต้องส่งเสริมการหาแนวทางการประเมินบุคลากร วิธีการและผลจะต้องมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ตั้งไว้

มาร์ค และสตูป (สิทธิชัย เวศสุวรรณ .2541 : 13 ; อ้างอิงจาก Mark and Stoop. 1985 : 5) ให้หลักเบื้องต้นของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการศึกษา ซึ่งจะเป็นบริการที่ทำเป็นทีมและอาศัยความรับผิดชอบของครูใหญ่

2. ครูทุกคนต้องการและมุ่งหวังจะได้รับการช่วยเหลือด้านการนิเทศ บริการอันนี้จะต้องอยู่ในความรับผิดชอบของครูใหญ่

3. การนิเทศการศึกษา ถูกปรับให้ตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคลที่เป็นบุคลากรของโรงเรียน

4. การนิเทศการศึกษา ช่วยจำแนกความต้องการของแต่ละบุคคลที่เป็นบุคลากรของโรงเรียน

5. การนิเทศการศึกษา จะช่วยให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาแจ่มชัดขึ้น
6. การนิเทศการศึกษา จะต้องช่วยปรับปรุงทัศนคติ และสัมพันธภาพของมวลสมาชิกของคณะบุคคลในโรงเรียน และช่วยพัฒนาในด้านความรู้สึกต่อชุมชนที่ดี
7. การนิเทศการศึกษา ต้องช่วยในการจัดและบริหารกิจกรรมในหลักสูตรสำหรับนักเรียน
8. ความรับผิดชอบในการปรับโครงการการนิเทศในโรงเรียน เป็นหน้าที่ของครู ซึ่งทำเพื่อชั้นเรียน และเป็นความรับผิดชอบของครูใหญ่ในการทำเพื่อโรงเรียน
9. การนิเทศการศึกษา ต้องมีการจัดงบประมาณไว้ในงบประมาณประจำปี
10. การนิเทศการศึกษา ต้องมีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวโดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม
11. การบริหารโครงการนิเทศ จะต้องจัดเป็นคณะบุคคล
12. การนิเทศการศึกษา ควรช่วยให้มีการแลกเปลี่ยน และนำผลการวิจัยทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้
13. การวัดประสิทธิผลของการนิเทศการศึกษา ควรประเมินโดยผู้ที่ร่วมในโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้การช่วยเหลือ

สรุปได้ว่าหลักการนิเทศการศึกษาเป็นหลักการปฏิบัติงานอย่างมีระบบมีขั้นตอน กำหนดเป้าหมาย การดำเนินงานที่ชัดเจน เน้นกระบวนการประชาธิปไตยในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ความคิด และเจตคติที่ดีต่อกัน โดยมุ่งส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือการสร้างขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาอาชีพให้เจริญก้าวหน้า ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ปฏิบัติงานในการวางแผนร่วมกัน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาเป็นการสรุปแนวทางปฏิบัติงานในประเด็นต่างๆ เพื่อเสนอไว้สำหรับเป็นแนวทางให้บุคลากรอื่นๆ ได้ศึกษาและนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการบริหารหน่วยงาน ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิชาการได้เสนอแนวคิดในหลายๆ ด้าน เช่น

ดูลิต ทิวถนอม (2540 : 18) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศศึกษาไว้ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการ (process) ในการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
2. การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมบริการ (Service activity) ที่จัดให้มีขึ้นเพื่อช่วยปรับปรุงการสอนและการทำงานของครู

3. การนิเทศการศึกษาเป็นการศึกษาเป็นการจัดการ (management) ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาในทุก ๆ ด้าน เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

4. การนิเทศการศึกษาเป็นวิธีการ (method) ที่ช่วยให้ช่วยตัวเองในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

สังต์ อุทรานันท์ (2530 : 15 – 18) ได้เสนอแนวความคิดการนิเทศการศึกษาดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็น “กระบวนการ” ทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และผู้รับการนิเทศ

2. การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่าน “ตัวกลาง” คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา การนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานที่มุ่งให้ครูได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นโดยเชื่อว่าหากครูได้แสดงพฤติกรรมการสอนที่ดีและเหมาะสมแล้วคุณภาพของนักเรียนก็ย่อมที่จะดีขึ้นด้วย

อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ กิงการวัฒน์ (2528 : 3) ได้เสนอแนวความคิดการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นความร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน มีการดำเนินการเป็นขั้นตอนและมีกระบวนการเฉพาะ เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือได้ผลงาน (เด็ก) ที่มีคุณภาพสูง มีการพัฒนางาน (การเรียนการสอน) พัฒนาคณ (ครู) มีการเสริมสร้างบำรุงขวัญและกำลังใจ ให้เกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในการทำงาน มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในการทำงานร่วมกัน กระบวนการที่อาศัยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนภายใต้การนำของผู้บริหารโรงเรียนในอันที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน จนบุคลากรทุกฝ่ายสามารถนำตนเองในการปฏิบัติงานได้ และก่อให้เกิดผลขั้นสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรงที่ต้องรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามนโยบาย การนิเทศเป็นการจัดการกระบวนการนิเทศ (system supervision) ที่ผู้บริหารร่วมกระทำกับครูเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530 : 5) ได้กล่าวว่า “การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน”

ไวส์ (Wiles. 1967 : 10) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาไม่จำเป็นต้องจำกัดว่าเป็นศึกษานิเทศก์ โดยตำแหน่งถึงจะทำการนิเทศได้ เขาเห็นว่า สมาชิกคนหนึ่งคนใดก็ตามที่มีส่วนช่วยครูใหญ่ทำการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้นก็เรียกว่าเป็นการนิเทศการศึกษาเช่นเดียวกัน ดังนั้น บุคคลที่ทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาจึงได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์หรือครูที่ได้รับมอบหมายงานด้านการนิเทศการศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน

อาย และเนตเซอร์ (Eye and Netzer. 1971 : 12) กล่าวว่ากรณีเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการทางการศึกษา เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามความหมาย

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter v. Good. 1973 : 12) กล่าวว่ากรณีเทศการศึกษาเป็นความพยายามทั้งหลายที่ผู้เทศจะทำให้ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนที่ตนรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำในการปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้าโดยสามารถที่จะเลือกใช้

สรุปได้ว่า แนวคิดในการนิเทศการศึกษาจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป มีทั้งแบบที่กำหนดขอบเขตเฉพาะและไม่กำหนดขอบเขต โดยผู้ที่ทำหน้าที่จะเป็นบุคคลใดก็ตามที่มีความรู้ความสามารถในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น จุดมุ่งหมายหลักก็คือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามงานด้านการนิเทศการศึกษา จะประสบความสำเร็จได้มิใช่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะต้องประกอบด้วยปัจจัยอื่น ๆ ที่จะมาช่วยในการสนับสนุนให้การนิเทศศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสิ่งสำคัญดังกล่าวได้แก่ คุณลักษณะของผู้เทศ ทักษะที่จำเป็นของผู้เทศ การปฏิบัติงานของผู้เทศ สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา และสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คุณลักษณะของผู้เทศ

ผู้เทศเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ แนะนำ ช่วยเหลือบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของงานกับเรื่องที่จะทำการนิเทศเป็นอย่างดี ดังนั้นคุณลักษณะของผู้เทศจึงมีความสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในชีวิต ในการนิเทศศึกษามีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เทศ ดังนี้

ทัศน สิชั่นทกสมิต (ทัศน สิชั่นทกสมิต. 2540 : 77 ; อ้างอิงจาก สงัด อุทรานันท์ 2530 . 44 – 45) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เทศ 3 ด้าน คือ

1. ด้านลักษณะส่วนตัว ผู้ทำหน้าที่นิเทศควรจะเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง มีความอดทน กระฉับกระเฉง ว่องไว เป็นคนที่เปิดเผย ไม่เย่อหยิ่ง และมีมนุษยสัมพันธ์
2. ด้านความรู้ความสามารถ ผู้ที่นิเทศการศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีเทคนิคในการพูด มีความสามารถในการสาธิตการสอน มีความสามารถด้านประเมินผลและงานวิจัย
3. ด้านการแสดงออกทางพฤติกรรม ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศควรมีความเป็นประชาธิปไตย มองโลกในแง่ดี เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นรู้จักการยกย่องชมเชยผู้ที่ทำดี

4. ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้ที่นิเทศการศึกษา จะต้องเป็นคนตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความตั้งใจจริงในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 16) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้นิเทศไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. มีความมั่นใจในตนเอง
3. กระฉับกระเฉง ว่องไว กระตือรือร้น
4. เปิดเผย ไม่เย่อหยิ่ง
5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นกันเองกับครู
6. มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ
7. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้
8. มีเทคนิคในการพูดและการสื่อความหมายได้ดี
9. มีความสามารถในการสาธิตการสอน
10. มีความสามารถทางด้านประเมินผลและวิจัย
11. มีความสามารถในการสร้างการยอมรับ และความเชื่อมั่นจากผู้อื่น
12. มีความสามารถในการเลือกใช้เทคนิคการนิเทศการศึกษาได้เหมาะสม
13. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย
14. มีความประพฤติดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม
15. รู้จักประมาณตน
16. มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน
17. รับฟัง เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น
18. เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความจริงใจ
19. รู้จักยกย่องชมเชย
20. เป็นคนตรงต่อเวลา
21. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
22. มีความตั้งใจจริงในการทำงาน อดทน
23. เป็นนักวิจัยและรู้จักประยุกต์ผลงานวิจัย

ซารี มณีศรี (2538 : 63) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นิเทศที่ดี ดังนี้

1. เป็นผู้ประสานงานที่ดี
2. มีความรู้ในหลักการนิเทศเป็นอย่างดี
3. มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
4. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้

5. ตระหนักในหลักประชาธิปไตย
6. ไม่เป็นผู้คบยาก
7. ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาของครูได้เป็นอย่างดี
8. เป็นผู้รักษาความลับ เมื่อพบข้อบกพร่องของครูให้คำแนะนำแก่ครูโดยตรง
9. เป็นผู้มีความระมัดระวังในการวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ
10. เป็นผู้ที่คณะครูให้ความไว้วางใจ
11. เป็นคนเปิดเผยเข้าใจมนุษย์

สรุปได้ว่าคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นิเทศ ควรเป็นคนที่มีความกระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีวิธีการทำงานโดยใช้หลักประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ มีความจริงใจ พร้อมจะให้ความช่วยเหลือต่อผู้อื่น ในการให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาที่ดี

ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ

ทักษะการนิเทศการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาจะต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ในการนิเทศ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานการนิเทศภายใน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีนั้น ควรเป็นผู้มีทักษะในทุก ๆ ด้าน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี 2539 : 17) จากการศึกษาค้นคว้าได้มีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร เพื่อใช้ปฏิบัติงานดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 12) กล่าวว่าผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างทักษะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้ยังให้แนวคิดไว้ว่า ข้อสำคัญที่จะทำให้คนทำงานร่วมกันได้ก็คือ ต้องมีทักษะความสามารถกับความตั้งใจ ความจริงใจในการทำงานจึงจะเป็นผลต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จ ของงานซึ่งสอดคล้องกับ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 26) ได้กล่าวถึงทักษะในการปฏิบัติภาระหน้าที่ในการนิเทศให้สำเร็จตามเป้าหมาย คือ 1) ต้องรู้และเข้าใจงานที่ตนรับผิดชอบ 2) ต้องรู้วิธีการบริหารงานและปกครองคน มีความสามารถวินิจฉัย สิ่งการที่ดี สำหรับพรวิรัตน์ ชิดสิน (2542 : 31) ได้กล่าวถึงการมีทักษะที่สำคัญในการนิเทศในด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน 2) การสร้างความเป็นกันเอง 3) การยอมรับนับถือ 4) การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 5) การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 6) การแสดงกิริยามารยาทที่ดี 7) การแสดงความ จริงใจและเข้าใจผู้อื่น 8) การปรับปรุงตนเอง 9) การประนีประนอม และ 10) การวางตนให้เป็นที่น่าศรัทธา นอกจากนี้ แฮร์ริส (Harris 1963 : 15 – 16) กล่าวถึง ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้รับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา 3 ประการ คือ 1) ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) ส่วนคิมบอลไวลส์ (Wiles 1974 : 56) ได้เสนอว่าผู้นิเทศจำเป็นต้องมีทักษะในการนิเทศการ

ศึกษา 5 ด้าน คือ 1) ทักษะด้านความเป็นผู้นำ (Supervision as skill in leadership) 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Supervision skill in human relations) 3) ทักษะด้านกระบวนการ หมู่พวก (Supervision as skill in group process) 4) ทักษะด้านการบริหารงานบุคคล (Supervision as skill in evaluation) และ กลิคแมน (Glickman 1985 : 7) ได้กล่าวว่า ผู้ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษาควรเป็นผู้ที่มีทักษะ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) มีความรู้ (Knowledge Skills 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Skills) และ 3) ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical Skills) ซึ่งมีรายละเอียดของทักษะในแต่ละด้านดังนี้

1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) เป็นทักษะที่เกี่ยวกับการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และรอบคอบ ช่วยให้การคาดคะเน เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง สามารถปฏิบัติงานไปด้วยความราบรื่น ประกอบด้วย

- 1.1 การมีวิสัยทัศน์ (Visualizing)
- 1.2 การวิเคราะห์ (Analyzing)
- 1.3 การวินิจฉัย (Diagnosing)
- 1.4 การสังเคราะห์ (Synthesizing)
- 1.5 การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticizing)
- 1.6 การใช้คำถาม (Questioning)

2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ ผู้นิเทศ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นวิธีการของผู้นิเทศที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- 2.1 ความเข้าอกเข้าใจ (Empathizing)
- 2.2 การสัมภาษณ์ (Interviewing)
- 2.3 การสังเกต (Observing)
- 2.4 การนำการอภิปราย (Leading Discussions)
- 2.5 การสามารถสะท้อนความรู้สึกและความคิดออกมา (Reflection Feelings and Ideas)
- 2.6 การมีส่วนร่วมในการอภิปราย (Participating in discussion)
- 2.7 การแสดงบทบาทสมมุติ (Role – Playing)

3. ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical Skills) เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ในลักษณะ หรือรูปแบบต่างๆ คนที่มีทักษะด้านเทคนิควิธีสูง ย่อมจะสามารถเลือกใช้วิธีการ ต่างๆ ให้เหมาะสมกับงานที่ทำ ประกอบด้วย

- 3.1 การพูด (Speaking)
- 3.2 การเขียน (Writing)
- 3.3 การอ่าน (Reading)

- 3.4 การฟัง (Listening)
- 3.5 การจัดลำดับเรื่อง (Outlining)
- 3.6 การสาธิต (Demonstrating)
- 3.7 การเขียนแผนภูมิ (Graphing)
- 3.8 การวาดภาพ (Sketching)
- 3.9 การคำนวณ (Computing)
- 3.10 การเป็นประธานที่ประชุม (Chairman a meeting)

สำหรับ ไวลส์ (Wiles 1974 : 56) ได้สรุปทักษะพื้นฐานของผู้นิเทศว่าควรมี 5 ประการคือ

1. ทักษะด้านความเป็นผู้นำ ลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่ผู้นิเทศจำเป็นจะต้องมีก็คือความสามารถในการเป็นผู้นำ การเป็นผู้นำในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ความสามารถและความพร้อมที่จะกระตุ้นเสนอแนะแนวทางเพื่อให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ งานนิเทศภายในโรงเรียนผู้นิเทศ จำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลต่าง ๆ หลายฝ่าย การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ผู้นิเทศได้รับความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี

3. ทักษะด้านกระบวนการหมู่พวก ผู้นิเทศมีความจำเป็นต้องทำงานร่วมกันกลุ่มจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับกลุ่มการทำงานกลุ่ม หรือการชักจูงให้สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันทำงาน มีการประสานงานที่ดี

4. ทักษะด้านการบริหารงานบุคคลการนิเทศการศึกษาเป็นงานที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายโดยเฉพาะครูผู้สอน ทักษะด้านการบริหารงานบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นิเทศควรมี

5. ทักษะด้านการประเมินผล การประเมินผลจะช่วยให้ทราบว่าแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการนิเทศการศึกษามีอะไรบ้าง การประเมินผลนี้ควรเป็นไปเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นซึ่งอาจจัดให้มีการประเมินผลโดยครูผู้สอนเอง หรือผู้ที่ทำหน้าที่การศึกษา การประเมินผลอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตการใช้แบบสอบถาม

ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่ง ต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะในด้านการเป็นผู้นำ คือมีความสามารถนำคนอื่นให้ทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยการให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นรู้จักวิธีจูงใจคน ทักษะในการกระบวนการกลุ่มได้เรียนรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน ยอมรับในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีต่อกัน ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งควรใช้คนทำงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ตามความเหมาะสม

ทักษะในด้านประเมินผล คือ ผู้นิเทศควรมีการประเมินตนเอง และประสิทธิภาพของผลการทำงาน เพื่อความก้าวหน้าของหน่วยงาน

การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ

การนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคล 3 ฝ่ายในการปฏิบัติงานร่วมกันคือ ผู้บริหาร ศึกษาานิเทศก์ และคณะครู ในการพัฒนาความรู้ความสามารถให้สูงขึ้น โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นระบบ และขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้ให้หลักการปฏิบัติงานของผู้นิเทศการศึกษาไว้ เช่น

คำนวณ สมบูรณ์ (2540 : 21) ได้ให้หลักในการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ดังนี้

1. ร่วมวางแผนการจัดการนิเทศการศึกษาร่วมกับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยอยู่ในฐานะประธานของคณะทำงานจะมีความเหมาะสมที่สุด
2. เป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินการนิเทศการศึกษา โดยการให้บริการและสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
3. การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ควรเยี่ยมเยียนดูการทำงานการสอบถาม เพื่อแสดงความสนใจหรือห่วงใยต่อคณะผู้ทำงานรวมถึงการทำนุบำรุงขวัญ โดยการพิจารณาให้ความชอบเป็นกรณีพิเศษอีกด้วย
4. มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการร่วมกำหนดจุดมุ่งหมาย และกำหนดทางเลือกรวมทั้งวางแผนงานในการปฏิบัติงาน
5. เป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ในสิ่งที่จะปฏิบัติ หากศึกษานิเทศก์ไม่มีความถนัดในเรื่องใดก็เป็นหน้าที่ที่ศึกษานิเทศก์จะต้องแสวงหาวิทยากร จากแหล่งอื่นมาช่วยให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน
6. ดำเนินการนิเทศการปฏิบัติงาน โดยการมีส่วนร่วมในการทำงานให้คำแนะนำปรึกษา ให้การช่วยเหลือ ช่วยแก้ไขจุดบกพร่อง และชี้แนะให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาตนเอง
7. ทำการสร้างขวัญและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาตนเองด้วยความมั่นใจ
8. ดำเนินการประเมินผล การจัดการนิเทศการศึกษา เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ หรือเพื่อหาทางยกระดับคุณภาพของผลการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

นอกจากการร่วมวางแผนในการจัดการนิเทศการศึกษาแล้ว การปฏิบัติงานของผู้นิเทศยังต้องมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน ในงานด้านอื่นๆ อีก คือ

1. จัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรมครูประจำการ
2. พัฒนาคู่มือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน
3. ช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายวิชาการ
4. สำรวจปัญหาและอุปสรรคทางการนิเทศการศึกษา

5. นิเทศการใช้คู่มือครู หลักสูตร โครงการสอนและประมวลการสอน
6. นำผลงานวิจัยที่ดีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน
7. ตรวจสอบงานนิเทศงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
8. วางโครงการนิเทศการศึกษา
9. ทดลองและค้นคว้าเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ
10. สำรวจปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอน
11. ให้คำปรึกษาแก่ครูเป็นรายบุคคลและเป็นหมู่คณะ
12. สังเกตการสอนของครูและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอน
13. นิเทศและติดตามผลงานของศึกษานิเทศก์และครู
14. เสนอแนะการใช้อุปกรณ์ทางการเรียนการสอน

จะเห็นได้ว่า การปฏิบัติงานของผู้นิเทศการศึกษาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับ
 วิจิตร วีระกุล และ สุพิชญา วีระกุล (2521 : 89 – 11) ดังนี้

1. เกี่ยวกับครู
 - 1.1 ช่วยจัดปฐมนิเทศครูใหม่
 - 1.2 ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน
 - 1.3 ช่วยครูตามที่ขอร้องมา
 - 1.4 เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ
2. เกี่ยวกับหลักสูตร
 - 2.1 ส่งเสริมให้ครูศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอนให้เข้าใจ
 - 2.2 ส่งเสริมให้ครูทำประมวลการสอนและบันทึกการสอนร่วมกัน
 - 2.3 ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอน
 - 2.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้มากที่สุดในการปรับปรุงหลักสูตร
3. เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน
 - 3.1 แนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่และพอจะจัดหาให้ได้และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
 - 3.2 พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่สามารถทำได้
 - 3.3 ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เท่าที่จะทำได้
 - 3.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน
4. เกี่ยวกับการปรับปรุงงานวิชาชีพของครู
 - 4.1 ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนของกันและกันและของครูในโรงเรียนอื่น
 - 4.2 ร่วมปรึกษาหารือกับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 4.3 ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนาทางวิชาการ
 - 4.4 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

5. เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน

5.1 ส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน

5.2 ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุง โรงเรียน

6. เกี่ยวกับการทดลองค้นคว้า

6.1 ส่งเสริมให้ครูทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น วิธีสอน

6.3 ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ

6.4 ส่งเสริมครูทุก ๆ ด้านเพื่อให้ครูจะได้ทำการทดลองค้นคว้าได้สะดวก

นอกจากนี้ แฮริส และ ลิบา (Harris and Liba. 1960 : 142) กับ คิมบอล ไวลส์ (Kimball Wiles. 1960 : 60) ได้สรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นำการศึกษาที่สอดคล้องกันคือ เป็นผู้ที่ปรับปรุงการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน จัดครู ผู้สอน เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่ครู เตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอน เตรียมมอบหมายประจำการ จัดปฐมนิเทศครูใหม่ ช่วยเหลือบริการพิเศษ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และ ประเมินผลการศึกษา ส่วนกวินน (Gwynn .1961 : 27-31) ได้เสนอแนะการปฏิบัติงานของผู้นำในการปรับปรุงคุณภาพการสอนของครูให้ดีขึ้น โดยส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุงหลักสูตร ช่วยแนะนำให้ทำและใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนให้มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ความรู้ด้านการประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนอย่างถูกต้อง ซึ่งเฮอร์แมนซี กริโกริโอ (Gregorio. 1961 : 30-33) ได้สรุปการปฏิบัติงานของผู้นำไว้ 5 ประการ คือ 1) การตรวจตรา (Inspection) 2) การวิจัย (Research) 3) การฝึกอบรม (Training) 4) การแนะแนว (Guidance) 5) การประเมินผล (Evaluation) ส่วนลูซิโอและแมคเนล (Lucio and Mcneil (1962) ได้สรุปการปฏิบัติงานไว้ 6 ประการ คือ 1) การวางแผน 2) การบริหาร 3) การนิเทศ 4) การสาธิตการสอน 5) การวิจัย และ 6) การพัฒนาหลักสูตร

สรุปได้ว่าการปฏิบัติงานของผู้นำการศึกษา เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้ให้ การนิเทศกับผู้รับการนิเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศในทางที่ดีขึ้น เพื่อปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ในการยกระดับคุณภาพของผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับครู หลักสูตร อุปกรณ์การสอน และการทำงานร่วมกัน

สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา

ในการจัดการนิเทศการศึกษา มุ่งหวังเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเสริมสร้างความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ ได้ดำเนินกำหนดขั้นตอน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2534 : 8-11) ได้สรุปขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

ขั้นที่ 2 การวางแผน

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ

ขั้นที่ 4 การประเมินผล

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่าง ๆ

1.1.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกชั้น

1.1.2. ด้านอัตราการเข้าชั้น ทุกชั้น

1.1.3. ด้านภาวะสุขภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.1.4. ด้านคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ สปช. กำหนด

1.2 สํารวจ และประเมินความต้องการของครู

1.3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ

1.4 วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุ

กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา และการดำเนินการตามความต้องการ

ขั้นที่ 2 การวางแผน การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่นำเอาทางเลือกที่จะดำเนินการมาร่วมกันกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติเขียนเป็นโครงการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งในโครงการควรระบุสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล

2. วัตถุประสงค์

3. เป้าหมาย

4. แผนดำเนินการ

4.1 กิจกรรมสำคัญ

4.2 ปฏิทินปฏิบัติงาน

5. ทรัพยากรที่ต้องการ

6. การประเมินผล

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ และเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และบุคลากรผู้รับการนิเทศ

เพื่อให้การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารและหรือผู้นิเทศ ควรดำเนินการดังนี้

1. เตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ ควรจัดให้มีการประชุมคณะปฏิบัติงานเพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับ วิธีการ กิจกรรม สื่อ เครื่องมือ การบันทึกผล การประเมินผล และการสรุปผลการนิเทศ

2. ปฏิบัติการนิเทศ การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้นิเทศไม่ควรละเลยเกี่ยวกับการเสริมแรงให้กำลังใจและรับทราบปัญหา ความต้องการของผู้รับการนิเทศและนำเอาปัญหาและความต้องการนั้นมาพิจารณาหาทางช่วยเหลือสนับสนุน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล ผู้มีหน้าที่ดำเนินการประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะผู้นิเทศ มีขอบข่ายกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้

1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
2. ประเมินความคิดเห็น เพื่อทราบความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ
3. ประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

3. สรุปรวมผลการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป

นอกจากนี้ยังได้มีการดำเนินงานจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้การจัดสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนสามารถดำเนินไปด้วยดี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน โดยการนัดหมายบุคลากรในโรงเรียน หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมาร่วมประชุม ปรีกษาหารือชี้แจง สิ่งการหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกัน

2. การปฐมนิเทศ โดยการแนะนำครูใหม่ให้รู้จักโรงเรียน สถาบัน นโยบายวัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโรงเรียน

3. การให้คำปรึกษาแนะนำ โดยให้มีการพบปะกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างมีแบบแผน โดยกระทำ ณ จุดปฏิบัติงาน

4. การอบรม จัดให้ครูได้เข้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ

5. การประชุมปฏิบัติการ โดยการประชุมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุม มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะทั้งทางด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติอย่างแท้จริง

6. การสัมมนา จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจร่วมกัน

7. การระดมความคิด จัดการประชุมเพื่อรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะปัญหา และข้อมูลใหม่ ๆ จากสมาชิกของที่ประชุม

8. การสาธิตการสอน โดยการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ดูได้เห็นการดำเนินการคล้ายกับสถานการณ์จริง โดยการนำคณะครูไปชมการสาธิตการสอนในหรือนอกโรงเรียน

9. การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ โดยการมอบหมายเอกสาร ให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือตอนใดตอนหนึ่ง แล้วนำความรู้ที่ได้นั้นมาถ่ายทอดให้แก่คณะครู

10. การสนทนาทางวิชาการ จัดการประชุมครู หรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราวข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้สนทนาคนหนึ่งนำเสนอในเรื่องที่กลุ่มสนใจ

11. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน คือการที่ผู้นิเทศพบและสังเกตการทำงานของครูในชั้นเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ

12. การศึกษาดูงาน โดยการพาบุคลากรของโรงเรียนไปศึกษาค้นคว้า และเพิ่มพูนประสบการณ์ในสถานที่ต่าง ๆ

13. การสังเกตการสอน โดยการจัดให้บุคคลหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนมาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในขณะที่ทำการสอน

14. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน หรือปัญหาต่างๆ ในห้องเรียน โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

15. การเขียนเอกสาร บทความทางวิชาการ โดยการที่ผู้นิเทศหาวิธีการสนับสนุนให้ครูเขียนหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ่านเพิ่มเติม เอกสารทางวิชาการและบทความทางวิชาการที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน

16. การจัดนิทรรศการ ซึ่งในการนำความรู้ ข่าวสาร ผลงาน มาจัดแสดง เพื่อนำเสนอเป็นความรู้หรือประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานแก่บุคคลทั่วไปในรูปแบบต่าง ๆ กัน

จากสภาพการจัดการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศได้มีการนำกระบวนการในการบริหารมาใช้ประกอบในการปฏิบัติงาน หลายขั้นตอนด้วยกัน เช่น กุลlick (Gulick. 1937 : 13) ได้นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาขั้นตอนต่อไปนี้

1. การวางแผนการปฏิบัติงาน
2. การจัดโครงสร้างของการบริหาร
3. การจัดหาบุคลากร
4. การวินิจฉัยสั่งการ
5. การประสานงาน
6. การดำเนินงาน
7. การรายงานผลการปฏิบัติ

จึงสรุปได้ว่า การบริหารการนิเทศการศึกษาจะต้องมีการวางแผนก่อน แล้วจึงจัดหาทรัพยากร เมื่อได้ทรัพยากรแล้วต้องมีการกระตุ้นส่งเสริม ขณะเดียวกันก็ต้องมีการประสานงาน และประเมินผลการปฏิบัติด้วย กระบวนการบริหารในการนิเทศการศึกษาจะมีความคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันอยู่บ้างก็ตรงแนวความคิด เมื่อเปรียบเทียบแล้วจะเห็นได้ว่า มี

ความสอดคล้องกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของแฮริส (Harris 1960:132) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ

1. การจัดกระทำข้อมูล
2. การวางแผน
3. การตรวจสอบและเสริมสร้างความพร้อมในการปฏิบัติงาน
4. การปฏิบัติงานและการเสริมแรงการปฏิบัติงาน
5. การประเมินผลและส่งผลย้อนกลับ

ดังนั้น จากสภาพการจัดการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเกิดประสิทธิภาพแก่บุคลากร ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาหน่วยงานในทุกๆ ด้าน จะต้องประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ที่แท้จริงของภายในสถานศึกษา จากนั้นก็ต้องมีการวางแผนดำเนินการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งควรจัดกิจกรรมเข้าไปมีส่วนในการสนับสนุนด้วย เช่น การจัดประชุม การประชุมนิเทศ การให้คำปรึกษาแนะนำ การเยี่ยมชั้นเรียน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น ที่สำคัญจะต้องมีการติดตาม และประเมินผล เพื่อให้บุคลากรทุกคนสามารถนำความรู้และประสบการณ์เหล่านั้นมาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

สภาพปัญหาในการนิเทศการศึกษา

ผลการจัดการนิเทศการศึกษาที่ผ่านมา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530:129) พบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและทำได้อย่างไม่ทั่วถึง สาเหตุเนื่องมาจากผู้บริหารขาดความรู้ ไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ มีภาระกิจด้านอื่น ๆ มาก ทำให้ขาดการกำกับดูแล ควบคุมติดตามผลที่เป็นระบบชัดเจน นอกจากนี้การนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของศึกษานิเทศก์ เป็นตำแหน่งของบุคลากรที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา ส่งผลให้การพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถติดตามให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอ (สจัด อุทรานันท์ 2530 : 108) สำหรับในส่วนของครูสภาพปัญหาที่พบจากการจัดนิเทศการศึกษาที่ไม่สามารถสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ มีสาเหตุมาจาก 1) ครูผู้สอนขาดความพร้อมในการใช้หลักสูตร เพราะขาดความเข้าใจในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การเตรียมการสอน ครูไม่ได้ศึกษาหลักสูตรแม่บทก่อน เพราะทำความเข้าใจยาก จึงไปศึกษาแผนการสอนและคู่มือครู 3) ครูมีภาระกิจด้านอื่น ๆ มาก เช่น ชั่วโมงสอนมากจึงไม่สามารถเตรียมการสอนได้ครบทุกครั้งการสอน 4) ครูขาดความรู้ด้านทักษะการผลิตสื่อจากวัสดุในท้องถิ่นหรือวัสดุเหลือใช้ และมีเจตคติว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนทำให้ยุ่งยากเสียเวลาสอนเนื้อหาไม่ทันกำหนด และ 5) ครูขาดความรู้ความเข้าใจ การวางแผน การเตรียมการสอน การวัดผลประเมินผล ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ครบถ้วน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ 2534 : 4) เป็นต้น ดังนั้น จึงได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงสภาพปัญหาในการนิเทศการศึกษาไว้มากมาย ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตรดุลย์ (2536 : 144) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา
2. การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการพัฒนาของหลักสูตร
3. ความเฉื่อยชา ความนิ่งเฉย และการขาดความสนใจของครู
4. วิทยาการ สังคม และวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป
5. การขาดประสบการณ์ของครูใหม่ หรือครูเก่าที่ก้าวไม่ทันต่อเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

การการสอนใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ชารี มณีศรี (2538 : 12) ได้สรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. ปัญหาหลักมี 2 ประเด็น คือ การนิเทศไม่ทั่วถึงและการนิเทศไม่มีคุณภาพ เนื่องจากการเพิ่มของจำนวนครู โรงเรียน และจำนวนศึกษานิเทศก์ที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในเพื่อโรงเรียนจะได้สามารถพัฒนาการนิเทศของตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ส่งผลให้สภาพการเรียนการสอน สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนตามไปด้วย ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยไม่หวังพึ่งหรือรอคอยการพัฒนาจากผู้อื่น การปรับตัว การพัฒนาตนเอง พึ่งตนเองของโรงเรียน ควรที่บุคลากรในโรงเรียนจะต้องตื่นตัวและยึดหลักนิเทศพึ่งตนเอง โดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก

3. สภาพและข้อจำกัดของแต่ละโรงเรียนต่างกัน ดังนั้น การปรับปรุงงานวิชาการ โดยคนภายในซึ่งรู้เรื่องดีที่สุดกว่าคนภายนอก ย่อมจะทำให้การพัฒนาการนิเทศภายในเป็นไปได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

4. การยอมรับ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายใน เพราะบุคคลในโรงเรียนสามารถที่จะคัดเลือกผู้นิเทศที่ทุกคนยอมรับได้ จึงทำให้การนิเทศภายในดำเนินไปอย่างราบรื่น

5. ปัญหาตัวเร่งที่สำคัญ เช่น ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ สภาพการสอนที่เปลี่ยนไป สื่ออุปกรณ์การสอน การประเมินผลและสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

เกษม พุ่งกิตติกุล (2539 : 15) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญ ดังนี้

1. สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
 - 1.1 ความเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการศึกษา

- 1.2 การปรับปรุงหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
- 1.3 ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็ว
- 2.4 ผลการวิจัยและศึกษาค้นคว้าก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ทางวิชาการที่ลงสู่การปฏิบัติ
- 2.5 ปรัชญาและอุดมการณ์ทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ควรได้รับการถ่ายทอดและสนองตอบของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. สภาพความแตกต่างของบุคลากร
 - 2.1 มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ไม่เท่าเทียมกัน
 - 2.2 มีทักษะในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
 - 2.3 มีความตั้งใจ มีความสำนึกในการปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน
 - 2.4 มีพฤติกรรมส่วนบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่เหมือนกัน

ผดุง เณสิยาศิลป์ (2540 : 38) และศรีเสวต ไชยกุล (2541 : 46) ได้ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ ครูขาดการส่งเสริมประดิษฐ์ คิดค้น การผลิตสื่อ เครื่องมือเอกสาร ตำรา คู่มือ และขาดงบประมาณสำหรับจัดซื้อครุภัณฑ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ สำหรับ ตำรวจ พานนา (2542 : 39) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาในการนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี สรุปปัญหาที่พบได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านบุคลากร ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษามีภารกิจมาก ผู้บริหารมีเวลาน้อยและบุคลากรขาดความรู้ด้านการนิเทศการศึกษา
2. ปัญหาด้านบริการระบบข้อมูลสารสนเทศ ขาดเครื่องมือและสื่อในการจัดระบบข้อมูลและสถานที่จัดเก็บข้อมูลที่ดี
3. ปัญหาด้านนโยบาย ขาดการวางแผน การดำเนินกิจกรรม ขาดการติดตามและควบคุมดูแล
4. ปัญหาด้านงบประมาณ ขาดงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อวัสดุอุปกรณ์
5. ปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผล ครูไม่นำผลการประเมินไปใช้อย่างต่อเนื่องและไม่ได้ประเมินผลตามที่กำหนด

เวน (Wayne. 1980 : 1293 – A.) ได้สรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษา ที่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่น้อยมากในด้านหลักสูตรและการสอน การแนะแนว งานบริหารและงานวิชาการ ตลอดจนงานด้านนิเทศการศึกษา เพราะครูถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของ ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ ส่วนสภาพปัญหาที่พบในผู้บริหาร คือ งานเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร ขาดด้านการส่งเสริมการใช้สื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการนิเทศการศึกษา

เมลอน (Malone. 1971:1233-A.) ผลการวิจัยสรุปได้ว่าสภาพปัญหาจากการจัดการ

นิเทศการศึกษาเกิดจากผู้บริหาร สภาพการศึกษามีการนิเทศ โดยการออกเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อสังเกตการเรียนการสอนน้อยและในการจัดประชุมครูก็น้อยเช่นกัน ซึ่งแสดงว่าขาดการเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ขาดการตรวจตรา ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง กวินน์ (บรรดล เมืองโคตร. 2540 : 72; อ้างอิงมาจาก Gwynn.1974) ได้สรุปว่า ผู้ที่มีหน้าที่นิเทศการศึกษาควรอุทิศตน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ครูในการวางโครงการสอนไปได้อย่างได้ผลดี และควรให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาของครู นอกจากนั้นควรปรับปรุงหลักสูตร การสร้างหน่วยการสอนและการจัดหาอุปกรณ์การสอนที่เป็นความต้องการที่มีอยู่ในระดับสูง มีความสอดคล้องกับของแดเนียล เจอร์ล (Daniel Jerun 1975 : 604) ที่กล่าวไว้ว่า การให้บริการและให้ความช่วยเหลือครูต้องมาก่อน การพบปะกับผู้นิเทศการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมาก ทั้งนี้ เพื่อจะได้ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและครูยังให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องที่จะให้ผู้นิเทศการศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนอีกด้วย

นอกจากนี้ บิลส์ (สำรวย. พานนา. 2539 : 39; อ้างอิงมาจาก Bullis. 1980 : 1233-A) ได้ทำการศึกษาความรับผิดชอบและขอบข่ายของงาน พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การแนะแนว งานบริหารและงานวิชาการ ตลอดจนงานนิเทศการศึกษา ผู้ที่ต้องรับผิดชอบมากคือครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ ส่วนครูผู้สอนทำหน้าที่รับผิดชอบในส่วนนี้น้อย ซึ่งแสดงว่าสภาพปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษาเกิดขึ้น เนื่องจากครูผู้สอนมีความเข้าใจว่าในเรื่องของการจัดทำหลักสูตร การกำหนดแนวทางปฏิบัติในงานต่าง ๆ เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร ไม่ใช่หน้าที่ของครูจึงไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ส่งผลให้งานไม่ประสบผลสำเร็จ

จากสภาพปัญหาที่เกิดจากการจัดนิเทศการศึกษาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับของเวน (Wayne. 1980 : 1293-A) ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ในด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานที่มีอันดับความสำคัญสูงได้แก่ งานหลักสูตร การสอน งานแนะแนว งานบริหาร งานวิชาการ และงานนิเทศการศึกษา ผู้ที่ต้องรับผิดชอบมากที่สุดก็คือ ครูใหญ่ ส่วนครูผู้สอนจะรับผิดชอบน้อย ซึ่งสาเหตุที่เกิดขึ้นเนื่องมาจาก ดังนี้

1. บุคลากรยังขาดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. ผู้บริหารขาดการเตรียมการที่ดีในการวางแผนก่อนดำเนินการนิเทศการศึกษา
3. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบหลักสูตร ขาดการบำรุงรักษาจัดเก็บที่ดี ขาดความรู้และประสบการณ์ในการสร้างสื่อและเครื่องมือทางการนิเทศ
4. การปฏิบัติการนิเทศ ครู อาจารย์ไม่เข้าใจหลักการและระบบการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศไม่มีเวลาดำเนินการ เนื่องจากมีภารกิจอื่นมาก การปฏิบัติการนิเทศไม่เป็นไปตามกำหนด และไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร

วิลเลียม (William. 1994 : 2425-A) ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การใช้การนิเทศภายใน

โรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน โดยศึกษาจากผู้บริหาร ครู ประธานสหภาพครูในเขตโรงเรียน K-12 รัฐแคลิฟอร์เนียได้พบว่า

1. ผู้บริหารและครูขาดความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ผู้บริหารไม่ค่อยมีการสังเกตการสอนและเยี่ยมชมอย่างเป็นทางการ แต่ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่าได้สังเกตการสอนและเยี่ยมชมห้องเรียนอยู่เป็นประจำ

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า สภาพปัญหาที่เกิดจากการจัดการนิเทศการศึกษา มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน เช่น บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ ขาดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญช่วยชี้แนะ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะทางด้านการนิเทศการศึกษา ขาดการจัดสรรเวลาเพื่อการนิเทศ ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ขาดความศรัทธาต่อผู้นิเทศ ครูผู้สอนไม่ยอมรับการนิเทศ ครูไม่ค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ

1.3 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของพัฒนาคุณภาพของครูให้มีประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายดังต่อไปนี้

ซารี มณีศรี (2538 : 19) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ว่าเป็นความพยายามอย่างหนึ่งในหลายๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนและการสอน

ฉัตรชัย มูระดา (2540 : 14) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผล และปัญญาในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะปฏิบัติได้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

ผดุง เณลิยาศิลป์ (2540 : 18) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ว่าเป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกๆ ด้าน

วิเชียร ดิยานันท์ (2540 : 7) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียน การปฏิบัติงานจะมุ่งให้ความช่วยเหลือครูได้พัฒนาตนเองในการปรับปรุงแก้ไขงานการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งจะเป็น

การสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจและมีความสามารถในวิชาชีพ โดยมุ่งให้เกิดเป้าหมายสูงสุดคือคุณภาพนักเรียน

เดชา มากสอน (2541 : 16) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการร่วมมือกันทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่นักเรียน

รินทร์ทอง วรรณศิริ (2541 : 17) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมมือกันดำเนินงาน มุ่งให้ครูได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนในทางที่ดีขึ้น อันจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

วิไลวรรณ พิทักษ์สรยุทธ (2541 : 15) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการร่วมมือกันทางการศึกษาระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลและความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นสำคัญ

ศรีวิภา ขาวารี (2541 : 16) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมทุกอย่างร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศโดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ และยังเป็นการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ซึ่งผลจากการพัฒนาครูในขั้นสุดท้ายคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

สมศักดิ์ จันธิมา (2541 : 14-15) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการแนะนำช่วยเหลือให้ความร่วมมือซึ่งกันเป็นการปฏิบัติกิจกรรมของผู้นิเทศต่อผู้รับการนิเทศในการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สุนทร ศิริกุล (2541 : 9) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานที่ศึกษานิเทศก์ ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันดำเนินการในทุกวิถีทางโดยใช้เทคนิคทางการนิเทศในหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน

นิตยา ทองไทย (2542 : 18) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อบรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

ประดิษฐ์ พลหงษ์ (2542 : 10) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนงานอื่นๆ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ประหยัด พิมพา (2542 : 13) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (ดำรง ปักเขตานัง. 2544 : 42 ; อ้างอิงจาก ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ 2542 : 2) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษาด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สุทธิศักดิ์ พรหมจันทร์ 2542 :19 ; อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2533 : 19) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของ ผู้รับการนิเทศ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2543 : 54) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นการให้คำปรึกษา ชี้แนะ แนะนำและให้ความช่วยเหลือต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงให้ได้ผลตามเกณฑ์ที่วางไว้

ดำรง ปักเขตานัง (2544 : 44) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่อาศัยการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศ กับผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กลิคแมน (ปรุงสุคนธ์ พลเสน. 2541 : 15 ; อ้างอิงจาก Glickman. 1990 : 6) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นเรื่องของงานกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน

แฮร์ริส (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 84 ; อ้างอิงจาก Harris. 1975 : 13) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคงไว้ หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในโรงเรียน มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพด้านการสอนเป็นสำคัญ

ไวส์ และโลเวลล์ (ดำรง ปักเขตานัง. 2544 : 42 ; อ้างอิงจาก Wiles and Lovell. 1975 : 10) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นระบบพฤติกรรมขององค์การ ซึ่งเป็นการทำงานที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนของครูในระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้ดีขึ้น

สเปียร์ (ดำรง ปักเขตานัง. 2544 : 42 ; อ้างอิงจาก Spears. 1953 : 42) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูโดยการทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันในบรรยากาศแห่งความสัมพันธอันดี ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุดแก่ผู้เรียน

1.4 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา คือ การช่วยให้ครูพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะในด้านการเรียนการสอนในลักษณะที่หลากหลาย เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของครูผู้สอน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

กิตติมา ปรีดีติลล (สุทธิศักดิ์ พรหมจันทร์. 2542 : 22 ; อ้างอิงจาก กิตติมา ปรีดีติลล 2532 : 30) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและมีวิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อให้ครูรู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง โดยช่วยให้ครูรู้ว่าอะไรเป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไร
3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นใจในอาชีพ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง
4. เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการและสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน
5. เพื่อช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียน และให้การสนับสนุนโรงเรียน

สังกัด อุทรานันท์ (นิตยา ทองไทย. 2542 : 18-19 ; อ้างอิงจาก สังกัด อุทรานันท์ 2529 : 8) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อพัฒนาคน
2. เพื่อพัฒนางาน
3. เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

การที่กล่าวว่าการนิเทศการศึกษาได้มุ่ง “พัฒนาคน” ก็คือ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ประการที่สองเนื่องจากการนิเทศการศึกษาได้มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุนี้การนิเทศที่จัดขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะ “พัฒนางาน” ซึ่งได้แก่การสอนให้ดีขึ้นนั่นเอง สำหรับการ “สร้างการประสานสัมพันธ์” นั้นจะเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันรับผิดชอบร่วมกันผลิตเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตาม ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำงานภายใต้การถูกบังคับและคอยตรวจตราหรือคอยจับผิดและประการสุดท้ายคือการ “สร้างขวัญและกำลังใจ” นั่นถือว่าเป็น

จุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการนิเทศ ทั้งนี้เพราะว่าขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้ทำการสร้างขวัญและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้วการนิเทศการศึกษาที่ย่อมจะประสบผลสำเร็จได้ยาก

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (สาย ภาณุรัตน์ 2517 : 30 - 33 ; อ้างอิงจาก ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ 2542 : 2) ได้แบ่งความมุ่งหมายของการนิเทศในลักษณะดังนี้

1. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจถึงองค์ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และหน้าที่ โดยเฉพาะของโรงเรียนที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น ภารกิจของศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่และผู้บริหาร มิใช่คอยเน้นแต่ในเรื่องเทคนิคการสอน และการคิดค้นระเบียบวิธีสอน เท่านั้นหากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตของนักเรียน โดยรอบด้านคือด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านสุนทรียภาพ ด้านมโนภาพและด้านสร้างสรรค์
2. ช่วยให้ครูได้เห็นและเข้าใจในความต้องการของเยาวชนและปัญหาต่างๆ ของเยาวชน และช่วยจัดสนองความต้องการของเยาวชนอย่างดีที่สุด ศึกษานิเทศก์จะต้องพยายามช่วยกระตุ้นเตือนให้ครูรู้จักให้กำลังใจแก่เด็กนักเรียน เข้าใจปัญหาของเด็กวัยต่างๆและเข้าใจความต้องการของเด็กด้วย
3. ช่วยสร้างครูให้มีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ ช่วยส่งเสริมความสามัคคีและรู้จักทำงานร่วมกับครู ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน
4. ช่วยเสริมขวัญของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดี และรวมหมู่คณะให้เป็นทีมที่ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยกำลังสติปัญญาอันสูงเพื่อบรรลุจุดประสงค์อันเดียวกัน
5. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ถูกต้องกับความสามารถของครูแต่ละคน และช่วยให้ครูได้ใช้ความสามารถของตนปฏิบัติงานนั้นให้ก้าวหน้าอยู่เรื่อยๆ ค้นหาคุณลักษณะดีเด่นในตัวครูแล้วส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น
6. ช่วยครูให้พัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้ครูได้พิจารณาวิธีสอนและกิจกรรมต่างๆที่ใช้อยู่ว่าตรงไหนเข้มแข็งดีและตรงไหนเป็นส่วนอ่อนซึ่งจะต้องแก้ไขข้อควรระวังในเรื่องนี้คือ
 - 6.1 ไม่พยายามยึดเยียดความคิดเห็นที่ตนนิยมให้ครูจำต้องยอมรับ ไม่พยายามฝืนให้ครูต้องทำตามแบบที่ตนชอบ ศึกษานิเทศก์จึงควรทำงานร่วมกับครู โดยช่วยให้ครูได้รู้จักใช้ความสามารถของตนเอง
 - 6.2 หลีกเลี่ยงการรอกำแนะนำต่างๆ ในการปรับปรุงการสอนจนครูรับไม่ไหว คือทั้งมากและทั้งยาก
7. ช่วยฝึกครูใหม่ให้เข้าใจงานในโรงเรียนและงานอาชีพครูการช่วยฝึกครูใหม่อาจจะทำก่อนโรงเรียนเปิดโดยให้ความเข้าใจในงานทั้งด้านธุรการ การปกครองชั้น รวมทั้งด้านสังคมและการทำงานร่วมกัน

8. ช่วยประเมินผลงานของครู โดยอาศัยความเจริญงอกงามของเด็กไปตามแนวทางที่ได้ตกลงกันเอาไว้ นำข้อมูลจากการวัดประเมินผลมาวิเคราะห์หามูลเหตุ หาทางแก้ไข แต่ละมูลเหตุเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้นเป็นลำดับ

9. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักค้นหาจุดลำบากในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และช่วยครูวางแผนการสอนให้เหมาะสม

10. ช่วยในด้านประชาสัมพันธ์บอกเล่าและชี้แจง ให้ราษฎรในท้องถิ่นทราบถึงความเคลื่อนไหวของการศึกษาที่โรงเรียนในท้องถิ่นได้ดำเนินการไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ราษฎรเข้าใจและให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียน

11. ช่วยหยิบยกปัญหาต่างๆของโรงเรียน ที่ทางโรงเรียนไม่สามารถจะแก้ไขได้ โดยลำพัง เสนอข้อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้บริหารตามลำดับที่จะแก้ไขให้ลุล่วงไป

12. ช่วยป้องกันครูให้พ้นจากการถูกใช้งานจนเกินขอบเขต และช่วยป้องกันครูจากการถูกตำหนิติเตียน หรือถูกลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม

กู๊ด (ปรุ่งสุคนธ์ พลเสน. 2541 : 15 ; อ้างอิงจาก Good. 1973 : 539) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เพื่อช่วยให้มีความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครูให้เลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยเหลือและ จัดสรรเครื่องอุปกรณ์การศึกษา ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีสอน

บริกส์และจัสท์แมน (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542 : 88 - 89 ; อ้างอิงจาก Briggs and Justman. 1952 : 130-141) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ข้อด้วยกัน คือ

1. เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ (Professional Leadership)
2. เพื่อการส่งเสริมความเจริญงอกงามของครู (Aid Teacher's Growth)
3. เพื่อการปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น (Improvement of Teaching)
4. เพื่อการส่งเสริมและแนะนำคณะครู และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและประชาคม (Guiding Staff and Community Relations)

สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาครูทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ คือช่วยให้ครูมีความเข้าใจต้องแท้ ในวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ในด้านหลักสูตร ด้านระเบียบวิธีการสอน ด้านการประเมินผล และการประมวลความรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเจริญงอกงามทาง สติปัญญาให้เกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การสังเคราะห์งานวิจัยและสังเคราะห์การนิเทศการศึกษา

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติและนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาที่เป็นข้อยุติ (Light and Pillemer. 1984 ; Glass, McGaw และ Smith. 1979) การดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยทำได้เป็น 2 แบบ แบบแรกเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะเป็นงานส่วนหนึ่งของการวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยแบบนี้คือกิจกรรมสำคัญในการศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนั่นเอง แบบที่สองเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นงานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในตัว ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยแบบนี้เป็นประโยชน์ต่อการหาคำตอบปัญหาวิจัยที่เป็นข้อยุติสุดท้ายซึ่งนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวงการวิชาการเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติและสังคมได้อย่างกว้างขวาง

การสังเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพอันเป็นวิธีหนึ่งที่ยังคงใช้กันอยู่ในปัจจุบันด้วย (Kulik และKulik 1989) ระบุว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะที่เป็นการบรรยาย (Narration) เริ่มใช้กันมาตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1930 ต่อมาเมื่อนักวิจัยได้พยายามปรับปรุงโดยนำสถิติวิเคราะห์เข้ามาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยจึงมีการพัฒนาให้ดีขึ้นและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

2.2 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

นางลักษณ์ วิรัชชัย (กรมวิชาการ. 2542 : 23 ; อ้างอิงจาก นางลักษณ์ วิรัชชัย. 2530 : 116 การสังเคราะห์งานวิจัย) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยว่า การสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis of Research) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหานั้นหลายๆ เรื่องมาทำการศึกษาวิเคราะห์ และนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาเป็นที่ยุติ

อุทุมพร จามรมาน (2531 : 1) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยสรุปว่าการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำส่วนย่อยๆ มาประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การบรรยายความรู้สึกโดยการนำคำต่างๆ มาประกอบเข้าด้วยกันหรือการทำงานบางอย่างจนเกิดผลสำเร็จโดยมาจากการประชุมระดมกำลังสมองหรือการสร้างทฤษฎีใหม่ โดยการเชื่อมโยงกับทฤษฎีเก่าเป็นต้น

ศิริยุภา พูลสุวรรณ (2541 : 2) ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยสรุปว่าเป็นการนำงานวิจัยหลายๆ เรื่องมาหาข้อสรุปเพื่อเสนอเป็นความรู้ใหม่

กองวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ (2542 : 14) ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยสรุปว่าเป็นการนำผลงานวิจัยหลายๆ เรื่อง ที่ศึกษาในเรื่องเดียวกันหรือปัญหาเดียวกันมาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นการได้ความรู้ใหม่

สรุปได้ว่าการสังเคราะห์การวิจัยหมายถึง การบรรยายสรุปหรือการสังเคราะห์สาระสำคัญของงานวิจัยต่างๆ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยแต่ละเรื่องมานำเสนออย่างมีระบบ มีขั้นตอนเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่นำไปสู่ข้อยุติของคำตอบ

2.3 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยจำแนกได้เป็น 2 ประเภท (อุทุมพร จามรมาน, 2531ก : 1) คือ

1. การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงบรรยาย หรือเชิงเนื้อหา (Qualitative Synthesis) เป็นการสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่องและบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น การสังเคราะห์แบบนี้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เป็นผู้สังเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะแบบตัวเลขและแบบบรรยายจะทำได้ดีเหมาะสม ต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์สรุปได้ 4 ข้อคือ

- 1.1.1 เพื่อการบรรยาย พรรณนา สรุป
- 1.1.2 เพื่อบอกความสัมพันธ์ หรืออธิบายความสัมพันธ์
- 1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกัน และความแตกต่าง
- 1.1.4 เพื่อทำนายผลที่จะเกิดขึ้น

1.2 การแปลงข้อมูลเชิงคุณลักษณะเป็นเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณลักษณะประกอบด้วย คำต่างๆ ในขณะที่ข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วยตัวเลขต่างๆ การแปลงข้อมูลเชิงคุณลักษณะเป็นเชิงปริมาณทำได้ดังนี้

- 1.2.1 การแจกแจงตามจำนวนครั้งที่เกิดซ้ำๆ ตามหัวข้อ
- 1.2.2 การแจกแจงตามบุคคล พฤติกรรม เหตุการณ์
- 1.2.3 การแจกแจงตามตัวแปร ตามความสัมพันธ์
- 1.2.4 การประเมิน เช่น การประเมินความรู้สึก ความสำเร็จ

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขหรือค่าสถิติที่ปรากฏในงานวิจัยทั้งหลาย เพื่อหาข้อสรุปที่เป็นวัตถุประสงค์หรือยุติของการหาคำตอบ การสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative Analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of Research) โดยทั่วไปการสังเคราะห์เชิงปริมาณ มี 3 วิธี คือ

2.1 วิธีการนับคะแนนเสียง (Conventional Vote -Counting Method) เป็นวิธีพัฒนาขึ้น โดยไลต์ และสมิธ (Light and Smith) การสังเคราะห์งานวิจัยนี้กระทำโดยการนับจำนวนงานวิจัยจำแนกตามผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติและค่าสถิติทดสอบเป็นบวก กลุ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่ค่าสถิติ

ทดสอบเป็นลบ กลุ่มที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หลังจากนั้นจึงสรุปและแปลผลการสังเคราะห์ตามลักษณะของกลุ่มที่มีความถี่สูงสุด

2.2 วิธีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของผลการสังเคราะห์ (Test For Statistical Significance of Combind Results) เป็นวิธีการรวมค่าความน่าจะเป็นของงานวิจัยแต่ละเรื่องแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย P (ค่าเฉลี่ยความน่าจะเป็น) ของงานวิจัยทั้งหมดและนำมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของผลการสังเคราะห์ จุดอ่อนของวิธีการนี้คือไม่สามารถระบุการประมาณผลของการวิจัยได้

2.3 วิธีวิเคราะห์แบบเมตต้า (Meta Analysis) ซึ่งเกลส (Glass, 1976) เป็นผู้วางพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์โดยวิธีนี้ การวิเคราะห์แบบเมตต้าจะเน้น ที่ค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) มากกว่าเน้นที่ความมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหาได้จากอัตราส่วนของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ใช้แบบแผนการทดลองและสถิติวิเคราะห์ ที่แตกต่างกันก็สามารถคำนวณค่าขนาดอิทธิพลได้

โดยสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะสามารถทำได้โดยวิเคราะห์สาระของเนื้อหาโดยการบรรยายหรือพรรณนาสรุป หรือโดยการใช้วิธีการทางสถิติในลักษณะข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่แล้วตีค่าออกมาเป็นตัวเลข

2.4 ขั้นตอนของการสังเคราะห์งานวิจัย

นางลักษณ์ วิรัชชัย (พิสมร วิญญกุล, 2542 : 60 ; อ้างอิงจาก นางลักษณ์ วิรัชชัย 2530 : 24-29 การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีอภิมาน) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยโดยทั่วไปประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้-

1. การกำหนดหัวข้อปัญหา

การสังเคราะห์งานวิจัยเริ่มจากการกำหนดปัญหาการวิจัย ซึ่งต้องเป็นปัญหาที่มีการทำวิจัยแล้วอย่างน้อยสองราย เนื่องจากปัญหาการวิจัยที่มีคุณค่าน่าสนใจและเป็นปัญหาที่มีการที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัด มักเป็นปัญหาที่นักวิจัยสนใจและทำการวิจัยเป็นจำนวนมาก ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่เหมาะสมต่อการสังเคราะห์งานวิจัย

2. การวิเคราะห์ปัญหา

เมื่อกำหนดปัญหาแล้วผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจนศึกษาแนวคิดหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาให้แจ่มชัด เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบแผนและสมมติฐานการวิจัย

3. การเสาะค้น คัดเลือก และรวบรวมงานวิจัย

3.1 การคัดเลือกงานวิจัย ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องค้นคว้าและเสาะหางานวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับปัญหาที่กำหนดไว้ การเสาะหางานวิจัยส่วนใหญ่จะหาได้จากวิทยานิพนธ์ บทความวิทยานิพนธ์และวารสารงานวิจัย เป็นต้น

3.2 การคัดเลือกงานวิจัยผู้สังเคราะห์งานวิจัย ต้องอ่านศึกษาและตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด ต้องสร้างเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยและทำการคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพดี มีความเที่ยงตรงภายนอกและภายในสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.3 การรวบรวมผลของการวิจัย หลังจากคัดเลือกงานวิจัยที่ใช้สังเคราะห์งานวิจัยแล้วขั้นตอนต่อไปคือการรวบรวมรายละเอียดและผลการวิจัยของงานวิจัยนั้น วิธีการรวบรวมอาจจะใช้การจดบันทึก การถ่ายเอกสาร หรือการกรอกแบบฟอร์มก็ได้ ทั้งนี้ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้และครบถ้วนสมบูรณ์

3.4 การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยเป็นขั้นตอนที่เป็นการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ผลการวิจัย รายละเอียด ลักษณะและวิธีการวิจัย จากงานวิจัยทั้งหมดเพื่อสังเคราะห์หาข้อมูลที่เป็นข้อยุติ และทดสอบว่าสอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งขึ้นได้หรือไม่นั้น จึงแปลความหมายผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหา

4. การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ผลการวิจัย รายละเอียด ลักษณะและวิธีการวิจัยจากงานวิจัยทั้งหมด เพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุปจากนั้นจึงแปลความหมายผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

5. การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย

การเขียนรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยมีหลักการเช่นเดียวกับการเขียนรายงานทั่ว ๆ ไป ในการสังเคราะห์เชิงปริมาณซึ่งอุทุมพร จามรมาน (2531:5) ได้สรุปขั้นตอนในการสังเคราะห์เชิงปริมาณไว้ 11 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาที่ต้องการสังเคราะห์ นักสังเคราะห์ต้องระบุให้ได้ว่าต้องการสังเคราะห์เรื่องอะไร เพราะอะไร ซึ่งครอบคลุมถึงการระบุตัวแปร วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์และสมมติฐานการวิจัย

ขั้นที่ 2 การสำรวจงานวิจัยว่ามีจำนวนมากพอหรือไม่สำรวจจากงานวิจัยโดยศึกษารายชื่อจากห้องสมุดต่าง ๆ เพื่อให้ได้ทราบรายงานการวิจัยมีที่ใดบ้างมีรายงานจริงหรือไม่ ข้อสำคัญต้องสำรวจให้ชัดเจนว่ามีตัวเล่มหรือไม่

ขั้นที่ 3 การอ่านรายงานการวิจัยที่สำรวจได้ว่ามีจำนวนเท่าไร นักสังเคราะห์จะต้องเห็นตัวเล่มและอ่านรายงานเหล่านั้นด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพของรายงานการวิจัยเมื่ออ่านงานวิจัยนักสังเคราะห์ต้องพิจารณาก่อนถึงคุณภาพของรายงานการวิจัยว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาตามแบบฟอร์ม

ประเมินงานวิจัยด้วยตนเอง จัดงานวิจัยที่มีความไม่ชัดเจนออกไปเลือกเฉพาะงานวิจัยที่มีความสอดคล้องตามหัวข้อในแบบประเมิน

ขั้นที่ 5 พิจารณารายละเอียดของรายงานการวิจัยว่า มีค่าสถิติเพื่อการสังเคราะห์เชิงปริมาณหรือไม่โดยการกรอกข้อมูลลงในแบบฟอร์มบันทึก

ขั้นที่ 6 รวบรวมงานวิจัยที่สามารถสังเคราะห์เชิงปริมาณ ได้ว่าทั้งหมดมีกี่เล่ม ระบุตัวแปรพร้อมทั้งค่าสถิติทุกอย่างลงในแบบฟอร์มบันทึก

ขั้นที่ 7 เลือกเทคนิคที่ทำให้ค่าสถิติปลอดจากความคลาดเคลื่อน เช่น ปลอดจากความคลาดเคลื่อนในการวัด ปลอดจากความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 8 เลือกเทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่เหมาะสม ซึ่งมี 9 วิธี คือ

- 8.1 วิธีนับคะแนนเสียง
- 8.2 วิธีแปลงเป็นค่า $\log$ (Fisher's Method)
- 8.3 วิธีหาค่าเฉลี่ยของนัยสำคัญ
- 8.4 วิธีรวมค่า T (Wincr's Method)
- 8.5 วิธีรวมค่า Z (Stouffer's Method)
- 8.6 วิธีถ่วงน้ำหนักค่า Z (Mosteller's and Bush's Method)
- 8.7 วิธีทดสอบค่าเฉลี่ยสำคัญ (dington's Method)
- 8.8 วิธีทดสอบค่าเฉลี่ย Z (Mosteller's and Bush's Method)
- 8.9 วิธีหาค่าขนาดของผลในงานวิจัยเชิงทดลองและเชิงสหสัมพันธ์

ขั้นที่ 9 สังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณทีละค่า ทีละเรื่อง

ขั้นที่ 10 สรุปผลการวิเคราะห์ในตารางหรือกราฟ

ขั้นที่ 11 เขียนรายงานตามหัวข้อต่อไปนี้

1. บทนำ

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิเคราะห์งานวิจัยเหล่านี้
- 1.2 วัตถุประสงค์ในการสังเคราะห์
- 1.3 ความจำกัดและความไม่สมบูรณ์
- 1.4 ขอบเขตการสังเคราะห์
- 1.5 คำจำกัดความ
- 1.6 ประโยชน์ของผลการสังเคราะห์

2. วิธีการสังเคราะห์

- 2.1 จำนวนงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ และลักษณะของค่าสถิติที่เสนอ
- 2.2 เกณฑ์การเลือกงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์
- 2.3 การตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์
- 2.4 วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย

3. การเสนอผลการสังเคราะห์

3.1 ผลการสังเคราะห์

3.2 การแปลความหมายของผลการสังเคราะห์

3.3 ข้อเสนอแนะ

4. บรรณานุกรมและภาคผนวก

4.1 บรรณานุกรม

4.2 รายชื่องานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

4.3 ภาคผนวก

สรุปได้ว่าการเสาะค้น คัดเลือกและรวบรวมงานวิจัยได้จากการศึกษารวบรวมข้อมูลจากผลงานการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ปรียญานิพนธ์ รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระและวารสารงานวิจัยต่าง ๆ มารวบรวมหารายละเอียดโดยการสรุปข้อมูลที่เชื่อถือได้มีความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.5 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีเฉพาะที่สมควรแยกมากล่าวเป็นบทหนึ่งในหนังสือนี้ ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์เนื้อหามีลีลาการวิเคราะห์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การวิเคราะห์เนื้อหาเริ่มมีกระบวนการที่เป็นระบบระเบียบโดยพัฒนามาจากการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์โฆษณา วรรณคดีเป็นต้น (อุทุมพร จามรมาน, 2531 : 10-15) ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหามีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจำแนกได้แก่

1. เยนนิส (Janis. 1965) จำแนกเป็น 3 แบบ

1.1 แบบอิงการปฏิบัติทั่วไป (Pragmatical Content Analysis)

1.2 แบบอิงภาษา (Semmmantical Content Analysis)

1.3 แบบอิงสัญลักษณ์ (Sign vehicle Analysis)

2. เบอร์เรลสัน (Berelson. 1952) จำแนกได้ 17 แบบ

2.1 การบรรยายแนวโน้มของเนื้อหาที่สื่อความหมาย

2.2 การเสาะแสวงหาพัฒนาการ

2.3 การหาความแตกต่าง ความไม่ลงรอย

2.4 การเปรียบเทียบกับสื่อ หรือระดับที่สื่อความหมาย

2.5 การเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์

2.6 การวิเคราะห์โครงสร้าง

2.7 การวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกับแบบสอบถามแบบปลายเปิด

2.8 การเปิดเผยเทคนิคการโฆษณา

2.9 การวิเคราะห์ลักษณะที่ช่วยให้อ่านได้เข้าใจดีขึ้น

- 2.10 การวิเคราะห์ลักษณะหรือสไตล์
- 2.11 การระบุความตั้งใจของผู้เขียน
- 2.12 การวิเคราะห์ระดับทางจิตใจของกลุ่มคน
- 2.13 การปกป้องผลจากการโฆษณาในแง่กฎหมาย
- 2.14 การสอดแนม
- 2.15 การสะท้อนทัศนคติ ความสนใจ และค่านิยมของกลุ่ม
- 2.16 การวิเคราะห์เป้าประสงค์ของกลุ่ม
- 2.17 การบรรยายพฤติกรรมที่แสดงออก

3. สโตน และ ดันฟี (Stone and Dunphy. 1966) จำแนกตามสาขา คือ

- 3.1 จิตเวช
- 3.2 จิตวิทยา
- 3.3 ประวัติศาสตร์
- 3.4 มนุษยวิทยา
- 3.5 การศึกษา
- 3.6 ปรัชญา
- 3.7 ภาษาศาสตร์

4. โฮลสตี (Holsti. 1969) จำแนกเป็น 3 แบบคือ

4.1 วิเคราะห์ลักษณะของการสื่อความหมาย นั่นคือวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำถามว่า ในสาระต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเรื่องราวใด มีความเป็นมาอย่างไร และเกี่ยวข้องกับใคร

4.2 การวิเคราะห์เชิงเหตุผล นั่นคือวิเคราะห์หาเหตุผล ตลอดจนผลจากข้อมูล

4.3 การวิเคราะห์ผล นั่นคือวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่เป็นผลของการสื่อความหมาย

5. คริปเพนดอร์ฟ (Krippendorff. 1980) เสนอการวิเคราะห์เนื้อหาเป็น 6 ประเภท คือ

5.1 วิเคราะห์เนื้อหาาระบบโดยคำนึงถึงว่าเนื้อหาสาระที่ มุ่งวิเคราะห์นั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง องค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และมีการแปลงรูปแบบออกมาในรูปความสัมพันธ์อื่นได้บ้างหรือไม่

5.2 วิเคราะห์เพื่อหามาตรฐานเป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินคุณค่าของสาระเนื้อหาว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงไรหรือเพื่อวิเคราะห์ว่า เนื้อหาสาระแตกต่างไปจากมาตรฐานมากน้อยเพียงใด

5.3. วิเคราะห์เนื้อหาด้ชนี้บางอย่าง เช่น ความถี่ของคำสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นแรงจูงใจของผู้เขียนหรือหาด้ชนี้ เพื่อชี้ให้เห็นความรู้สึกพอใจไม่พอใจต่อเหตุการณ์บางอย่าง

5.4. วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหากลุ่มคำแบบต่าง ๆ เช่น การอ้างอิงถึงนายกรัฐมนตรี อาจทำได้โดยใช้ตำแหน่งยศ ปี สถานที่ ชื่อ เป็นต้น

5.5 วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาความหมาย เช่น การสรุปประเด็น การหาสาเหตุและผลการอธิบายพฤติกรรม

5.6 วิเคราะห์เนื้อหา เพื่อหากระบวนการภายใน เช่น การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม ทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละพื้นที่ ต่อการทำการบำรุงสภาวะแวดล้อมในพื้นที่ของตน

จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์เนื้อหาจะเป็นการบรรยายแนวโน้มของเนื้อหาที่สื่อความหมายที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง โดยมีการจัดอย่างเป็นระบบ

2.6 องค์ประกอบของเนื้อหา

อุทุมพร จามรมาน (2531.ก : 11-13) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหา ไว้ดังนี้

1. เนื้อหาที่จะวิเคราะห์ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปเอกสารหรือสิ่งพิมพ์เสมอไป
2. วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ เพื่อสรุปข้อมูลเพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์ภายใน และเพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์ภายนอก
3. หน่วยในการวิเคราะห์โดยปกติแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ
 - 3.1 หน่วยจากการสุ่ม จากการสังเกตหรือสัมผัส
 - 3.2 หน่วยจากการบันทึก จัดทำข้อมูล จากการสุ่ม มาย่อยเป็นกลุ่มเป็นพวก
 - 3.3 หน่วยจากเนื้อหา รวบรวมจากการบันทึกมาจัดกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง
4. การสุ่มตัวอย่างและประชากร การวิเคราะห์เอกสารจะต้องเกี่ยวข้องกับปริมาณของสิ่งที่น่าสนใจที่จะวิเคราะห์ โดยจำแนกประเภทของกลุ่มประชากรที่จะวิเคราะห์ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์เนื้อหาตามขั้นตอน

2.7 วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

1. วิธีวิเคราะห์เนื้อหา มี 2 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การแปลภาษาเป็นข้อมูล และขั้นที่ 2 การแปลข้อมูลเป็นตัวเลข ต่อไปนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การแปลภาษาเป็นข้อมูล

การแปลภาษาเป็นข้อมูลนี้จะทำได้ก็ต่อเมื่อผู้วิเคราะห์จับประเด็นที่ซ่อนอยู่ในเนื้อหาสาระได้อย่างชัดเจนเสียก่อน แล้วแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อย ๆ

ขั้นที่ 2 การแปลข้อมูลออกเป็นตัวเลข

หลังจากที่วิเคราะห์เนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยแล้ว การแปลข้อมูลจากส่วนย่อยเป็น ตัวเลขสามารถทำได้ 2 แบบคือแปลเป็นจำนวน (หรือความถี่) กับแปลเป็นค่าหรือคะแนน

2.8 ความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา

ความตรงของผลการวิเคราะห์เนื้อหา มีความหมายว่า ผลวิเคราะห์สอดคล้องกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด ความตรงของผลวิเคราะห์เนื้อหามี 5 ประเภทคือ

1. ความตรงที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลหมายความว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์สอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด หรืออีกนัยหนึ่งคือนำเนื้อหาที่ถูกต้องมาวิเคราะห์ หรือไม่
2. ความตรงตามความหมาย หมายความว่ามีการวิเคราะห์เนื้อหาจัดกลุ่มเนื้อหาให้จำกัดความของคำตรงตามความหมายหรือไม่วิธีการตรวจสอบความตรงแบบนี้ ทำได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญอื่นมาตรวจสอบ
3. ความตรงตามการสรุปได้กล่าวมาแล้วว่าเอกสารสิ่งพิมพ์ เนื้อหาสาระที่จะนำมาวิเคราะห์มีปริมาณมากจำเป็นต้องมีการสุ่มออกมา เช่น การวิเคราะห์โปรแกรมทางโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนการสุ่มโปรแกรมจึงมีความสำคัญมาก การระบุประชากรของเนื้อหาจึงมีความจำเป็น การอธิบายการสุ่มตัวอย่างไม่ลำเอียงเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงแบบนี้
4. ความตรงตามวิธีการ ผลการวิเคราะห์ที่ใช้วิธีการสองอย่างน่าจะให้ผลวิเคราะห์ออกมาเหมือนกัน
5. ความตรงตามทฤษฎี ผลการวิเคราะห์น่าจะสอดคล้องกับทฤษฎี หลักการหรือเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง

สรุป ความเที่ยงตรงของข้อมูล จะพิจารณาความชัดเจนในการนิยามความหมายของสิ่งที่จะนำมาจำแนกสรรหาลิส ผู้สังเคราะห์งานวิจัยจะต้องระมัดระวังในการอ่านและจำแนกสรรหาลิสให้ชัดเจนการปรับข้อมูลจากงานวิจัยให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อนำมาสังเคราะห์นั้น ก่อนจะสังเคราะห์ต้องตรวจสอบคุณลักษณะของข้อมูลเชิงปริมาณโดยพิจารณาทั้งความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อมูลและความเชื่อมั่น (Reliability) ของเกณฑ์ในการจำแนก สรรหางานวิจัยนั้นๆ

2.9 การสังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา

จากการสังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย (อภิวันท์ พินทอง. 2542 : 4 ; อ้างอิงจาก สวัสดิ์ อุทรานันท์. 2531 : 64) พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ไม่ว่าจะเป็นสังกัดในระดับใด มีปัญหาคล้ายกันคือ ขาดอัตรากำลัง ขาดเครื่องมือ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ขาดงบประมาณ ขาดยานพาหนะในการออกไปนิเทศ ขาดแรงจูงใจและการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ดังนั้นหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอย่อมมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะการขาดอัตรากำลัง ขาดเครื่องมือ ขาดงบประมาณ ย่อมทำให้การบริหารงานการนิเทศการศึกษาขาดประสิทธิภาพไปด้วย ซึ่งส่งผลให้การนิเทศการศึกษาไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

สำหรับในเขตการศึกษา 5 ประกอบไปด้วยจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี รวม 6 จังหวัด มีสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 51 สำนักงาน จากรายงานการวิจัยการสังเคราะห์ทาง การนิเทศการศึกษาในประเทศไทย ของ (สัจด์ อุทรานันท์, 2531 : 31) พบว่าในการวิจัยของสมพร สุขเกษม 2526. อ้างอิงจาก อภิวันท์ พินทอง. 2542 : 4) เรื่องความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 5 ได้จัดให้มีการ นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนน้อยมาก

สรุปได้ว่าการสังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา เป็นการศึกษาค้นพบจาก งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาด้านต่างๆ ได้แก่ สภาพและปัญหาการปฏิบัติงาน ความ ต้องการศึกษานิเทศของครูผู้สอน ความพร้อมของการศึกษานิเทศก์ในการนิเทศการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านการนิเทศเป็นต้น ดังนั้นการพัฒนาการนิเทศการศึกษาจึงมี การเสนอแนวทาง การนำผลการสังเคราะห์การนิเทศการศึกษาไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการตัดสินใจ การวางแผน การจัดองค์การ การสื่อสาร กระตุ้นให้คนทำงาน ประสานงาน และประเมินผลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 215) ได้รวบรวมข้อค้นพบของงานวิจัยที่ทำโดย นิติระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปี 2535 – 2542 ทำให้ทราบว่าผลงานวิจัยก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติงานการนิเทศการ ศึกษาในลักษณะดังนี้ 1) คุณลักษณะของผู้นิเทศ จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลากรทางการ นิเทศการศึกษา ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาที่จะต้อง มีคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ในด้านบุคลิกภาพด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม กล่าว คือ ต้องเป็นผู้ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานไม่เอาเปรียบ เพื่อนร่วมงาน อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นต้น 2) ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ ผู้นิเทศทางการศึกษายังมีความต้องการเสริมทักษะทั้งทางด้านการเป็นผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านกระบวนการกลุ่ม ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการประเมินผล รวมทั้งต้องการ เสริมความรู้ และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการจัดการนิเทศ การศึกษา 3) การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ในด้านของศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานมากที่สุด ได้แก่ การสร้างคลังข้อสอบ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานมี ประสิทธิภาพในระดับ มาก ส่วนครูผู้สอนมีความเห็นว่ายู่ในระดับปานกลาง 4) สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความต้องการในการจัดการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่

ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านวัดผลประเมินผล 5) สภาพปัญหาในการจัดนิเทศการศึกษา พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายการนิเทศการศึกษาไม่ตรงกัน กรอบแผนงานไม่ชัดเจน ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ การนิเทศขาดความต่อเนื่อง และขาดการติดตามประเมินผล อย่างจริงจัง

ประติษฐ์ พลหงส์ (2542 : 118-124) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษาของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความต้องการการนิเทศการศึกษาของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้าราชการครูมีความต้องการการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการนิเทศการศึกษาที่ผ่านมาขาดประสิทธิภาพ ไม่ทั่วถึง และไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ข้าราชการครูได้ ส่วนข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี กับข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศการศึกษาทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี กับข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความรู้ ความเข้าใจในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล พอๆกัน และต่างก็ต้องการการนิเทศการศึกษาทุกด้านมากเช่นเดียวกัน และข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความต้องการการนิเทศการศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการสอนใกล้เคียงกัน เนื่องจากข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ต่างก็ได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ ทักษะต่างๆจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านดุง และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ตลอดจนทั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน

บรรดล เมืองโคตร (2540 : 109-113) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร พบว่า

1. ความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 น่าจะมีสาเหตุมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเป็นภารกิจหลักของครูผู้สอนที่ปฏิบัติประจำ จึงทำให้ครูมีความสนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนให้ดีขึ้น ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ยังมุ่งเน้นด้านทักษะกระบวนการ การสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียน

เป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติจริง นอกจากนั้นนโยบายเร่งรัดคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้ปรับปรุงประสิทธิภาพครูผู้สอนให้ดียิ่งขึ้น

2. ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร จากผลการศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษา ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วยคู่มือครู แผนการสอน กำหนดการสอน ตลอดจนเนื้อหาสาระต่างๆ เอกสารหรือตำราเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษาพบว่า ครูผู้สอนต้องการได้รับการนิเทศการศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 2 เพราะกรมวิชาการและหน่วยงานต้นสังกัดได้จัดส่งตัวอย่างเอกสารตำราที่เป็นเอกสารประกอบหลักสูตรมาเพื่อใช้ประกอบการใช้หลักสูตรเพิ่มมากขึ้นกว่าในระยะแรกๆ แต่ก็ยังไม่เพียงพอจึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู จัดทำขึ้น และพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการได้อีกด้วย ครูจึงมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศการศึกษาด้านเอกสารประกอบหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน จากผลการศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการเรียน พบว่า ครูผู้สอนต้องการได้รับการนิเทศการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 3 อาจเป็นเพราะว่า การวัดและประเมินผลการเรียนตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้มีการปรับปรุงพัฒนาไปจากเดิม โดยเน้นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียน โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานซึ่งเป็นแนวโน้มใหม่ของการวัดและประเมินผลที่กำลังได้รับความสนใจทั่วไป นอกจากนี้จะมีสาเหตุมาจากความขาดแคลนเอกสาร เครื่องมือ การวัดผลการเรียนรู้ที่กรมวิชาการแจกให้โรงเรียนและเอกสารดังกล่าวไม่มีรายละเอียดเพียงพอแก่การนำไปใช้

4. ความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จากผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนต้องการได้รับการนิเทศการศึกษาด้านสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 4 อาจเป็นเพราะว่า การเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นั้น ครูผู้สอนได้ลดบทบาทของตนเองโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้สื่อการเรียน

5. ความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านหลักสูตร จากผลการศึกษาพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านหลักสูตร โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 5 ทั้งนี้จะมีสาเหตุมาจาก ได้รับการบริหารหลักสูตรโดยโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านบริหารหลักสูตรตามกิจกรรมต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำานวน สมบูรณ์ (2540 : 73-86) ได้ศึกษาการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ

มาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านบริหารโครงการ ด้านการประสานงานและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ ด้านนิเทศติดตามและประเมินผลทางการศึกษา ด้านบริการทางการศึกษาและเทคโนโลยี ด้านพัฒนาการนิเทศและด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย

ผดุง เจริญศิลป์ (2540 : 111-119) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ระดับปัญหาการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 11 โดยภาพรวมมีระดับปัญหามานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับปัญหามากคือ ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ และเมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 11 ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามขนาดของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คือ ขนาดเล็กมาก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่มาก พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าสภาพปัญหาที่พบในแต่ละด้านของทุกขนาดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

วิมลชยา เกตตะพันธ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1 จากการวิจัยกับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 1 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนครบทั้ง 10 ด้าน คือ

1. ด้านพัฒนาหลักสูตร
2. ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน
3. ด้านการบริหารบุคลากร
4. ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก
5. ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์
6. ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ
7. ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่
8. การจัดบริการพิเศษแก่ครู
9. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
10. ด้านการประเมินผลการสอน

อัลลิสัน (ฉวีวรรณ ลามเสถียร. 2540 : 81 ; อ้างอิงจาก Alison. 1982 : 4881-A) แห่งมหาวิทยาลัยวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา ได้วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศแบบบรรยาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาได้เข้าใจบทบาท ในด้านการเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของครูและการพัฒนาแผนการเรียนโดยทดลอง

ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์เข้ารับฟังการบรรยายจำนวน 16 คน และกลุ่มที่เข้าฟังการบรรยายจำนวน 97 คน โดยสอนความรู้พื้นฐานก่อนทั้ง 3 กลุ่ม และเมื่อบรรยายกับกลุ่มทดลองแล้ว ให้นำกลับไปปฏิบัติแล้วกลับมาทดสอบอีกครั้งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการนิเทศแบบบรรยายมีผลต่อกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์แต่ไม่แตกต่างจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

เจริน (สุทธิศักดิ์ พรหมจันทร์. 2542 : 47 ; อ้างอิงจาก Jeran. 1975 : 694-695) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทที่คาดหวังผู้ที่นิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาแบบโรงเรียนที่เน้นการทำงานเป็นทีมและรายบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายจะศึกษาว่าการที่ให้โรงเรียนบริการด้านการนิเทศ จะเป็นการช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาแบบโรงเรียนได้มากที่สุด โดยสอบถามจากกลุ่มศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่ และครู ในรัฐโคโรราโด ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ประชากรทั้งสาม มีความเห็นตรงกันว่า การให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมเป็นการให้บริการที่ต้องมาก่อนสิ่งอื่น
2. ครูใหญ่กับศึกษานิเทศก์ มีความเห็นตรงกันมากกว่าครูใหญ่กับครู หรือศึกษานิเทศก์กับครู
3. ครูใหญ่กับศึกษานิเทศก์ มีความสำคัญต่อบทบาทของผู้นิเทศในอันที่จะติดต่อกับครูใหญ่เพื่อวางแผนเกี่ยวกับนักเรียนและคณะครู สูงกว่ากลุ่มครู
4. ครูใหญ่มีความเห็นว่าการพบปะกับผู้นิเทศ เป็นสิ่งสำคัญมากเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน
5. ครูได้ให้ความสำคัญสูง ในเรื่องที่จะให้ผู้นิเทศ ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

ทิลลาฮัน (ยอดทอง จันดาวัลย์. 2542 : 45 ; อ้างอิงจาก Tilahan. 1983 : 2163-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกอบรม แนะนำ การฝึกอบรมปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยครู การเยี่ยมชั้นเรียน และการสังเกตการสอน

2. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษางานวิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ เอกสารหลักสูตรมีไม่เพียงพอสำหรับครูที่จะศึกษา ครูผู้สอนบางคน

ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน บุคลากรมีคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน
ขาดงบประมาณสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียน ขาดสื่อการเรียนการสอน
ขาดการฝึกอบรมตลอดจนขาดการส่งเสริมความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการสังเคราะห์

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์การวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและลักษณะสาระที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาที่ได้ทำการวิจัยไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – 2544 ใน 5 ด้าน ได้แก่คุณลักษณะของผู้นิเทศ ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาและสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากร
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การสังเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคืองานวิจัยการนิเทศการศึกษาของนิสิตนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตที่เป็นปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เอกสารของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหาและการนิเทศการศึกษา

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 จำนวน 106 เล่ม

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในการดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการสังเคราะห์ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ ระเบียบวิธีการวิจัยและการสังเคราะห์ จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 เขียนแบบสังเคราะห์งานวิจัย การนิเทศการศึกษา ตามกรอบความคิดของการศึกษาทฤษฎี หลักการ ระเบียบวิธีการวิจัยและการสังเคราะห์ ในขั้นตอนที่ 1

ขั้นที่ 3 นำเครื่องมือที่ได้จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ปรับแก้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของเนื้อหา

ขั้นที่ 4 นำเครื่องมือที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยต่าง ๆ จำนวน 26 เล่ม

ขั้นที่ 5 นำเครื่องมือมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้เกิดความครบถ้วนเพิ่มมากขึ้น

ขั้นที่ 6 นำเครื่องมือไปใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษา จำนวน 106 เล่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาได้จากการสืบค้นแหล่งข้อมูลในหน่วยงานทางการศึกษาและหอสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมได้ดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (กศ.ม.)	จำนวน	21	เล่ม
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ศษ.ม.)	จำนวน	13	เล่ม
3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จ.ม.)	จำนวน	11	เล่ม
4. มหาวิทยาลัยศิลปากร (ศษ.ม.)	จำนวน	10	เล่ม
5. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ศษ.ม.)	จำนวน	6	เล่ม
6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศษ.ม.)	จำนวน	9	เล่ม
7. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (กศ.ม.)	จำนวน	28	เล่ม
8. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (คอ.ม.)	จำนวน	8	เล่ม

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สรรวจงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 ที่ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาสังเคราะห์ 5 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้นำ ทักษะที่จำเป็นของ ผู้นำ การปฏิบัติงานของผู้นำ สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาและสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการวิจัยตามข้อ 1. จากหน่วยงานทางการศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มหาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดแห่งชาติ ในการรวบรวมข้อมูลการนิเทศการศึกษาของ

มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รวม 106 เล่ม

3. นำข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยบันทึกในแบบสังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา ตอนที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปและสรุปบทคัดย่อที่ได้จากงานวิจัยบันทึกในแบบสังเคราะห์งานวิจัย ตอนที่ 2 ที่เป็นการสรุปลักษณะสาระสำคัญของการวิจัยการนิเทศการศึกษา

4. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลในแบบสังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Synthesis) โดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบ่งลักษณะการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการนิเทศการศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละสรุปลงในตาราง ได้แก่

1. ชื่อเรื่องงานวิจัย/ปีที่จัดทำ
2. ชื่อ และนามสกุล ของเจ้าของงานวิจัย
3. ชื่อสถาบันการศึกษา
4. ประเภทของงานสังเคราะห์
5. สาระสำคัญที่ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย
6. ประเภทของงานวิจัย
7. การตั้งสมมติฐานการวิจัย
8. จำนวนตัวแปรอิสระในงานวิจัย
9. จำนวนตัวแปรตามในงานวิจัย
10. แหล่งที่มาของข้อมูล
11. วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
12. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
13. ลักษณะของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง
14. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
15. ร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้
16. คุณภาพของเครื่องมือ ค่าความเชื่อมั่น
17. การหาค่าความตรง
18. การสร้างเครื่องมือ
19. สถิติพื้นฐาน

20. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

21. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์สาระสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาทำการสรุปโดยใช้เทคนิควิธีวิเคราะห์เนื้อหาจากบทคัดย่อของงานวิจัย การอภิปรายและข้อเสนอแนะจำนวน 106 เล่ม จำแนกเป็น 5 ด้านได้แก่

1. คุณลักษณะของผู้นิเทศ
2. ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ
3. การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ
4. สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา
5. สภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาใช้สถิติพื้นฐานการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

บทที่ 4

การสังเคราะห์งานวิจัย

จากการศึกษาผลงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีการสังเคราะห์สภาพทั่วไป และการสังเคราะห์ลักษณะสาระสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 ใน 5 ด้าน คือ คุณลักษณะของผู้นิเทศ ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ การปฏิบัติงานของ ผู้นิเทศ สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา และสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา รวมผลงานวิจัย จำนวน 106 เล่ม โดยจะนำเสนอผลการศึกษา ซึ่งเป็นผลการสังเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการนิเทศการศึกษา 5 ด้าน

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานงานวิจัย

ตาราง 1 ประเภทของงานสังเคราะห์

ประเภทของงานสังเคราะห์	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. ปรินิพนธ์	21	19.8
2. วิทยานิพนธ์	63	59.4
3. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ	22	20.8
รวม	106	100

ตาราง 2 จำนวนงานวิจัยจำแนกตามด้าน

งานวิจัยการนิเทศการศึกษา (5 ด้าน)	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ	7	6.6
2. ด้านทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ	9	8.5
3. ด้านการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ	31	29.3
4. ด้านสภาพการจัดการนิเทศการศึกษา	35	33.0
5. ด้านสภาพปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษา	24	22.6
รวม	106	100

ตาราง 3 ประเภทของงานวิจัย

ประเภทของงานวิจัย	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. การวิจัยเอกสาร	1	0.9
2. การวิจัยจากการสังเกต	2	1.9
3. การวิจัยแบบสัมภาษณ์	27	25.5
4. การวิจัยแบบสำรวจจากตัวอย่าง	75	70.8
5. การศึกษาเฉพาะกรณี	1	0.9
6. อื่น ๆ	-	-
รวม	106	100

ตาราง 4 การตั้งสมมติฐานงานวิจัย

การตั้งสมมติฐานการวิจัย	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. ไม่กำหนดทิศทางความแตกต่าง	32	30.2
2. กำหนดทิศทางความแตกต่าง	21	19.8
3. แสดงความสัมพันธ์	2	1.9
4. แสดงอิทธิพล	-	-
5. ไม่ระบุการตั้งสมมติฐาน	51	48.1
รวม	106	100

ตาราง 5 การกำหนดตัวแปรอิสระในงานวิจัย

จำนวนตัวแปรต้นในงานวิจัย	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. 1 ตัว	4	3.8
2. 2 ตัว	35	33.0
3. 3 ตัว	20	18.9
4. 4 ตัว	7	6.6
5. 5 ตัว	6	5.7

จำนวนตัวแปรตามในงานวิจัย	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
6. 6 ตัว	7	6.6
7. 7 ตัว	2	1.9
8. 8 ตัว	9	8.5
8. อื่น ๆ	16	15.0
รวม	106	100

ตาราง 6 การกำหนดตัวแปรตามในงานวิจัย

จำนวนตัวแปรตามในงานวิจัย	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. 1 ตัว	14	13.2
2. 2 ตัว	9	8.5
3. 3 ตัว	8	7.5
4. 4 ตัว	16	15.1
5. 5 ตัว	34	32.1
6. 6 ตัว	5	4.7
7. 7 ตัว	2	1.9
8. 8 ตัว	2	1.9
9. 9 ตัว	4	3.8
10. อื่น ๆ	12	11.3
รวม	106	100

ตาราง 7 แหล่งที่มาของข้อมูล

แหล่งที่มาของข้อมูล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. ประชากร	27	25.5
2. กลุ่มตัวอย่าง	32	30.2
3. ทั้งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47	44.3
รวม	106	100

ตาราง 8 วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. กำหนดเอง	47	44.3
2. คำนวณจากสูตร	7	6.6
3. กำหนดจากตารางสำเร็จรูป	41	38.7
4. ไม่ระบุวิธีการ	11	10.4
รวม	106	100

ตาราง 9 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. แบบง่าย	45	42.5
2. แบบมีระบบ	2	1.9
3. แบบแบ่งชั้น	27	25.5
4. แบบแบ่งเป็นกลุ่ม	-	-
5. แบบการเลือกโดยวิธีเจาะจง	18	16.9
6. แบบหลายขั้นตอน	14	13.2
7. อื่น ๆ	-	-
รวม	106	100

ตาราง 10 ลักษณะของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. ครูอาจารย์	65	37.1
2. หัวหน้าหน่วยงาน	11	6.3
3. ผู้บริหาร	71	40.6
4. ศึกษานิเทศก์	10	5.7

ลักษณะประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
5. ผู้ช่วยผู้บริหาร	2	1.1
6. กรรมการการนิเทศในหน่วยงาน	1	0.6
7. คณะกรรมการโรงเรียน	1	0.6
8. อื่น ๆ	14	8.0
รวม	175	100

ตาราง 11 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. แบบสัมภาษณ์	4	3.7
2. แบบสอบถาม	93	86.1
3. แบบทดสอบ	-	-
4. แบบสังเกต	3	2.8
5. แบบสำรวจ	5	4.6
6. แบบประเมิน	1	0.9
7. อื่น ๆ (เลือกมากกว่า 1 ข้อ)	2	1.9
รวม	108	100

ตาราง 12 จำนวนร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้

ร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. 61 – 70	1	0.9
2. 71 – 80	2	1.9
3. 81 – 90	10	9.4
4. 91 – 100	71	67.0
5. ไม่ระบุจำนวน	22	20.8
รวม	106	100

ตาราง 13 คุณภาพของเครื่องมือ (ค่าความเชื่อมั่น)

คุณภาพของเครื่องมือ ค่าความเชื่อมั่น	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. ค่าความเชื่อมั่น .61 - .70	2	1.9
2. ค่าความเชื่อมั่น .71 - .80	3	2.8
3. ค่าความเชื่อมั่น .81 - .90	7	6.6
4. ค่าความเชื่อมั่น .91 - .99	66	62.3
5. ไม่ระบุความเชื่อมั่น	28	26.4
รวม	106	100

ตาราง 14 การหาค่าความเที่ยงตรง

การหาค่าความเที่ยงตรง	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. มีการหาค่าความเที่ยงตรง	101	95.3
2. ไม่ระบุการหาค่าความเที่ยงตรง	5	4.7
รวม	106	100

ตาราง 15 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. สร้างเครื่องมือเอง	101	95.3
2. พัฒนาจากที่มีอยู่	5	4.7
รวม	106	100

ตาราง 16 ค่าสถิติพื้นฐานของงานวิจัย

สถิติพื้นฐาน	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. การแจกแจงความถี่	17	12.0
2. ค่าเฉลี่ย	21	14.8

สถิติพื้นฐาน	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
3. ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์	26	18.3
4. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	20	14.1
5. ค่าเฉลี่ย (X) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์	58	40.8
6. อื่น ๆ	-	-
รวม	142	100

ตาราง 17 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. Correlation	14	13.2
2. Multiple correlation	1	0.9
3. Chi Square test	3	2.8
4. t – test	24	22.6
5. F – test	5	4.8
6. ANOVA	16	15.1
7. อื่น ๆ One - Way (7)และ Two – Way (2) Analysis of Variance (ไม่ระบุ 34)	43	40.6
รวม	106	100

ตาราง 18 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป	79	74.5
2. ไม่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป	25	23.6
3. ไม่ระบุการใช้โปรแกรม	2	1.9
รวม	106	100

หมายเหตุ กรณีจำนวนค่าความถี่เกิน 106 หมายถึงมีการเลือกมากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 1 – 18 สามารถสรุปลักษณะสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาได้ดังนี้

1. ประเภทของงานสังเคราะห์พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์ (ร้อยละ 59.4) รองลงมาคือรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ (ร้อยละ 20.8) และเป็นปริญญานิพนธ์ (ร้อยละ 19.8) ตามลำดับ
2. การจำแนกผลงานวิจัยตามด้านพบว่างานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยด้านสภาพการจัดการนิเทศการศึกษา (ร้อยละ 33.0) รองลงมาคืองานวิจัยด้านการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ (ร้อยละ 29.3) ด้านสภาพปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษา (ร้อยละ 22.6) ด้านทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ (ร้อยละ 8.5) และด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ (ร้อยละ 6.6) ตามลำดับ
3. ประเภทของงานวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ เป็นการวิจัยแบบสำรวจจากตัวอย่าง (ร้อยละ 70.8) รองลงมาเป็นการวิจัยแบบสำมะโน (ร้อยละ 25.5) การวิจัยจากการสังเกต (ร้อยละ 1.9) การวิจัยเอกสาร (ร้อยละ 0.9) และการศึกษาเฉพาะกรณี (ร้อยละ 0.9) ตามลำดับ
4. การตั้งสมมติฐานงานวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ไม่ระบุการตั้งสมมติฐาน (ร้อยละ 48.1) รองลงมาคือการตั้งสมมติฐานที่ไม่กำหนดทิศทางความแตกต่าง (ร้อยละ 30.2) การตั้งสมมติฐานแบบกำหนดทิศทางความแตกต่าง (ร้อยละ 19.8) สมมติฐานแสดงความสัมพันธ์ (ร้อยละ 1.9) ตามลำดับ
5. การกำหนดตัวแปรอิสระในงานวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีตัวแปรอิสระ (ร้อยละ 85.0) นอกนั้นไม่มีการระบุตัวแปรอิสระ (ร้อยละ 15.0) ในจำนวนงานวิจัยที่มีตัวแปรอิสระพบว่าส่วนใหญ่มีตัวแปรอิสระสองตัวแปร (ร้อยละ 33.0) รองลงมาตัวแปรอิสระสามตัวแปร (ร้อยละ 18.9) ตัวแปรอิสระแก้ตัวแปร (ร้อยละ 8.5) ตัวแปรอิสระสี่ตัวแปร (ร้อยละ 6.6) ตัวแปรอิสระหกตัวแปร (ร้อยละ 6.6) ตัวแปรอิสระห้าตัวแปร (ร้อยละ 5.7) ตัวแปรอิสระหนึ่งตัวแปร (ร้อยละ 3.8) และตัวแปรอิสระเจ็ดตัวแปร (ร้อยละ 1.9) ตามลำดับ
6. การกำหนดตัวแปรตามในงานวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ตัวแปรตามในงานวิจัยมีจำนวนห้าตัวแปร (ร้อยละ 32.1) ตัวแปรตามจำนวนสี่ตัวแปร (ร้อยละ 15.1) ตัวแปรตามหนึ่งตัวแปร (ร้อยละ 13.2) อื่น ๆ (ร้อยละ 11.3) ตัวแปรตามจำนวนสองตัวแปร (ร้อยละ 8.5) ตัวแปรตามจำนวนสามตัวแปร (ร้อยละ 7.5) ตัวแปรตามจำนวนหกตัวแปร (ร้อยละ 4.7) ตัวแปรตามจำนวนแก้ตัวแปร (ร้อยละ 3.8) ตัวแปรตามจำนวนเจ็ดตัวแปร (ร้อยละ 1.9) และจำนวนตัวแปรตามจำนวนแปดตัวแปร (ร้อยละ 1.9) ตามลำดับ
7. แหล่งที่มาของข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาทั้งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 44.3) รองลงมาเป็นงานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 30.2) และงานวิจัยที่ศึกษากับประชากร (ร้อยละ 25.5) ตามลำดับ

8. วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 89.6) และไม่ระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 10.4) ในจำนวนงานวิจัยที่มีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเอง (ร้อยละ 44.3) รองลงมาคือการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป (ร้อยละ 38.7) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณจากสูตร (ร้อยละ 6.6) ตามลำดับ

9. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างพบว่าวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ของผู้วิจัยส่วนใหญ่คือเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (ร้อยละ 42.5) และมีผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (ร้อยละ 25.5) รองลงมาเป็นวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง (ร้อยละ 16.9) มีผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (ร้อยละ 13.2) และผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (ร้อยละ 1.9) ตามลำดับ

10. ลักษณะของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่ของงานวิจัยของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร (ร้อยละ 40.6) รองลงมาคือ ครู อาจารย์ (ร้อยละ 37.1) อื่น ๆ (ร้อยละ 8.0) หัวหน้าหน่วยงาน (ร้อยละ 6.3) ศึกษานิเทศก์ (ร้อยละ 5.7) ผู้ช่วยผู้บริหาร (ร้อยละ 1.1) คณะกรรมการการนิเทศในหน่วยงานและคณะกรรมการโรงเรียน (ร้อยละ 0.6) ตามลำดับ

11. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (ร้อยละ 86.1) รองลงมาคือ แบบสำรวจ (ร้อยละ 4.6) แบบสัมภาษณ์ (ร้อยละ 3.7) แบบสังเกต (ร้อยละ 2.8) อื่น ๆ (ร้อยละ 1.9) และแบบประเมิน (ร้อยละ 0.9) ตามลำดับ

12. จำนวนร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้พบว่าจากงานวิจัยร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้มากที่สุดคือ 91-100 (ร้อยละ 67.0) และไม่ระบุจำนวนร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้ (ร้อยละ 20.8) ร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้ 81 - 90 (ร้อยละ 9.4) ร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้ระหว่าง 71-80 (ร้อยละ 1.9) และร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้ 61 - 70 (ร้อยละ 0.9) ตามลำดับ

13. คุณภาพของเครื่องมือพบว่างานวิจัยทั้งหมดมีการหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งส่วนใหญ่มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .91 - .99 (ร้อยละ 62.3) ไม่ระบุค่าความเชื่อมั่น (ร้อยละ 26.4) ค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .81 - .90 (ร้อยละ 6.6) ค่าความเชื่อมั่น .71-.80 (ร้อยละ 2.8) และค่าความเชื่อมั่น .61 - .80 (ร้อยละ 1.9) ตามลำดับ

14. การหาค่าความเที่ยงตรงพบว่างานวิจัยทั้งหมดมีการหาค่าความเที่ยงตรงที่ระบุในงานวิจัย (ร้อยละ 95.3) และที่ไม่มีการระบุการหาค่าความเที่ยงตรงในงานวิจัย (ร้อยละ 4.7)

15. การสร้างเครื่องมือพบว่าส่วนใหญ่ของงานวิจัยมีการสร้างเครื่องมือเองคือ (ร้อยละ 95.3) และมีการพัฒนาเครื่องมือที่มีอยู่แล้ว (ร้อยละ 4.7)

16. ค่าสถิติพื้นฐานของงานวิจัย งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ค่าสถิติได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ (ร้อยละ 40.8) รองลงมาคือ ค่าร้อยละเพียงอย่างเดียว (ร้อยละ

18.3) สถิติที่ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (ร้อยละ 14.8) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ร้อยละ 14.1) และหาโดยวิธีการแจกแจงความถี่ (ร้อยละ 12.0) ตามลำดับ

17. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยพบว่างานวิจัยที่ไม่ระบุค่าสถิติเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40.6) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่า t -test (ร้อยละ 22.6) สถิติที่ใช้วิธี ANOVA (ร้อยละ 15.1) Correlation (ร้อยละ 13.2) F - test (ร้อยละ 4.8) Chi Square test (ร้อยละ 2.8) Multiple Correlation (ร้อยละ 0.9) ตามลำดับ

18. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (ร้อยละ 74.5) และที่ไม่ใช่โปรแกรมสำเร็จรูปแต่ใช้วิธีการคำนวณด้วยเครื่องคิดเลข (ร้อยละ 23.6) และในงานวิจัยที่ไม่ระบุการใช้โปรแกรมมีส่วนน้อย (ร้อยละ 1.9)

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการนิเทศการศึกษา 5 ด้าน

เพื่อศึกษาลักษณะสาระสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 ซึ่งได้แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้นิเทศ ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา และสภาพปัญหาในการจัดการนิเทศดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของผู้นิเทศ

รัตนา พงษ์พันธุ์งาม (2538 : 126 – 130) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

1. ครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นครูและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าศึกษานิเทศก์มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับครู เป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา พัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งหวังให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของชาติ ศึกษานิเทศก์ควรมีความรู้ทางวิชาการเป็นอย่างดีและมีบุคลิกภาพดี เป็นที่น่าเชื่อถือของครู เมื่อครูพบเห็นหรือขอคำแนะนำ ย่อมทำให้ครูเกิดความศรัทธาต่อวิชาชีพของตน อันจะนำมาซึ่งการพัฒนางานด้านวิชาชีพให้ปรากฏ นอกจากนี้ก็กล่าวว่าศึกษานิเทศก์ยังต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นนักวางแผน และประสานงานที่ดี

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติงานร่วมกับครู เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำครูในการแก้ปัญหาและพัฒนางานวิชาการของครูให้มีประสิทธิภาพ บุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติงาน นิเทศศึกษานิเทศก์ที่มีบุคลิกภาพดีย่อมทำให้ครูหรือผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกศรัทธา น่าเชื่อถือ บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน ถ้าครูเกิดความศรัทธาเชื่อถือแล้ว การให้ความร่วมมือของครูจะสูงขึ้นโดยมีต้องอาศัยศิลปะในการหวานล่อมใดๆ ชักจูงให้เกิดความศรัทธา

3. เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบว่า ด้านบุคลิกภาพคุณลักษณะข้อที่เกี่ยวกับการมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับมากกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากครูที่ประสบปัญหาทางด้านวิชาการโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน การขอคำปรึกษา คำแนะนำ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนางานในหน้าที่ให้ดีขึ้นถ้าศึกษานิเทศก์ปิดบังอำพรางความรู้ของตนเนื่องจากความก้าวหน้า

ทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษา ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงานในอาชีพของตน อาจให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่ครูไม่ตรงกับข้อเท็จจริงย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน้าที่ของครู ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโดยตรง

1.3 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านวิชาการพบว่า คุณลักษณะข้อที่เกี่ยวกับมีการวางแผนงานก่อนการปฏิบัติงาน เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับมากกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้่าจะมีสาเหตุมาจากครูมีความต้องการความชัดเจนในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ มีการกำหนดแนวทางของงานอย่างชัดเจน เพื่อครูผู้รับการนิเทศจะได้เตรียมการได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับระยะเวลาที่ปฏิบัติ การสื่อความหมายจะต้องชัดเจน ตรงตามความต้องการของครู

1.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านวิชาชีพ พบว่า คุณลักษณะข้อที่เกี่ยวกับมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับมากกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้่าจะมีสาเหตุมาจากศึกษานิเทศก์เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ครูเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ทางด้านวิชาการ และสนับสนุนให้ครูเกิดการพัฒนาทางด้านวิชาชีพ ถ้าศึกษานิเทศก์ให้ข้อเสนอแนะแก่ครูไม่ตรงตามข้อเท็จจริง ย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน ครูจึงมีความคาดหวังว่าเมื่อเกิดปัญหา หรือมีความต้องการในการจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขาจะต้องได้รับความช่วยเหลือคำแนะนำอย่างชัดเจนถูกต้องตามแนวทางที่เหมาะสมจากศึกษานิเทศก์ที่มีหน้าที่โดยตรง จึงจะช่วยให้ความมุ่งหวังสัมฤทธิ์ผลตามที่ครูคาดหวังไว้

ศรีวิภา ขำวารี (2538 : 107-115) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านการนิเทศการศึกษากับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า

1. ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ในภาพรวมและในรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้่าจะเนื่องมาจากในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา โดยได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และต่อเนื่องมาจนถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่ว่าให้การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการเสริม ให้การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดนโยบายและมาตรการให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในและกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนโดยตำแหน่ง และกำหนดมาตรฐาน พร้อมทั้งเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับการนิเทศ ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจนโยบายและมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาจนนำไปสู่การปฏิบัติได้นั้น หน่วยงานทางการศึกษา จึงจัดให้มีการอบรม

ประชุม สัมมนา และจัดสรรเอกสารความรู้ ด้านการนิเทศการศึกษาให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

2. การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียน มีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนที่มีต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่าเป็น หน้าที่โดยตรงที่จะต้องปฏิบัติให้เกิดขึ้นในโรงเรียน และในปีการศึกษา 2536 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ขึ้น เพื่อให้โรงเรียนได้มีการประเมินตนเอง ซึ่งในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนนี้ได้มีการกำหนดให้ งานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นงานหนึ่งในมาตรฐานที่ต้องประเมิน นอกจากนั้น ได้ดำเนินการ พัฒนาระบบและแนวคิด เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้น จึงได้มีการสนับสนุนและส่งเสริม ให้ผู้บริหารโรงเรียน สามารถจัดดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนได้ด้วยตนเอง จากมาตรการ ดังกล่าว จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดความตระหนัก และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน นิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้น

3. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ อย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศของโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งพบว่า ปัญหาสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนคือ ขาดการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง และไม่นำข้อมูลกลับไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และผู้บริหาร และผู้นิเทศมีการบันทึกนิเทศไม่เป็นระบบ และไม่ใช่วิธีการบันทึกที่ถูกต้อง ทั้งความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศและการปฏิบัติของผู้นิเทศ บางครั้งอาจบันทึกไม่ตรงกับความเป็นจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติเป็นการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนเป็นรองประธาน ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูหัวหน้าสายชั้นเป็นกรรมการ และผู้ที่ได้รับคัดเลือกจากเพื่อนครู เป็นกรรมการ และ เลขานุการ นอกจากนั้น เหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติในเรื่องของ การประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง คือขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินผู้ทำหน้าที่ นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาในการสร้างเครื่องมือนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง จากการขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินผล อาจส่งผลให้การรายงาน และการนำ ข้อมูลไปใช้นั้นเกิดความคลาดเคลื่อนดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สุชาติ สุดประเสริฐ (2539 : 90-101) ได้ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ พลศึกษาประจำจังหวัด ในเขตการศึกษา 7 ตามทัศนะของครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า

1. การศึกษาทัศนะของครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มี

ตอบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดในเขตการศึกษา 7 ซึ่งแยกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการนิเทศครูพลศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดมี 1-2 คนไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบ ศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดต้องปฏิบัติทั้งงานด้านนิเทศและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย แต่ไม่ได้ส่งผลงานไปเผยแพร่ตามโรงเรียน จึงทำให้ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนไม่ทราบถึงการปฏิบัติงานอื่นๆ ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด ดังนั้น จึงมีความคาดหวังว่าศึกษานิเทศก์พลศึกษา ควรจะปฏิบัติงานด้านการนิเทศมากกว่าที่ เป็นอยู่นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการขาดงบประมาณ การขาดอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ต่างๆ และหน้าที่ที่กำหนดไว้ยังมีขอบข่ายกว้างมากเกินไป รวมทั้งงบประมาณจากกรมพลศึกษาในการปฏิบัติงานไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจน โดยให้ศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดจัดสรรเองตามความเหมาะสม

2. ด้านการเรียนการสอน ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุดเป็นเพราะการที่ศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดให้ความสำคัญต่องานอื่นๆ มากเกินไป และข้อมูลที่ได้รับจากการสอบถาม ความต้องการในการนิเทศ ครูพลศึกษาไม่ได้ตอบตามสภาพของความต้องการที่แท้จริงคือ ตอบแบบสอบถามว่าไม่มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเข้าใจการใช้หลักสูตรดี แต่สภาพความเป็นจริง ครูพลศึกษายังไม่เข้าใจการนำกระบวนการต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ต้องประสบกับปัญหาต่างๆ มากในการที่จะจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงทำให้เห็นความสำคัญของศึกษานิเทศก์พลศึกษาในการให้ความช่วยเหลือ

3. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดเป็นบุคคลที่ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนต่างก็มีความคาดหวังสูงในการที่จะได้รับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะเกี่ยวกับกิจกรรมทางกีฬา และเป็นที่น่าสังเกตว่าศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด มักจะไปเป็นผู้ตัดสินกีฬาระดับชาติ แต่ขณะเดียวกันในการแข่งขันกีฬภายในจังหวัดเกือบไม่เห็นศึกษานิเทศก์พลศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินเลย ประกอบกับในการดำเนินการโครงการต่างๆ ศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดก็ไม่สามารถสนองความต้องการของครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนได้ จึงทำให้ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ด้านประเมินผลทางพลศึกษาครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุดเนื่องจากการปรับปรุงหลักสูตรใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2533 และครูพลศึกษายังยึดรูปแบบในการใช้วัดและประเมินผลเก่าๆ โดยให้คะแนนเฉพาะแต่การทดสอบทักษะกีฬา ประกอบกับมีอุปสรรคและปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลทั้งด้านงบประมาณ เครื่องอำนวยความสะดวกไม่มีเวลา จึงมีการปฏิบัติงานด้านการประเมินทางพลศึกษาไม่เป็นที่พอใจต่อครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

5. ด้านสถานที่และอุปกรณ์การกีฬา ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด เช่น การแนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการบำรุงรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์กีฬาแนะนำสนับสนุนให้ครูพลศึกษาใช้นวัตกรรมใหม่ๆ แนะนำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้สถานที่และสภาพแวดล้อมให้ถูกหลักสุขาภิบาลและหลักความปลอดภัย สถานที่และอุปกรณ์กีฬาเป็นสิ่งสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา แต่สภาพเหตุการณ์ปัจจุบันการขาดสถานที่และอุปกรณ์กีฬาเป็นส่วนใหญ่ จึงน่าจะเป็นเพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้เริ่มเปิดการเรียนการสอนได้ไม่นาน การจัดสรรงบประมาณในด้านสถานที่และอุปกรณ์ยังคงไม่เพียงพอ

6. ด้านการบริหาร ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุดเนื่องจากครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนต่างก็มีความรู้ในการที่จะให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้น ศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากเมื่อผลการเรียนการสอนที่เป็นอยู่ยังไม่อยู่ที่น่าพึงพอใจ จึงมีทัศนะว่าศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดปฏิบัติงานในด้านการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

7. ด้านบริการชุมชน ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากปัจจุบันเยาวชนและประชาชนมองเห็นว่าการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเล่นกีฬานั้น เป็นสิ่งที่มีประโยชน์และให้คุณค่าอย่างมหาศาล และกิจกรรมกีฬาเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสนใจมากที่สุดประกอบกับศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงทำให้มีความมุ่งหวังอย่างสูงว่าศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดจะตอบสนองความต้องการได้ ด้วยหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดมีมาก แต่งบประมาณและจำนวนของศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัดเป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถสนองความต้องการได้

สนิสา คงสุวรรณ (2541 : 73-80) ได้ศึกษาองค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า

1. ผู้มีบทบาทในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบุคลิกภาพที่โดดเด่น สามารถระบุได้เป็น 11 องค์ประกอบคือ

1.1 บุคลิกภาพด้านชอบออกสังคม เป็นผู้ที่มิมีลักษณะชอบเข้าสังคมเข้ากับผู้อื่น ได้ง่าย มีความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเอง ให้ความร่วมมือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความเมตตากรุณา และมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ลักษณะนิสัยเช่นนี้ที่ผู้สังเกตมี อาจเป็นเพราะผู้สังเกตภายในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งโดยตำแหน่งหน้าที่ จะต้องมีการเข้าสังคมกับผู้บังคับบัญชา เพื่อผู้บริหาร คณะครู ในโรงเรียนและบุคคลในชุมชนเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจ

1.2 บุคลิกภาพด้านสติปัญญาสูงเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด มีเชาวน์ปัญญาสูง มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรมมีความพากเพียรในการศึกษาหาความรู้ การกระทำตนเป็นผู้มีวินัยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สังเกตส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การทำงานที่สูงกว่า 10 ปี ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรากล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้จากสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องเป็นบ่อเกิดแห่งบุคลิกภาพทางปัญญา

1.3 บุคลิกภาพด้านความอาจหาญเป็นคนที่มิมีลักษณะชอบเสี่ยงภัยชอบผจญภัย ชอบเข้าสังคม ชอบพบกับผู้อื่น มีความคล่องแคล่ว มีความเป็นมิตร มีความสนใจในศิลปะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สังเกตส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย และมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าโครงการนิเทศภายในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำ ความอาจหาญแสดงการตัดสินใจ

1.4 บุคลิกภาพด้านอารมณ์มั่นคง เป็นผู้ที่มิมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เยือกเย็น มั่นคง ไม่หวั่นไหว มองชีวิตตามความเป็นจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สังเกตส่วนใหญ่ มีอายุ 36-45 ปีขึ้นไป ถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ ซึ่งแคทเทิล (Cattell) ถือว่าเป็นลักษณะของวัยการทำงาน

1.5 บุคลิกภาพด้านการรักษาสติของตน เป็นผู้ที่มิมีอิสระ มีนิสัยดีมีวินัย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความก้าวร้าว ตีตึง ชอบมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ชอบแข่งขัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สังเกตเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงมีลักษณะนิสัยดังกล่าว

1.6 บุคลิกภาพด้านมีธรรมะ เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ สำนึกในหน้าที่ มีศีลธรรม คุณธรรมในใจ อุดมคติ ตั้งใจต่อสู้อุปสรรค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สังเกตมีประสบการณ์การนิเทศภายในโรงเรียนที่มากกว่า 10 ปีขึ้นไป และส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนทำให้มีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้จากสังคมที่เกี่ยวข้อง จึงเกิดลักษณะนิสัยดังกล่าวขึ้น และเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้ที่นิเทศ

1.7 บุคลิกภาพด้านฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม เป็นผู้ที่มิมีทักษะทางสังคม เจนโลกรู้เท่าทันเหตุการณ์ ทันสมัย ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สังเกตส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าและประสบการณ์การทำงานที่มากกว่า 10 ปี ซึ่งสอดคล้อง สกินเนอร์ ที่กล่าวว่า การหล่อหลอมบุคลิกภาพเกิดจากความรู้ที่สะสมมาจนถึงปัจจุบัน

1.8 บุคลิกภาพด้านควบคุมตนเองเป็นผู้ที่ควบคุมตนเองได้มีวินัยในตนเอง ทำตัวเหมาะสมในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นิเทศมีตำแหน่งเป็นผู้นำและส่วนใหญ่มาจากสายบริหารจึงเกิดการรับรู้และแสดงออกตามความต้องการของสังคมอย่างมีเหตุผลและเพื่อความปลอดภัยของของตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมเพื่อให้การนิเทศประสบความสำเร็จ

1.9 บุคลิกภาพด้านความไว้วางใจ เป็นผู้ที่ไว้วางใจคนอื่น ยอมรับคนอื่น เข้ากับคนอื่นได้ง่าย ไม่อิจฉาผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการทำงานด้านโครงการการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นงานที่ต้องทำงานร่วมกับบุคคลหลายฝ่าย

1.10 บุคลิกภาพด้านจิตใจสงบราบเรียบ เป็นผู้ที่มีลักษณะมั่นใจในตนเอง ปรับจิตใจได้ง่าย ใจเย็น ปราศจากความกลัวและความวิตกกังวล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นิเทศเป็นผู้นำและมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการนิเทศมากกว่า 10 ปี จึงมีความชำนาญในงานที่รับผิดชอบ เกิดความมั่นใจ และไม่วิตกกังวลในงานที่รับผิดชอบ

1.11 บุคลิกภาพด้านพึงกลุ่ม เป็นผู้ที่ชอบขึ้นอยู่กับกลุ่ม เป็นผู้ร่วมงาน และผู้ตามที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินโครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาต้องทำในรูปแบบของคณะกรรมการ ดังนั้น ผู้นิเทศซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคมต้องการความสนับสนุนจากกลุ่มเพราะว่าการนิเทศเป็นงานที่ต้องทำเป็นกระบวนการกลุ่ม

2. องค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อทักษะการนิเทศของผู้นิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า องค์ประกอบทางบุคลิกภาพด้านมีธรรมะส่งผลต่อทักษะการนิเทศ โดยภาพรวมและรายทักษะสองด้านคือทักษะด้านมนุษย์และด้านการจัดการซึ่งสามารถร่วมกันทำนายผลทักษะการนิเทศของผู้นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาได้ร้อยละ 9.18 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางบุคลิกภาพด้านนี้มีความสำคัญไม่น้อยเพราะการที่ผู้นิเทศมี บุคลิกภาพหรือลักษณะนิสัยเป็นผู้ที่มีธรรมะ มีความรับผิดชอบ สำนึกในหน้าที่ มีศีลธรรมคุณธรรมในใจ อดทน ตั้งใจต่อสู้อุปสรรคซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่ดีที่จะทำให้ผู้คนที่จะได้พบเห็นและร่วมงานด้วยความยอมรับ และถ้าผู้นิเทศเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในงานวิชาการควบคู่กันไปด้วยแล้วจะยิ่งเป็นที่ยอมรับของผู้รับการนิเทศมากยิ่งขึ้น

บุญธรรม บรรเทาพิษ (2542 : 78-79) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า

1. ศึกษานิเทศก์อำเภอมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับ “น้อย” คือ งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศการศึกษาและงานวิจัย ประเมินผลและบริการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปปฏิบัติงานอื่นๆที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายการขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นด้านสวัสดิการงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงาน ปัญหาในการปฏิบัติงานตลอดจนความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีศึกษานิเทศก์หลายๆ คน ได้พยายามที่จะเปลี่ยน

สายงานไปสู่ตำแหน่งสายงานอื่นๆ ที่มีความก้าวหน้ามากกว่านอกจากนี้ศึกษานิเทศก์อำเภอก็มีอัตรากำลังที่ไม่ได้สัดส่วนกับโรงเรียน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของการที่ทำให้ศึกษานิเทศก์มีพฤติกรรมต่อการปฏิบัติงานน้อย ส่วนคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานมีพฤติกรรมที่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ทุกคนต้องเข้ารับการอบรมหลักสูตรศึกษานิเทศก์ ประกอบกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ต้องมีการประสานสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน การเป็นวิทยากรชุมชน อบรม สัมมนา พร้อมทั้งการให้คำปรึกษาหารือในข้อปัญหาต่างๆ แก่ผู้เกี่ยวข้องด้วยความเป็นกันเองนอกจากนี้ศึกษานิเทศก์ก็เป็นผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ศึกษานิเทศก์ต้องมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก

2. ความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์พบว่า ครูประถมศึกษามีความต้องการให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานพัฒนางานวิชาการงาน พัฒนาการนิเทศการศึกษา งานวิจัย ประเมินผลและบริการ และมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้อาจเนื่องจากการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่ผ่านมามีความก้าวหน้าเพียงระดับหนึ่งเท่านั้นไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิวัฒนาการของเทคโนโลยี จึงเป็นผลให้การนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ดีเท่าที่ควรผู้ที่เกี่ยวข้องจึงมีความต้องการให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ประสบผลสำเร็จในอันที่จะเอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาให้สูงขึ้น ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการมี นโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการให้ศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติงานมากกว่าปัจจุบัน

บุหงา ชูสุวรรณ (2542 :110-119)ได้ศึกษาคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไประดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า

1. คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไประดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน มี 6 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการและการประสานงาน ส่วนใหญ่และภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก อาจเนื่องมาจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะประสบผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยอาจารย์นิเทศก์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกระบวนการนิเทศ นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการอาจารย์นิเทศก์ ในการทำหน้าที่แนะนำ อธิบาย ชี้แนะ และมีส่วนแก้ปัญหาดังกล่าวของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

1.1 ด้านวิชาการ

การจัดลำดับความสำคัญของทักษะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนที่มี ต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลำดับที่ 1-3 แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากความต้องการขอความช่วยเหลือในภาระหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปต้องการอาจารย์นิเทศก์ที่มีความสามารถในการให้คำแนะนำแหล่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยรวมทั้งมีประสบการณ์ในการสอนเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและ/หรือมัธยมศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงต้องการอาจารย์นิเทศก์ที่มีความรู้ในการวัดและประเมินผลวิชาวิทยาศาสตร์ มีความรู้ในจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ และสามารถให้คำแนะนำแหล่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้ ส่วนของอาจารย์นิเทศก์เอง มีความคิดเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีความรู้ในจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถนำทฤษฎีทางจิตวิทยาไปใช้ในการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนก็ต้องการอาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการสอนเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและ/หรือมัธยมศึกษา สามารถนำทฤษฎีทางจิตวิทยาไปใช้ในการนิเทศ มีความรู้ในจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา

1.2 ด้านการสอน

การจัดลำดับความสำคัญของทักษะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลำดับที่ 1-3 มีส่วนที่จัดลำดับได้ตรงกันและแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากความต้องการตามภาระหน้าที่ของงานที่รับผิดชอบแตกต่างกัน โดยที่นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปกับอาจารย์พี่เลี้ยง ต้องการให้อาจารย์นิเทศก์ช่วยเหลือเกี่ยวกับการให้คำแนะนำในการเขียนแผนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นที่สอนได้ เนื่องจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปจะประสบความสำเร็จได้ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การเขียนแผนการสอนที่ถูกต้อง อาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลแรกที่จะให้คำแนะนำชี้แนะได้ นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปกับอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นตรงกันเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรใช้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ในการทดลองได้ นั่นก็หมายความว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีความรู้ทักษะในการใช้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ได้อย่างชำนาญ สามารถให้คำอธิบายวิธีการใช้และเทคนิคของอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับการสาธิตการใช้วัสดุอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ได้ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถสูงกว่านักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป และอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ต้องสามารถสาธิตและอธิบายวิธีการใช้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง

1.3 ด้านบุคลิกภาพ

ทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านบุคลิกภาพ ส่วนใหญ่และภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก ยกเว้นทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่และภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด ข้อที่พึงประสงค์เป็นลำดับที่ 1 ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปกับอาจารย์พี่เลี้ยง มีความสัมพันธ์กับอาจารย์นิเทศก์โดยตรงหมายความว่านักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปต้องได้รับการนิเทศจากอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง หลังจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเสร็จสิ้นลงนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป จะได้รับการประเมินผลจากอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ผลการประเมินที่ได้รับจากอาจารย์นิเทศก์อาจจะไม่เป็นไปตามที่นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปหรืออาจารย์พี่เลี้ยงคาดหวังไว้ จึงทำให้นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและอาจารย์พี่เลี้ยงไม่พอใจ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความยุติธรรมสำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปอาจารย์นิเทศก์กับอาจารย์พี่เลี้ยงควรวางหลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปให้เป็นแนวทางเดียวกันแล้วจึงแจ้งเกณฑ์ให้นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปทราบ จากนั้นจึงนำไปใช้ในการประเมินผลได้

1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์

ทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไประดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านมนุษยสัมพันธ์ส่วนใหญ่และภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก ข้อที่พึงประสงค์เป็นลำดับที่ 1 ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน คือไม่เปิดเผยความลับของบุคคลอื่น ยอมรับฟังข้อเสนอแนะของบุคคลอื่น เป็นมิตรกับบุคคลอื่น ส่วนผู้บริหารโรงเรียนแสดงความคิดเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ไม่ยอมพบปะแสดงตนต่อหัวหน้าสถานศึกษาก่อนเข้าทำการนิเทศนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป เมื่ออาจารย์นิเทศก์ไปโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเข้าทำการนิเทศนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปเมื่ออาจารย์นิเทศก์ไปโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเข้าทำการนิเทศนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปเรียบร้อยแล้วจะกลับสถาบันราชภัฏทันทีและไม่ยอมสร้างความคุ้นเคยกับอาจารย์พี่เลี้ยงด้วยเช่นกัน

1.5 ด้านการประชาสัมพันธ์

ทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการประชาสัมพันธ์ทุกข้อและภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก ข้อที่พึงประสงค์เป็นลำดับที่ 1 ของนักศึกษาโปรแกรมวิชา

วิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน คือนำข้อมูลจากการปัจฉิมนิเทศนักศึกษาไปใช้ปรับปรุงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในครั้งต่อไปมีส่วนร่วมในการจัดสัมมนาหลักการนิเทศให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.6 ด้านการบริการและการประสานงาน

ทัศนะของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชา วิทยาศาสตร์ทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการบริการ และการประสานงานส่วนใหญ่และภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุดของอาจารย์นิเทศก์ด้านการบริการและการประสานงานส่วนใหญ่และภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์ปานกลาง ข้อที่พึงประสงค์เป็นลำดับที่ 1 ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป อาจารย์พี่เลี้ยงคือ ช่วยเหลือนักศึกษาเมื่อมีปัญหาในการขอขออนุญาตการสอนวิทยาศาสตร์ ข้อที่พึงประสงค์เป็นลำดับที่ 1 ของอาจารย์นิเทศก์คือ มีส่วนร่วมโครงการอบรมครูประจำการเรื่องการนิเทศการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ข้อที่พึงประสงค์เป็นลำดับที่ 1 ของผู้บริหารโรงเรียนคือ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ทัศนะของอาจารย์นิเทศก์กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการ และการประสานงานแตกต่างกันอาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีฐานะเป็นผู้คอยดูแลช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกให้กับอาจารย์นิเทศก์ผู้บริหารโรงเรียนจึงตั้งความหวังไว้มากต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ทั้ง 5 ด้าน ส่วนในทัศนะของอาจารย์นิเทศก์เอง ค่าเฉลี่ยของทัศนะที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก อาจเนื่องมาจากอาจารย์นิเทศก์คิดว่าตนเองมีคุณลักษณะทั้ง 5 ด้านสูงพอแล้ว

อริศรา มีชัย (2542 : 92-97) ได้ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า

1. ระดับบทบาทที่เป็นจริงของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ในทัศนะของครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์พบว่า ระดับบทบาทที่เป็นจริงของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ในทัศนะของครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นว่าศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ส่วนงานพัฒนาวิชาการศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์มีบทบาทเกี่ยวกับงานนี้อยู่ในระดับปานกลางในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เห็นว่าศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาการพอใช้งานพัฒนาการนิเทศการศึกษา มีบทบาทเกี่ยวกับงานพัฒนาการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เห็นว่าศึกษานิเทศก์ปฏิบัติ

งานด้านนี้ในระดับพอใช้งานวิจัยและประเมินผลทางการศึกษามีบทบาทเกี่ยวกับงานวิจัย และประเมินผลทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นว่าศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานด้านนี้ในระดับพอใช้งานบริการทางการศึกษามีบทบาทเกี่ยวกับงานบริการทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นว่าศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานด้านนี้ ในระดับพอใช้ ระดับบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์ ในทัศนะของครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องการให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติภารกิจของตน เพื่อพัฒนาคุณภาพของศึกษานิเทศก์ให้มากขึ้น

2. ผลเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในทัศนะของครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์พบว่า ครูผู้สอนมีทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงแตกต่างจากศึกษานิเทศก์ โดยศึกษานิเทศก์มีความคาดหวังที่จะให้ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ปฏิบัติงาน ตามบทบาทที่เป็นจริงสูงกว่าครูผู้สอนและที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในทุก ๆ ด้าน

สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นิเทศคือบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ เป็นที่ไว้วางใจของบุคคลทั่วไปพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเสมอนอกจากนี้จะต้องเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์และจริยธรรมเป็นแบบอย่างของผู้ประพฤติดีเป็นที่เชื่อถือศรัทธาและไว้วางใจตลอดจนเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ มีความมั่นใจในตนเอง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความจริงใจในการทำงานและมีความอดทน

2. ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ

กอบกุล อิศรภักดี (2538 : 121-128) ได้ศึกษาความต้องการเสริมความรู้ และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมพลศึกษาพบว่า

1. ศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมพลศึกษา มีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการจัดการนิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศก์มีความต้องการอยู่ในระดับมากทั้งนี้เพราะการจัดการนิเทศการศึกษาเป็นงานหลักของศึกษานิเทศก์ในการปฏิบัติงานด้านนิเทศร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.2 ด้านการวัดและประเมินผลศึกษานิเทศก์สังกัดกรมพลศึกษามีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพการนิเทศการศึกษาด้านการวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับมากเนื่องจากการวัดและประเมินผลสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานได้มาก ศึกษานิเทศก์อาจพบปัญหาในการไปนิเทศตามโรงเรียนต่างๆ และพบว่าประสิทธิภาพของการเรียนการสอนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา จึงมีความต้องการมาก

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอนศึกษานิเทศก์สังกัดกรมพลศึกษา มีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากเพราะว่าสื่อมีความสำคัญมากในการช่วยถ่ายทอดความรู้ให้แก่ครูและนักเรียนได้ชัดเจนและรวดเร็วขึ้น

1.4 ด้านหลักสูตรศึกษานิเทศก์สังกัดกรมพลศึกษา มีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก เพราะว่าหลักสูตรมีความสำคัญมาก ศึกษานิเทศก์ต้องศึกษาปัญหาและอุปสรรค เป้าหมายการทำงานให้แจ่มแจ้ง อาจพบว่าตัวเองยังไม่แจ่มแจ้งในเรื่องดังกล่าวเพียงพอที่จะเป็นผู้ชักนำทางวิชาการได้

1.5 ด้านคุณลักษณะและเจตคติของศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์สังกัดกรมพลศึกษา มีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านคุณลักษณะและเจตคติของศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับมาก เพราะบุคลากรภาพจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนถึงชีวิตส่วนตัวและสังคม

1.6 ด้านการจัดการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์สังกัดกรมพลศึกษามีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพ ในการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากเพราะการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ

1.7 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ศึกษานิเทศก์สังกัดกรมพลศึกษามีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านนี้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรต้องนำไปใช้ในโรงเรียนนอกเหนือจากการสอน โดยนักเรียนสมัครใจที่จะเข้าร่วมและดำเนินการเอง ทั้งในและนอกห้องเรียนครูมีหน้าที่เป็นผู้แนะนำ ไม่มีการบังคับว่ากิจกรรมใดต้องเรียนหรือต้องทำ ไม่มีการวัดผลได้-ตก

2. การเปรียบเทียบความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมพลศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไปพบว่า มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษามากกว่าศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

2.1 ด้านหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพด้านหลักสูตรมากกว่าศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป เพราะผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้ามากกว่า ทำให้มีความรู้ มีวิธีการ มีความแม่นยำในเนื้อหา เมื่อนำหลักสูตรไปใช้ในการนิเทศร่วมกับครู จึงมีความมั่นใจทำให้มีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมาก

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนมากกว่าศึกษา

นิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป เพราะมีความเชื่อว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง จะมีความรู้จากการได้ศึกษาเอกสาร ตำรา ค้นคว้างานวิจัย มีการฝึกอบรมมากกว่า

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ต่างก็เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ เพราะสื่อจะช่วยให้การถ่ายทอดความรู้ชัดเจน รวดเร็ว

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก เพราะศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมิได้จบวิชาเอกทางด้านการวัดผลเลย จึงทำให้มีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผลมากกว่าศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

2.5 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพมากกว่าศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป เพราะว่าศึกษานิเทศก์ส่วนมากอยู่ในวัยสูงอายุ เดิมหลักสูตรไม่ได้เน้นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เน้นวิชาการอย่างเดียว

2.6 ด้านการจัดการนิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพมากกว่า เพื่อนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม มีหลักการมากขึ้นกว่าเดิม

2.7 ด้านคุณลักษณะและเจตคติ ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะและเจตคติมากกว่า เพราะว่าวุฒิการศึกษาช่วยให้ศึกษานิเทศก์เกิดความมั่นใจในตนเองและต่อผู้อื่น มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยอมรับสภาพแวดล้อมได้มากกว่าศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

3. การเปรียบเทียบความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมพลศึกษา ที่มีประสบการณ์การนิเทศน้อยกว่า 5 ปี และตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป พบว่า มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การนิเทศมากกว่า 5 ปี มีความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษามากกว่าศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การนิเทศการศึกษาตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

ประยูร เจริญสุข (2538 : 76-79) ได้ศึกษาสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. สมรรถภาพด้านความรู้ ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ในระดับ “มาก” ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างดี

การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ถือว่าเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่เทคนิคของการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนน่าจะศึกษาค้นคว้าให้มีความรู้เรื่องการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบคลินิกเป็นวิธีการที่จะสร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อถือซึ่งกันและกันโดยตรง ระหว่างผู้นิเทศซึ่งหมายถึงผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับการนิเทศ ที่มุ่งหวังจำเพาะเจาะจงที่จะสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูเท่านั้น

2. สมรรถภาพด้านทักษะผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะในการสร้างความเป็นผู้นำในระดับ “มาก” ในการนิเทศภายในโรงเรียนนั้นผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้มีหน้าที่ในการนิเทศจะต้องมีความเป็นผู้นำในตัวผู้นิเทศเองตลอดจนสามารถสร้างความเป็นผู้นำให้ครูในโรงเรียนให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน การที่บุคคลจะเกิดการยอมรับซึ่งกันและกันนั้นจะต้องเกิดภาวะผู้นำในแต่ละบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องเน้นการมีทักษะในการจัดทำสื่อ เครื่องมือประกอบบทเรียน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าการจัดทำสื่อ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ให้การอบรมโดยเน้นที่ครูผู้สอนเป็นสำคัญ แต่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแต่ละครั้งนั้น ครูจะต้องมีการจัดทำสื่อ เครื่องมือประกอบบทเรียนซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนเองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการจัดทำสื่อ เครื่องมือประกอบบทเรียนนั้นๆ ซึ่งเป็นทักษะที่เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

3. ด้านคุณลักษณะผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งคุณลักษณะผู้บริหารที่เอื้อต่อการนิเทศ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ส่วนประกอบที่สำคัญคือ มีความคิดสร้างสรรค์ มุ่งพัฒนาวิชาการเป็นที่ยอมรับ การทำงานเป็นทีม การเสียสละ และเคารพในความสามารถเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นผู้ใฝ่รู้แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนน่าจะสร้างค่านิยมในด้านความประหยัด เนื่องจากการประหยัดเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครูในโรงเรียน และบุคคลในสังคม เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ เพราะเรื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของครูมีผลต่อคุณภาพของนักเรียนโดยตรง

เจียมศักดิ์ เลาสถิตย์ (2540 : 123-128) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการนิเทศกับสภาพความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีพบว่า

1. การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ยังต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆหลายประการ เมื่อพิจารณาการจัดอันดับความสำคัญในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นรายด้านพบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามแผนเป็นลำดับแรกสุด

2. สภาพความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน สถานศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดนโยบาย และมาตรการดำเนินการอย่างชัดเจน ตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ในการประกาศนโยบายปีทองแห่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2537 กระทรวง ศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ได้กำหนดให้การพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างถาวรเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนกับสภาพความสำเร็จของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและ ทุกรายด้าน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ เน้นให้ผู้นิเทศได้ลงมือปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์ (2540 : 126-130) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของการของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา พบว่า

การที่แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ประสิทธิภาพของการของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ไม่เป็นไปตามแบบจำลองสมมติฐาน น่าจะเป็นเพราะการสร้างแบบจำลอง สมมติฐานมีข้อจำกัดด้านผลงานวิจัยที่เป็นพื้นฐานยืนยันความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ของปัจจัยที่ส่งผลแต่ละด้านทำให้การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแบบจำลองไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ เป็นผลเนื่องจากยังไม่เคยมีการวิจัยด้านความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิภาพของการของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษามาก่อน ข้อค้นพบเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการ ของหน่วยศึกษานิเทศก์ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลทั้ง 4 ด้านสามารถอธิบายการ เปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพของการได้ และพบว่าปัจจัยที่สำคัญ คือ คุณลักษณะของศึกษา นิเทศก์ด้านการยอมรับในเรื่องความรู้ ความสามารถและผลงานนโยบายการบริหาร คือ การมี นโยบายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีระบบติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ การบริหารที่ ปรับสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน และการที่ผู้บังคับบัญชาเอาใจใส่ต่อข้อเสนอแนะของ บุคลากร ปัจจัยสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานซึ่งประกอบด้วย การได้รับความสะดวกในการใช้ วัสดุสำนักงาน ยานพาหนะ การมีสถานที่ทำงานเป็นสัดส่วน มีความปลอดภัยในการปฏิบัติ งานทั้งในและนอกสำนักงาน และความสามารถของศึกษานิเทศก์ในการกระตุ้น จูงใจให้ผู้รับ การนิเทศเกิดความเข้าใจและมองเห็นผลดีที่เกิดขึ้นจากการนิเทศการศึกษา

วิจิต กำมันตะคุณ (2540 : 126-150) ได้ศึกษาสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้ บริหารตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนประถมศึกษาได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า

1. จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ด้านที่ 1 การสร้างบรรยากาศที่ดี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถภาพทางการนิเทศการในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าตนเองมีความสามารถในการวางแผนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนอย่างเหมาะสม ส่วนครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าผู้บริหารมีความสามารถในการวางแผนด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนอย่างเหมาะสมเป็นสมรรถภาพที่สำคัญของผู้บริหารในด้านนี้มากที่สุดเช่นกัน

ด้านที่ 2 การสร้างทีมงาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถภาพทางการนิเทศด้านการสร้างทีมงานในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าตนเองมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดของคุณเองในด้านนี้ ส่วนครูผู้สอนมีการรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถภาพทางการนิเทศด้านการสร้างทีมงานในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยครูผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการแจ้งนโยบายให้บุคลากรทุกคนเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบงานเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้

ด้านที่ 3 การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถภาพทางการนิเทศในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าตนเองมีความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีต่อกันในการแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้ ส่วนครูผู้สอนรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถภาพทางการนิเทศด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยครูผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์การเกิดความขัดแย้งเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้

ด้านที่ 4 การตัดสินใจผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถภาพทางการนิเทศในระดับมากที่สุดคือ มีความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นต่อผลของการตัดสินใจและมีความฉะฉานในการตัดสินใจตามสถานการณ์ นอกนั้นเป็นสมรรถภาพที่คุณเองมีในระดับมาก โดยผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าตนเองมีความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้ ส่วนครูผู้สอนรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถภาพทางการนิเทศด้านการตัดสินใจในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยครูผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ เป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้

ด้านที่ 5 การวางแผนและการจัดระเบียบการประชุม ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารรับรู้ว่าคุณเองมีสมรรถภาพทางการนิเทศในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าตนเองมีความสามารถในการกำกับดูแลการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบวาระข้อกำหนดและตรงตามวัตถุประสงค์เป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นว่าตนเองมีบทบาทหน้าที่ในการนำประชุม โดยหน้าที่ต้องเป็นประธานในที่ประชุมเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งของการประชุม โดยการดำเนินการประชุมที่ดีผู้นำการประชุมต้องดำเนิน

การทุกขั้นตอนให้เหมาะสม อำนาจให้การประชุมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้นับแต่เปิดการประชุม ดำเนินการประชุม กำกับดูแลการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบวาระ ตามข้อกำหนดและตรงตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนรับรู้ว่ามีสมรรถภาพทางการนิเทศด้านการวางแผนและการจัดระเบียบการประชุมในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าผู้บริหารมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการประชุมเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้อาจเนื่องจากเห็นว่าการประชุม เป็นการทำงานรูปแบบหนึ่งซึ่งต้องอาศัยผู้นำที่ดีผู้นำในฐานะประธานที่ประชุมเป็นบุคคลที่สำคัญมากที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการประชุม ผู้บริหารที่ดีจะต้องดำเนินการประชุมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประชุม กำหนดวันเวลาให้เหมาะสม จัดเตรียมสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก จัดเตรียมเอกสารและระเบียบการประชุมไว้ล่วงหน้า

ด้านที่ 6 การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่ามีสมรรถภาพทางการนิเทศในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าตนเองมีความสามารถใช้ข้อมูลในการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่เป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้ ส่วนครูผู้สอนมีการรับรู้ว่ามีสมรรถภาพทางการนิเทศด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานระดับสูงเพื่อแสวงหาบุคลากรในโรงเรียนเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุด

ด้านที่ 7 การมอบหมายงานบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่ามีสมรรถภาพทางการนิเทศในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยผู้บริหารมีความเห็น สอดคล้องกันว่าตนเองมีความสามารถในการกำหนดแผนงานการมอบหมายงาน และมอบหมายงานล่วงหน้าเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้ ส่วนครูผู้สอนรับรู้ว่ามีสมรรถภาพทางการนิเทศด้านการมอบหมายงานบุคลากรในระดับมากทุกสมรรถภาพโดยครูผู้สอนมีทุกสมรรถภาพ โดยผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ตนเองมีความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีต่อกันในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้

ด้านที่ 8 การนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารรับรู้ว่ามีสมรรถภาพทางการนิเทศในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันว่าตนเองมีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเปลี่ยนแปลงเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้ส่วนครูผู้สอนรับรู้ว่ามีสมรรถภาพ ทางการณ์เทศด้านการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีในระดับมากทุกสมรรถภาพ โดยครูผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญในกระบวนการและเทคนิคในการวินิจฉัยองค์การเป็นสมรรถภาพที่สำคัญที่สุดในด้านนี้

2. ผลการวิเคราะห์ตัวประกอบเกี่ยวกับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้รับรางวัลพระราชทานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

อุไร แจ่มจันทร์ (2540 : 80-86) ได้ศึกษาความต้องการเสริมทักษะทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 5 พบว่า

1. จากผลการศึกษาความต้องการเสริมทักษะทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 5 ดังนี้

1.1 ทักษะด้านการเป็นผู้นำ พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความต้องการเสริมทักษะในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ลักษณะการปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ จะเป็นไปในลักษณะการให้คำปรึกษา แนะนำแก่ข้าราชการครู เพื่อให้ข้าราชการครูปฏิบัติงาน การเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความต้องการเสริมทักษะในด้านนี้อยู่ในระดับมาก เพราะการทำงานของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ทำร่วมกับคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำร่วมกับครู ไม่ว่าศึกษานิเทศก์จะมีความรู้ ความสามารถ มีเทคนิค วิธีการในการนิเทศเพียงใดก็ตาม ถ้าขาดมนุษยสัมพันธ์แล้วก็จะนำความรู้ เทคนิค วิธีการไปถ่ายทอดแก่ครูให้เกิดประโยชน์ได้

1.3 ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความต้องการเสริมทักษะในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะงานนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ต้องทำกับกลุ่มคน โดยมุ่งให้เกิดการปรับปรุงการสอนและการพัฒนาหลักสูตร ศึกษานิเทศก์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะรู้วิธีการใช้พลังกลุ่มทำงานให้เกิดประโยชน์

1.4 ทักษะด้านการบริหารงานบุคคลพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความต้องการเสริมทักษะในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งในการบริหารงานบุคคลนั้นศึกษานิเทศก์มีบทบาทในเรื่องของการพัฒนาบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาปฏิบัติงานแล้วอันเป็นการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยอาศัยกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือ

1.5 ทักษะด้านการประเมินผล พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความต้องการเสริมทักษะในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะงานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ต้องดำเนินไปตามกระบวนการ กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการ การประเมินผลจึงเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจในการดำเนินงานครั้งต่อไป

พรวิรัตน์ ชิตสิน (2542 : 101-110) ได้ศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่า

1. ทักษะในการเป็นผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศรับรู้ว่าคุณเองมีทักษะในการเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเห็นว่าการที่จะปฏิบัติงานต่างๆให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้นิเทศจึงต้องมีทักษะในการการเป็นผู้นำคือ จะต้องทำให้ผู้อื่นศรัทธาและเชื่อถือในความรู้ความสามารถ นำคนอื่นให้ทำงาน โนมน้าวใจให้คนเห็นด้วยกับความคิดของตนเองและเห็นดีเห็นงามในวิธีการปฏิบัติงาน

2. ทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศรับรู้ว่าตนเองมีทักษะในด้านการกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเห็นว่าการทำงานเป็นทีมมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการทำงานคนเดียวโดยลำพัง เพราะการทำงานเป็นทีมเพื่อให้ประสบความสำเร็จ จะต้องมีการมีองค์ประกอบต่างๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมายหลายประการที่จะต้องพิจารณากล่าวคือ ความสำเร็จของการทำงานเป็นทีมอยู่ที่การหล่อหลอมบุคคลผู้ปฏิบัติงานทั้งหลายให้เป็นคนเดียวกัน เช่นเดียวกับการปฏิบัติงานด้านการนิเทศที่จะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะกลุ่มครู ดังนั้นผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการที่จะทำงานกับกลุ่มหรือหมู่คณะ

3. ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศรับรู้ว่าตนเองมีทักษะในด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้นิเทศเห็นว่าการปฏิบัติงานด้านการนิเทศเป็นงานที่ต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายโดยเฉพาะครูผู้สอนดังนั้นเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ในการนิเทศจึงมีจุดมุ่งหมายที่สนับสนุนการพัฒนาครูให้เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นภารกิจของการบริหารงานบุคคล ผู้นิเทศจึงต้องเข้าใจบทบาทของตนเองและใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานทางด้านการบริหารได้เป็นอย่างดี

4. ทักษะในด้านการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ผู้นิเทศรับรู้ว่าตนเองมีทักษะในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติงานด้านการนิเทศเป็นงานที่ต้องดำเนินไปตามกระบวนการมีการศึกษาสภาพปัญหาและวางแผน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการประเมินผลจึงเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจการดำเนินงานต่อไป

สมศักดิ์ วงศ์จำปา (2542 : 105-113) ได้ศึกษาพฤติกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และระดับคุณภาพของครู สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 1 พบว่า

1. พฤติกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ โดยภาพรวมศึกษานิเทศก์ใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือกันอยู่ในระดับมาก ในการปฏิบัติงานนิเทศคือ 1. งานให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง 2. งานฝึกอบรมครูประจำการ 3. งานพัฒนาหลักสูตร 4. งานพัฒนากลุ่ม 5. งานวิจัยเชิงปฏิบัติการสอดคล้องกับผลการวิจัยระดับคุณภาพของครู ที่พบว่า โดยภาพรวมครูมีระดับคุณภาพครูที่เชี่ยวชาญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางในการเลือกใช้วิธีการนิเทศให้ตรงกับความรู้ ความสามารถและระดับพัฒนาการของผู้รับการนิเทศ ไว้ดังนี้ 1). วิธีการนิเทศแบบชี้แนะ (Directive Approach) ใช้กับผู้รับการนิเทศที่มีระดับความสามารถในการปฏิบัติและระดับพัฒนาการในระดับต่ำ การนิเทศแบบชี้แนะจะเหมาะสมที่สุดซึ่งผู้รับการนิเทศลักษณะนี้เป็นครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญน้อย มีระดับพัฒนาการค่อนข้างต่ำมีความสนใจต่อปัญหาการจัดการเรียนการสอนน้อย มีความผูกพันในภาระหน้าที่และมีเวลาน้อยในการแก้ปัญหา 2). วิธีการนิเทศแบบร่วมมือกัน (Collaborative Approach) ใช้วิธีการนิเทศแบบร่วมมือกันกับผู้รับการนิเทศมีลักษณะการปฏิบัติงานตามหน้าที่มีระดับพัฒนาการปานกลางผู้รับการนิเทศมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่กำลังปฏิบัติอยู่โดยไม่ต้องมี ใครมาชี้แนะจาก

เหตุผลและข้อสนับสนุนดังกล่าวศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมอำเภอ ในเขตการศึกษา 1 ส่วนมากจึงเลือกใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือกันระหว่างศึกษานิเทศก์กับผู้รับการนิเทศ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันพิจารณาข้อดี ข้อเสียของผลที่ได้รับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการนิเทศและการนิเทศในการปฏิบัติงานด้านนิเทศการช่วยเหลือครูโดยตรงในด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อและการผลิตสื่อ การเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล การใช้ห้องสมุดโรงเรียน การนิเทศภายใน การสำรวจความพร้อมด้านการสอนของครู การวิเคราะห์และวางแผนร่วมกับครูหาแนวทางแก้ปัญหาและปรับปรุงการสอน การนำนวัตกรรมและเทคนิคการสอนใหม่ๆมาใช้ ศึกษานิเทศก์ส่วนมากจะใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือกันระหว่าง สถานศึกษากับผู้รับการนิเทศ พฤติกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศด้านงานฝึกอบรมครูประจำการพบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนมากใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือกันระหว่างศึกษานิเทศก์กับผู้รับการนิเทศ รองลงมา คือ การให้คำแนะนำข้อมูลสาระความรู้แก่ครูเปิดโอกาสให้ครูได้เลือกปฏิบัติตามลำดับพฤติกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศด้านงานพัฒนาหลักสูตรพบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนมากใช้พฤติกรรมแบบร่วมมือระหว่างศึกษานิเทศก์กับผู้รับการนิเทศในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรองลงมาคือ พฤติกรรมการนิเทศแบบให้คำแนะนำข้อมูลสาระความรู้แก่ครู เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกปฏิบัติและพฤติกรรมการนิเทศแบบศึกษานิเทศก์สนับสนุนส่งเสริมให้อิสระ และเปิดโอกาสในการคิดการจัดการ การจัดบรรยากาศ ใส่ใจ ให้กำลังใจและให้ครูเป็นผู้ตัดสินใจในการแก้ปัญหาเอง พฤติกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศ ด้านงานพัฒนากลุ่ม ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือกันระหว่างศึกษานิเทศก์กับผู้รับการนิเทศ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นการนิเทศแบบร่วมมือกัน รองลงมา คือ การให้คำแนะนำข้อมูลสาระความรู้แก่ครูเปิดโอกาสให้ครูได้เลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมการนิเทศแบบชี้แนะและพฤติกรรมการนิเทศแบบไม่ชี้แนะพฤติกรรมการนิเทศและการปฏิบัติงานนิเทศด้านงานวิจัยเชิงปฏิบัติการศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ใช้พฤติกรรมการนิเทศแบบร่วมมือกัน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้คือ การส่งเสริมให้ครูเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ การสำรวจความสามารถและความต้องการเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัยเพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการวิจัย การสนับสนุนส่งเสริมให้ทำงานวิจัยตามสภาพปัญหาและความต้องการเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มการจัดทำแผนวิจัยของโรงเรียนตามลำดับความสำคัญ การนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้ในการนิเทศการศึกษา การสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาและนำผลงานวิจัยที่มีคุณภาพมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

ฉัตรชัย เชษฐติติก (2543 : 111) ได้ศึกษาการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ด้านงานวิชาการ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้จัดทำแผนการสอนและสอนตามแผนการสอน คู่มือครูครบตามหลักสูตร แผนการสอนถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของครูในการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนับสนุนให้ครูได้จัดชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำข้อมูล เช่น อัตราการเข้าชั้น อัตราการขาดเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาใช้เป็นข้อมูลสำคัญประกอบการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านงานบุคลากร โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้าอบรม ศึกษาดูงานหรือศึกษาดู เพื่อเพิ่มพูนความรู้ มีการประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียนเป็นประจำทุกภาคเรียน ด้านงานธุรการและการเงิน โรงเรียนแนะนำให้ครูผู้สอนให้ใช้สื่อการสอนที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า จัดให้มีเอกสารหลักสูตรครบและเพียงพอ

4. ด้านงานอาคารสถานที่ ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้ การดูแลรักษา การซ่อมแซมห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน

5. ด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของชุมชน

สรุปได้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นี้เทศจำเป็นต้องมีทักษะในด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือแนะนำครูให้มีการพัฒนาการเรียนการสอน ทักษะที่จำเป็นต้องใช้เช่น ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านความคิดรวบยอดเป็นต้น และควรมีการส่งเสริมสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้ความสามารถเพื่อให้บุคลากรทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

3. การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ

กิตติ ปาประโคน (2538 : 106-119) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน กลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 กลุ่มนี้มีความคิดเห็นทั้งโดยรวมทุกด้าน และทั้งจำแนกออกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศภายในบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการดำเนินการนิเทศ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเองในการดำเนินการนิเทศภายใน ประกอบกับงบประมาณในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน มีจำกัด และภารกิจในความรับผิดชอบมีมากได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายใน พิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามึระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่าการดำเนินการนิเทศภายในกระทำตามคำสั่งของผู้บริหารระดับสูง โดยที่บุคลากรบางส่วนยัง

ขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะในการดำเนินการ ทำให้การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายใน กระทำได้ไม่ครอบคลุมกระบวนการนิเทศภายใน ประกอบกับขาดงบประมาณในการจัดการอบรมและสนับสนุนการดำเนินการ จึงมีระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน พิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการดำเนินการนิเทศภายใน ได้กระทำตามคำสั่งของผู้บริหารระดับสูง บุคลากรบางส่วนจึงไม่เห็นความสำคัญ ไม่เห็นประโยชน์ของการวางแผนร่วมกัน ขาดข้อมูลในการวางแผนและขาดความรู้เรื่องการวางแผนที่ดี จึงทำให้ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากว่าเมื่อบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผน ไม่ได้มีการวางแผนร่วมกัน แต่ก็ต้องปฏิบัติเพราะเป็นงานนโยบายของผู้บริหารระดับสูง ทำให้การปฏิบัติการนิเทศภายในมีปัญหาและอุปสรรคจากความไม่เข้าใจกัน คิดว่าการนิเทศภายในเป็นการควบคุมหรือเป็นการจับผิด ทำให้เกิดการต่อต้านและมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการดำเนินการนิเทศ นอกจากนี้ด้านการประเมินผลการนิเทศ พิจารณาทั้งโดยรวม จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อแล้ว พบว่ามีผลการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า เมื่อขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการวางแผน ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน ทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติ แต่ก็ต้องปฏิบัติเพราะเป็นงานนโยบายของผู้บริหารระดับสูงที่ต้องทำ ต้องมีการประเมินผล และต้องรายงานผลขึ้นไปตามลำดับชั้น จึงทำให้ระดับการปฏิบัติด้านการประเมินผลการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

เจริญ ตาอ้าย (2538 : 53-66) ได้ศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มอุดรศึกษา อำเภอกะปง จังหวัดลำปาง พบว่า

1. การสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ หากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจถูกต้องกันแล้ว จะทำให้มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ถูกต้อง แต่พบว่าหลายโรงเรียนในกลุ่มอุดรศึกษาไม่มีกิจกรรมการสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีบางโรงเรียนได้ทำความเข้าใจถึงการนิเทศบ้าง แต่ยังไม่มีความชัดเจนทำให้ไม่ทราบถึงหลักการและความสำคัญของการนิเทศภายใน ผู้นิเทศจึงมุ่งที่จะตรวจสอบหรือตัดสินในตัวผู้รับการนิเทศเสียเอง การไม่มีส่วนร่วมของคณะครูเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นเหตุให้ การทำความเข้าใจในเรื่องการนิเทศภายในไม่ชัดเจน และทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานเท่าที่ควร จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าส่วนมากผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ดำเนินงานเองทั้งหมด ซึ่งเป็นบทบาทที่ผิดไปจากหลักการนิเทศ

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน ตามแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน จากบุคลากรในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ แต่จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนกลุ่มอุดรศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างจริงจังเป็นส่วน

น้อย และผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเสียเองเป็นส่วนมาก ทำให้ เกิดการ ไม่ยอมรับ และไม่มีการปฏิบัติกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง ไม่มีความเข้าใจใน บทบาทของตนเอง การที่จะให้เกิดความร่วมมืออย่างเต็มใจที่จะนำไปสู่การดำเนินงานนิเทศ อย่างได้ผล ควรจะเปิดโอกาสให้คณะครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และให้ผู้ได้รับการ แต่งตั้งเป็นกรรมการได้มีการยอมรับในบทบาทนั้นอย่างเข้าใจ เต็มใจปราศจากความคับแค้นใจ หรือฝืนใจ

3. การทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ และผู้ได้รับการนิเทศ เป็นกิจกรรมที่จะทำให้มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและผู้ที่เกี่ยวข้องชัดเจน เกิดการ ประสานงานที่สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างผู้นิเทศกับผู้ได้รับการนิเทศ นำไปสู่ความรักความ สามัคคี เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานนิเทศภายในในที่สุด แต่โรงเรียนกลุ่มอุดรศึกษา ไม่มีการทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ ของแต่ละฝ่ายเป็นส่วนมาก ทำให้แต่ละฝ่ายเกิดความ วิตกกังวลไม่มั่นใจที่จะดำเนินงานนิเทศภายในตามบทบาทหน้าที่ของตน

เจลิยว มีวิริยกุล (2538 : 143-152) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพื้น ฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า

ด้านนโยบาย เป้าหมายและการดำเนินงานด้านวิชาการ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มี ความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากโครงการขยายโอกาสทางการ ศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นโครงการที่ค่อนข้างใหม่ที่เปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ความชัดเจน ในด้านนโยบาย เป้าหมาย และการดำเนินงานด้านวิชาการที่เป็นแนวปฏิบัติ ยังใช้การออก เป็นคำสั่งให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่รับผิดชอบ ในด้านหลักสูตรและ การนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะหลัก สูตรเปรียบเสมือนแผนที่ที่เป็นแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ ความสามารถ และ ประสิทธิภาพสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอนใหญ่มีความต้องการ พัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าศึกษานิเทศก์จะต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง ทางการศึกษา จะต้องทำตัวเป็นผู้รอบรู้ มีการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองอยู่เสมอส่วนด้านการ เรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากสำหรับด้านการวัดและ ประเมินผล ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการจัดการ เรียนการสอนมีการเปลี่ยนไปจากระดับประถมศึกษา การวัดและประเมินผลก็เปลี่ยนแปลงไปมี ความซับซ้อนมากขึ้น ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลและเป็นผู้ ที่นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาในระดับต่างๆ ที่ผ่านมา การวัดและการประเมินผลมีปัญหาและด้านงานห้องสมุด ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนา ตนเองอยู่ ในระดับมาก เนื่องมาจาก การเรียนการสอนนักเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอน

พุทธศักราช 2521 ต้องอาศัยห้องสมุดเป็นที่เพิ่มพูนความรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำเป็นต้องใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งบริการความรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะศึกษานิเทศก์เป็นผู้นิเทศการศึกษาที่ต้องทำงานร่วมกับครู การอบรมเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นที่ผ่านมามีน้อยมาก

ส่วนการวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจากการวางแผนเป็นเครื่องมือของผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะบริหารงานให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพและด้านการส่งเสริมการสอน ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวิธีการสอนและหลักการสอนที่แตกต่างจากระดับประถมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเริ่มมีวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรีตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อเป็นการสร้างความรู้ที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพ สำหรับการประชุมอบรมทางวิชาการ มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก เพราะศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้จัดประชุมอบรม และเป็นวิทยากรอยู่เสมอ ความจำเป็นในด้านนี้จึงมีมาก และการอบรมที่ผ่านมามีการจัดการประชุมในเรื่องนี้คงเป็นเรื่องการดำเนินงานด้านนโยบาย เป้าหมาย ด้านปริมาณมากกว่าด้านวิชาการ

วรรณฯ ศุภมันดา (2538 : 77-89) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอน พบว่า

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เพราะผู้บริหารได้ผ่านการอบรมก่อนที่จะได้บรรจุแต่งตั้ง

1.1 ด้านการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับ 1 อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนางานวิชาการเป็นงานที่ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอถือว่าเป็นงานที่สำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และหน้าที่ที่สำคัญของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คือการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

1.2 ด้านการพัฒนาการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับ 2 เนื่องจากการนิเทศการศึกษา เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญอยู่ 3 กระบวนการ ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการมีความสำคัญเท่าเทียมกันและเกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออกจะขาดกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งมิได้ ดังนั้นสภาพการทำงานที่ผู้บริหารให้ความสนใจในงานนิเทศการศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานของ

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียนของผู้บริหารมุ่งไปสู่ทิศทางเดียวกัน นั่นหมายถึงกระบวนการเรียนการสอนได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง อันจะส่งผลให้คุณภาพการเรียนการสอนมีมาตรฐานสูงขึ้นตามลำดับ

1.3 ด้านวิจัย ประเมินผล และบริการ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าคุณภาพการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภออยู่ในระดับมากเกือบทุกเรื่อง เนื่องจากมีเวลาน้อย บุคลากรน้อยทำได้เพียงเป็นการเผยแพร่ความรู้จากงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ทางการจัดการศึกษาแก่โรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ เพราะการทำงานวิจัยผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศต้องมีเวลาอย่างเพียงพอ ฉะนั้นในการนี้ผู้บริหารโรงเรียนจึงเห็นว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยังปฏิบัติได้น้อย แต่ก็เป็นที่น่าพอใจของผู้บริหารแล้ว

2. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามทัศนะของครูสายการสอนโดยรวมทั้ง 3 ด้านและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2.1 ด้านการพัฒนางานวิชาการ ครูสายการสอนมีความเห็นว่าประสิทธิภาพในการพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง เนื่องจากครูสายการสอนมีความมุ่งหวังว่า การศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง ได้รับการฝึกอบรมด้านการนิเทศศึกษามาโดยเฉพาะ จึงคิดว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้จะช่วยให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูและนักเรียนแต่ศึกษานิเทศก์ยังปฏิบัติงานด้านการพัฒนางานวิชาการ โดยวิธีการประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าการปฏิบัติการนิเทศในระดับห้องเรียน ชั้นเรียน อาจเนื่องมาจากว่าปริมาณในหน้าที่ที่ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ รับผิดชอบมากเกินไป

2.2 ด้านการพัฒนาการนิเทศการศึกษา ครูสายการสอนมีความเห็นว่า ประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกเรื่อง เนื่องจากการนิเทศก้ำการศึกษาเป็นงานซึ่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต้องปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนด

2.3 ด้านวิจัย ประเมินผล และบริการ ครูสายการสอนมีความเห็นว่า ประสิทธิภาพในการวิจัย ประเมินผล และบริการของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปานกลางเกือบทุกเรื่อง อาจจะเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาและการเผยแพร่ผลการวิเคราะห์วิจัย ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ยังปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากการวิจัยทางการศึกษาผู้วิจัยต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์แต่ศึกษานิเทศก์สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาน้อยเป็นส่วน

ใหญ่ และมีวุฒิปริญญาตรีส่วนมาก รวมทั้งไม่มีงบประมาณทางด้านการวิจัยสนับสนุน และศึกษานิเทศก์มีเวลาน้อยมากในการที่จะศึกษาค้นคว้าด้านงานวิจัยด้วย

สมบัติ แสงนา (2538 : 124-127) ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย พบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศและงานนิเทศการศึกษา รูปแบบการกิจกรรมการนิเทศพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนิเทศ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. สภาพปัญหาการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่เป็นปัญหามากอันดับแรก ได้แก่ ปัญหาด้านทรัพยากรการนิเทศ ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ให้การนิเทศโดยตรงยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ตลอดจนนโยบายและแนวปฏิบัติในการนิเทศภายในดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ผู้รับการนิเทศซึ่งเป็นครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย และการปฏิบัติการนิเทศภายใน และไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านทรัพยากรการนิเทศ ด้านนโยบายและระเบียบปฏิบัติ ด้านหลักการ ทฤษฎีและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านครูผู้สอนและด้านผู้บริหารเพื่อแก้ปัญหา

3. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการนิเทศภายใน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ความต้องการในการปรับปรุงการนิเทศภายในสำคัญอันดับแรกได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการนิเทศ

สุดาวรรณ พานิชสุขไพศาล (2535 : 88-93) ได้ศึกษาความพอใจของครูต่องิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตพบว่า

1. ครูทุกหมวดวิชามีความพอใจต่องิจกรรมการนิเทศ ภายในโรงเรียนโดยรวม และรายกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต เป็นโรงเรียนเอกชน ซึ่งครูจะมีภาระหน้าที่ในการสอนต่อสัปดาห์จำนวนค่อนข้างมาก ประมาณ 22 คาบ / สัปดาห์ และนอกจากงานสอนแล้วยังมีงานกิจกรรมและงานโครงการต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบอีก จึงทำให้ครูหาเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนค่อนข้างยาก

1.1 การประชุมครูในโรงเรียน เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูทุกหมวดวิชามีความพอใจมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภายในโรงเรียน

1.2 การร่วมกันจัดทำคู่มือเอกสารเกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่าครูทุกหมวดวิชามีความพอใจต่องิจกรรมนี้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล

เดอ ชาร์ต เห็นความสำคัญของกิจกรรมนี้มาก และในการจัดทำคู่มือนี้ ทำให้ครู จำเป็นต้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นอย่างดี จึงจะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ หลักสูตรได้

1.3 การส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามสถาบันต่างๆ และการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครู พบว่า ครูทุกหมวดวิชามีความพอใจต่อกิจกรรมนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและเทคโนโลยีทางการศึกษาประกอบกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเร่งรัดคุณภาพ การศึกษา โดยให้โรงเรียนเอกชนปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู ทำให้ครูต้อง พัฒนาตนเองเกี่ยวกับวิธีสอน และสื่อการเรียนการสอน และเพื่อความมั่นใจของตนเองในการ ปฏิบัติหน้าที่

1.4 การร่วมกันจัดทำข้อสอบกลางสำหรับใช้ในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต พบว่า ครูทุกหมวดวิชามีความพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผล จึงเห็นความสำคัญของการจัดทำข้อสอบกลางสำหรับ ใช้ในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ทำให้ครูสามารถทราบได้ว่า วิธีสอนและกิจกรรม การเรียนการสอนของตนเองสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่

1.5 การเยี่ยมห้องเรียนการติดตามผลการสอนของครูโดยผู้นิเทศภายใน โรงเรียนการสังเกตการสอนระหว่างครูภายในโรงเรียน พบว่า ครูทุกหมวดวิชามีความพอใจอยู่ ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะครูโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ยังไม่เข้าใจ จุดมุ่งหมายของการเยี่ยมห้องเรียน และการสังเกตการสอนเท่าที่ควร

1.6 การสาธิตการสอนพบว่าครูทุกหมวดวิชามีความพอใจต่อกิจกรรมการสาธิต การสอนอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะครูยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของกิจกรรมการสาธิต การสอน ขาดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สาธิตและผู้ชมดำเนินการสาธิตการสอนโดยไม่ได้อ้างแผน อีกทั้งผู้บริหารไม่ได้เอาใจใส่ต่อกิจกรรมการสาธิตการสอนเท่าที่ควร

1.7 การให้คำแนะนำเทคนิค ในการปฏิบัติงานและการให้คำปรึกษาเป็น รายบุคคล พบว่า ความพอใจของครูทุกหมวดวิชาอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนในเครือ เซนต์ปอล เดอ ชาร์ต บางท่านขาดทักษะ และเทคนิคในการให้คำแนะนำ เนื่องจากไม่ได้รับการ อบรมในด้านนี้มาโดยเฉพาะ ทำให้การแนะนำไม่ได้ผลเท่าที่ควร

1.8 การสัมมนาระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกันและในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ครูทุกหมวดวิชามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าภายในโรงเรียนแต่ละ แห่ง ในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต มีการประชุมปรึกษาหารือกันภายในหมวดวิชาแต่ละหมวด เป็นประจำ และสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ครูมี ความคิดเห็นว่า กิจกรรมการสัมมนาระหว่างครูในโรงเรียนเดียวกัน และในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต มีความจำเป็นไม่มากนัก

1.9 การแนะนำการผลิตสื่อ และการใช้สื่อในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต พบว่าครูทุกหมวดวิชามีความพอใจอยู่ในระดับปานกลางอาจจะเป็นเพราะโรงเรียนในเครือ เซนต์ปอล เดอ ชาร์ต ไม่มีบุคลากรหรือครูที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำในการผลิตสื่อและการใช้สื่อ โดยเฉพาะทำให้ สื่อที่ผลิตออกมาไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู

1.10 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า ครูทุกหมวดวิชามีความพอใจต่อกิจกรรมนี้อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหาและวิธีการในการจัดไม่น่าสนใจ ไม่ดึงดูดครูเท่าที่ควร จึงทำให้ครูมีความเบื่อหน่าย และมีความพอใจไม่มากนัก

1.11 การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวิชาการพบว่า ครูหมวดวิชาในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต มีความพอใจอยู่ในระดับกลาง อาจจะเป็นเพราะอุปสรรคในเรื่องเวลาการจัดนิทรรศการต้องใช้เวลามาก ในการเตรียมงาน นอกจากนี้บางโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต อาจจะประสบปัญหาในเรื่องงบประมาณเพราะกิจกรรมนี้ต้องใช้งบประมาณมากพอสมควร

2. เปรียบเทียบความพอใจของครูแต่ละหมวดวิชาต่อกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต พบว่า ครูทุกหมวดวิชามีความพอใจต่อกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนให้ครูได้ทำการนิเทศซึ่งกันและกัน และยังได้จัดให้มีการอบรมสัมมนา โดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศภายในโรงเรียนโดยเฉพาะมาให้ความรู้แก่คณะครูในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน

สุวรรณ ทัดเทียม (2538 : 118-126) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง พบว่า

1. การศึกษาระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองตาม ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ว่า จะปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในเป็นพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องให้ความสนใจและปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.1 ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียนและครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับกลาง ย่อมแสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเริ่มต้นที่การมองเห็นปัญหาของงานอย่างชัดเจน เพราะการมองเห็นปัญหานั้นนำไปสู่ความต้องการในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา

1.2 ในขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียนและครู มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการวางแผน การนิเทศภายในโรงเรียนตามกระบวนการนิเทศภายในได้พอสมควร เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนจะได้ผลดี จะต้องสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครู

1.3 ในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับมาก เพราะผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติการนิเทศ โดยอาศัยคู่มือผู้บริหารโรงเรียน เรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และคู่มือการดำเนินการโครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้ผู้บริหารเห็นว่าได้ปฏิบัติการนิเทศในระดับมาก ส่วนการที่ครูมีความเห็นว่าระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เพราะว่าครูต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนช่วยกระตุ้น แนะนำ ให้ทราบถึงหลักการและวิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อจะได้ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.4 ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นของการประเมินผลการนิเทศเพียงพอ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนยังขาดเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศ และมีได้มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการประเมินผล ทำให้ครูขาดความมั่นใจ

จรัสเนตร ยุววิทยา (2539 : 129-134) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 6 พบว่า

1.การพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง

2.การจัดระบบการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง

3.การบริหารบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย

4.การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย

5.การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย

6.การฝึกอบรมครูประจำการ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับปานกลางและน้อย

7.การปฐมนิเทศครูใหม่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย

8.การจัดบริการพิเศษแก่ครู ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย

9.การสร้างความสัมพันธ์ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย

10.การประเมินผลการสอน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานแทบทุกเรื่องอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดกลางและใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานทุกเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง

จुरี จันท์เจริญ (2539 : 75-78) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

1. การปฏิบัติงานด้านการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหาร ตามทัศนะของผู้บริหารและครู พบว่า ตามทัศนะของทั้งผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารสรุปแล้วอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีกล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง และทัศนะของครูก็ยืนยันว่าผู้บริหารได้ปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนในระดับสูงเช่นกัน

2. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า การปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารแตกต่างกันตามขนาดโรงเรียน เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยทั่วไปรวมถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการค่อนข้างจะมีความพร้อม จึงทำให้การบริหารงานต่าง ๆ ของผู้บริหารเป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึงการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนขนาดกลางและเล็กมีข้อจำกัดในเรื่องความพร้อม และสิ่งสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

3. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน ของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทัศนะต่อการปฏิบัติงานนิเทศของผู้บริหารในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามระดับประสบการณ์ เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจะเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์การบริหารมาก มีความสามารถสูง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและเล็ก จะเป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารน้อย และความสามารถลดลงไปจากโรงเรียนขนาดใหญ่

พรทิพย์ เดียวพานิชย์กิจ (2539 : 92-96) ได้ศึกษาการติดตามการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร พบว่า

1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการนิเทศ โรงเรียนได้ดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการนิเทศในระดับมาก ทุกขั้นตอน ทั้งนี้เนื่องจาก แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 (2535 – 2539) ได้กำหนดว่า ปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการทำให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ทุกหน่วยงานใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน สำหรับการนิเทศให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในเป็นพิเศษ และในเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ก็ได้กำหนดให้ “โรงเรียนจัดการนิเทศอย่างเป็นระบบ” โรงเรียนได้ดำเนินการตามแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำผลการนิเทศไปใช้ปรับปรุงการนิเทศให้มีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง

2. การจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน 8 กิจกรรม เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การปฏิบัติที่สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธรกำหนด พบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้เท่ากับเกณฑ์ ได้แก่ ประชุมประจำเดือน บริการเอกสารทางวิชาการ ประชุมก่อนเปิดภาคเรียน สังเกตการสอนและศึกษาดูงาน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดได้สูงกว่าเกณฑ์คือ การประชุมทางวิชาการ และกิจกรรมที่โรงเรียนได้ต่ำกว่าเกณฑ์ คือ การสนทนาทางวิชาการ ส่วนการสาธิตการสอนมีโรงเรียนปฏิบัติน้อย

3. ปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายใน พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในระดับ ปานกลาง ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ด้านนโยบาย มาตรการและแนวปฏิบัติในการดำเนินการนิเทศ ด้านผู้นิเทศ ด้านครูผู้สอนในฐานะผู้รับการนิเทศ เรียงตามลำดับ

1) ผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่ส่งเสริมการนิเทศ และผู้บริหารขาดความรู้และทักษะในการดำเนินการนิเทศ เป็นปัญหาในระดับน้อย เนื่องจากปัจจุบันนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พยายามส่งเสริมการนิเทศการศึกษา โดยได้จัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและคู่มือการบริหารงาน ส่งให้แก่โรงเรียนและหน่วยงานในสังกัด และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบเป็นผู้มีความกระตือรือร้นต้องการจะพัฒนางานด้านการนิเทศและจริงจังในการทำงาน

2) ครูผู้สอนมีปัญหาในระดับน้อย ในเรื่องครูไม่มีส่วนร่วมในการนิเทศ ครูไม่ยอมรับและไม่ให้ความร่วมมือกับผู้นิเทศและครูไม่ได้นำแนวทางจากการนิเทศไปพัฒนางาน เนื่องจากในการดำเนินการการนิเทศภายใน ตามกระบวนการนิเทศ จะเป็นการดำเนินการโดยคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน และครูผู้สอนจะมีส่วนร่วม ในการดำเนินการนิเทศทุกขั้นตอน

3) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และอำเภอไม่ได้นิเทศติดตามผลตามมาตรการที่กำหนด เป็นปัญหาในระดับปานกลาง เนื่องจากในปีงบประมาณ 2536-2538 งบประมาณที่จัดสรรให้จังหวัดเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษา ถูกกระบังไปและเหตุผลสำคัญได้แก่สภาพปัจจุบันศึกษานิเทศก์มีปัญหาจำนวนศึกษานิเทศก์ไม่สอดคล้องกับจำนวนโรงเรียนที่ออกนิเทศ งานพัฒนาการเรียนการสอนที่ปฏิบัติมากคือ การประชุม อบรมสัมมนา นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติ งานธุรการ และงานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายมากกว่างานพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน ให้มีประสิทธิภาพที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญการนิเทศ เนื่องจากการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียน ผู้นิเทศและครูผู้สอน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้กระตุ้นและประสานงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันริเริ่มและจัดดำเนินงาน นอกจากนี้ในการบริหารงานโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ บุคคลที่มีความสำคัญที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน

อาคม ทรงกลด (2539 : 274-282) ได้ศึกษาการดำเนินการภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า

1. การเตรียมการก่อนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศก่อนที่จะดำเนินการนิเทศภายใน มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศและผู้รับการนิเทศ เพราะหากครูทุกคนมีความเข้าใจถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนจะทำให้ครูคลายความวิตกกังวลและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับผู้นิเทศ

2. การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศมีการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่างๆ สสำรวจและประเมินความต้องการของครู จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการอีกทั้งมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานคือคณะครูทุกคนในโรงเรียน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมระดมความคิดและใช้ตารางวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 การวางแผนผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศมีการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศภายในโรงเรียน มีการกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรม กำหนดปฏิทินการนิเทศ

2.3 การปฏิบัติการณ์นิเทศ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ มีการทำความเข้าใจร่วมกัน เกี่ยวกับงานที่ต้องปฏิบัติ วิธีเก็บข้อมูล และวิธีประเมินผล สรุปผลการสนับสนุนส่งเสริมการนิเทศ มีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานและดำเนินงานตามปฏิทินปฏิบัติงานที่โรงเรียนจัดทำขึ้น

2.4 การประเมินผลการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการนิเทศภายในโรงเรียน มีการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ และมีการนำผลการประเมินเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ มีการประเมินผลการเตรียมการก่อนการนิเทศ และประเมินผลการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานต่อไป ส่วนของการประเมินกระบวนการนิเทศตั้งแต่ขั้นประเมินการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการประเมินผลการวางแผนประเมินการปฏิบัติงานนิเทศ จะทำให้โรงเรียนรู้จักจุดดี จุดบกพร่องของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ซึ่งสามารถปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

สุภาพร วาปีโส (2539 : 114-117) ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 11 พบว่า 1) การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 11 ตามลักษณะของงานนิเทศการศึกษา 5 ด้าน ดังนี้คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากปฏิบัติคือ ดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ส่งครูเข้ารับการอบรมเรื่องหลักสูตรและการใช้หลักสูตร สนับสนุนให้ครู จัดทำแผนการสอน เอกสารประกอบการสอน คู่มือครูให้ครูจัดทำกำหนดการสอน แผนการสอน และสอนตามแผนการสอน ส่งเสริมให้ครูหาวิธีการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครู จัดห้องเรียนหรือจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การพัฒนาบุคลากร วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากปฏิบัติ คือ นำผลประเมินด้านการบริหารบุคลากรมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการบริหารบุคลากร ประชุมเชิงปฏิบัติการ แนะนำให้ครูใหม่ทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ ในงานด้านการเรียนการสอน จัดส่งครูเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา 3) การจัดสื่อการเรียนการสอน วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมาก

ปฏิบัติ คือ สำรวจความต้องการด้านสื่อการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน แนะนำให้ครูใช้วัสดุท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสื่อการเรียนการสอน จัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนใช้เอง และ จัดให้มีผู้รับผิดชอบทำทะเบียนบัญชีวัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน 4) การอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากปฏิบัติ คือ ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน จัดให้มีการพบปะสังสรรค์และรื่นเริงในบางโอกาส และ สังเกตความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านการอำนวยความสะดวกของครู 5) การประเมินผลการสอน วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากปฏิบัติ คือ ชี้แจงให้ครูเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินผลการสอนอย่างชัดเจน สนับสนุนให้ครูรับผิดชอบ ควบคุม ดูแลการวัดผลประเมินให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ครู เก็บบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน และเสนอแนะให้ครูวิเคราะห์การประเมินและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

2. ปัญหาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 11 ปรางค์ผลดังนี้ 1) ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบมากที่สุด คือ ครูผู้สอนบางคนไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน 2) ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากร ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบมากที่สุด คือ บรรจุบุคลากรไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน 3) ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบมากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและความต้องการ 4) ปัญหาด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบมากที่สุด คือ งบประมาณสนับสนุนในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ มีจำนวนจำกัด 5) ปัญหาด้านการประเมินผลการสอน ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพบมากที่สุด คือ ขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพในการประเมินผลการสอน

ฉวีวรรณ ลาภเสถียร (2540 : 174-183) ได้ศึกษาการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. ขั้ววางแผนการนิเทศ พบว่า กิจกรรมการนิเทศทุกกิจกรรมมีการวางแผนในการดำเนินงาน โดยจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการเป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมที่จัดทำเป็นโครงการที่ชัดเจน และกิจกรรมในโครงการนิเทศภายในของโรงเรียน มีการแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร และครูอาจารย์ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ให้การนิเทศ และกลุ่มผู้รับการนิเทศ

2. ขั้วเตรียมการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมนิเทศงานวิชาการภายในของโรงเรียนลำปาววิทยาคม ทั้ง 10 กิจกรรม มีการจัดเตรียมทรัพยากรเพื่อการนิเทศ กำหนดรูปแบบของกิจกรรมที่ชัดเจน และมีการผลิตสื่อประกอบการนิเทศในแต่ละกิจกรรม

3. ขั้นตอนการนิเทศ โดยภาพรวมของการดำเนินการจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนลำปาววิทยาคมมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปตามแผนปฏิบัติการและปฏิทินปฏิบัติงาน

4. ขั้นตอนประเมินผลการนิเทศ โรงเรียนลำปาววิทยาคมได้มีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการทั้ง 10 กิจกรรม ในรูปแบบของการประเมินที่แตกต่างกัน หรือ คล้ายคลึงกันตามลักษณะของกิจกรรม

ไฉน ยั่งละอ (2540 : 153-158) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ในเรื่องการตรวจแผนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ตรวจแผนการสอน ซึ่งจะมีปฏิทินการตรวจที่แน่นอน โดยมี ครูผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้ช่วยเหลือครูในการจัดหาเอกสาร ตำรา คู่มือต่างๆ เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนมาให้ครูศึกษาค้นคว้า และจัดทำแผนการสอน พร้อมทั้งได้จัดทำแผนการสอนให้ครูได้ดูเป็นตัวอย่าง 2) การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยให้ครูจัดทำแฟ้มสะสมผลงานโดยครูผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในเป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำ ในปัจจุบันการประเมินผลการปฏิบัติงานใดก็ตาม ควรประเมินพฤติกรรมที่แท้จริง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเครื่องมือที่จะนำมาช่วยในการประเมินพฤติกรรมดังกล่าว คือ Portfolio หรือแฟ้มสะสมผลงาน 3) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้วางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาาร่วมกันภายในโรงเรียน โดยมีครูผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในเป็นผู้ร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงานกลุ่มของคณะครู 4) การพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ใช้การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการพัฒนาหลักสูตร ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการได้ให้คณะครูศึกษาค้นคว้าการพัฒนาหลักสูตร โดยครูผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในเป็นผู้ชี้แจง แนะนำ ให้ครูจัดทำแผนการสอน ในการจัดทำให้มีการปรับปรุงกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้กำหนดปัญหาและความต้องการในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนให้กับคณะครู ซึ่งปัญหาในการวิจัยจะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ครูสามารถนำข้อค้นพบจากผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนได้

สมบัติ ตุ่มธรรมรงค์ (2540 : 191-197) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โดยมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณภาพของโรงเรียน การสำรวจและประเมินความต้องการของครู การจัดลำดับความสำคัญของ

ปัญหา และความต้องการ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการจัดลำดับความสำคัญสาเหตุของปัญหาและกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีระดมความคิดโดยผู้บริหารและครูวิชาการ

2. การวางแผนการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดนโยบาย ในการจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ คือจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนมีการชี้แจงแผนงาน/โครงการนิเทศให้คณะครูทราบโดยการประชุมชี้แจง มีการกำหนดกิจกรรมและรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศโดยยึดความต้องการจำเป็นของปัญหาและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

3. การปฏิบัติการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการให้ความรู้ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน มีการตกลงวิธีการปฏิบัติงาน การเก็บข้อมูล การประเมินผลและสรุปผล มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการนิเทศ การสร้างเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน และการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

4. การประเมินผลการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการประเมินผลแผนงาน/โครงการนิเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการ มีการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ การรายงานและสรุปผลการดำเนินงานโดยการประชุมชี้แจงเมื่อสิ้นสุดแผนงาน/โครงการและนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนงาน/โครงการต่อเนื่อง และแก้ไขเรื่องที่บกพร่องและเป็นปัญหาในการดำเนินงาน

สำเร็จ ศรีอำไพ (2540 : 137-138) ได้ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1. การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน มีการดำเนินงานดังนี้คือ มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีการกำหนดทางเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาแล้วจึงจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนทุกกิจกรรม

1.2 ด้านการดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน มีการดำเนินงานดังนี้คือ มีการประชุมชี้แจงแผนงาน/โครงการ มีการแบ่งความรับผิดชอบและมอบหมายงาน มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ดำเนินงาน

1.3 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้ประเมินคือ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินผลจะดำเนินการเมื่อสิ้นสุดโครงการ

2. ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน

2.1 ปัญหาด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนคือ การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการไม่สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง ครูขาดความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 ปัญหาด้านการดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียนคือการดำเนินงานไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ ขาดแหล่งงบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงาน ขาดแคลนวิทยากรที่จะมาให้ความรู้ ขาดแหล่งค้นคว้าสำหรับบุคลากร

2.3 ปัญหาด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียนคือการประเมินผลไม่ต่อเนื่อง และการเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ

เดชา มากสอน (2541 : 61-68) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

1. บทบาทผู้บริหารเกี่ยวกับการกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารได้ร่วมมือกับคณะครูในโรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายใน มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร

2. บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และขอบเขตความรับผิดชอบแก่ผู้นิเทศภายใน ผู้บริหารมีการกำหนดภารกิจงานนิเทศภายในและบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบและมุ่งพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจจุดหมายกิจกรรมการนิเทศภายใน โดยการประชุมชี้แจงให้ความรู้แก่ครู แนะนำส่งเสริมให้ครูศึกษาเอกสารหรือแหล่งข้อมูล และเข้าอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้รับการอบรมหลักสูตรการนิเทศภายในจากฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี

3. บทบาทผู้บริหารเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายใน การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารมีการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน มีการมอบหมายงานและหน้าที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อให้สนองกับวัตถุประสงค์และความต้องการของโรงเรียน

4. บทบาทผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศเพื่อวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนการนิเทศภายใน มีการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา และอัตราการมาเรียนของนักเรียน มากเรียงตามลำดับ โดยใช้ข้อมูลย้อนหลัง 3 ปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่จัดเก็บนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการนิเทศภายใน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนทุกโรงเรียนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ต้องดำเนิน

ตามนโยบายของหน่วยงานบังคับบัญชา โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานตามปฏิทินการนิเทศภายในโรงเรียนทุกโรงเรียน

5. บทบาทผู้บริหารเกี่ยวกับการดำเนินการตามแผน การนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ มีการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบ มีการประชุมชี้แจงให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทราบแผนการนิเทศภายใน ผู้นิเทศดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

6. บทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการนิเทศ กำกับและติดตาม การนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน เพื่อรับฟังความคิดเห็นของครูในโรงเรียน สังเกตการปฏิบัติงานของครู พร้อมเป็นที่ปรึกษาที่ดีของผู้นิเทศ

7. บทบาทผู้บริหารเกี่ยวกับการประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลไว้ในแผนการดำเนินการ กำหนดเวลาการประเมินผลไว้ชัดเจน มีการกำหนดวิธีการประเมินผล กำหนดบุคลากรในการประเมินผล และการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้เกิดการพัฒนาก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

สุนทร ศิริกุล (2541 : 131-133) ได้ศึกษาการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 6 พบว่า ลักษณะการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 6 ใน 3 ด้าน

- 1) ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษาพบว่า การวางแผนการนิเทศการศึกษาในหน่วยศึกษานิเทศก์ ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์ทุกคนเป็นผู้ดำเนินการและมีผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ หัวหน้าการประถมศึกษา และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ
- 2) กิจกรรม วิธีการ และรูปแบบการนิเทศการศึกษา พบว่า มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงาน โครงการนิเทศ ให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบ มีการประสานงานการนิเทศภายในหน่วยศึกษานิเทศก์ โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบการนิเทศกลุ่มประสบการณ์ ตามความรู้ความสามารถของศึกษานิเทศก์แต่ละคน
- 3) ลักษณะการนิเทศส่วนใหญ่เป็นการจัดประชุมอบรมสัมมนา การปฏิบัติการนิเทศในโรงเรียนเป็นการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนการสนับสนุนการปฏิบัติงานนิเทศจากผู้บังคับบัญชา ส่วนใหญ่เป็นการอนุญาตให้ใช้พาหนะในการเดินทาง

การประเมินผลการนิเทศการศึกษา มีการประชุมร่วมกันประเมินผลของศึกษานิเทศก์ทุกคนในหน่วยศึกษานิเทศก์ ส่วนวิธีการประเมินผลการนิเทศ จะประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือสัมฤทธิ์ผลทางการ

เรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนปัญหาจากการนิเทศการศึกษา 1) ปัญหาด้านการวางแผนการนิเทศ คือ วางแผนแล้วไม่ได้ดำเนินการตามแผน เนื่องจากภารกิจอื่นมาก 2) ปัญหาการดำเนินการนิเทศ การเรียนการสอน คือผู้บริหารในระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ให้ความสำคัญของการนิเทศน้อยกว่างานอื่น การดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด งบประมาณได้รับการสนับสนุนน้อย ส่วนการติดตามควบคุม กำกับแผนงานหรือโครงการนิเทศ ไม่ต่อเนื่อง 3) ปัญหาการประเมินผลการนิเทศ คือ การประเมินผลไม่ต่อเนื่อง และไม่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ รูปแบบการรายงานผลการนิเทศไม่ชัดเจน

จรัญ บุญประกอบ (2542 : 107-112) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า

ผลการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคายครั้งนี้ โดยภาพรวม พบว่า ศึกษานิเทศก์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านลักษณะของงานเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์มีการปฏิบัติงานตามกรอบหน้าที่ มีลักษณะของงานที่ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง คืองานนิเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น โดยประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนการปฏิบัติตามแผน การติดตามผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน งานศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ โดยรวบรวมเอกสารทางวิชาการ เขียนตำรา ผลิตตำรา ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนต่างๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานหรือเผยแพร่ หรือพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นริศรา อุปกรณ์ศิริการ (2542 : 121-128) ได้ศึกษาการรับรู้ในการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า

1. การรับรู้ในการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศผู้บริหาร และผู้ให้การนิเทศ รับรู้ว่าตนเองและทั้งสองฝ่ายปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ครูรับรู้การปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติการณ์เทศ เพราะแต่ละฝ่ายรับรู้ในการปฏิบัติการณ์เทศไม่ตรงกัน จึงทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การรับรู้ที่ต่างกันนี้ ทำให้แต่ละฝ่ายคิดว่า ไม่ควรปฏิบัติมากน้อยไปคนละอย่าง การดำเนินการนิเทศจึงไม่ประสานสอดคล้องต่อเนื่องกัน

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ตามการรับรู้ ในการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ พบว่า ผู้บริหาร และผู้ให้ การนิเทศมีการรับรู้อยู่ในระดับมาก ส่วนครูรับรู้การปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก

แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะมองเห็นปัญหาที่จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ

3. การวางแผนการนิเทศ ตามการรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ พบว่า ผู้บริหาร และผู้ให้การนิเทศ มีการรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนครูรับรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร ดำเนินการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศต้องปฏิบัติงานร่วมกัน

4. การดำเนินการนิเทศ ตามการรับรู้ในรูปของการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ พบว่า มีการรับรู้ที่แตกต่างจากผู้ให้การนิเทศและครู จึงทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

5. การประเมินผลการนิเทศตามการรับรู้ ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ พบว่า ครูมีการรับรู้แตกต่างจากผู้บริหารและผู้ให้การนิเทศ ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารและครูยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นของการประเมินผลการนิเทศอย่างตรงกัน ประกอบกับผู้บริหารมิได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในทำให้บุคลากรไม่มีความเข้าใจในเรื่องของการประเมินผลอย่างถูกต้อง นอกจากนี้การให้ความรู้การประเมินผลทำให้ครูขาดความมั่นใจ จึงควรที่จะต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียนให้ทราบว่า การประเมินผลการนิเทศ มีผลและมีความจำเป็นต่อการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

6. การปรับปรุงแก้ไข ตามการรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ พบว่า ผู้บริหาร มีการรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับมาก แตกต่างจากการรับรู้ของผู้ให้การนิเทศและครู

นิตยา ทองไทย (2542 : 111-121) ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

1. จากผลการวิจัย พบว่าการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมและในรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนและมองเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนิน การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้

เนื่องจากในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมทางด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการนิเทศ และคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียน

นั้นหนา เต่าทอง (2542 : 201-210) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการกำหนดสิ่งที่จะประเมินและองค์ประกอบที่จะประเมินโดยกำหนดวิธีการ เครื่องมือ ระยะเวลาที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งกำหนดสภาพความสำเร็จ และเกณฑ์การประเมินบุคลากร ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานคือคณะครูทุกคนในโรงเรียนซึ่งใช้วิธีการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ร่วมนำเสนอความต้องการจำเป็น

2. การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน ได้จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นตามที่สามารถปฏิบัติได้และสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด ซึ่งมีวิธีการทำความเข้าใจและให้ความรู้กับคณะครูในเรื่องนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้วิธี ประชุมชี้แจง โดยมีครูผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและการไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้

3. การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เลือกแนวทาง ในพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดที่จะให้บรรลุความต้องการ โดยรวบรวมและพิจารณาข้อมูลแนวทาง เลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา และครูวิชาการโรงเรียนที่รับผิดชอบการนิเทศภายใน โรงเรียนเป็นผู้รวบรวมข้อมูลแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา

4. การลงมือปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้จัดทำให้สอดคล้องกับนโยบายต้น สังกัดและจุดพัฒนาของโรงเรียน และจัดทำเพื่อพัฒนา ซึ่งได้กำหนดกิจกรรมนิเทศที่เหมาะสม กับจุดพัฒนาของครู กลุ่มเป้าหมายที่จะนิเทศและบรรยากาศในโรงเรียน

5. การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการประเมิน ผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ ระหว่างดำเนินการและก่อนดำเนินการ ซึ่งวิธีติดตามผลการปฏิบัติงาน ใช้วิธีการสังเกต แล้วให้ผู้รับผิดชอบโครงการ/แผนนิเทศ รายงานผลและประชุมชี้แจง

งานนิเทศภายในโรงเรียน

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ตรวจ แผนการสอนซึ่งในการตรวจจะมีปฏิทินการตรวจที่แน่นอนโดยมีครูวิชาการโรงเรียนที่รับผิดชอบ การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้ช่วยเหลือครูในการจัดหาเอกสารตำรา คู่มือต่างๆเกี่ยวกับการ จัดทำแผนการสอนมาให้ครูศึกษาค้นคว้า และจัดทำแผนการสอนให้ครูได้ดูเป็นตัวอย่าง

2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ดำเนินการโดยให้ครูจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน โดยครูผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียนเป็น ผู้ให้คำแนะนำในการจัดทำ ในปัจจุบันการประเมินผลการปฏิบัติงานได้ก็ตาม ควรประเมินพฤติ

กรรมที่แท้จริงที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเครื่องมือที่จะนำมาช่วยในการประเมินผลดังกล่าว คือ Portfolio หรือแฟ้มสะสมผลงาน

3. การพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนใช้การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการพัฒนาหลักสูตร ก่อนที่เริ่มดำเนินการได้ให้ครูศึกษาค้นคว้าการพัฒนาหลักสูตรจากเอกสาร ตำรา คู่มือต่างๆ โดยครูผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นผู้รวบรวมเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้คณะครูศึกษาค้นคว้า และจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ กำหนดปัญหาและความต้องการในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนให้กับคณะครู ซึ่งปัญหาในการวิจัยจะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ครูสามารถนำข้อค้นพบจากผลการวิจัยมาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนได้

บุญธรรม ศิริบุญกาญจน์ (2542 : 97-103) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีสภาพการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อาจเนื่องจากว่าผู้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยตรงซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีการวางแผนสนับสนุน มีการอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอย่างทั่วถึง

2. ปัญหาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีปัญหาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับน้อย ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากว่าในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามีปัญหาจากสาเหตุหลายประการ

3. ผลการเปรียบเทียบ สภาพการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียน มีโอกาสได้ประเมินตนเอง จึงให้ความสำคัญกับงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เพราะตนเองเป็นผู้ปฏิบัติ ทำให้อยู่ใกล้ชิดกับงาน มองเห็นภาพของการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้น จนจบกระบวนการ

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน อาจเนื่องจากว่า ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานั้น เป็นปัญหาเดียวกัน หรือมีลักษณะของปัญหาใกล้เคียงกัน จึงทำให้ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

มยุรี พรหมภักดี (2542 : 118-126) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า

1. ระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในโรงเรียน และครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตั้งแต่ปี 2530 และได้จัดทำคู่มือดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนให้โรงเรียนเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.1 ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการนิเทศ มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมการนิเทศมาเป็นเวลากว่า 10 ปีแล้ว ตามกระบวนการนิเทศ คือ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการวางแผน/กำหนดทางเลือก ปฏิบัติการนิเทศ และประเมินผล จึงพบว่า โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลของบุคลากรเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ในการวางแผนนิเทศ

1.2 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน-ครู โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถปฏิบัติงานนิเทศได้เต็มศักยภาพ

1.3 ด้านการพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นงานสำคัญที่ผู้บริหารต้องร่วมมือกับบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือคุณภาพการศึกษา เพราะฉะนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการหาความรู้ เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนางานนิเทศ ด้านพฤติกรรมครู มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการประเมินผล โรงเรียนมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีการปฏิบัติงานนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงกว่าโรงเรียนทุกขนาด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน มีความพร้อมทางด้านปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนงบประมาณ จึงส่งผลให้ผู้บริหารในสถานศึกษาดังกล่าวต้องใช้ความพยายามสูงในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้บริหารเอง ครูผู้สอน เพื่อพัฒนางาน

3. ระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ในโรงเรียนกึ่งดารา เสี่ยงภัย และปกติ พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ประเภท มีการปฏิบัติการณ์เทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สมานจิต พงษ์สนาม (2542 : 231-241) ได้ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า

1. การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน การแจ้งนโยบาย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการแจ้งนโยบายให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้เสนอไว้คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้แจ้งนโยบายแก่คณะครูอาจารย์ภายในโรงเรียน คณะครูอาจารย์จะได้มองเห็นความสำคัญ และความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องเริ่มมีการนิเทศภายในโรงเรียนการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาและคณะครูผู้ชำนาญการ ที่ได้รับเลือก การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็น พบว่า ผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการปฏิบัติงานของครูประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาร่วมกับคณะครูในโรงเรียน การสำรวจความต้องการใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือโดยวิธีวิเคราะห์ประเมินความต้องการ

2. การกำหนด กรอบแผนงาน นโยบาย มีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาและคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งหลังจากมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ซึ่งเป็นขั้นเริ่มต้นที่จะได้ข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจ ในการวางแผนและกำหนดทางเลือก การวางแผนการนิเทศระดับหมวดวิชา ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหมวดเมื่อได้รับนโยบายมาจากผู้บริหาร และได้แจ้งนโยบายที่ได้รับมอบหมายมาสู่คณะครูในหมวดวิชาต่างๆ จะมีการปรึกษาหารือร่วมกันสำรวจปัญหาและความต้องการจำเป็นภายในหมวดวิชา ความต้องการของคณะครูในการสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เกิดสัมฤทธิ์ผล แสดงว่าการวางแผนระดับหมวดวิชาได้ดำเนินการวางแผนได้ถูกต้องตาม หลักวิชาการนิเทศการศึกษา

3. การจัดทำโครงการและงาน การจัดทำโครงการและงาน ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการมอบหมายให้มีบุคลากรรับผิดชอบการจัดทำโครงการและงานซึ่งเป็นขั้นหนึ่งของการวางแผนการนิเทศ ส่วนปัญหาการวางแผนการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่าขาดการประชุมในการวางแผน บุคลากรขาดความรู้ในการวางแผน บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร บุคลากรไม่มีเวลาร่างจากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเกิดจากความไม่สนใจ ไม่ตระหนักในความสำคัญของการวางแผนการนิเทศ

แสงระวี มีสตัย (2542 : 100-111) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนกับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า

1. จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ในภาพรวมและในรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียน โดยได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) และยังคงต่อเนื่องมาจนถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีการรับรู้ในบทบาทและหน้าที่ของตนที่มีต่อการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่าเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องปฏิบัติให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

3. จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ เรื่องการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีในภาพรวม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน แต่อาจนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในระดับน้อย และอาจจะนำความรู้ความเข้าใจและรับรู้ที่มีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในลักษณะอื่น

4. จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนกับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ในภาพรวม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะการที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องการนิเทศการศึกษาก็จริงอยู่ แต่อาจนำความรู้ที่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนน้อย และอาจนำความรู้ที่มีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในลักษณะอื่น

สวัสดิ ชามะสนธิ์ (2542 : 74-78) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาจังหวัดพังงา พบว่า

1. จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพังงา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศใน โรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเห็นได้จากการกำหนดนโยบายและมาตรการดำเนินการอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) จนถึงปัจจุบัน

2. ผลการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา เข้ารับการ อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องปฏิบัติในโรงเรียนเป็นประจำต่อเนื่องตามนโยบาย ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

3. จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศกับผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถม ศึกษาจังหวัดพังงา ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์และเป็นกระบวนการดำเนินงานที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ในการที่จะแนะนำปรึกษาหารือ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ผู้ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ในสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดพังงา จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิวันท์ พินทอง (2542 : 80-87) ได้ศึกษาการบริหารงานการนิเทศการศึกษาของ หน่วยศึกษานิเทศก์ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขตการศึกษา 5 พบว่า

1. งานพัฒนางานวิชาการ การวางแผน ผู้วางแผนงานพัฒนางานวิชาการได้แก่ ศึกษา นิเทศก์สปอ. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ และศึกษา นิเทศก์สปจ. วิธีการวางแผนงานพัฒนางานวิชาการที่ปฏิบัติได้แก่ ศึกษาสภาพปัจจุบันและ ปัญหาทางวิชาการของโรงเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางพัฒนางานวิชาการของ โรงเรียน ประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนางานวิชาการ ประเมินผลและปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียน สรุปรายงานผู้เกี่ยวข้องเมื่อสิ้นปี การติดต่อ สื่อสารในงานพัฒนางานวิชาการได้แก่ จัดทำหนังสือราชการแจ้งให้ทราบ และจัดป้ายนิเทศ ห้องสมุด มุมค้นคว้าในหน่วยศึกษานิเทศก์ไว้ บริการแก่ครู การประสานงานได้แก่ กำหนด แผนงานพัฒนางานวิชาการ การประเมินผลงานได้แก่ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงเรียนใน การบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมให้มีการประเมินตนเอง แล้วศึกษานิเทศก์ประเมินผลการ ประเมินนั้น

2. งานพัฒนาการนิเทศการศึกษา การวางแผนพัฒนางานการนิเทศการศึกษาได้แก่ ใช้วิธีการมีแผนปฏิบัติการนิเทศการศึกษาประจำปี กำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางการ ปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสารในงานพัฒนาการนิเทศการศึกษาได้แก่ ออกเป็นคำสั่งมอบหมาย

งาน จัดทำคู่มือปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา และจัดทำวารสารการนิเทศหรือจดหมายการนิเทศ การกระตุ้นให้บุคลากรทำงานพัฒนาการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ประชุมชี้แจง บทบาทหน้าที่ในการพัฒนาการนิเทศให้แก่คณะครู จัดทำเอกสารในการกำหนดแผนงานพัฒนาการนิเทศ และจัดบุคลากรที่มีมนุษยสัมพันธ์ประสานงาน การประสานงานพัฒนาการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาการนิเทศให้แก่คณะครูจัดทำเอกสารในการกำหนดแผนงานพัฒนาการนิเทศ และจัดบุคลากรที่มีมนุษยสัมพันธ์ประสานงาน

3. งานวิจัย ประเมินผลและบริการทางการศึกษา การวางแผนงานวิจัย ประเมินผลและ บริการทางการศึกษาวิธีได้แก่ ประเมินผลการปฏิบัติงานและให้บริการทางการศึกษาแก่โรงเรียน สม่่าเสมอ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน และศึกษาสภาพปัญหา การวิจัยประเมินผลของโรงเรียน การติดต่อสื่อสารงานวิจัย ประเมินผลและบริการทางการศึกษา ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ให้บริการทางการศึกษา จัดทำรายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประชุมแสดงความคิดเห็น และจัดทำคู่มือการสอนและแนวการสอน การกระตุ้นให้บุคลากร ทำงานวิจัย ประเมินผลและบริการได้แก่ จัดฝึกอบรมแก่ครูเรื่องการวัดประเมินผล ส่งเสริมให้ ครูทำวิจัยในชั้นเรียน จัดโครงการประกวดสื่อการเรียนการสอน และร่วมกันจัดสร้างสื่อการเรียน การสอน การประเมินผลงานวิจัย ประเมินผลและบริการทางการศึกษาได้แก่ การนำผลประเมิน ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรภายใน หน่วยงาน คือ ผู้บริหารและคณะครูต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนต่อไป

ปณิพล นานา (2543 : 109-118) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศภายในของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) การปฏิบัติงานการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มี ระดับการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของ ครูผู้สอนที่มีต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปาน กลาง 2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการปฏิบัติงานนิเทศ ภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กิ่งอำเภอลำทะ เมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลปรากฏว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ งานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน 7 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สาเหตุน่าจะมาจาก ผู้บริหารนั้นตามสถานภาพใน การปฏิบัติงานนิเทศภายในจะทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศเอง เพราะฉะนั้นจึงมีความคิดเห็นว่าตนเอง ได้ปฏิบัติงานนิเทศภายในได้ดีแล้ว ซึ่งเป็นธรรมชาติของบุคคลตามหลักจิตวิทยาที่ มักจะหาเหตุผล เข้าข้างตนเอง 3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นระหว่างครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการ

การณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน 7 ด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ สาเหตุน่าจะมาจากครูผู้สอนได้รับผลจากการนิเทศการสอนภายในเหมือนกัน ย่อมทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่แม้ว่าจะมีประสบการณ์ต่างกัน ก็ไม่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ปริญญ์ บุญภูมิ (2543 : 95-100) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการการนิเทศงานวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ ทำให้ครูผู้สอนต้องจัดทำแผนการสอน กำหนดการสอนเอง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กรมวิชาการ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรน้อยมาก แต่ครูผู้สอนทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อที่จะสามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย

2. ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ

2.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการการนิเทศ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมาก เพราะว่าการเขียนหลักสูตรท้องถิ่น มีขั้นตอนซับซ้อนจำเป็นต้องศึกษาอย่างจริงจัง

2.2 ด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการการนิเทศด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการการนิเทศงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น ทำให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียน และเนื้อหาวิชาได้ง่ายครูจะต้องใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนหลายอย่างตามลักษณะเนื้อหาวิชาที่สอนทุกครั้ง

2.4 ด้านวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการการนิเทศด้านวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูยังไม่มีย่อสอบสำหรับประเมินผลการเรียนหลังจากที่สอนจบในแต่ละจุดประสงค์ เพื่อเป็นการประเมินว่านักเรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

2.5 ด้านห้องสมุด ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ มีความต้องการนิเทศด้านห้องสมุดอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนมากยังไม่มีห้องสมุดเป็นเอกเทศ เนื่องจากการขาดแคลนอาคารสถานที่ หรือบางโรงเรียนมีห้องสมุด ซึ่งต้องใช้ห้องเรียนมาจัดเป็นห้องสมุด จึงทำให้ห้องสมุดคับแคบไม่ได้ขนาดและสัดส่วนตามเกณฑ์มาตรฐานของการจัดห้องสมุด ทำให้บรรยากาศของห้องสมุดไม่เป็นที่น่าสนใจในการใช้บริการของครูและนักเรียน

สุเมร บัตตานี (2544 : 66-73) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในตามทฤษฎีของนักบริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในตามทฤษฎีของนักบริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีการปฏิบัติงานนิเทศภายใน โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการนิเทศภายในเป็นการส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ตามภารกิจหลัก ต่อการสอน หรือ การสร้างเสริมการพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ให้เต็มตามวัย และตามศักยภาพด้วยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในตามทฤษฎีของนักบริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ จากผลการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการนิเทศ 100 % มีการนิเทศติดตาม กำกับ ประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทำให้การดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบนิเทศให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนให้ได้

2.2 ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศได้ดี และยังเป็นการพัฒนางานนิเทศการศึกษาให้ก้าวหน้าอันจะส่งผลให้การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ค่อยเข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับหลักและวิธีการในการสร้างสื่อและเครื่องมือ และวิธีการในการกำกับ ติดตาม และนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2.4 ด้านการปฏิบัติการณ์เทศการศึกษา พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก การที่ผู้บริหารโรงเรียนได้มีโอกาสประชุม สัมมนา อบรม และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากชุดฝึกอบรมด้วยตนเองตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการนิเทศมากขึ้น

2.5 ด้านการประเมินผลและการรายงานผลการศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ กำหนดให้ทุกหน่วยงานมีระบบการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานกำกับ ติดตาม และประเมินผลตลอดจนการรายงานผล ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทุกระยะ

กล่าวโดยสรุปแล้ว การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนต่างๆ ยังไม่มีการปฏิบัติอย่างจริงจังจึงเป็นการปฏิบัติเพียงเพื่อให้เห็นว่ามี การปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานนั้น ๆ ไม่มีการเตรียมการที่ดีก่อนการนิเทศ บุคลากรทางการศึกษาไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในอย่างเพียงพอ บทบาทหน้าที่ยังไม่มีการกำหนดให้ชัดเจน การวางแผนยังไม่เป็นระบบ การประเมินผลที่มีการปฏิบัติเป็นการประเมินผลงานของครูมากกว่าประเมินโครงการหรือประเมินเนื้องานจริงๆ การนำผลไปใช้ไม่ได้กำหนดไว้แน่นอน ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของการนำไปใช้ในเรื่องใดและควรมีการประเมินผล ติดตาม ให้มากที่สุด

4. สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา

เดชา หามนตรี (2538 : 95-98) ได้ศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสระบุรี พบว่า

1. การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสระบุรี ตามทัศนะของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน มีอยู่ 2 ด้าน มีการนิเทศภายในโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อีก 3 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทัศนะของครูทั้ง 5 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ได้เป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร แต่เป็นงานเสริมทางวิชาการ จึงไม่มีแผนงานปฏิบัติที่แน่นอนขาดความเอาใจใส่จากผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง

2. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามเพศและประสบการณ์ ปรากฏว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ต่างก็มีทัศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะว่าในปัจจุบันนี้การศึกษาเจริญก้าวหน้า สถาบันที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น ตลอดจนทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ส่งเสริมพัฒนาวิทยฐานะให้ผู้บริหารอย่าง

เต็มทีในปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งวิชาการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ตามโอกาสและความสามารถของแต่ละคน

3. เปรียบเทียบทักษะของครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามเพศและประสบการณ์ ปรากฏว่า ครูที่มีเพศต่างกัน ต่างมีทักษะต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ก็เพราะว่า ในปัจจุบันครูผู้รับการนิเทศถึงแม้จะมีเพศต่างกันก็สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองเท่าเทียมกัน ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถพัฒนาทักษะ เทคนิค และวิธีการสอนได้ดีขึ้น

พัชรมน ศรีเพชร (2538 : 146-147) ได้ศึกษาบรรยากาศโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

1. แบบบรรยากาศโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมในทุกขนาดโรงเรียน เป็นแบบเปิดมากที่สุด

2. ระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้านในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ทุกขนาดอยู่ในระดับปานกลาง

มีชัย แซ่มเชื้อ (2538 : 153-189) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนในเครือตั้งตรงจิตพณิชยการ พบว่า

1. ครูที่สอนวิชาการบัญชี วิชาการตลาด วิชาการเลขานุการ และวิชาสามัญ มีความต้องการการนิเทศการเรียนการสอนด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

2. ครูที่สอนวิชาการบัญชี และวิชาสามัญ มีความต้องการในการนิเทศการสอนด้านเนื้อหาวิชา อยู่ในระดับมาก ส่วนครูสอนสาขาวิชาการตลาดและวิชาเลขานุการ มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับปานกลาง

3. ครูที่สอนวิชาการบัญชี และวิชาการตลาด มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่สอนวิชาเลขานุการและสามัญ มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

4. ครูที่สอนวิชาการบัญชี และวิชาสามัญมีความต้องการการนิเทศการสอนด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่สอนวิชาการตลาดและวิชาการเลขานุการ มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

5. ครูที่สอนวิชาการตลาด และวิชาสามัญ มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านการพัฒนาผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่สอนวิชาการบัญชีและวิชาการเลขานุการ มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านการพัฒนาผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

6. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

7. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับมาก

8. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปีขึ้นไปมีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

9. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปีขึ้นไปมีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

10. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 ปีขึ้นไปมีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

สุรพล ศรีจันทร์ (2538 : 106-112) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่ปฏิบัติและคาดหวังในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า

1. ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการนิเทศ และด้านการปฏิบัติการนิเทศมีปัญหาอยู่ในระดับมากส่วนด้านการวางแผนและการประเมินผลรายงานผลมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และตามกระบวนการนิเทศการศึกษาที่เป็นจริงและคาดหวังในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมและรายด้านการประเมินผลและรายงานผล ส่วนด้านอื่นมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุทินธรณ์ ราษฎร์น้อย (2538 : 150-157) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ความต้องการการนิเทศการศึกษา พบว่า ครูมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ทั้งโดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญหลายประการ ทำให้มีผลกระทบต่อระบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่จะต้องมีการปรับปรุงระบบต่างๆ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่หลักสูตรกำหนด และครูยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรไม่ดีพอ

ไม่สามารถแปลเจตนารมณ์ของหลักสูตรในเชิงปฏิบัติได้ และครูยังสับสนในการสอนแนวใหม่ โดยเฉพาะการนำทักษะกระบวนการต่างๆมาใช้ในการสอน

2. การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกันคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันเป็นเพราะการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เป็นเรื่องใหม่สำหรับครูทุกระดับและทุกโรงเรียนจึงจำเป็นต้องรู้ และสนใจศึกษาเพิ่มเติมให้เข้าใจ ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อันแสดงถึงความเป็นผู้ใฝ่รู้ของครูและเป็นคนสมบัติที่พึงประสงค์ในตัวครูด้วย

เกษม พงกิตติกุล (2539 : 89-98) ได้ศึกษาพฤติกรรมการนิเทศของครู เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้โครงการนิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าพฤติกรรมการนิเทศของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้โครงการนิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ลาน้อย เห็นว่า ครูมีพฤติกรรมการนิเทศในด้านการปฏิบัติการนิเทศการเรียนการสอน ส่วนด้านการประเมินผลการนิเทศการเรียนการสอนนั้น ครูมีพฤติกรรมการนิเทศน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

1) ด้านการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน เป็นข้อค้นพบที่ตรงกับเจตนารมณ์ของฝ่ายบริหารที่ต้องการเน้นเรื่องการวางแผนเป็นพิเศษ เพราะเชื่อว่า เมื่อวางแผนดี ถูกต้องก็ทำงานเสร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง 2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศการเรียนการสอน ถือว่าเป็นหัวใจของกระบวนการนิเทศการศึกษา เพราะว่าเป็นการดำเนินการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดในแผนการนิเทศ ซึ่งผู้นิเทศ หรือคณะกรรมการนิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อเครื่องมือที่ได้เตรียมไว้ไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และบุคลากรผู้รับการนิเทศ 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และมีประเด็นที่น่าสนใจใน 3 ข้อที่มีค่าคะแนนต่ำสุด คือ ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพก่อนดำเนินการนิเทศ และหลังดำเนินการนิเทศ สรุปผลการนิเทศ และรายงานผลในรอบปีที่ผ่านมาให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ การประเมินผลการนิเทศทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษา ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูภายใต้โครงการนิเทศสัมพันธ์ 1) พฤติกรรมการสอนของครูด้านบุคลิกภาพ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี 2) พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการเตรียมการสอน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อพิจารณาใน 3) รายละเอียดแล้วพบว่าครูมีการจัดเตรียมห้องเรียนสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ได้เหมาะสม 4) พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการดำเนินการสอน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการวัดผล และประเมินผล พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียน และผู้ปกครองทราบนั้นโรงเรียนในถิ่นกันดาร หรือโรงเรียนที่เป็นนักเรียนชาวไทยภูเขาจะ

จัดกิจกรรมพบปะผู้ปกครองถือโอกาสประชาสัมพันธ์ หลักสูตรโดยการชี้แจง อธิบายความหมาย ระดับคุณภาพ

สฤติย์ เกษา (2539 : 93-119) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบการสังเกตการสอนในชั้นเรียน : โรงเรียนกุลสิริเทคโนโลยี พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับขั้นตอนการนิเทศทั้ง 3 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ปรีกษาก่อนการสอน ด้านนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการนิเทศ พบว่า ครูเห็นด้วย ระดับมากกับนโยบายการนิเทศภายในแบบการสังเกตการสอนในชั้นเรียน แสดงให้เห็น ครูกลุ่มตัวอย่างมองเห็นความสำคัญของกิจกรรมนิเทศภายในว่าสามารถช่วยสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และครูเห็นด้วย ระดับมากกับการให้คำปรึกษา ก่อนการสอน จะสร้างความเชื่อมั่น และความอบอุ่นใจให้กับครู เป็นขั้นตอนการนิเทศภายในผู้นิเทศมีความมุ่งหมายอยากให้ครูผู้จะรับการนิเทศได้มีโอกาสปรับตัวให้พร้อมในทุก ๆ ด้าน ก่อนมีการสอนจริง 2) ด้านกระบวนการการนิเทศ และบุคลากรผู้นิเทศ พบว่าครูเห็นด้วยระดับปานกลางกับกระบวนการการนิเทศที่ใช้ในโรงเรียนเหมาะสมกับบรรยากาศทางวิชาการ แสดงว่าครูต้องการให้โรงเรียนปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการการนิเทศกับกระบวนการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสมมากกว่าที่เป็นอยู่ 3) ด้านการเตรียมความพร้อมก่อนการสอน เป็นด้านที่ครูแสดงความคิดเห็นระดับมากทุกข้อ เป็นขั้นตอนการให้คำปรึกษา ก่อนการสอนด้านวิชาการโดยตรง ขั้นที่ 2 ขั้นสังเกตการสอน จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครูชี้ให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่เห็นด้วยระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมการสอน และด้านบรรยากาศการเรียนการสอน แสดงว่าครูมีความพึงพอใจ และให้การสนับสนุน เกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบการสังเกตการสอนในชั้นเรียน 1) ด้านพฤติกรรมการสอนครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการตรวจสอบในด้านนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วยระดับมากทุกข้อ จากความคิดเห็นของครูแสดงว่าพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ และให้การสนับสนุนวิธีการประเมินด้านต่าง ๆ 2) ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ครูกลุ่มตัวอย่าง เห็นด้วยระดับมาก ทั้งส่วนรวม และรายข้อ ขั้นที่ 3 ขั้นปรึกษาหลังการสอน ด้านแนวปฏิบัติ และสาระการปรึกษาหลังการสอนครูเห็นด้วยระดับมาก ทั้งส่วนรวม และรายข้อ แสดงว่าการให้คำปรึกษาหลังการสอนเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการการนิเทศภายใน แบบการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

สุวัฒนา หาญกิตวิวัฒน์ (2539 : 145-158) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 พบว่า ระดับการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร และครู ต่อการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 แบ่งออกเป็น 10 ด้านดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหาร และครูมีระดับการปฏิบัติต่อการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติน้อย โดยเฉพาะเรื่องการจัดให้มีการประชุมครูร่วมกัน เพื่อเลือกแบบเรียนที่ใช้ในโรงเรียน การส่งเสริมให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอน การจัดให้มีการประชุมวางแผนทางวิชาการร่วม

กันระหว่างผู้บริหาร และครู 2) การจัดระบบการสอน ผู้บริหาร และครูมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะเรื่องจัดให้มีการสาธิตการสอนในโรงเรียน การจัดให้มีการอภิปรายย่อยตามความสนใจของครูเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน การจัดให้มีการวางแผนการสอนร่วมกันระหว่างครู และผู้นิเทศ การจัดให้มีการปรึกษาหารือ ระหว่างครู และผู้นิเทศ เกี่ยวกับการเรียนการสอน และหลังการสังเกตการสอน การส่งเสริมให้มีการประสานงานกับแหล่งวิทยาการอื่น ๆ เพื่อช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน และจัดให้มีการแนะนำการจัดทำตารางสอนก่อนเปิดภาคเรียนตามลำดับการคัดเลือกบุคลากรผู้สอน ผู้บริหาร และครูมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะเรื่อง การส่งเสริมให้ครูได้ทำการสอนตามความถนัด และความสามารถ การจัดประชุมปรึกษาหารือ เพื่อกำหนดคุณวุฒิ และคุณสมบัติของครู 3) การจัดอำนวยการความสะดวก ผู้บริหารและครูมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะเรื่อง การจัดให้มีเครื่องหมายบอกทิศทาง และความปลอดภัย การเก็บบริภัณฑ์ทางการศึกษา การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียน การจัดให้มีการประชุมนิเทศการใช้อาคารห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และจัดให้มีศูนย์สื่อการเรียนขึ้นภายในโรงเรียนตามลำดับ 4) การจัดวัสดุอุปกรณ์การสอน ผู้บริหารและครูมีความเห็น เกี่ยวกับเรื่องการจัดวัสดุอุปกรณ์การสอนว่ามีระดับการปฏิบัติโดยรวมน้อย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากสถานศึกษา บางแห่งมีสื่อการเรียนการสอน และคู่มือครูไม่เพียงพอ ผู้บริหารโรงเรียนบางแห่งไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควรส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน และประสิทธิผลของนักศึกษาที่ค่อนข้างไม่มีประสิทธิภาพ 5) การจัดอบรมครูประจำการ ผู้บริหาร และครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดอบรมครูประจำการว่ามีระดับการปฏิบัติการโดยรวมน้อย แสดงว่า เรื่องของการพัฒนาบุคลากรประจำการ หรือการเพิ่มพูนความรู้ ให้แก่ครูประจำการ มีระดับการปฏิบัติต่ำมาก ซึ่งน่าจะสะท้อนให้เห็นถึงควมมีคุณภาพของนักเรียนนักศึกษาด้วย ว่ามีการพัฒนาการอย่างมากแต่คงที่ ไม่มีการยกระดับที่สูงขึ้น หากผู้บริหารไม่สนับสนุนให้ครูผู้สอน มีโอกาสรับการอบรมจากแหล่งวิชาการศึกษาต่าง ๆ ไม่เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นทางวิชาการได้อย่างอิสระ ถึงการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ฉัตรชัย มุระดา (พ.ศ.2540 : 139-146) ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในการสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนั้น สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดหลักสูตรไว้อย่างกว้างขวางทั้งแผนงาน นโยบาย และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนที่สมัครสอบคัดเลือกจึงต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรที่จะต้องสอบ จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศภายในมาก่อนที่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียน เจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากว่า การอบรมช่วยให้เกิดความรู้ ทักษะ รู้จักใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาที่มีเจตคติที่ดีในการทำงาน สามารถนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ

ทัศนาศิษย์ (2540 : 138 -152) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผลปรากฏว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัจจัยด้านโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน เห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน จึงทำให้การจัดกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนดำเนินไปตรงตามเกณฑ์มาตรฐานการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ผลปรากฏว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติมากดังนั้น จึงต้องมอบหมายงานให้บุคลากรมีส่วนรับผิดชอบ การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากรและด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติส่งผลต่อการปฏิบัติงานดังกล่าว เพราะการปฏิบัติงานนิเทศภายใน โรงเรียน ถือเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ ซึ่งรับนโยบายมาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

นงเยาว์ อุทุมพร (2540 : 61-67) ศึกษาความต้องการนิเทศการสอนของครูธุรกิจ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการนิเทศการสอนของครูธุรกิจ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ปรากฏว่า ครูธุรกิจมีความต้องการการนิเทศการสอนทั้ง 5 ด้าน คือด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน ในสังคมยุคข่าวสารในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็วจะมีการแข่งขันกันมากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของการเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการการนิเทศการสอนในแต่ละด้านแล้วปรากฏว่า ครูธุรกิจมีความต้องการการนิเทศการสอนโดยเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อาจเป็นเพราะสื่อทั่วไปประกอบในวิชาทางด้านธุรกิจที่มีอยู่ยังไม่ทันสมัย

เหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งในปัจจุบันเนื้อหาวิชาทางด้านธุรกิจได้มีการปรับปรุงและพัฒนาโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกวิชาเรียนมากขึ้น ด้านเนื้อหาวิชา ครูธุรกิจมีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านเนื้อหาวิชาเป็นอันดับรองลงมาจาก ด้านสื่อการเรียนการสอนอาจเป็นเพราะการสอนวิชาทางด้านธุรกิจในปัจจุบัน ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จะไม่มีหนังสือประกอบการเรียนการสอนครบทุกรายวิชาครูธุรกิจจึงมีความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าจากแหล่งที่เป็นศูนย์วิทยาการเพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาทางด้านธุรกิจต่อไป ด้านวิธีสอน ครูธุรกิจมีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านวิธีสอนโดยพิจารณาจากรายข้อ ด้านหลักสูตร ครูธุรกิจมีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านหลักสูตร โดยพิจารณาจากรายข้อ

2. ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานครูธุรกิจที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยครูเพศหญิงมีความต้องการการนิเทศการสอนมากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะว่า โดยปกติเพศหญิงมีความต้องการการนิเทศการสอนมากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะว่า โดยปกติเพศหญิงจะมีความสนใจที่จะปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนมากกว่าเพศชาย ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน ครูธุรกิจที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกัน ปรากฏว่า ครูธุรกิจที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ครูธุรกิจมีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกัน ปรากฏว่า ครูธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ครูธุรกิจมีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่า จากการที่กรมสามัญศึกษาได้มีการแบ่งกลุ่มโรงเรียนในสังกัดในระดับมัธยมศึกษาออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ 9 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะทำหน้าที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐาน ครูธุรกิจที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ มีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกันผลการวิจัยปรากฏว่า ครูธุรกิจที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ มีความต้องการการนิเทศการสอน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ครูธุรกิจมีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่าครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง มีความรู้และความสามารถในการสอนใกล้เคียงกัน จากการเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของครูธุรกิจ ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อาจสรุปได้ว่า ครูธุรกิจที่มี

วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียนต่างกัน ไม่เป็นตัวแปรทำให้ความต้องการการนิเทศการสอนโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล แตกต่างกันในรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ครูหญิงมีความต้องการการนิเทศการสอนมากกว่าเพศชาย ส่วนด้านหลักสูตรและวิธีสอน ไม่แตกต่างกัน

ปรากฏการ เจริญสุรสกล (2540 : 135-151) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจ และเจตคติต่อระบบกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กิ่งอำเภอ พบว่าจากการวิจัยความรู้ความเข้าใจ และเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 10 ในครั้งนี้ ได้ใช้กรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นกรอบในการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาใน 5 ชั้น และใช้กรอบซึ่งได้ปรับปรุงมาจากมาตรวัด เป็นกรอบในการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติต่อระบบ ของกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ กิ่งอำเภอ ปรากฏผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 10 พบว่า มีความรู้ความเข้าใจต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับมาก 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในกระบวนการนิเทศผลการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ทุกกลุ่มอายุ เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ศึกษานิเทศก์อายุ 46 ปีขึ้นไปมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับมาก 2) ด้านการวางแผนกำหนดทางเลือกใน กระบวนการนิเทศ พบว่ามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทุกกลุ่มอายุ เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกกลุ่มอายุ 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการกระบวนการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกกลุ่มอายุ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ศึกษานิเทศก์อายุ 36 – 45 ปี มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. เจตคติต่อกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 10 มีเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 1) ด้านความเชื่อในการจัดหานิเทศการศึกษา พบว่า มีเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ด้านความรู้สึกรู้สึกในฐานะผู้รับการนิเทศการศึกษา

พบว่า มีเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3) ด้านความคิดในการจัดการนิเทศการศึกษา พบว่า มีเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 4) ด้านความโน้มเอียงในการจัดการนิเทศการศึกษา พบว่า มีเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก

3. ความรู้ความเข้าใจต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 10 รวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการในกระบวนการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก 2) ด้านการวางแผนกำหนดทางเลือกในกระบวนการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการกระบวนการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ทุกกลุ่มประสบการณ์ 5) ด้านการประเมินผลกระบวนการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

4. เจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 10 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า มีเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านความเชื่อในการจัดการนิเทศการศึกษา พบว่า มีเจตคติต่อระบบของการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ด้านความรู้สึกในฐานะผู้รับการนิเทศการศึกษา พบว่า มีเจตคติต่อระบบกระบวนการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3) ด้านความคิดเห็นในการจัดการนิเทศการศึกษา พบว่า มีเจตคติต่อระบบของการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 4) ด้านแนวโน้มการปฏิบัติตนเป็นฐานผู้นิเทศการศึกษา พบว่า มีเจตคติต่อระบบของการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 5) ด้านความโน้มเอียงในการจัดการนิเทศการศึกษา พบว่า มีเจตคติต่อระบบของการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก

วิเชียร ดิยานันท์ (2540) ได้ศึกษาทางเลือกในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเทิง จังหวัด เชียงราย จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และทางเลือกในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาตามขั้นตอนการนิเทศภายในทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าสภาพการดำเนินงานในการนิเทศภายในตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ทั้งแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับ ปานกลาง

เมื่อพิจารณารายข้อผู้นิเทศเห็นว่าได้ดำเนินการในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้น ในขั้นตอนการวางแผน และความต้องการเป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศภายใน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการวางแผนการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน จากสภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเทิง ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะยังไม่บรรลุถึงเป้าหมายตามนโยบายและมาตรการทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ว่า ให้ทุกโรงเรียน ต้องดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

2. การดำเนินงานในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอเทิง โดยส่วนรวมถือว่าได้พัฒนาขึ้นมาในระดับปานกลาง ดังรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนที่ปรากฏในผลการศึกษาค้นคว้าต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ผลการศึกษาพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเห็นว่ามีการศึกษา และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานซึ่งเป็นสภาพปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ไว้อย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน สำหรับการดำเนินงานที่น้อยกว่าเรื่องอื่นนั้น ผลการศึกษาพบว่าทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องที่ว่า มีกำหนดปัญหา และความต้องการที่ชัดเจนอย่างมีระบบ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าน่าจะมาจากสาเหตุ คือผู้นิเทศมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก จึงไม่มีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้า หรือทำการวิจัยอย่างจริงจัง 2) ขั้นตอนการวางแผน ผลการศึกษาพบว่า ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเห็นว่ามีงานในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า ได้ดำเนินการในระดับมาก ในเรื่องที่ว่าใช้การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศภายใน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการวางแผนการนิเทศไว้อย่างชัดเจน กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในจากปัญหา และความต้องการของผู้รับการนิเทศ 3) ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ พบว่าทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเห็นว่ามีงานในระดับปานกลางทุกเรื่อง และเรื่องที่ได้ดำเนินการมากกว่าเรื่องอื่น การปฏิบัติการนิเทศเป็นการนำแผนที่วางไว้มาสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน นั่นคือ ปรับปรุงคุณภาพของครู และบุคลากรในโรงเรียนให้ได้พัฒนาตนเองเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยมุ่งให้เกิดเป้าหมายสูงสุดคือคุณภาพนักเรียน สิ่งที่เป็นประการหนึ่งก็คือ ส่งเสริม และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และการบริการเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูผู้รับการนิเทศ 4) ขั้นตอนการประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า มีเรื่องที่น่าสนใจ คือ ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเห็นว่าจะให้มีการสรุปผลการนิเทศภายในตามแผนงาน และโครงการดำเนินการน้อยกว่าเรื่องอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ไม่ได้ให้ความสำคัญของการสรุปผลทางเลือกในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามขั้นตอนการนิเทศภายในทั้ง 4 ขั้นตอน พบว่าในการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของครู ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความต้องการให้

ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน ส่วนผู้รับการนิเทศต้องการให้ปฏิบัติในขั้นตอนการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมากกว่าขั้นตอนอื่น แสดงให้เห็นว่าทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศต้องการที่จะปรับปรุงงานนิเทศภายในโรงเรียนทุกขั้นตอน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียน การสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

วิไล บัสนะจะโน (2540 : 142-145) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศด้าน วิชาการ จากศึกษานิเทศก์ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปทุมธานี พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีเป็นส่วน ใหญ่ และมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ระหว่าง 6 – 10 ปี เมื่อพิจารณาตามขนาด ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีประสบการณ์การ บริหารงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก และผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มี ประสบการณ์การบริหารระหว่าง 6 – 10 ปีมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เนื้อหาสาระที่ ผู้บริหารโรงเรียนต้องการได้รับการนิเทศ 1) ด้านหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ การจัดทำ จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อใช้ในการจัดทำแผนการสอน และข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการ ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศด้านวิชาการจาก ศึกษานิเทศก์ ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน 2) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการการนิเทศจากศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดทำแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ การสอน โดยให้นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 3) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความ ต้องการการนิเทศจากศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดทำ แผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ การจัดการ เรียนการสอนเพื่อฝึกฝนทักษะกระบวนการ 9 ประการ

ศิริกุล ทองทา (2540 : 100-105) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษาสำหรับ โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทนอกระบบโรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ความ ต้องการการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษาประเภทนอกระบบโรงเรียน ได้พิจารณาเป็นรายด้าน และรายข้อ รายด้านพบว่า มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้าน หลักสูตร และด้านการเรียนการสอน จากผลการค้นพบข้างต้น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน เอกชนอาชีวศึกษา ประเภทนอกระบบโรงเรียน เห็นว่าโรงเรียนมีความต้องการการนิเทศการ ศึกษา เป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก

3 ด้าน คือ ด้านสื่อการสอน ได้แก่ การสนับสนุนด้านเอกสาร ตำรา หรือหนังสือเรียน และความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการใช้เครื่องมือ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การสนับสนุนครูให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเอง และด้านหลักสูตร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องรูปแบบที่ส่งผลสำเร็จของการบริหารโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกต คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาประเภทนอกระบบโรงเรียน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิชาการต่าง ๆ 1) ปัญหาการนิเทศการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่มีความถี่ของการตอบสูง ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพเฉพาะ การดำเนินการของโรงเรียนต้องใช้ทุนสูง เช่น ค่าจ้าง อุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ปัญหาการนิเทศการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทนอกระบบโรงเรียน มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือในด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การเงิน ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนภาควิชาภาษาต่างประเทศภาคเอกชน 2) ข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร ข้อเสนอแนะของผู้บริหารการศึกษาที่มีความถี่ของการตอบสูง ได้แก่ ความต้องการความช่วยเหลือในด้านการเงิน สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย และบุคลากรที่มีความรู้ การประชุมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรที่ทันสมัย การสนับสนุนเกี่ยวกับเอกสารทางวิชาการ ให้ภาครัฐอำนวยความสะดวกในการจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทนอกระบบโรงเรียนมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านสื่อการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตร และด้านการเรียนการสอน

สุนีย์ เกียรติมาพรศักดิ์ (2540 : 94-98) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรีพบว่า 1) ด้านหลักสูตร ครูภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า มีความต้องการการนิเทศการสอนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษา และทำความเข้าใจกับหลักสูตร ครูส่วนมากจะยึดแบบเรียนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการเตรียมการสอน ครูภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ในด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมากแสดงว่า มีความต้องการการนิเทศการสอนในระดับน้อย เพราะครูผู้สอนเห็นว่า กรมวิชาการได้จัดทำแนวการจัดการเรียนการสอน และคู่มือการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมไว้ให้แล้ว ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้เลยไม่ต้องจัดทำบันทึกการสอนอีก 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธี

สอนครูภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีสอนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ามีความต้องการการนิเทศการสอนในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าครูภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความต้องการการนิเทศการสอน ในเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอนทักษะการพูด แนวทางพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และข้อควรปฏิบัติในการฝึกเกมทางภาษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ภาษาอังกฤษมิใช่ภาษาของเรา เมื่อครูผู้สอนไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษมานานก็เป็นธรรมดาที่ครูจะต้องขาดทักษะ ขาดความรู้ ขาดความแม่นยำ หรือขาดความเชี่ยวชาญ 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนการสอนในด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ามีความต้องการการนิเทศการสอนในระดับปานกลางเช่นกัน 5) ด้านการวัดผล และประเมินผล ครูภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนในด้านการวัดผล และประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ามีความต้องการการนิเทศการสอนในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนในด้านการวัดผล และประเมินผล เป็นรายชื่อ พบว่า ครูภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความต้องการการนิเทศการสอนมากที่สุด ในเรื่อง หลักการประเมินผลการเรียน และรองลงมา คือ เรื่องแนวดำเนินการประเมินผลการเรียนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ซึ่งการวัด และการประเมินผลการเรียน เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการใช้หลักสูตร ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล และการประเมินผล ประกอบกับการวัดผล และประเมินผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

อภิรักษ์ นาระตะ (2540 : 77-83) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนประถมศึกษาบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการจัดทำหลักสูตร โรงเรียนได้ยึดนโยบายของ สปอ./สปจ. ในการจัดแผนงาน และโครงการด้านหลักสูตร มีการชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่ครูบรรจุใหม่ จัดประชุมสัมมนาภายในกลุ่มโรงเรียน ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และจุดหมายของหลักสูตร จัดให้มีเอกสารหลักสูตร โดยรับจัดสรรจาก สปอ. โดยตรง และได้ร่วมมือกับคณะครูในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตร โดยการนิเทศภายในชั้นเรียนเป็นประจำ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้เห็นความสำคัญในการนิเทศงานวิชาการด้านหลักสูตรไปใช้งานด้านวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน แบบเรียน ผู้บริหาร และครูร่วมกันพิจารณาในการจัดหาสื่อการเรียนการ

สอน อาจเป็นเพราะเห็นว่า การจัดหาสื่อการเรียนการสอนควรจะได้สำรวจความต้องการตามความเห็น และความต้องการของคณะครู เพื่อจัดหามาได้ถูกต้อง และเหมาะสม รวมทั้งการมี การจัดหาสื่อการเรียนการสอน โดยการแนะนำให้ครูใช้วัสดุท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสื่อการเรียน การสอนขึ้นใช้เอง โดยทำให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กับสภาพของท้องถิ่น และ ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถพึ่งตนเองได้ ได้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และลดปัญหา การขาดแคลนเอกสารค้นคว้าของผู้เรียนตลอดจนครูจะได้พัฒนาความสามารถในการปรับ หลักสูตร และการจัดทำสื่อการสอนที่ดีได้ใช้เอง (กรมวิชาการ, 2534, หน้า 86) แนวทางการ พัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ และความจำเป็น ของการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนต่อการบริหารการศึกษาอย่างมาก เพราะการนิเทศ งานวิชาการภายในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการ เป็นการกระจายอำนาจ การบริหาร และครูผู้สอน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ คุณภาพของนักเรียน ผู้นิเทศกับผู้รับ การนิเทศ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศที่ตรงกัน ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ นิเทศงานวิชาการในโรงเรียนอย่างชัดเจน ปฏิบัติการนิเทศตามแผนอย่างเคร่งครัด ต่อเนื่อง สม่าเสมอ มีงบประมาณสนับสนุน และการติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศอย่าง จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมองเห็นแนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการเป็น รูปธรรม เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นขั้นตอน

กรองทอง จริเดชากุล (2541 : 167-184) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอน ผลศึกษาของครูผู้สอนผลศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน พบว่า 1) ด้านหลักสูตร ครูผู้สอนผลศึกษาทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความต้องการการนิเทศ การสอนผลศึกษา ในด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมากทุกรายการ และเป็นความต้องการที่ไม่แตกต่างกัน เพราะครูผู้สอนผลศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงต้องการความช่วยเหลือแนะนำ ในด้านหลักสูตรเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้นิเทศจึงควรมุ่งเน้น ให้การช่วยเหลือ แนะนำให้ครู ผู้สอนผลศึกษาได้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรผลศึกษา และการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรผลศึกษาระดับห้องเรียนเพื่อให้ครูผู้สอนผลศึกษาสามารถมีความรู้ความเข้าใจ ใช้หลักสูตรได้ถูกต้อง 2) ครูผู้สอนผลศึกษาที่มีวุฒิทางผลศึกษา และไม่มีวุฒิทางผลศึกษา ต้องการการนิเทศการสอนผลศึกษา ในด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอน ผลศึกษาที่มีวุฒิทางผลศึกษา และไม่มีวุฒิทางผลศึกษา ต้องการความช่วยเหลือ แนะนำใน เรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตร และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นเพราะว่าวิชาผลศึกษา ได้รับการสนใจเอาใจใส่จากผู้นิเทศน้อย จึงทำให้ครูผู้สอนผลศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินผลการใช้หลักสูตร และต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้นิเทศ เป็น เพราะว่าการต้องการทราบแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน รู้จุดเด่น จุดด้อย และ จุดเสริมของการจัดการเรียนการสอนผลศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรผลศึกษา ด้านทักษะ และเนื้อหาวิชา 3) ครูผู้สอนผลศึกษาเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการการนิเทศการสอน

พลศึกษา ในด้านทักษะและเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับมาก เพราะเนื้อหาวิชาพลศึกษามีความแตกต่างจากวิชาทั่ว ๆ ไป ที่มีการสอนอยู่ในโรงเรียนวิชาพลศึกษาต้องมีการปฏิบัติต้องอาศัยสมรรถภาพทางร่างกาย อาศัยความรู้และทักษะในกิจกรรมที่สอน สาธิตให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4) ด้านวิธีสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความต้องการการนิเทศการสอนพลศึกษา ในด้านวิธีสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีเวลาในการสอนแต่ละครั้งน้อย ไม่สามารถจะสอนให้เด็กมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีระเบียบวินัย และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษาได้สำเร็จมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานการณ์ในการเรียนการสอนไม่เอื้ออำนวยต่อการสอดแทรกคุณธรรม และอาจจะเป็นเพราะว่าครูพลศึกษา ยังไม่เข้าใจเนื้อหา และเทคนิคในการสอดแทรกคุณธรรมเหล่านี้ดีพอ

เชษฐพงษ์ สิ้นทรัพย์ (2541 : 176-187) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่นพบว่าด้านการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนได้ให้ความสำคัญงานนิเทศภายใน งานวิชาการมากที่สุด ซึ่งถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักในการจัดการศึกษา ที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการโรงเรียนให้คณะกรรมการนิเทศภายใน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสำรวจข้อมูล สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานที่ต้องปรับปรุง หรือพัฒนา โดยเลือกเครื่องมือ และวิธีการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมกับสภาพของงาน และข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังศึกษาจากข้อมูลอื่น ๆ มาประกอบการวิเคราะห์สภาพของปัญหา โดยการนำข้อมูลที่สำรวจได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานของแต่ละงาน สภาพของงานที่ยังปฏิบัติไม่ได้ตามเกณฑ์จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา โรงเรียนได้นำมากำหนดความต้องการ และเป้าหมายในการดำเนินการนิเทศภายใน พร้อมกับนโยบาย ความคาดหวังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ มาพิจารณาให้สอดคล้องกัน จากการดำเนินการสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูล พบว่าโรงเรียนยังมีปัญหาที่สำคัญต้องปรับปรุงแก้ไข คือ การจัดเก็บข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับการวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ยังไม่ครอบคลุมจุดประสงค์ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การจัดเก็บข้อมูลด้านอื่น ๆ ยังไม่เป็นระบบที่ดีพอ การวางแผน และกำหนดทางเลือก โรงเรียนได้นำข้อมูลผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุของปัญหา และความต้องการพัฒนามากำหนดกิจกรรม แนวปฏิบัติในงานนิเทศ โดยการจัดประชุมแต่ละฝ่าย พร้อมกับการศึกษาความเป็นไปได้ของทางเลือกแต่ละทาง และจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังให้ชัดเจน แล้วนำทางเลือกที่จะปฏิบัติมาร่วมกันกำหนดกิจกรรม และจัดทำโครงการนิเทศภายใน พร้อมกับการบรรจุลงในแผนปฏิบัติการ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายในเป็นรายภาคเรียน จากการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ พบว่า โรงเรียนยังมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น คือ ด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากรบางรายบุคคล ด้านการให้ความร่วมมือ

ของบุคลากรที่ยังเป็นปัญหาอยู่บุคลากรยังขาดความรู้ และทักษะในการวางแผน และการจัดทำโครงการ ขาดแคลนเอกสาร ตำรา และคู่มือเกี่ยวกับการวางแผน การสร้างสื่อ และเครื่องมือ การนิเทศโรงเรียนได้จัดสร้างสื่อ เครื่องมือในการนิเทศใน 2 ลักษณะ คือ สื่อเครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดหาและจัดสร้างสื่อ เครื่องมือตามความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ร่วมกันตัดสินใจในการเลือกใช้สื่อ เครื่องมือแต่ละประเภท จากการดำเนินการสร้างสื่อเครื่องมือนี้พบเห็นว่า โรงเรียนยังมีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ สื่อ เครื่องมือที่สร้างขึ้น ยังไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและไม่ครอบคลุมเนื้อหา ทั้งนี้ก็จกธรรมชาติการทดลองการใช้สื่อ ขาดการประเมินผลการใช้สื่อเครื่องมือที่เป็นระบบ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อ จัดหาและผลิตสื่อ การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ก่อนการปฏิบัติการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการนิเทศภายใน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีการประชุม เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงาน แบ่งงานกันรับผิดชอบเป็นสาย จากการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนในขั้นตอนนี้ พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการให้การยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ และผู้นิเทศ ดำเนินการนิเทศ ไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดในบางบุคคล ผู้นิเทศยังขาดความรู้ และทักษะวิธีการนิเทศที่เพียงพอ และยังขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอกับความต้องการ ด้านการประเมินผล และการรายงานการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนการประเมินผลการนิเทศ อย่างเป็นระบบใช้วิธีการ เครื่องมือที่เหมาะสม กำหนดกิจกรรมการประเมินผลการนิเทศไว้ใน แผนการนิเทศของโรงเรียน กำหนดรายละเอียดในแผนการประเมินโดยให้ครอบคลุมกิจกรรม จากการดำเนินงานขั้นประเมินผลการนิเทศของโรงเรียน พบว่ามีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับแบบ ประเมินและเครื่องมือประเมินที่ใช้ยังไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากขาดการทดลองใช้ ผู้ที่ทำหน้าที่ ในการประเมินผลขาดความรู้ ทักษะการประเมินผล และเกิดความลำเอียงผู้ประเมินผลส่วนมาก จะให้ความเกรงใจแก่ผู้รับการนิเทศ ผลการประเมินจึงไม่เที่ยงตรง และไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

บดินทร์ ฐิณน้อม (2541 : 75 - 76) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดลำพูน พบว่าการ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน ผลการศึกษา โดยภาพรวมผู้บริหาร และครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการนิเทศภายในโรงเรียน มีโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่อำเภอบ้านนา จังหวัดลำพูน มีการปฏิบัติมากในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการศึกษาถึงด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็น ข้อมูลที่สำคัญอันดับ 1 ในการนำมาวิเคราะห์ปัญหา และนอกจากนั้นมีการหาข้อมูลปัญหา และ ความต้องการจากครูประจำชั้น ครูประจำวิชา แสดงให้เห็นว่าโดยพื้นฐานความเข้าใจของ บุคลากรในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความเห็นสอดคล้องกันถึงความสำคัญจำเป็น และตระหนักในการกำหนดวางแผนการดำเนินการนิเทศภายในว่าต้องการให้เป็นภารกิจที่ครู ทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษากำหนดปัญหาความต้องการเพื่อไปสู่การดำเนินการพัฒนาการ

นิเทศภายในให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และเพื่อให้การวางแผนนั้นเป็นแผนที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงได้ตระหนักถึงการหาปัญหาที่แท้จริง โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม การระดมพลังความคิด การวิเคราะห์ การจัดอันดับความสำคัญของปัญหา เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาที่แท้จริงตรงกับความเป็นจริง ต้องการในการแก้ไขและพัฒนา

1) การวางแผน และกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ในขั้นตอนนี้มีการปฏิบัติมาก และมีค่าระดับการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกัน ระหว่างการปฏิบัติมากกับการปฏิบัติน้อย เกี่ยวกับการวางแผนนั้นถือว่ามีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาหน่วยงาน การวางแผนและกำหนดทางเลือกจึงเป็นยุทธวิธีที่สำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ และเช่นเดียวกันงานนิเทศภายในโรงเรียนจะได้รับการแก้ไข และพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการวางแผน กำหนดทางเลือก ฉะนั้นจึงเป็นการสมควรที่หน่วยงานได้สนับสนุนให้ครู ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนได้รับการพัฒนา ความรู้ ประสบการณ์ด้านทักษะการวางแผน และกำหนดทางเลือกเพิ่มขึ้น และให้สอดคล้องรับสัมพันธ์กับขั้นตอนกระบวนการการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา เกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การวางแผนนั้น

2) การสร้างสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศภายในโรงเรียน จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพออนุมานได้ว่า มีเวลาในการดำเนินการนิเทศน้อย ไม่ได้ศึกษากระบวนการใช้สื่อ และเครื่องมือในการนิเทศ ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสื่อ / เครื่องมือนิเทศ จึงเป็นเหตุไม่มองเห็นความสำคัญในการใช้สื่อ / เครื่องมือเลือกปฏิบัตินิเทศในแบบง่าย ๆ โดยไม่ใช้เครื่องมือ หรือสื่อ ทั้งที่การพัฒนาการสร้างสื่อ และเครื่องมือนิเทศให้เกิดขึ้นในโรงเรียนนั้น เป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการให้มีการปฏิบัติ

3) การปฏิบัติ การนิเทศภายใน ในภาพรวมส่วนใหญ่มีการปฏิบัติมาก และจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีการปฏิบัติกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนโดยผู้นิเทศมุ่งกระทำที่ยุทธวิธีที่ใช้ในเทศ โดยผู้นิเทศนิยมใช้แบบง่าย ๆ ไม่ได้เน้นรูปแบบที่มีความหลากหลายในการสนองต่อการแก้ปัญหา และการพัฒนาอย่างจริงจัง วิธีนิเทศที่นิยมใช้ ได้แก่ การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การแนะนำปรึกษาหารือ และการเยี่ยมชั้นเรียน กิจกรรมวิธีการนิเทศที่ถูกกล่เลยมมากที่สุด คือ การสังเกตการสอน การสาธิตการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีเวลาในการนิเทศ ขาดเครื่องมือ และสื่อการนิเทศ ขาดการเตรียมการก่อนการนิเทศ และการนิเทศที่มีมาแต่เดิมส่วนใหญ่เป็นการตรวจสอบมากกว่าการมุ่งพัฒนา จึงเป็นเจตคติมองเห็นการ นิเทศเป็นการหาข้อบกพร่องมีค่าในทางลบต่อการปฏิบัติงาน

4) การประเมินผล และรายงานผล การนิเทศภายในโรงเรียนพบว่าภาพรวมส่วนใหญ่มีการปฏิบัติน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการกำหนดวิธีการประเมินผลจากคณะทำงาน เพราะผู้ประเมินส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียนได้นิยมใช้การประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมครูผู้สอน และโดยการสอบถามสัมภาษณ์การประเมินผลยังขาดเครื่องมือในการประเมิน ไม่สร้างเครื่องมือในการประเมินผล ไม่ได้แจ้งผลการประเมินการนิเทศภายในให้ผู้รับการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้องทราบ การประเมินผลทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนิน

การ มักไม่มีการปฏิบัติจึงทำให้ขาดการทราบสภาพความแตกต่าง ก่อน – หลัง การดำเนินการ และสภาพการพัฒนาการแก้ปัญหา ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญ

ปรีชา ทองรส (2541 : 72-75) ได้ศึกษาสภาพ และความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จากผลการวิเคราะห์ตามความคิดเห็นของครู สภาพและความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1) สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในภาพรวม สภาพการนิเทศภายในทั้ง 5 ด้าน มีการดำเนินการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร และผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการนิเทศมีภาระกิจมาก บุคลากรมีไม่เพียงพอ แม้ว่าโรงเรียนได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ 2) ความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง 5 ด้าน ผลการศึกษาคูมีความต้องการการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) การนิเทศด้านหลักสูตร ครูมีความต้องการในระดับมาก โดยเฉพาะเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 4)การนิเทศด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดให้ครูกับครู หรือ ครูกับผู้บริหารโรงเรียนวางแผนร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน 5) การนิเทศด้านสื่อการเรียนการสอน ครูมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนจัดหาหนังสือ และเอกสารเสริมหลักสูตรเพื่อบริการแก่ครู และนักเรียน 6) การนิเทศด้านเทคนิคและวิธีการนิเทศ ครูมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน คู่มือในการใช้หลักสูตร และหนังสืออ่านประกอบ 7) การนิเทศก้นการวัด และประเมินผล ครูมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ

พรทิพย์ สวันตรัจน์ (2541 : 180 -187) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ความต้องการการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้ 1) ด้านกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียน 2) ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3.1) ด้านกิจกรรมการเล่นตามมุม ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3.2) ด้านกิจกรรมเกมการศึกษา ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3.3) ด้านกิจกรรมเล่นกลางแจ้ง ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3.4) ด้านกิจกรรมในวงกลม ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3.5) ด้านการจัดทำและการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านการจัดทำและการใช้สื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก 3.6) ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนการสอน ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านการวัด และประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก 3.7) ด้านอื่น ๆ ครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

สมศักดิ์ จันธิมา (2541 : 121-126) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษา โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก 2) ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษา ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร อยู่ในระดับมาก 3) ด้านวิธีสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก 5) ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านการวัดผล และการประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก

สิทธิชัย เวศสุวรรณ (2541 : 72-75) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี

พบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ว่า มีการนิเทศงานระดับปานกลาง ด้านงานจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศงานระดับปานกลาง งานวัดผล และประเมินผล มีการนิเทศงานระดับปานกลาง งานประชุมอบรมทางวิชาการมีการนิเทศในระดับปานกลาง 3) จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นโดยใช้ตัวแปรเพศของครู ทั้งนี้ พบว่าครูเพศชายกับครูเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนแตกต่างกัน 4) จากการศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูโดยใช้ตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิกศษ.ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และวุฒิกศษ.สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา แตกต่างกัน 5) จากการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโดยใช้ตัวแปรด้านประสบการณ์ในการสอน ที่นี้พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 15 ปี และตั้งแต่ 15 ขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนแตกต่างกัน

จุลมาศ จำปา (2542 : 115 -120) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจ และเจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ปรากฏว่า 1) ความรู้ความเข้าใจการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านการนิเทศภายในโรงเรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่ให้ความสนใจ และปฏิบัติการทางการนิเทศภายในอย่างจริงจัง รวมไปถึงผู้บริหารขาดความมั่นใจในการนิเทศภายใน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ความเข้าใจการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติ และวิธีการทางการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ การนิเทศภายในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนขนาดกลางผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจการนิเทศภายในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 1) เจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนมีเจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารโรงเรียนมีเจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารโรงเรียนมีเจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 2) เปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจ การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก มีระดับความรู้ความเข้าใจ ต่อการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และระดับน้อยค่อนข้างมาก 3) เปรียบ

เทียบระดับ เจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

นิเวศน์ คิตยาว (2542 : 113-118) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2541 ใน 4 ด้าน มีความต้องการเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 1) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก 2) ด้านหลักสูตร ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสอง รองลงมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหตุที่ครูมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศ ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก 3) ด้านการวัดผล และประเมินผล ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการอยู่ในระดับมาก รองลงมาจากด้านหลักสูตร 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการการนิเทศในด้านนี้อยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ที่มีสถานภาพต่างกัน 5) ประสบการณ์ในการสอน ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ที่มีประสบการณ์การสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นน้อยกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และการประเมินผลไม่แตกต่างกัน 6) ขนาดของ โรงเรียน ครูผู้สอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับงานวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผล และประเมินผลไม่แตกต่างกัน

ประหยัด พิมพ์ (2542 : 94-111) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศ การศึกษาอยู่ในระดับมาก 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 มีความต้องการนิเทศ การศึกษาอยู่ในระดับมาก ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 ด้านเทคนิค และวิธีสอน มีความต้องการการนิเทศ การศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนใน

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 ด้านการจัดตั้ง
 อำนวยความสะดวก มีความต้องการการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก 3) ความต้องการการ
 นิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน
 เขตการศึกษา 9 ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ มีความต้องการการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับ
 มาก 4) ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัด
 สำนักงานการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 ด้านการจัดวัสดุอุปกรณ์ มีความต้องการการ
 นิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก 5) ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียน
 อาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 ด้านการสร้าง ความ
 สัมพันธ์กับชุมชน และสถานประกอบการ มีความต้องการการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก
 6) ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงาน
 การศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 ด้านการประเมินผลการสอน มีความต้องการการนิเทศการ
 ศึกษา อยู่ในระดับมาก ผลการเพื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอน
 ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา
 9 พบว่าความต้องการ การนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
 จำแนกตามหมวดวิชาที่สอนโดยแยกเป็นหมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาพื้นฐาน ในภาพรวม
 แตกต่างกัน 7) ผลการเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียน
 อาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9 พบว่าความต้องการ
 การนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จำแนกตามหมวดวิชาที่สอน
 โดยแยกเป็นหมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาพื้นฐาน ด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกัน

พัชรินทร์ ชันบุญ (2542 : 79-80) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของ
 ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้าน
 หลักสูตร และเนื้อหาวิชา ครูมีความต้องการการนิเทศการสอนมากเป็นลำดับแรก ด้านวิธีการ
 สอน และการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ครูมีความต้องการการนิเทศการสอนมาก ด้าน
 สื่อการเรียนการสอน ครูมีความต้องการการนิเทศการสอนมาก ด้านการวัด และประเมินผล ครู
 มีความต้องการการนิเทศการสอนมาก

ยรรยง สีหไตร (2542 : 83-85) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความต้องการนิเทศ
 การศึกษาของข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ผู้ดำเนินการศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษาของ
 ข้าราชการครู 4 ด้าน คือ หลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้าน
 การวัดและประเมินผล โดยภาพรวมข้าราชการครูมีความต้องการการนิเทศการศึกษาด้านการ
 เรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เพราะ ปัจจุบันการสื่อสาร ความเจริญทางเทคโนโลยีได้รุดหน้า
 ไปมาก จำเป็นที่ครูจะต้องมีการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ทักษะด้านเทคนิค วิธีการสอน
 เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่วนความต้องการการนิเทศการศึกษาด้าน

สื่อการเรียนการสอนของข้าราชการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคายนั้น ผู้ศึกษาค้นคว้าได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว พบว่า ครูอาจารย์มีความต้องการได้รับคำแนะนำ เสนอแนะขั้นตอน วิธีการในการจัดทำ หรือผลิตสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ประกอบการสอน การใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องการทราบขั้นตอนในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมสื่อให้ใช้ได้นาน ๆ คุ่มค่าสอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ และใช้วัสดุในท้องถิ่นเป็นสำคัญ 1) ด้านวัดและประเมินผล ครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีความต้องการการนิเทศการศึกษาในด้านนี้อยู่ในระดับมาก 2) ด้านหลักสูตร ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีความต้องการการนิเทศการศึกษาในด้านนี้อยู่ในระดับมาก

สุดาพร เขียงเสถียร (2542 : 101-106) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การศึกษาความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ผลการวิจัย พบว่า ครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน และด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อม เพื่อการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อยได้แก่ 1) ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี มีความรู้ความเข้าใจด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน จากการที่วิจัย แสดงให้เห็นว่า การที่ครูคณิตศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรอยู่ในระดับน้อย สาเหตุประการหนึ่งอาจมาจากครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่ได้จบสาขาการสอนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับหนึ่ง หากได้รับการนิเทศเพิ่มเติม หรืออบรมเป็นการเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับครูก็อาจจะช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น สำหรับในเรื่องการกำหนดการสอน ครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย 2) ด้านการจัดปัจจัย และสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้หลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า ครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดปัจจัย และสภาพแวดล้อมเพื่อการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ ประเด็นที่ครูคณิตศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร ครูคณิตศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตร ครูคณิตศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เรื่องการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย

พบว่า ครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัย พิจารณาได้ว่า ครูคณิตศาสตร์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ ปานกลางสำหรับด้านการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูคณิตศาสตร์ มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง ครูคณิตศาสตร์มีความต้องการที่จะเสริมสมรรถภาพ การใช้สื่อการสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์สูงสุด

ชุมพร ลายผ่องแผ้ว (2543 : 119-129) ได้ศึกษาค้นคว้าความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษตรในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคกลางพบว่า ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและอาจารย์เกษตร โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้าน พบว่าด้านหลักสูตรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารก็มีส่วนทำหน้าที่ในการนิเทศการสอนในด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิชาการสอน และเทคนิคการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน ให้กับอาจารย์เกษตรที่ทำหน้าที่การสอน จึงทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการการนิเทศการสอนนอกสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้าน พบว่าที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักสูตรด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีการสอนและเทคนิคการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอนอาจพบว่าเป็นเพราะ ผู้บริหารและอาจารย์เกษตรต้องการรับรู้จากบุคลากรผู้นิเทศการสอนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางโดยตรง เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และนำมาพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงต่อไป ขณะเดียวกันผู้บริหารและอาจารย์เกษตรมากกว่าครึ่งไม่มีวุฒิทางการศึกษาทางวิชาชีพครูหรือไม่ผ่านการอบรมด้านวิชาชีพครู ซึ่งอาจยังไม่เข้าใจการจัดการเรียนการสอนมากนัก ทำให้ผู้บริหารและอาจารย์เกษตรมีความต้องการการนิเทศการสอนมาก เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่ง ขึ้นเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษตรในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคกลางเกี่ยวกับคณะวิชา ประสบการณ์การสอน และวุฒิทางการศึกษาการเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษตร ระหว่างความต้องการด้านนิเทศภายในสถานศึกษาและความต้องการการนิเทศภายนอกสถานศึกษา กับคณะวิชาที่สอน รวม 5 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาและความต้องการนิเทศภายนอกสถานศึกษามีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในสาขาต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นอาจารย์เกษตรจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพตามไปด้วย การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษตร ระหว่างความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาและความต้องการนิเทศภายนอกสถานศึกษา กับประสบการณ์สอน รวม 5 ด้าน พบว่า

โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาได้มีการขยายตัวขึ้นมาก มีสาขาใหม่ๆ เกิดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ

เบญจวรรณ พุกพานันท์ (2543 : 100-101) ได้ศึกษาความต้องการรับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า ผลการศึกษาความต้องการรับการนิเทศการสอน ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า ความต้องการรับการนิเทศการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการรับเด็กเข้าเรียนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนโดยไม่มีการจำกัดจำนวนเด็ก ส่งผลให้ในแต่ละปีการศึกษาครูต้องรับการดูแลเด็กจำนวนมาก รวมทั้งด้านการบรรจุครูให้มีปริมาณที่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ยังมีข้อจำกัดของการดำเนินงานการบริหารในระบบราชการ ทำให้เกิดความสูญเสียเปล่าและทำให้ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะทำให้ครูผู้สอนกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นกลุ่มครูที่ขาดประสบการณ์ แต่ต้องมาสอนชั้นอนุบาลโดยคำสั่งผู้บริหารโรงเรียน มีความต้องการรับการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความต้องการรับการนิเทศการสอนเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับสูงที่สุด ผลการเปรียบเทียบที่พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีความต้องการรับการนิเทศการสอนทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ อยู่ในชุมชนซึ่งมีผู้ปกครองหลากหลายอาชีพและระดับความรู้ นอกจากนี้ยังมีความคาดหวังสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้ครูต้องปรับตนเองให้มีความรู้ตามผู้ปกครองไปด้วย ส่วนผลการศึกษาที่พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความต้องการรับการนิเทศการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพทาย ฉายแก้ว (2543 : 89-96) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ความต้องการการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ได้กำหนดให้การจัดทำแผนการสอนเป็นภาระความรับผิดชอบโดยตรงของครู ครูจะต้องวางแผนการเรียนการสอนให้ชัดเจน หรือปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสมเป็นไปตามขั้นตอนและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องทำการวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดการสอน และตั้งจุดประสงค์การเรียนการสอนเอง ซึ่งเป็นการปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดอบรมการสอนภาษาอังกฤษแก่ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในด้านหลักสูตรไม่ได้เน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจ

การจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่มีการฝึกปฏิบัติจริงในขณะที่ดำเนินการอบรม ทำให้ครูมีปัญหาเมื่อปฏิบัติการสอนที่โรงเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการสอนทักษะการฟังและพูดเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ การใช้เพลงเพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการฟังและพูด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านภาษาอังกฤษโดยตรง ทำให้ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการสอนทักษะการฟังและพูดเป็นลำดับแรก ทั้งนี้เพราะหลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทักษะการฟังและพูดจึงสำคัญมาก ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความต้องการการนิเทศการสอนในด้าน การวัดผลและประเมินผลในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศเป็นลำดับแรก คือ การจัดทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) รองลงมาได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ(ภาษาอังกฤษ) และการสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การให้ความรู้ในเรื่องการวัดและประเมินผล และการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน(Portfolio) ยังไม่มีการจัดอบรมโดยเฉพาะที่ผ่านมานั้นเป็นการสอนแทรกในการอบรมการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เท่านั้น ซึ่งใช้เวลาน้อยมาก ครูไม่ได้ฝึกปฏิบัติจริง ทำให้มีปัญหาในการจัดทำแฟ้มสะสมงาน เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ความต้องการการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอน ที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษและวิชาเอกอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันทั้งโดยส่วนรวมและรายด้าน

สมชาย เผือกตระกูลชัย (2543 : 77-79) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า สภาพการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ดำเนินการปฏิบัติตามกระบวนการการนิเทศภายในอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้ตระหนักถึงความจำเป็น

และมองเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นนโยบายของหน่วยเหนือเป็นอย่างดี ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู มีความต้องการในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และ ระดับมาก 2 ด้าน อาจเป็นเพราะว่า การใช้หลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ยังถือเป็นสิ่งใหม่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จึงต้องรีบเร่งทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด เป็นต้นอีกทั้งครูผู้สอนบางส่วนได้รับมอบหมายให้สอนไม่ตรงกับวิชาที่เรียนมา การขาดบุคลากรที่สอนได้ครบวิชาและกิจกรรม และการจัดอบรมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการ ยังทำได้ไม่ทั่วถึงผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จึงขาดความรู้และทักษะการบริหารหลักสูตร ขาดความมั่นใจในการจัดการศึกษา จึงมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก

อุทิศ ผิวซ่า (2543 : 150-156) ได้ศึกษาความต้องการรับการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหารพบว่า ความต้องการรับการนิเทศภายในวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านแสดงว่าผู้บริหารและครูวิชาการยังมีปัญหาในการดำเนินงานงานวิชาการ ทำให้การดำเนินงานวิชาการยังไม่บรรลุประสพการผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ความต้องการรับการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรที่ใช้เป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เน้นการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน ครูต้องวิเคราะห์หลักสูตร ทำแผนการสอน จัดทำสื่อ ซึ่งจากเดิมที่ทุกอย่างเตรียมไว้สำหรับครูผู้สอนแล้ว และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นสิ่งที่ครูไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ทำให้ครูยังขาดความชำนาญและความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนได้ครบตามที่หลักสูตรกำหนด ส่วนความต้องการรับการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนต่างๆ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาสื่อ ปรึกษาครูผู้สอนขาดความรู้และแนวทางในการจัดทำสื่อและครูผู้สอนมีภาระงานอื่นที่รับผิดชอบมาก จึงไม่มีเวลาผลิตสื่อและจัดห้องศูนย์สื่อประจำโรงเรียน ความต้องการรับการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาด้านห้องสมุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษามีความรู้ทางด้านบรรณารักษ์น้อย เนื่องจากไม่ได้จบทางด้านบรรณารักษ์โดยตรง ประกอบกับครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ยังมีการะในด้านการสอน และรับผิดชอบงานโครงการอื่น ๆ ของโรงเรียนอีกด้วย

จึงทำให้มีเวลาในการทำหน้าที่บรรณารักษ์ได้ไม่เต็มที่ และไม่มียงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และหนังสือประกอบการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ของนักเรียนและครูผู้สอน ความต้องการรับการนิเทศภายในงานวิชาการของตรงเรียนประถมศึกษาด้านการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนยังไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานนิเทศภายในเท่าที่ควรเพราะผู้บริหารและคณะทำงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศไม่ดีพอ ขาดความรู้และทักษะในด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินผลการนิเทศ การขาดความรู้และทักษะในการสร้างสื่อและเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินผลการนิเทศ การขาดเอกสาร ตำรา คู่มือที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบการนิเทศ

สรุปได้ว่าการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ผู้บริหาร คณะครู ศึกษานิเทศก์ และครูที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพแก่หน่วยงาน

5. สภาพปัญหาในการจัดการศึกษา

พยัพ สารุพันธ์ (2538 : 91-94) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า โดยทั่วไปอยู่ในลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ต้องปฏิบัติงานอื่น ตามที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมอบหมาย มองบทบาทของตนไปอีกรูปแบบหนึ่ง แต่ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ยังมองเห็นและเกี่ยวข้องกับงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในส่วนที่ควบคุมมาตรฐานทางวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย ก็ยังเห็นความสำคัญของงานวิชาการที่ตนรับผิดชอบอยู่ ระดับปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามทัศนะของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยส่วนรวมและแต่ละงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานขยายโอกาสทางการศึกษาน้อย ย่อมมีปัญหาตามมา แต่เมื่อพิจารณาเป็นงาน พบว่า งานพัฒนาการนิเทศมีสภาพปัญหาน้อยที่สุด และงานวิจัย ประเมินผลและบริการ มีระดับปัญหามากกว่างานอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านการนิเทศมีการปฏิบัติงานน้อยโดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เมื่อปฏิบัติงานน้อย จึงก่อให้เกิดสภาพปัญหาในการนิเทศเพิ่มขึ้น การเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงาน ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในด้านวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในตำแหน่ง มีทัศนะไม่แตกต่างกัน อาจสืบเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้รับการปฏิบัติจากศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในลักษณะเดียวกันหรือมีผลกระทบหรือสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในระดับน้อย จึง

เป็นต้นเหตุให้ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มองถึงสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน การเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงาน และระดับปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในตำแหน่ง ที่ไม่แตกต่างกันแต่เป็นเหตุเป็นผลกัน คือสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยในขณะที่ระดับปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก สภาพการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกันหรือต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ จึงเป็นสาเหตุทำให้แนวคิดที่เกิดจากศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เทียมจันทร์ ชูสินธุ์ (2539 : 72-74) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า

1. ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พิจารณาโดยรวมเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน มีปัญหาน้อย ถ้าพิจารณาโดยรวมแต่ละด้านมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นด้านรูปแบบการนิเทศมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนยังไม่เข้าใจรูปแบบการนิเทศได้ดีเหมือนด้านอื่น ๆ อาจจะต้องมีการอบรมครูในด้านนี้เพิ่มเติม

2. การเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกันคือ ต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป โดยรวมและรายด้าน มีทัศนะต่อปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะ ก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บริหารนั้นจะต้องมีประสบการณ์ในการเป็นครูไม่น้อยกว่า 7 ปี ตามเกณฑ์ของสพช. จึงจะมีสิทธิสอบเป็นผู้บริหารได้ ฉะนั้นประสบการณ์ของผู้บริหารภายในโรงเรียน จึงไม่แตกต่างกันมากนัก ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน คือ เล็ก กลาง ใหญ่ เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้าน มีทัศนะต่อปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะเคยมีประสบการณ์ด้านการเป็นครู และ เป็นผู้บริหารในโรงเรียนทุกขนาดมาก่อน จึงทำให้ทัศนะของผู้บริหารตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี มีปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป อาจจะเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย มีช่วงการตัดสินใจในการทำงาน ที่น้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์มาก ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มีทัศนะต่อปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้สอนที่อยู่ในระดับประถมศึกษา โดยทั่วไปจะมีการย้ายเปลี่ยนโรงเรียนกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ การสอนของระดับประถมศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ก็ตามจะต้องสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เหมือนกันจึงทำให้ทัศนะของครูผู้สอนไม่แตกต่างกัน

สิริฤทธิ์ หลายสีดา (2539 : 114-116) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามพบว่า

1. การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้และผลการดำเนินงานบางส่วนยังไม่เป็นไปตามความคาดหวัง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนต้องดำเนินการและมีรูปแบบที่ชัดเจนส่งผลให้ผู้ปฏิบัติในระดับโรงเรียนสามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ระดับหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของกระบวนการนิเทศภายในพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเมื่อพิจารณาในประเด็นที่เป็นปัญหามากที่สุดคือด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ซึ่งอาจเนื่องมาจากงบประมาณในการผลิตไม่เพียงพอ เพราะโรงเรียนมีงบประมาณซึ่งได้รับการจัดสรรน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนประกอบกับขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อและผู้รับการนิเทศได้แก่ครูอาจารย์ไม่สร้างสื่อด้วยตนเอง

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน พบว่าแตกต่างกันทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดแนวทางดำเนินการนิเทศภายในให้โรงเรียนประถมศึกษาดำเนินการในลักษณะเดียวกัน แม้โรงเรียนจะมีความแตกต่างกันบ้างในด้านทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรโดยส่วนรวม

อุรัญ หงษ์ศรีจันทร์ (2539 : 94 - 95) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานีพบว่า

ปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยรวมทุกด้านและจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ สนับสนุนการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ครูอาจารย์ไม่มีเวลาสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศอย่างจริงจัง รวมทั้งโรงเรียนยังไม่มีสื่อและเครื่องมือการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนคือ มีปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมทุกด้านและจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทุกขนาดของโรงเรียน และเมื่อพิจารณาตามประเภทของโรงเรียนคือ โรงเรียนที่เปิดสอนทั่วไป โรงเรียนที่เปิดขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่า มีปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยส่วนรวมทุกด้านและจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน หมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ทุกขนาดและประเภทของโรงเรียน ยังมีปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ปัญหาต่าง ๆ ลดน้อยลงหรือหมดไปในที่สุด

ประมวล องค์การ (2540 : 186-200) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง พบว่า

1. ปัญหาโดยรวมและเป็นรายขั้นตอนตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง ปัญหาโดยรวมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน จากผลการศึกษาพบว่า ระดับปัญหาการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง ทั้ง 5 ขั้นตอน โดยรวมทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ขั้นตอนการสำรวจความต้องการจำเป็น ขั้นตอนการวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนการดำเนินการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการประเมินกระบวนการดำเนินงานและผลผลิต และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข

2. ปัญหาโดยรวมและเป็นรายขั้นตอน ตามทัศนะของครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง ปัญหาโดยรวมตามทัศนะของครูระดับปัญหาการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการนิเทศสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง ตามทัศนะของครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำปาง มีทัศนะต่อกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาทุกโรงเรียนต้องทำการสอนมากทุกคน ซึ่งอาจจะมีเวลาไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมนิเทศการศึกษา และศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาภายในอย่างละเอียด จึงทำให้การมองเห็นระดับปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ทอง จันทรเทพ (2541 : 66-70) ได้ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา พบว่า 1) ปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง การที่ต้องปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ มากกว่าการนิเทศเป็นปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจมาจากสาเหตุโครงสร้างการบริหารงานภายในของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ยังไม่มีความชัดเจนในด้านขอบข่ายและหน้าที่ความรับผิดชอบ ถึงแม้จะมีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่แล้วก็ตามหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ยังค่อนข้างกว้างขวาง เพราะบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่สำคัญคือการนิเทศการเรียนการสอน ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครู อาจารย์ ขาดความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถของศึกษานิเทศก์ ด้านการพัฒนาและฝึกอบรม พบว่าปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่การดำเนินการให้ครู อาจารย์เปลี่ยนแปลงวิธีสอนและพฤติกรรมการสอนเป็นปัญหาในระดับมาก เพราะครูไม่ยอมรับความคิดใหม่ๆ ยึดความคิดของตน ใช้วิธีสอนแบบเดิมไม่เปลี่ยนแปลงวิธีสอนส่วนใหญ่อจะใช้วิธีสอนแบบอธิบาย และสาธิตจะไม่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพราะเป็นการเน้นครูเป็นศูนย์กลาง 2) ด้านการวิเคราะห์และวิจัย พบว่าปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้ออาจจะเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษามีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์และวิจัยทางการศึกษา การสนับสนุนให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์ วิจัย ทางการศึกษา

และการเผยแพร่ ผลการวิเคราะห์ วิจัย ข้อปฏิบัติได้ไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากการวิจัยทางการศึกษา ผู้วิจัยต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และควรมีแหล่งวิชาการในการศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ แต่ศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาน้อย รวมทั้งไม่มีงบประมาณทางด้านการวิจัยสนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ดำเนินการพัฒนากิจการวิจัยด้วย 3) ด้านการส่งเสริมการผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา พบว่าปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้เพราะสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษามีความสำคัญมากในการช่วยถ่ายทอดความรู้ให้แก่ครู และนักเรียนได้ชัดเจนและรวดเร็วขึ้น ศึกษานิเทศก์ได้รับการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนน้อยเกินไป สื่อบางชนิดอาจไม่สนองความต้องการของผู้เรียน 4) ด้านการประสานงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ เรื่องที่เป็นปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ การให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ

ประสิทธิ์ ชื่นชม (2541 : 139- 140) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการนิเทศภายในของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความต้องการการนิเทศภายในของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในระดับมาก ควรมีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน โดยเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนควรใช้เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียนหลาย ๆ รูปแบบ เช่นนิเทศภายนอก หรือนิเทศแบบคลินิค

รินทร์ทอง วรรณศิริ (2541 : 154 -181) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา ภาคใต้ พบว่า

1. ด้านรูปแบบการดำเนินงานนิเทศภายใน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในด้านการจัดการนิเทศภายใน ในภาพรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง เนื่องจากการที่โรงเรียนมิได้จัดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง โดยมักมีการจัดขึ้นเป็นการเฉพาะกิจ ดังนั้นจึงทำให้การทำงานตามคำสั่งของผู้บริหารมากกว่าการทำงานที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจนไม่มีกระบวนการตามหลักการของการนิเทศ

2. ด้านบทบาทของบุคลากรต่อการนิเทศภายใน ในส่วนของผู้บริหารพบว่า ข้อที่มีปัญหามากคือ ครูมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในเป็นการจับผิดและครุหาความเข้าใจ ที่ดีต่อการนิเทศภายใน ในส่วนของผู้สอน พบข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารไม่ร่วมสร้างขวัญและกำลังใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในหน่วยงาน

3. ด้านกิจกรรมการนิเทศภายใน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นที่ตรงกันในเรื่อง ขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ความสามารถในการสอนที่จะทำการสาธิตการสอนแบบต่าง ๆ ได้ และ ขาดผู้นิเทศที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชานั้น ๆ อย่างแท้จริง

3.1 ด้านรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ด้านรูปแบบการดำเนินงานนิเทศภายในนั้นพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กพบปัญหาในเรื่อง ขาดการกำกับดูแลติดตามผลของคณะกรรมการดำเนินงานไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน และคณะกรรมการขาดความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายใน เนื่องจากผู้บริหารที่อยู่ใน โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรในโรงเรียนไม่เพียงพอในการที่จะมอบหมายหน้าที่การทำงานให้ ผู้ใดอย่างชัดเจนได้ ขณะเดียวกันถ้าหากบุคคลนั้นได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่หลายอย่างใน เวลาเดียวกัน ก็อาจเกิดปัญหาที่ทำให้ผลงานที่ออกมาเกิดผลในทางลบได้เช่นกัน ซึ่งไม่เป็นผลดี ต่อหน่วยงาน

3.2 ด้านรูปแบบการดำเนินงานการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เมื่อพิจารณาปัญหาโดยภาพรวมพบว่า ข้อปัญหาในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าค่าเฉลี่ยของ โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อยจึงทำให้การกำกับดูแลและผลการติดตามการนิเทศปัญหาภายใน กระทำได้โดยง่ายมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนรู้ถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ เป็นอย่างดี

3.3 ด้านบทบาทของบุคลากร ต่อการนิเทศภายใน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามความคิดของผู้บริหารพบว่าปัญหาที่น่าสนใจคือ ผู้บริหาร โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ให้ความสำคัญกับปัญหาข้อที่ว่า ครูมีความรู้สึกลัว การนิเทศภายในเป็น การจับผิดอยู่ในระดับสูง และครูขาดความเข้าใจที่ดีต่อการนิเทศภายใน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ทุกคนเชื่อว่า การนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศภายในเป็นวิธีตรวจตรา จับผิดหรือวิธีประเมิน การทำงานของครูโดยมีพฤติกรรมการนิเทศที่ปรากฏในทางลบ

3.4 ด้านบทบาทของบุคลากรต่อการนิเทศภายใน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เมื่อพิจารณาปัญหาการนิเทศภายในโดยภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่อยู่ใน โรงเรียนขนาดต่างกันมีปัญหาไม่แตกต่างกัน โดยมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาใน รายข้อพบว่า ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่า ผู้บริหารไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อการ นิเทศภายในได้อย่างเพียงพอเป็นปัญหาในระดับสูงนั้นเป็นเพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัด ในเรื่องงบประมาณอันเนื่องจากโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษานั้นไม่ได้รับการอุดหนุนจาก ภาครัฐบาล ในด้านงบประมาณอันเป็นเหตุทำให้ความสำคัญในเรื่องการจัดสรรงบประมาณมา สนับสนุนน้อยเกินไป เพราะมุ่งไปให้ความสำคัญเรื่องการบริหารจัดการ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์

4. เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหา มากในเรื่องสถานที่ที่ไปทัศนศึกษามีความพร้อม และแตกต่างจากสถานศึกษาของตนเองมาก

เป็นปัญหาในลำดับที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางพบว่า เรื่องขาดสื่อสำหรับการนิเทศเฉพาะเรื่องที่ต้องการเป็นปัญหาในลำดับที่ 1 และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พบว่า ครูมักเห็นว่าการสังเกตการสอนเป็นการจับผิด

วิภา ช้างปิ่น (2541 : 70-132) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่าแผนงานและโครงการนิเทศ ส่วนใหญ่ใช้วิธีผู้บริหารเป็นผู้พิจารณากำหนดมากที่สุด รองลงมาเป็นการกำหนดตามลำดับความสำคัญและความจำเป็นของปัญหา และกำหนดจากนโยบายของกรุงเทพมหานคร นอกนั้นส่วนน้อยเป็นหลากหลายวิธี กระบวนการนิเทศงานวิชาการการใช้หลักการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมากที่สุด รองลงมาใช้การประชุมร่วมกันในการแก้ไขปัญหาระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยยึดหลักความถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นอันดับที่ 3 นอกนั้นเป็นส่วนน้อย หลักประชาธิปไตยและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ใช้วิธีศึกษาปัญหาและแก้ปัญหอย่างมีระบบ กิจกรรมงานนิเทศวิชาการ การประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การให้คำปรึกษาแนะนำ การสาธิตการสอน การระดมความคิด การสนทนาทางวิชาการ การจัดกิจกรรมอื่น ๆ อีก รูปแบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สนับสนุนให้ทำสื่อร่วมกันมากที่สุด รองลงมาคือ จัดหาเอกสารให้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน จัดศึกษาดู งานการจัดการสอนของโรงเรียน ดีเด่นการใช้เวลาในการนิเทศ ดำเนินการเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น รองลงมาคือ ดำเนินการเฉพาะเรื่องที่เป็นปัญหา ภายในอย่างเหมาะสมของผู้บริหาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ อันดับที่ 3 การประเมินผลการนิเทศ ต้องการให้ครูประเมินตนเอง โดยใช้แบบประเมินที่ทางโรงเรียนกำหนดให้มากที่สุด รองลงมาคือ ให้ครูประเมินกันเอง

วิไลวรรณ พิทักษ์สรยุทธ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพ และปัญหาการนิเทศการศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพการนิเทศการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีดังนี้ คือ โรงเรียนจัดหาคู่มือ หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้ครู จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสอน การประเมินผลวัดผล การผลิตสื่อ และการรักษาสื่อ มีการประชุมออกข้อสอบ ส่งครูเข้ารับการอบรมยังสถาบันต่าง ๆ ส่วนปัญหาการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ครูขาดคู่มือครู และเอกสารประกอบหลักสูตร ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป โรงเรียนขาดแคลนสื่อการสอน ผู้ปกครองไม่สนใจรายงานผลการเรียนของนักเรียน และโรงเรียนขาดงบประมาณการฝึกอบรม

วุฒิสาร พุทธวงษ์ (2542 : 111-117) ได้ศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ ของศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 9 พบว่า

1. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยภาพรวมมีปัญหาระดับปานกลาง หมายความว่าผลการปฏิบัติงานทำให้ประสบผลได้เพียงครึ่งหนึ่งของความคาดหวังหรือวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ และด้านที่มีปัญหาระดับมากอันดับแรก คือ ด้านการผลิตสื่อ คู่มือเอกสารวิชาการ

และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เนื่องจากว่า หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ต้องเกี่ยวข้องกับ เอกสารทางวิชาการ เพราะเป็นเครื่องมือจำเป็นในการนิเทศ เพราะการนิเทศด้วยการพูดไม่ได้ผล และไม่ชัดเจนเท่ากับใช้สื่อประกอบและการนิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศก์เพียงแนะนำสื่อ เอกสาร และอุปกรณ์ที่ครูมีอยู่แล้วศึกษา และนำไปใช้ได้ สามารถจะจัดการเรียนการสอนให้ได้ดีได้

2. แนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาจังหวัด ใน เขตการศึกษา 9 ในแต่ละด้านมีปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้ ด้านศึกษาค้นคว้า สํารวจ ทดลองวิจัย ติดตามประเมินผล ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งทางด้านวิชาการ และการบริหาร คือ แนวทางแก้ปัญหาด้านการประชุม อบรม สัมมนา ครู – อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา คือ แนวทางแก้ปัญหาด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ขาดยานพาหนะ แนวทางแก้ปัญหา คือ ใช้ยานพาหนะส่วนตัว ควรจัดสรรงบประมาณให้ และใช้ ร่วมกับโรงเรียนสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ขาดเครื่องมือสื่อการที่ทันสมัย แนวทางแก้ปัญหา คือ จัดให้ใช้ร่วมกับ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด หน่วยงานอื่นไม่เข้าใจบทบาทของศึกษานิเทศก์ แนวทางแก้ปัญหา คือ เผยแพร่บทบาท ของศึกษานิเทศก์ให้ชัดเจน ประสานงานบ่อย ๆ และปรับเปลี่ยนทัศนคติให้สอดคล้องกัน

3. แนวทางการแก้ปัญหาด้านการปฏิบัติงานอื่น ที่ได้รับมอบหมาย คือ ได้รับมอบหมายงานอื่นมาก แนวทางแก้ปัญหา คือ มอบหมายงานอื่นให้น้อยลง ชี้แจงบทบาทหน้าที่ให้ ผู้บังคับบัญชาทราบ ศึกษานิเทศก์ต้องบริหารเวลาให้ผู้อื่นช่วยโดยการประสานงาน และมอบหมายงาน ควรวิเคราะห์งาน และบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ให้ชัดเจน แล้วเสนอผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ต้องเสนอบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และมีผลงานให้เป็นที่ยอมรับ ศึกษานิเทศก์ ไม่แสดงความเชี่ยวชาญที่แท้จริง แนวทางแก้ปัญหา คือ ตระหนัก และพัฒนาตนเองให้เกิด ความเป็นเลิศ

สุวรรณ บุญทศ (2541 : 70-74) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศคือ ผู้นิเทศขาดความเข้าใจในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการไม่เพียงพอและต่อเนื่อง ไม่เป็นระบบ ซึ่งมีผลต่อการวางแผนการทำงานด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียน ใช้เทคนิคและทักษะบางประการในการวางแผน และกำหนดทางเลือกยังไม่เป็นไปตามสภาพปัจจุบันจึงส่งผลให้การวางแผนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งยังขาดความรู้และทักษะในการสร้างสื่อและเครื่องมือ

การนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนที่ จังหวัดและอำเภอจัดขึ้น จึงได้รับทราบรูปแบบและแนวทางในการดำเนินการและนำมาปฏิบัติ จึงทำให้มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประเมินผล และรายงานผลมีปัญหายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากโรงเรียน ได้ดำเนินการตามกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ แต่มีผู้บริหารบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลที่ถูกต้อง จึงทำให้ กิจกรรมส่วนนี้มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง

กัลยา ราสา (2542 : 112-114) ได้สำรวจปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการตาม กระบวนการนิเทศภายในตามธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2541 พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มี ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ แตกต่างกันทุกขั้นตอน อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดต่างกัน มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้านแตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่มีความ พร้อมด้านบุคลากรที่มีประสบการณ์ และมีความรู้ในหลายสาขาวิชา การมอบหมายงาน และ การปฏิบัติงานจึงคำนึงถึงความรู้ ความสามารถแต่ละบุคคลได้ ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบุคลากรซึ่งมีอยู่ อย่างจำกัดทำให้ครูอาจารย์แต่ละคนได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบงานหลายงาน และอีก ประการหนึ่งในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางมีความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์อาคารสถานที่ และงบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มี ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าการบริหารการประถมศึกษาใน โรงเรียนแต่ละขนาด ต่างก็มีเป้าหมายในการบริหารที่เป็นไปในทำนองเดียวกันการปฏิบัติการ กิจของโรงเรียนมีทิศทางเดียวกันการบริหาร และปฏิบัติงานวิชาการก็เป็นไปเหมือน ๆ กัน ประกอบกับหน่วยงานการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกระดับได้ตระหนักในภาระหน้าที่ ที่ตนปฏิบัติต่างก็พยายามเร่งรัดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลัก ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุน และ ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ และต่อเนื่อง

เข็มชาติ มหิปปโกชน์ (2542 : 136-139) ได้ศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนิน งานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาดโรงเรียน โดย ส่วนรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการออกคำสั่งแต่งตั้งครูที่จะทำการนิเทศไว้อย่างชัดเจน มีการมอบหมายภาระหน้าที่

และความรับผิดชอบในกิจกรรมการนิเทศตามภารกิจไว้อย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติได้โดยง่าย และสะดวก และมีการแต่งตั้งคณะทำงานทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน ส่วนที่เป็นปัญหา และอุปสรรคอยู่บ้าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูภายในโรงเรียนยังไม่ได้มีการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในไว้เป็นการล่วงหน้า อีกทั้งยังไม่ได้มีการนำเสนอของปัญหาที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดจุดประสงค์ และทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างแท้จริงของโรงเรียน

2. ด้านการวางแผน จากผลการศึกษาพบว่า มีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนได้มีการตั้งคณะทำงานในการวางแผนโครงการนิเทศภายในโรงเรียน วางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนได้สอดคล้องกับนโยบาย และความต้องการของกลุ่มโรงเรียน และให้คณะครูอาจารย์ภายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม กระบวนการ และวิธีการที่จะดำเนินการนิเทศภายใน แต่ก็ยังมีส่วนที่เป็นปัญหา และอุปสรรคอยู่บ้าง คือ โรงเรียนขาดการนำเอาผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมากำหนดในการวางแผน มีการประสานแผนการนิเทศภาพหลังจากการกำหนดแผนงานและรายละเอียดของโครงการ การวางแผนการนิเทศภายในไม่ครอบคลุมทุกกระบวนการ และทุกภารกิจ

3. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก แต่ค่อนข้างใกล้เคียงปานกลางมากที่สุด และมีปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนคิดประดิษฐ์สื่อ และเครื่องมือการนิเทศ จัดให้มีการเก็บรักษาสื่อ และเครื่องมือ ควบคุมการใช้สื่อ และเครื่องมืออย่างเป็นระบบจัดทำหลักฐานการควบคุมการนิเทศไว้เป็นอย่างดี ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง คือ มีการสร้างสื่อ และเครื่องมือการนิเทศเพียงใด มีการทดลองใช้สื่อ และเครื่องมือ เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องก่อนนำไปใช้ มีการประเมินผลการใช้สื่อ เทคนิควิธีการ เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนาสื่อและเครื่องมือการนิเทศ

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า มีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนมีการจัดครูเข้าสอนตามชั้นเรียน หรือประจำกลุ่มต่าง ๆ ได้จัดตามความรู้ความถนัดของแต่ละบุคคล จัดให้มีการช่วยเหลือครูให้รู้จักนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ มีการประชุมคณะครูที่จะทำการนิเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เข้าใจรายละเอียด และความจำเป็นในการนิเทศ แต่ที่โรงเรียนประมณศึกษาส่วนมากประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน คือ โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร

ในการปฏิบัติการนิเทศ ผู้นิเทศไม่ได้ดำเนินการตามแผน และโครงการที่กำหนดไว้ ไม่จัดให้มีการรายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามโครงการนิเทศภายใน ในแต่ละรอบปีการศึกษา ไม่มีการปรับปรุงหรือสับเปลี่ยนหมุนเวียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสม และเป็นการเพิ่มพูนทักษะในการสอน

5. ด้านการประเมินผล และรายงานผล จากการศึกษา พบว่า มีสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในด้านการประเมินผล และรายงานผล โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า ในโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ และหลักเกณฑ์ในการประเมินผล อีกทั้งยังจัดให้มีการสร้างสื่อและเครื่องมือวัด และประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน แต่ที่โรงเรียนที่มีปัญหา และอุปสรรคอยู่บ้าง คือ โรงเรียนขาดการจัดให้มีการประเมินผลก่อน และหลังการนิเทศ ขาดการนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์วัดดูประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้และขาดการสรุปทำเอกสารข้อเสนอแนะ และเผยแพร่การนิเทศภายใน

พิลิฐ ทวีกาญจน์ (2542 : 76-80) ได้ศึกษาสภาพ และปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีแนะนำให้ครูจัดทำเอกสารหลักสูตร เพื่อให้ครูไว้ศึกษาด้วยตนเอง และแนะนำให้ครูได้ปรับแผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมให้คณะครูได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดระบบการเรียนการสอน โดยการแนะนำให้ครูรู้จักปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรและส่งเสริมให้ครูจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีบรรยากาศน่าดู น่าอยู่ และน่าเรียน สิ่งที่ผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนซึ่งกันและกัน

3. ด้านการบริหารบุคลากร การนิเทศด้านการบริหารบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนสิ่งที่ปฏิบัติได้แก่ การแนะนำให้ครูทราบถึงบทบาท และหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ครูเกิดขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่วนสิ่งที่ผู้บริหารปฏิบัติโดยจัดหาบทความทางวิชาการมาให้ครูได้ศึกษาประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีจำนวนน้อยที่สุด

4. ด้านการจัดหาสื่อการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า และที่ปฏิบัติโดยการสนับสนุนให้มีการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนมีจำนวนน้อยที่สุด

5. ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการด้านอื่น สิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน ปฏิบัติในการนิเทศด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการด้านอื่น คือ ส่งเสริมให้ครู รู้จักจัดสภาพสิ่งแวดล้อมตลอดจนบรรยากาศการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนสิ่งที่ปฏิบัติติดดยการแนะนำให้มีประเินผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกเมื่อ สิ้นปีมีจำนวนน้อยที่สุด

6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน ในการนิเทศด้านนี้ ได้แก่ การสนับสนุนให้ครูเข้า ร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และทั่วถึง และที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมการจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน

ยอดทอง จันดาวัลย์ (2542 : 97-101) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน และ ปัญหาตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่างๆ เนื่องจากว่า การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพ ด้านต่าง ๆ สามารถกระทำได้ง่าย และสะดวกกว่าวิธีการอื่น เพราะข้อมูลมีการจัดเก็บอย่างเป็น ระบบในแต่ละปีการศึกษาอยู่แล้ว

2. การวางแผน และการกำหนดทางเลือก ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การปฏิบัติ การวางแผน เนื่องจากว่าการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในการปฏิบัติงานจึงได้รับการปฏิบัติ อย่างมากที่สุด

3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ เทคนิค วิธีการนิเทศ เนื่องจากจากศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่ต้องทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาโดยตรงจึง ต้องมีการใช้เทคนิควิธีการนิเทศอย่างมากเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการจัดกิจกรรมการสอน ของครู

4. การปฏิบัติการณ์เทศการศึกษา ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การดำเนินการ ปฏิบัติการณ์เทศ เนื่องจากว่าการดำเนินการปฏิบัติการณ์เทศการศึกษาเป็นหน้าที่โดยตรงของ ศึกษานิเทศก์ที่จะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว จึงได้รับการปฏิบัติมากที่สุด

5. การประเมินผล และการรายงานผล ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการนิเทศการศึกษา เนื่องจากการดำเนินงานนิเทศการศึกษาส่วน ใหญ่ของศึกษานิเทศก์ จะต้องดำเนินงานตามโครงการทั้งที่เป็นโครงการที่ตนเอง หรือหน่วย งานจัดทำขึ้น งานนโยบายจากผู้ที่มีอำนาจสูงเหนือขึ้นไปกำหนดให้ทำ โดยจะต้องให้เกิดผล สำเร็จมากที่สุด

6. สภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปรากฏว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนดังนี้ การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นรายชั้นทุก

กลุ่มวิชา ประเมินความต้องการของครู ในกระบวนการนิเทศการศึกษาการวางแผน การเตรียมการวางแผน การประสานแผนในกระบวนการนิเทศ การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการใช้ การประเมินผล และการรายงานผล

วีระยุทธ ใจชื่น (2542 : 82 - 83) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการนิเทศ การศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ปัญหาการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคายระหว่าง ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกับศึกษานิเทศก์สำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ ในจังหวัดหนองคาย พบว่า ร้อยละ 61.18 เห็นว่า มีปัญหา ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา เมื่อพิจารณาศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย ร้อยละ 64.29 เห็นว่า มีปัญหาด้านการปฏิบัติการนิเทศศึกษา และศึกษา นิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัดหนองคายร้อยละ 61.22 เห็นว่า มีปัญหาด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ

2.เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หนองคาย ระหว่างความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกับศึกษา นิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมไม่ แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และจำแนกรายข้อ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันเช่น เดียวกัน

3.แนวทางการแก้ไขปัญหาการนิเทศการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หนองคาย ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ ได้แก่ พัฒนาสื่อมากขึ้น จัดสร รงบประมาณเพิ่มเติม จัดประชุมสัมมนา พัฒนาบุคลากร ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ได้ แก่ ขอให้ครูช่วยราชการทำงานธุรการแทน จัดสรรบุคลากรเพิ่มเติม มอบหมายงานธุรการให้ ฝ่ายบริการทางการศึกษาจัดพิมพ์ งานด้านการประเมินผลและรายงานผล ได้แก่ จัดสร รงบประมาณเพื่อการปฏิบัติงานเพิ่มเติม จัดอบรมสัมมนา ฝ่ายแผนปฏิบัติการนิเทศติดตามผล

สุทธิศักดิ์ พรหมจันทร์ (2542 : 94 - 98) ได้ศึกษาปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงาน ของหน่วยศึกษานิเทศ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพบว่า

1.ปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมพบว่า มีค่าเฉลี่ยของปัญหาอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกแต่ละงานวิจัยประเมินผลและบริการมีค่าเฉลี่ยของปัญหาอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจาก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดภารกิจในการปฏิบัติงานของหน่วยศึกษา นิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อย่างมีรูปแบบที่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานในระดับ หน่วยศึกษานิเทศก์ สามารถปฏิบัติภารกิจ ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในระดับหนึ่ง เนื่องจาก ประสบปัญหาด้านการวางแผนในการวิจัย เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนและการพัฒนา

คุณภาพการศึกษา ขาดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ในการวิจัยแก่ศึกษานิเทศก์ ขาดทุนสนับสนุนงานวิจัย

2. ปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยของปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ยกเว้นงานวิจัยประเมินผลและบริการอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมต้องจัดให้มีการวางแผนในการวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาขาดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้แก่ศึกษานิเทศก์ในด้านงานวิจัยแก่ศึกษานิเทศก์ขาดทุนสนับสนุนส่งเสริมเพื่อทำงานวิจัย

3. ปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ขนาดกลาง มีปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกแต่ละงาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยของปัญหาอยู่ในระดับมากทุกงาน อาจเนื่องมาจากการขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดการวางแผนการนิเทศ การวิจัย ขาดการประชุมสัมมนา อบรม ศึกษานิเทศก์ขาดการประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่องและระบบข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันรวมไปถึงขาดการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์แก่ครูและผู้บริหาร

4. ผู้บริหาร หน่วยศึกษานิเทศก์มีปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงาน ของหน่วยศึกษานิเทศก์โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยปัญหาอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกแต่ละงานพบว่า มีค่าเฉลี่ยของปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ งานพัฒนางานวิชาการงานวิจัยประเมินผลและบริการงานพัฒนาการนิเทศการศึกษา ซึ่งอาจเนื่องมาจากการขาดอุปกรณ์ในการจัดทำคู่มือและเอกสารการแจกจ่ายให้แก่โรงเรียนควรจัดหางบประมาณ ในการจัดทำคู่มือสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมควรจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้มีการวางแผนการนิเทศการศึกษามีการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ศึกษานิเทศก์ควรได้รับการส่งเสริมและมีมาตรฐานในการผลิตสื่อ และเครื่องมือการนิเทศการศึกษา ควรหาทุนในการวิเคราะห์วิจัยควรมีการวางแผน ในการวางแผนระยะเวลา ในการวิจัยเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

5. ผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นในปัญหาการปฏิบัติงาน ของหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของปัญหาอยู่ในระดับมากซึ่งอาจเนื่องมาจากการขาดงบประมาณในการจัดทำคู่มือและเอกสารทางวิชาการไม่เพียงพอ ขาดวัสดุในการจัดทำคู่มือ เอกสารทางวิชาการ แจกจ่ายให้แก่โรงเรียนควรให้มีการจัดประชุมสัมมนา ในการจัดทำคู่มือและเอกสาร ศึกษานิเทศก์มีส่วนร่วมในการปรับใช้หลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและพบความต้องการท้องถิ่นสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ในด้านการวิจัยแก่

ศึกษานิเทศก์ และให้มีการวางแผนการวิจัย เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

สุภาพรพรณ์ ฉลาดดี (2542 : 96-99) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยพบว่าระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษาเอกมุลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีสามเหตุมาจากธรรมชาติปฏิบัติงานของโรงเรียนเอกชน มักจะมุ่งไปข้างหน้า โดยไม่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันว่ามีปัญหาหรือความต้องการอะไร โรงเรียนยังไม่มีระบบการจัดการเก็บและตรวจสอบข้อมูลดี ถูกต้องรวดเร็วและทันสมัย โรงเรียนไม่มีการนำเอาข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาสรุป และวิเคราะห์ตลอดจนประมวลผลทางเลือกอย่างเป็นระบบ ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ที่ตั้งอยู่ในภาคต่างกัน โดยภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน พบว่า ภาคใต้มีปัญหามากกว่าภาคกลางและภาคเหนือทั้งนี้ อาจเนื่องจากภาคเหนือและภาคกลาง มีจำนวนโรงเรียนมากกว่าภาคใต้ มีการให้ความช่วยเหลือกันโดยโรงเรียนพี่ช่วยโรงเรียนน้อง โดยเฉพาะการนิเทศภายใน อันเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการผู้บริหารของโรงเรียนในภาคกลางและภาคเหนือจึงให้ความสำคัญของการนิเทศภายในจึงทำให้การปฏิบัติงานตามกระบวนการการนิเทศภายในมีปัญหาในระดับน้อยสวนโรงเรียนในภาคใต้มีจำนวนน้อยและมีที่ตั้งห่างไกลกันจึงอาจทำให้การติดต่อประสานงานให้ความช่วยเหลือกันน้อยลง

สำรวย พานนา (2542 : 59-61) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี พบว่า สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี มีดังต่อไปนี้ การกำหนดผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มี การกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในโรงเรียน กิจกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วม การจัดระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ข้อมูลที่จัดเก็บมากที่สุด ได้แก่ ข้อมูลระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียน กิจกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินการตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียน กิจกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การประชุมชี้แจงให้คณะครูในโรงเรียนได้ทราบและเข้าใจแผนการดำเนินการนิเทศ การประเมินผล

การนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียน กิจกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ประชุมชี้แจงให้คณะครูได้รับทราบและเข้าใจแผนการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี มีปัญหาดังต่อไปนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในโรงเรียน ปัญหาที่พบได้แก่ ครูที่ทำหน้าที่นิเทศมีภารกิจมาก ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ ขาดวัสดุครุภัณฑ์และสถานที่จัดเก็บ และ ปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มี ปัญหาการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุนการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

คำสิงห์ เกษีสังข์ (2543 : 82-83) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียน สังกัดการประถมศึกษา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายของสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติที่ให้โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ปี 2534 (แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5) จนถึงปีการศึกษา 2530 (แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่8) และปัจจุบันทุกโรงเรียนได้กำหนดกิจกรรมนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน โดยให้โรงเรียนเน้นกานิเทศ 100 %และบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องนิเทศภายใน อย่างสม่ำเสมอทุกเดือน ต้องรายงานผลให้จังหวัดทราบด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกานิเทศคือผู้นิเทศขาดความเข้าใจในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการไม่เพียงพอและต่อเนื่อง ไม่เป็นระบบ ซึ่งมีผลต่อการวางแผนการทำงาน ด้านการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เทคนิคและทักษะบางประการในการวางแผน และกำหนดทางเลือกยังไม่เป็นไปตามสภาพปัจจุบันจึงส่งผลให้การวางแผนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งยังขาดความรู้และทักษะในการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ด้านการลงมือปฏิบัติ มีปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนไม่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนที่จังหวัดและอำเภอจัดขึ้น จึงทราบรูปแบบและแนวทางในการดำเนินการและนำมาปฏิบัติ ทำให้มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามประเมิน

ผลและปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียน ได้ดำเนินการตามการนิเทศอย่างเป็นระบบแต่มีผู้บริหารบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการประเมินผลที่ถูกต้อง จึงทำให้กิจกรรมส่วนนี้มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

จรินทร์ ธรรมรักษ์ (2543 : 92-99) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขตการศึกษา 3 พบว่า ความคิดเห็นของครูเอกชนอาชีวศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขต 3 เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาแต่ละแห่งได้มีการจัดระบบการเรียนการสอนและได้มีการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมทุก ๆ ด้าน เพราะปัจจุบันได้มีโรงเรียนเปิดสอนอยู่ในระดับค่อนข้างที่จะสูง ดังนั้นโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทุก ๆ ด้านเพื่อที่จะเรียกความสนใจของผู้ปกครองนักเรียนให้เกิดความสนใจในสถานศึกษาของตนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคมทางผู้จัดการหรือผู้บริหารของโรงเรียนจึงให้ความสำคัญทุก ๆ ด้านความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ได้มีการเตรียมความพร้อมไว้ทุก ๆ ด้านก่อนที่จะเปิดทำการสอนในแต่ละภาคเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียนและให้สอดคล้องกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขตการศึกษา 3 เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ดังนี้ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษาภายในเท่าที่ควรจึงทำให้ ครู อาจารย์ได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหในระดับมากทุก ๆ ด้าน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาต้องนำไปพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

พิสันต์ เหล็กงาม (2543 : 80-85) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัดลำพูน พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายละเอียดงาน 7 งาน พบว่ามีเพียง 1 งานอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ได้แก่ งานบริการทางการศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนอีก 6 งาน อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก อาจเป็นเพราะ

ว่า สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนมากยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการมีไม่เพียงพอ ในการจัดหาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ทำให้การบริการทางการศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งระดับอำเภอ และกลุ่มโรงเรียน ขาดประสิทธิภาพ

2. ปัญหาการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอใน จังหวัดลำพูน ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัญหาน้อย และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายลักษณะงาน 7 งาน พบว่ามีเพียง 1 งาน อยู่ในระดับปัญหาปานกลาง ได้แก่ งาน บริการทางการศึกษา และเทคโนโลยี อีก 6 งานอยู่ในระดับน้อย

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของการศึกษานิเทศก์ที่มีต่อสภาพ และปัญหาการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดลำพูน จำแนกตามขนาดของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยภาพรวม พบว่า ศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีขนาดใหญ่ และศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีขนาดใหญ่จะมีปริมาณงานที่รับผิดชอบมากมีกลุ่มโรงเรียน โรงเรียน และจำนวนครูที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการนิเทศศึกษามากกว่า ศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีขนาดเล็ก อาจเป็นสาเหตุทำให้ศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีขนาดใหญ่ เห็นว่าการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีการปฏิบัติมากด้วย

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อสภาพ และปัญหาการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดลำพูน จำแนกตามสภาพพื้นที่ของอำเภอ โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในอำเภอที่ราบสูง และภูเขา และผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในอำเภอที่ราบลุ่ม มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอที่ราบสูงและภูเขาได้รับการนิเทศการศึกษาจากบุคลากรในสำนักงานประถมศึกษาอำเภอมากขึ้น เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับดำเนินการนิเทศ 100 % ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่ราบสูงและภูเขา มีความรู้สึกที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษามากยิ่งขึ้น ซึ่งในการปฏิบัติการนิเทศศึกษาอาจมีความลำบากอยู่บ้าง เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวกทำให้การออกตรวจเยี่ยมนิเทศ และติดตามผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตลอดทั้งการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดความต่อเนื่องและไม่มีการนิเทศติดตามงานอย่างจริงจัง เนื่องจากผู้บริหารมีภารกิจมากการปฏิบัติงานของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

วิวัฒน์ ตูจ้านงค์ (2543) ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ด้านนโยบาย และการวางแผนการนิเทศ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการดำเนินการลำดับแรก คือโรงเรียนได้แจ้งนโยบายในการนิเทศภายในโรงเรียนให้คณะครูทราบ เนื่องจากแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ ในการดำเนินงานตามแผนไว้ การทำความเข้าใจกับทุกคนให้มีความเห็นพ้องเกี่ยวกับนโยบาย และการวางแผนพัฒนาแล้วจะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด
2. ด้านการประเมินผลการนิเทศ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการดำเนินการ อันดับแรกการกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ เป้าหมายของหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวัดผลมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่จะ ทราบว่าผลการดำเนินการนิเทศนั้นบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่
3. ด้านการดำเนินการนิเทศ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการดำเนินการอันดับ แรกคือ การจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ให้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของครูกับนักเรียนทำให้กิจกรรม การเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย และผู้บริหารเห็นความสำคัญในการประกัน คุณภาพการศึกษาจึงได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอน ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านนโยบายและการ วางแผนการนิเทศพบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับแรกได้แก่ การจัดระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อไปประกอบการจัดทำโครงการให้เป็นระบบที่สมบูรณ์ เหตุที่มีปัญหาการปฏิบัติ งานที่กล่าวมาแล้ว อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขาดการทำงานที่เป็นระบบ ไม่มีความเข้าใจวิธี กำหนดนโยบายและเป้าหมายของการนิเทศให้ชัดเจน โรงเรียนจัดทำโครงการนิเทศภายในโดย ไม่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว
5. ด้านการประสานงาน พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับแรกได้แก่ การสร้างความเข้าใจหลักสูตรแก่ผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการประเมินผล หลักสูตร ปัญหาดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ยังขาดแหล่งวิทยากรสำหรับให้ผู้นิเทศได้ศึกษา ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม อนึ่งผู้นิเทศ ขาดความกระตือรือร้นที่จะ ... ษาความรู้
6. ด้านการประเมินผลการนิเทศพบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ในด้านการ ประเมินผลที่ได้มาตรฐาน เนื่องจากขาดการส่งเสริมจากผู้บริหารในด้านการอบรม พัฒนาทักษะ ด้านการประเมินผลที่ถูกต้อง จากผลงานวิจัยพบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอันดับแรก

ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาแจ้งให้ครูทราบเพื่อการแก้ไขปัญหาดตนเอง ปัญหาดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก โรงเรียนทำงานไม่เป็นระบบ ขาดการควบคุมและกำกับติดตาม

สรุปได้ว่าปัญหาที่เกิดจากการจัดการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านหลักสูตร ครูมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับเนื้อหาการจัดทำแผนงาน การจัดทำโครงการนิเทศวิชาการ นอกจากนี้ผู้บริหารขาดการประชุมชี้แจงให้คณะครูเข้าใจในกระบวนการนิเทศ จึงทำให้การนิเทศขาดการยอมรับ เพราะไม่ได้เกิดจากความต้องการของครู ตลอดจนผู้บริหารใช้เวลาในการนิเทศน้อย การนิเทศไม่สม่ำเสมอ การประเมินผลการนิเทศไม่ชัดเจน ขาดเกณฑ์และเครื่องมือในการประเมินผลที่ได้มาตรฐาน

บทที่ 5

อภิปรายสรุปผลการสังเคราะห์

การสรุปผล

จากการรวบรวมข้อค้นพบการศึกษาค้นคว้างานวิจัย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของ นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 ทำให้ทราบว่าผลการวิจัย เป็นการ แสวงหาข้อเท็จจริง ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ที่จะนำไปปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของ สถานศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทยในลักษณะดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของผู้นิเทศ

จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาทำให้ทราบถึง คุณลักษณะ ของผู้นิเทศการศึกษาว่า ควรเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ในด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ ด้าน คุณธรรมและจริยธรรมมีพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ กล่าวคือเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะให้ ความช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจ มีความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ รู้จักสร้างความเชื่อถือและศรัทธา ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ เพื่อสร้างเสริมมิตรภาพแห่งการ ทำงาน ในการสร้างขวัญและกำลังใจที่จะส่งผลให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

2. ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ

ผู้นิเทศทางการศึกษาต้องมีทักษะของความเป็นผู้นำที่ดี ตามวิถีทางแบบประชาธิปไตย โดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวางแผน การปฏิบัติการนิเทศการ ศึกษา ร่วมกันกับผู้บริหารโดยทุกคนมีสิทธิเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นนอกจากนี้ผู้ที่ทำหน้าที่ นิเทศต้องมีทักษะด้านกระบวนการกลุ่มคือ มีการทำงานกันเป็นทีม เป็นหมู่คณะ โดยระดมพลังสมอง หรือใช้พลังของกลุ่มทำงานให้เกิดประโยชน์ และในการทำงานผู้นิเทศจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ความ สามารถในการวางแผนวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยรู้จักใช้กระบวนการทางการนิเทศมา วางแผนเพื่อให้ครูมีการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการสอนตลอดจนต้องมีการเสริมสร้างทักษะและ สมรรถภาพของการใช้เครื่องมือ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผลโดยการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้รับความรู้อย่างทั่วถึง

3. การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ

3.1 การปฏิบัติงานของผู้นิเทศจากการวิจัยพบว่า ศิษยานิเทศก์จะทำหน้าที่ในการ ให้ความรู้ด้านการนิเทศการศึกษา โดยการให้คำปรึกษา อบรม ชี้นำ และวางแผนงานร่วมกัน กับบุคลากรในสถานศึกษาโดยจะต้องทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่ แท้จริงนอกจากนี้ต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนในด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์การสอนเพื่อให้ครูสามารถ นำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นศิษยานิเทศก์จะต้องเป็น บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เป็นผู้มีความสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

และที่สำคัญจะต้องมีทักษะในความเป็นผู้นำในการบริหารงานและบริหารบุคลากรให้มีการดำเนินงานไปด้วยดี

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะเกี่ยวกับการนิเทศ วิชาการ ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับการปฏิบัติ ตามกระบวนการการนิเทศการศึกษาโดยส่วนรวมและเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ผู้รับการนิเทศ พบว่า ครูมีความต้องการรูปแบบการนิเทศที่มีวิธีการ แบบให้ ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ โดยผู้บริหารทำหน้าที่ สนับสนุนให้บริการกลุ่มผู้รับการนิเทศแบบ รายบุคคลและแบบรายกลุ่ม พร้อมทั้งต้องการผู้ทำหน้าที่นิเทศที่เป็นครู ที่มีผลงานด้านการสอน ดีเด่น คณะกรรมการทั้งจากภายนอกและภายในโรงเรียนสรุปได้ว่าครูมีความต้องการกิจกรรม การนิเทศในระดับมาก ยกเว้นกิจกรรมการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

จะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน เป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสาน งานกันระหว่างบุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศโดยมีการยอมรับ ในความแตกต่างระหว่างกัน ในขณะเดียวกันก็ต้องมีความเคารพในสิทธิ หน้าที่ และให้เกียรติ แห่ความเป็นมนุษย์ของทุกคน ยอมรับบทบาทของแต่ละบุคคล เช่น บทบาทของผู้บริหาร ในฐานะผู้นำก็ต้องทำหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการนิเทศอย่างจริงจังและต่อเนื่องบทบาท ของผู้นิเทศทำหน้าที่วางแผน ปฏิบัติหรือดำเนินงานตามข้อตกลงร่วมกันกับ ผู้นิเทศเพื่อ ปรับปรุงพัฒนา คุณภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

4. สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา

4.1 ความคิดเห็นในการจัดสภาพการนิเทศการศึกษาจากผลการวิจัย พบว่า มีปัญหาในหลาย ๆ ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล เช่น ด้านหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงการปรับปรุง การจัดทำหลักสูตร ครุยังขาดความรู้ความ เข้าใจ ซึ่งผู้ให้การนิเทศจะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรภายในหน่วยงาน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามทฤษฎีแบบใหม่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนสมบูรณ์ในด้านความรู้พื้นฐานสำหรับ พัฒนาสังคมและงานด้านสื่อการเรียนการสอนผู้บริหารจะต้องจัดบริการในด้านของเอกสาร คู่มือ วารสาร จุลสาร แลกเปลี่ยนที่ก่อกำเนิดเป็นต้นโดยจัดให้เพียงพอและทั่วถึง

4.2 ความเข้าใจ และเจตคติของครูจากการวิจัยพบว่า ความเข้าใจของครูที่มี ต่อการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และมีเจตคติที่ดี ต่อการนิเทศการศึกษาใน ระดับมากที่สุดที่ต้องการมากที่สุดได้แก่ บรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน การให้การอบรมให้ ความรู้ในด้านวิชาการและการผลิตอุปกรณ์ ส่งเสริมการสอนนอกจากนี้สิ่งสำคัญคือ การ สนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งครูเข้ารับการพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น

5. สภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา

5.1 ปัญหาการนิเทศการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา มีสภาพการนิเทศการศึกษาทั้ง 6 ด้านคือโครงการนิเทศ กระบวนการนิเทศ การจัดกิจกรรมการนิเทศ รูปแบบการนิเทศการใช้เวลาในการนิเทศและกระบวนการประเมินผลการนิเทศ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง พบปัญหา คือ โครงการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารมีหน้าที่กำหนดโดยไม่ได้จัดทำตามความจำเป็นและความต้องการของบุคลากรภายในหน่วยงาน เนื่องจากครูส่วนมากไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจจึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร นอกจากนี้การนิเทศขาดการวางแผน ผู้รับการนิเทศไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองนอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญคือการขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่สนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนในด้านวิชาการพบว่ายังมีปัญหาด้านการใช้หลักสูตร ปัญหาด้านการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผล ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย จุดมุ่งหมายหลักสูตรการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากไม่มีการประชุมวางแผนร่วมกัน

5.2 ปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ครูมีความเข้าใจนโยบายการนิเทศการศึกษาไม่ตรงกัน เนื่องจากการดำเนินงานไม่ได้ใช้วิถีทางแบบประชาธิปไตย โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคือ ผู้บริหาร ครู และผู้นิเทศควรมีการกำหนดนโยบายเพื่อวางแผนเป้าหมายของงานร่วมกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่จะพบว่า ผู้บริหารเท่านั้นที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่วนในด้านของกรอบแผนงานไม่ชัดเจนเนื่องจาก ส่วนใหญ่ผู้บริหารจะมีความรู้ความเข้าใจมากเพราะเป็นผู้วางแผนส่วนครูจะมีความรู้ความเข้าใจน้อยเพราะไม่ได้รับความรู้ การปฏิบัติงานจึงไม่สอดคล้องกันกับนโยบายการบริหาร นอกจากนี้ในการนิเทศการศึกษายังขาดผู้เชี่ยวชาญในด้านการนิเทศ เนื่องจากผู้บริหารมีเวลาน้อย ไม่สามารถปฏิบัติภาระกิจได้เต็มที่ และศึกษานิเทศก์จากภายนอกไม่ได้มาให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ และครูมีภาระงานสอนมาก การนิเทศขาดความต่อเนื่อง ขาดการติดตามประเมินผล อย่างจริงจังนอกจากนี้การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนยังมีปัญหาระดับปานกลาง

5.3 สรุปได้ว่าปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเอกชนระดับอาชีวศึกษา พบว่า ปัญหาการนิเทศการศึกษา ทุกด้าน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาการศึกษาและการใช้หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์พบว่า มีปัญหาด้านการวางแผนในด้านลำดับขั้นตอน การปฏิบัติขาดการวิเคราะห์ในด้านนโยบาย การพัฒนา เพื่อปรับปรุงแก้ไข การนิเทศการศึกษาอย่างชัดเจน ขาดการส่งเสริมด้านความรู้ การฝึกทักษะ และการอบรม เกี่ยวกับการผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนขาดความร่วมมือในการประสานงาน

จากข้อค้นพบของงานวิจัยการนิเทศการศึกษา สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี กล่าวคือในหลักของการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ผู้นิเทศควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ทางด้านวิชาการวิชาชีพ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

มีพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ประสานการทำงานกับผู้อื่นได้ ตลอดจนเป็นที่ศรัทธาและยอมรับของบุคคลอื่น สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการคัดเลือกบุคลากร ที่จะมาทำหน้าที่เป็นผู้แทนการศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูมีความต้องการนิเทศแบบให้ครูมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการ การใช้หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้น จัดโครงการนิเทศ จัดกิจกรรมมีการติดตามผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานร่วมกันมากขึ้น ก็สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในที่สุด

การอภิปรายผล

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ผลสรุปจากการรวบรวมจำนวนผลงานวิจัยการนิเทศการศึกษาจำแนกตามด้าน พบว่ามีอยู่ 3 ด้าน ที่มีค่าทางสถิติของจำนวนผู้ทำวิจัยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสภาพการจัดการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือด้านการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ และด้านสภาพปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีผู้สนใจในการทำวิจัยระดับที่ใกล้เคียงกัน ส่วนอีก 2 ด้าน มีค่าสถิติที่แสดงจำนวนของการทำการวิจัยที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ 3 ด้านแรก พบว่ามีค่าสถิติที่แตกต่างกันค่อนข้างมากเห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ และ ด้านทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการประเมินผลของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 39-42) กล่าวว่ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการนิเทศการศึกษา ส่วนหนึ่งเกิดจากคุณสมบัติของผู้นิเทศที่ไม่เหมาะสม เช่น ลักษณะทางบุคลิกภาพ ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความคิดริเริ่ม ขาดทักษะการนิเทศ ขาดการเป็นผู้นำ และขาดการมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาของประเทศไทย การมีพัฒนาไปสู่อันดับที่สูงขึ้นเพราะไม่มุ่งไปทิศทางเดียว เหมือนกับในอดีตที่ผ่านมา คือ มีการดำเนินงานที่มีลักษณะเฉพาะมีความสัมพันธ์อยู่ในวงแคบ ดังที่ปรากฏจากการรวบรวมผลงานวิจัยการนิเทศการศึกษาในข้างต้น พบว่า มีผู้สนใจศึกษางานด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศและด้านทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ เป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการศึกษาคุณลักษณะของผู้นิเทศ จะเป็นการพัฒนาที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล เช่น การสร้างเสริมบุคลิกภาพแห่งตน การพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น การแสดงออกทางพฤติกรรม การเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม การเป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งทางกายและจิตใจที่ดี เป็นต้น ส่วนในด้านทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บุคคลย่อมสร้างให้เกิดขึ้นแก่ตนเองได้ โดยการเกิดจากการฝึกฝนทักษะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะด้านความเป็นผู้นำ คือ การเรียนรู้เทคนิควิธีบริหารงานและปกครองผู้อื่นให้กระทำตามได้ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ในการ

เรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือต่อผู้อื่น ทักษะด้านเทคนิควิธี ด้วยการวางตนให้เป็นที่น่าศรัทธา เป็นที่น่าเชื่อถือ ในการสร้างความไว้วางใจและสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง

สำหรับงานวิจัยทางการนิเทศการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ที่มีผู้สนใจทำการศึกษามากมาย ได้แก่ ด้านสภาพการจัดการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ และด้านสภาพปัญหาการจัดการนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักวิชาการ นักการศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาองค์รวมมากกว่างานวิจัยที่พัฒนาเฉพาะคุณลักษณะที่เป็นเอกเทศคือ ให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น แต่จะเห็นได้ว่างานนิเทศการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน มีเป้าหมายทั้งการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาทั้งระบบ มีการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กันในวงกว้าง คือ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความพยายามของผู้นิเทศ ในการจัดการนิเทศการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ โดยมุ่งที่จะให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานและส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน โดยทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริงและได้มีการร่วมกันวางแผนสนับสนุนการดำเนินการนิเทศการศึกษา ในการจัดให้บริการด้านวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนการปฏิบัติงานทางการนิเทศอย่างหลากหลาย ได้แก่ จัดประชุมสัมมนาให้ความรู้ ให้คำปรึกษาแก่ครูเป็น รายบุคคล และ หมู่คณะ มีประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตรส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ วัสดุอุปกรณ์นำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนส่งเสริมการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน เมื่อนำมาประเมินสำหรับปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จากการวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย ของ สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 284-285. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ) จะเห็นได้ว่ามีสอดคล้องกัน เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศหรือศึกษานิเทศก์ และด้านทักษะหรือสมรรถภาพของผู้นิเทศ ซึ่งมีข้อมูลที่ใช้ในการสนับสนุนน้อยและไม่เพียงพอ ส่วนงานวิจัยที่มีลักษณะการพัฒนาเชิงระบบ ควรได้รับการสนับสนุนให้ทำวิจัยเป็นอย่างมาก เพราะวิธีการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย ได้แก่ การจัดสายงานของผู้ทำงานทางการนิเทศการศึกษา การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของผู้นิเทศในการปฏิบัติหน้าที่ เทคนิคการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของผู้ให้การนิเทศ การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้นิเทศ การพัฒนารูปแบบของการนิเทศการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาเครื่องมือวัดประสิทธิภาพหรือผลสัมฤทธิ์ของการนิเทศ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพที่ดีได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ทั้งในส่วนตนและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษาควรให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มี

การพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ พร้อมทั้งจะนำความรู้ไปใช้ในการช่วยเหลือผู้อื่น ในการจัดอบรม ประชุม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ การแนะนำให้คำปรึกษา การสนับสนุนในด้าน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

2. จากผลสรุปสาระสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้นิเทศ ด้านทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ ด้านการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ด้านการจัดสภาพการนิเทศการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544 ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่น่าสนใจ ที่ควรอภิปรายดังนี้

2.1 คุณลักษณะของผู้นิเทศ ด้านบุคลิกภาพจะมีการให้ความสำคัญอันดับแรก รองลงมาจะเป็นความสัมพันธ์ทางบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อทักษะการนิเทศของผู้นิเทศและองค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อทักษะการนิเทศการศึกษาตามลำดับผู้วิจัยคิดว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ บุคลิกภาพที่โดดเด่นของผู้นิเทศการศึกษาในการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ควรเป็นผู้นิเทศที่มีบุคลิกภาพทางกายที่ดี ได้แก่ เป็นบุคคลที่ถือว่าเป็น Change Agent ในการสามารถเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง พฤติกรรมของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันควรปฏิบัติตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นด้วย นอกจากนี้ศึกษานิเทศก็ควรเป็นผู้มีบุคลิกภาพทางปัญญาที่ดีด้วย กิฟลี วรรณจิตรย์ (2538 : 121 – 122) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีสติปัญญาไหวพริบดีมีความคิดริเริ่ม มีความสามารถ เกิดจากความรู้และการฝึกฝน เป็นความสามารถในการทำงานอันเป็นบุคลิกภาพเฉพาะบุคคล ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเองและผู้อื่นได้ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับ ศรีวิภา ขำวารี (2541 : 111) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านการนิเทศการศึกษากับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า ความรู้ด้านการประสานงานการนิเทศการศึกษามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ และมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการวางแผนการนิเทศ ที่ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าคุณลักษณะของผู้นิเทศที่มีคุณภาพนั้นควรมีลักษณะดังนี้

- 1) ผู้นิเทศควรมีเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดในสิ่งที่ไม่เคยมีใครทำและเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ที่จะสามารถนำให้อื่น ๆ ทำตามให้สิ่งที่ถูกต้องต่อไป
- 2) ผู้นิเทศควรเป็นคนมีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นแบบอย่างที่ดีงาม เพราะจะเป็นการสร้าง ความเชื่อถือ และศรัทธาแก่ผู้ร่วมงาน
- 4) ผู้นิเทศควรเป็นผู้มีความเขย่นหมั่นเพียร พร้อมทั้งจะศึกษาหาความรู้ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จากการปฏิบัติงานได้
- 5) ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีการทำงานเป็นทีม เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน
- 6) ผู้นิเทศควรเป็นผู้ที่มีความจริงใจต่อผู้อื่น พร้อมทั้งจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ โดยการให้คำปรึกษา แนะนำทั้งปัญหาส่วนตัว และปัญหาที่

เกิดจากการปฏิบัติงาน 7) ผู้นิเทศเป็นผู้มีความสุภาพอ่อนน้อม สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้อื่น ได้ 8) ผู้นิเทศเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถปรับคำให้เข้ากับสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดี

สรุปได้ว่า ผู้นิเทศควรศึกษาหาความรู้และพัฒนาความสามารถของตนเองเรื่องความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาดังต่อไปนี้เป็นผู้มีความสนใจและให้ความสำคัญแก่งานและบุคลากรทุกคน โดยถือว่าผลงานที่มีคุณภาพนั้นมาจากผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพโดยตรง โดยยอมรับการทำงานและให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน และควรมีความรู้เกี่ยวกับตัวครูที่จะไปนิเทศ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความต้องการความสนใจวุฒิภาวะ เจตคติและการรับรู้ในตนเอง การรู้จักลักษณะของครูที่จะไปทำการนิเทศ จะทำให้การนิเทศประสบผลสำเร็จได้ง่าย นอกจากนี้สภาพสังคม และจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องในการนิเทศได้แก่บรรยากาศในองค์กร ความคาดหวังของผู้บริหารการให้รางวัลและตอบแทน เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลถึงความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา

2.2 ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดนิเทศภายในโรงเรียน จากการรวบรวมผลงานวิจัยการนิเทศการศึกษา ด้านทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศสามารถจัดแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) ทักษะในด้านการจัดการศึกษา พบว่ามีผู้สนใจทำการวิจัยมากที่สุด ซึ่งเป็นทักษะในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลในทางปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาของหลักสูตรและของวิชาที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรและไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ 2) ทักษะด้านเทคนิคและการจัดการคือการจัดหา จัดจ้าง จัดระบบ จัดระบบงาน จัดการด้านบริการบุคคล โดยใช้วิธีการต่าง ๆ และมีความเป็นระบบ ระเบียบ 3) ทักษะในการบริหารจัดการบุคลากร ซึ่งเป็นทักษะโดยการกระตุ้นหรือจูงใจให้ทำงานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ การติดต่อประสานงาน การแสดงภาพการเป็นผู้นำ การรู้จักประเมินประเมิน การสร้างขวัญและกำลังใจซึ่งจะเห็นได้ว่างานนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่ แฮริส (Harris 1975 : 15 – 17) กล่าวว่าหน้าที่หลักของโรงเรียนมีหน้าที่ด้านการสอน มีลักษณะที่สัมพันธ์ โดยตรงต่อวัตถุประสงค์ของการสอน และขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อนักเรียนด้วย ครูมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงที่จะต้องดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาสำหรับผู้วิจัยมีความเห็นว่า นอกจากผู้จัดการนิเทศการศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถความเข้าใจในหลักการและแนวคิดดังกล่าวแล้ว ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อคุณภาพการนิเทศคือ ควรจะเรียนรู้เทคนิคในการจัดการนิเทศการศึกษา ที่จำเป็นต้องมีทักษะในการดำเนินการนิเทศเป็นสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีทักษะการนิเทศในทุกๆด้าน ได้แก่ ทักษะในการเป็นผู้นำ โดยการเป็นผู้นำทางวิชาการ จัดการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาคุณภาพในด้านการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 27) ได้กล่าวเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการศึกษา

พฤติกรรมของคน การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ความต้องการของแต่ละบุคคล ตลอดจนวิธีการจูงใจและประสานความต้องการของบุคคลให้ผสมผสานกลมกลืนกัน นอกจากนี้ผู้นิเทศยังเห็นว่า งานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ต้องปฏิบัติกับกลุ่มคน ผู้นิเทศจึงต้องมีทักษะในด้านกระบวนการกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายและการรับรู้ร่วมกัน ทุกคนมีส่วนเป็นเจ้าของและมีประโยชน์ร่วมกันเปิดโอกาสให้แต่ละคนแสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารก็ควรมีทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล ตลอดจนผู้นิเทศควรมีการประเมินตนเอง และประสิทธิภาพของผลการทำงาน เพื่อความก้าวหน้าของหน่วยงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ อิมันโด (Imundo 1980 : 8) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการนิเทศที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วยทักษะดังต่อไปนี้

- 1) ทักษะการจูงใจคน
- 2) ทักษะในการปฏิบัติงาน
- 3) ทักษะในการติดต่อสื่อสาร
- 4) ทักษะในการควบคุม
- 5) ทักษะในการมีส่วนร่วมหรือกระบวนการกลุ่ม โดยทุกคนมีความรับผิดชอบเท่าเทียมกัน

สรุปได้ว่า ทักษะที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ดังนั้นทักษะในด้านต่างๆของผู้บริหาร จะช่วยให้การปฏิบัติงานของครูประสบผลสำเร็จ ซึ่งการที่ครูมีการปฏิบัติงานดี จัดการเรียนการสอนได้ดี ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนก็จะดีด้วย ผู้บริหารจึงควรมีทักษะในการนิเทศ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาทักษะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาให้พัฒนาต่อไป

2.3 การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ เป็นเรื่องของภารกิจเกี่ยวกับการนิเทศงาน การควบคุมคุณภาพงาน และการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้นิเทศและผู้บริหาร จากการรวบรวมผลงานวิจัยทางการนิเทศทางการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในการดำเนินงานนิเทศในระดับปานกลางแทบทุกเรื่อง ได้แก่ด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานบุคลากร จัดการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านการฝึกอบรมครู ด้านการปฐมนิเทศครูใหม่ ด้านการจัดบริการพิเศษแก่ครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการประเมินผลการสอน และครูจะไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดว่า ก่อนการบรรจุให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร จะต้องมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาแก่ผู้บริหารทุกคน แต่ก็เป็นเพียงทฤษฎีเท่านั้น เมื่อไปปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร จะต้องเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง แต่ยังขาดทักษะและเทคนิคบางประการในการวางแผน และกำหนดทางเลือกทำให้มีการปฏิบัติงานน้อย และส่งผลต่อการวางแผนไม่มีประสิทธิภาพ เท่าที่ควรทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกับการนิเทศ เพราะผู้บริหารการศึกษา

สรุปได้ว่าการปฏิบัติงานของผู้นิเทศต้องอาศัยการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ทำการนิเทศและผู้รับการนิเทศ ผู้บริหารจะต้องมีหน้าที่สนับสนุนอย่างเต็มที่ในทุกๆ ด้าน เรื่องของการดำเนินงานนิเทศการศึกษา โดยให้การบริการตลอดจนอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาเอกสารคู่มือครู การให้คำปรึกษาแก่ครู เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

การปรับปรุงวิชาชีพครูและให้บริการแก่ชุมชน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้การปฏิบัติงาน การนิเทศการศึกษาสามารถดำเนินไปด้วยดี

2.4 สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา จากการรวบรวมผลการวิจัย การนิเทศการศึกษาที่ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการนิเทศผู้วิจัยพบว่าโดยภาพรวม มีการจัดสภาพการนิเทศ ที่คำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก มีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ในการปฏิบัติของหลาย ๆ โรงเรียนพบว่า มีจุดเด่นที่น่าสนใจ คือ มีความพยายามในการจัดการนิเทศ โดยมีการเตรียมการและวางแผนล่วงหน้าซึ่งพบว่าผลการวิจัยของ เดชา หามนตรี (2538 : 92) ได้ศึกษานิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสระบุรี ปรากฏว่ามีการทำงาน แบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน มีการกำหนดและแจ้งนโยบาย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน มีการเตรียมการก่อนการวางแผนการนิเทศ มีการปฏิบัติตามแผน และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จุดเด่นประการที่ 2 คือ มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรอย่างแท้จริง ซึ่งจากผลการวิจัยของวิเชียร ดิยานัน (2540 : 73) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทางเลือกในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีการใช้การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศภายใน มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของการวางแผนการนิเทศการศึกษาไว้อย่างชัดเจน กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการนิเทศจากปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ และมีการชี้แจงให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจในแผนการนิเทศที่วางไว้ จุดเด่นประการที่ 3 คือในแต่ละโรงเรียนทั้งขนาดใหญ่กลางและเล็กพบว่า ครูมีความต้องการนิเทศการสอนในการดำเนินปฏิบัติการนิเทศ ภายในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ได้แก่งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ด้านวิชาการและเทคนิคการสอน งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานด้านวัดผลและการประเมินผลเป็นต้น ซึ่งจากผลงานการวิจัยของยรรยง สีหไทร (2542 : 81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการศึกษาของข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่าข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความต้องการการนิเทศการศึกษาในระดับมากทั้งด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และด้านวัดผลประเมินผลเช่นเดียวกัน

จากสภาพการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าทุกโรงเรียนมีความพยายามดำเนินงานจัดการนิเทศการศึกษาให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ในบางครั้งผลที่ได้ออกมายังไม่ดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยพบว่ายังมีจุดอ่อนในด้านการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ขาดงบประมาณในการสนับสนุน ในการผลิตสื่อ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจมาก แต่ครูมีความรู้ความเข้าใจน้อย พฤติกรรมที่เป็นจริงกับพฤติกรรมที่คาดหวังไม่สอดคล้องกัน ขาดการได้รับความรู้ และขาดการส่งเสริมการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัย ของ บดินทร์ ฐัญน้อม (2541 : 74) ได้ศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่าครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะ ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ ขาดการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรมีการแก้ไขปรับปรุง พัฒนาความรู้ ความสามารถของครู โดยการจัดการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในด้านต่างๆ พร้อมทั้งสนับสนุนในด้านงบประมาณซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญส่วนหนึ่ง ของการนิเทศการศึกษา

สรุปได้ว่าสถานศึกษา โดยทั่วไปผู้บริหารมีความพยายามในการจัดสภาพนิเทศการศึกษา ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาความจำเป็น และความต้องการของบุคลากรภายในหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย ร่วมปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ จึงจะนำการนิเทศการศึกษาไปสู่ผลสำเร็จได้

2.5 สภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานใดๆ ก็ตามย่อมต้องพบกับปัญหาต่างๆ มากมาย ในการจัดการนิเทศการศึกษาก็เช่นเดียวกัน มักมีปัญหที่เกิดขึ้นจากผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นได้ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาที่น่าสนใจหลายประการเช่นระดับปัญหาการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน ของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลางตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจความต้องการการวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนการดำเนินงาน และผลผลิต และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยคิดว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจาก ผู้นิเทศและผู้บริหารไม่ให้ความสนใจและความสำคัญเท่าที่ควรกับงานการจัดการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทนง จันทรเพท (2541 :67) ได้ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานการนิเทศ พบว่า ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ศึกษานิเทศก์ยังไม่มี ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองขาดผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์มาให้คำปรึกษาแนะนำ ทำให้ขาดความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือ ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอัตราค่าจ้างของศึกษานิเทศก์ ไม่ได้จัดสรรตามโครงสร้าง มีจำนวนน้อย แต่มีภารกิจมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนช่วยเหลือในการนิเทศให้มีการปฏิบัติงานที่มากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญคือบุคลากรใน โรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในวิธีดำเนินงานนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากยังมีความเข้าใจในนโยบายการนิเทศการศึกษาที่ไม่ตรงกับกรอบแผนงานนิเทศการศึกษาที่ไม่ชัดเจน ครูมีชั่วโมงสอนมาก แต่มีงานอื่น ๆ ที่เร่งด่วนมาแทรกซ้อนอยู่เสมอ การปฏิบัติงานของครูไม่เป็นไปตามขั้นตอน และขาดความต่อเนื่อง การปฏิบัติงานของครูขาดการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะเป็นจุดบกพร่องที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ที่จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนโดยตรง จึงควรทำการแก้ไขโดยจัดดำเนินการจัดการนิเทศในรูปของคณะกรรมการ มีการใช้เอกสารประกอบ

ความรู้ มีการจัดประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ตลอดจนจัดให้ครูเข้ามามีส่วนร่วม ปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน และตรงตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วิภา ช้างปิ่น (2541 : 141) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงาน และโครงการนิเทศ ขาดการประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจ ในกระบวนการการนิเทศการศึกษา การนิเทศขาดการยอมรับจากครู ผู้บริหารโรงเรียนมีเวลาน้อย มีการนิเทศที่ไม่สม่ำเสมอ โรงเรียนจึงต้องมีการจัดทำแผนและโครงการนิเทศภายในโรงเรียน มีการตั้งคณะกรรมการการนิเทศ โดยวิธีมอบหมายงานและผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ ปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากอีกประการหนึ่ง ที่ผู้วิจัยได้จากการรวบรวมผลงานวิจัย ของแต่ละโรงเรียน ที่พบมากที่สุดได้แก่ ด้านการผลิตสื่อ คู่มือครู เอกสารทางวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของ ผดุง เฉลียวศิลป์ (2540 : 108) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการนิเทศการศึกษา ของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอในเขตการศึกษา 11 พบว่า ปัญหาด้านการสร้างสื่อ และเครื่องมือ มีอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดว่าควรรีบทำการแก้ไข เพราะการใช้สื่อการเรียนการสอน จะทำให้ครูและนักเรียน เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จะช่วยให้การถ่ายทอดความรู้มีประสิทธิภาพ มองเห็นเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ดังนั้นศึกษานิเทศก์ ควรให้การสนับสนุน ในเรื่องงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อสามารถนำไปจัดหา จัดซื้อและจัดทำ นำมาใช้ส่งเสริมด้านการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีเสวต ไชยกุล (2541 : 46) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า เนื่องจากครูผู้สอนไม่มีเวลาและทักษะในการผลิตสื่อ จึงต้องอาศัยศึกษานิเทศก์หากศึกษานิเทศก์ได้งบประมาณเพียงพอ ก็จะอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ที่มีอยู่แล้ว ผลิตและพัฒนาสื่อ ให้ครูผู้สอนได้ใช้อย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ผู้วิจัยคิดว่า ปัญหาการนิเทศการศึกษา ยังมีปัญหาในด้านอื่นๆอีกที่กำลังรอการแก้ไข ได้แก่การนิเทศการศึกษาให้ได้ผล จะต้องมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จะมีการดำเนินงานเป็นช่วงๆ เท่านั้น เพราะทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง และจะมีปัญหาอื่นๆ ตามมา นอกจากนี้ผู้วิจัย ยังเห็นว่าเท่าที่ผ่านมายังไม่มี การนำผลที่ได้ไปฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติอย่างจริงจังมีแต่การจัดทำรายงานตามหน้าที่ มากกว่าจะคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจริง สรุปได้ว่าการแก้ปัญหการนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคน ได้แก่ผู้บริหาร คณะครู ศึกษานิเทศก์ วิทยากร และผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ควรร่วมกันระดมพลังสมองในการแก้ปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ข้อเสนอแนะทั่วไปในการนิเทศการศึกษา

1. จากการสังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา พบว่า การนิเทศการศึกษาจะมีประสิทธิภาพได้ขึ้นอยู่กับบุคลากรทางการศึกษา จะต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น ภารกิจที่สำคัญของผู้นิเทศจะเป็นในเรื่องของเทคนิคและการสอน โดยวิธีการค้นคว้าวิธีสอนที่หลากหลาย ที่มุ่งสร้างความเจริญเติบโตของผู้เรียน ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ ร่างกาย สังคม สุนทรียภาพ และด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้นิเทศต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตนเองด้วย ได้แก่การมีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ ส่งเสริมความรักความสามัคคี ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มีความรู้ ทางด้านวิชาการและวิชาชีพ สามารถที่จะปฏิบัติงานให้เจริญก้าวหน้าตลอดเวลา

2. จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาจะได้ผลดีจะต้องมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้บุคคลมีความตั้งใจในการทำงาน หากการนิเทศการศึกษา ไม่ได้มีการสร้างขวัญและกำลังใจ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว การนิเทศศึกษาย่อมประสบผลสำเร็จได้ยาก ดังนั้นผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ จะต้องรู้จักการยอมรับซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยผู้บริหารจะต้องเสริมสร้างกำลังใจของครูให้อยู่ในสภาพที่ดียู่เสมอ ให้ทีมงานสามารถทำงานด้วยกันได้อย่างเต็มสติปัญญา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน

3. จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของการนิเทศการศึกษาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ขาดปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงาน ในด้านของงบประมาณที่จะมาพัฒนาเครื่องมือ และเทคโนโลยีทางการศึกษา บุคลากรขาดการให้การอบรมและฝึกทักษะ ในด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารควรให้การสนับสนุนพัฒนาบุคลากรที่สำคัญคือครูผู้สอน ซึ่งจะเป็นบุคคลที่จะส่งประสิทธิผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของประเทศ

2. ควรมีการสังเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นิเทศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู

3. ควรมีการสังเคราะห์เชิงสัมพันธ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศกับพฤติกรรมการสอนของครู

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). สารสำคัญของสารสังเคราะห์งานวิจัย เอกสารการประชุมเรื่องเทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- . (2542). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- กรองทอง จิระเดชากุล. (2541). ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนผลศึกษาของครูผู้สอนผลศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กอบกุล อิศรภักดี. (2538). ความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมผลศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. ประสานมิตร (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา ราสา. (2542). สำรวจปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการตามกระบวนการนิเทศภายในตามทรรชนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติ ปาประโคน. (2538). การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. : ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติมา ปรีดีดีลก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.
- กิพลี วรรณจิตย์. (2538). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- การประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี, สำนักงาน. (2539). รายงานผลการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.
- เกษม ฟุ้งกิตติกุล. (2539). พฤติกรรมการนิเทศของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้โครงการนิเทศสัมพันธ์ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ลาน้อย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน.วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(วิชาประถมศึกษา) เชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

เข็มชาติ มหิปปโกชน. (2542). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. รายงานการค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). การนิเทศเพื่อการเป็นเลิศ. สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา _____ . (2530).รายงานการประเมินผลสภาพการจัดการศึกษาและประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534). กรุงเทพฯ : สำนักงาน การประถมศึกษาแห่งชาติ.

คำนวน สมบูรณ์. (2540). การศึกษาการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

คำสิงห์ เกษีสังข์. (2543). ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนแก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

จรัญ บุญประกอบ. (2542). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

จรินทร์ ธรรมรักษ์. (2543). สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

จรัสเนตร ยุกวิทยา. (2539). การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชนเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

จุรี จันท์เจริญ. (2539). ศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ.ปริญญาโท กศ.ม.

- (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- จุลมาศ จำปา. (2542). ศึกษาความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของ
 ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงานการศึกษา
 ค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เจริญ ดาอ้าย (2538). การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มอุดรศึกษา อำเภอเถิน จังหวัด
 ลำปาง. : รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ.ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- เจียมศักดิ์ เลาสถิตย์. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการนิเทศกับสภาพความสำเร็จของ
 โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ ลาภเสถียร. (2540). การศึกษาการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
 กรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนลำปาววิทยาคม.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรชัย เชษฐดิolk. (2543). การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถม
 ศึกษาดีเด่น ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.
 (เทคโนโลยีทางการศึกษา). ขอนแก่น. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น .
 ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรชัย มุระดา. (2540). การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและเจตคติต่อการนิเทศ
 ภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น.
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
 มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เจลิยา มีวิริยกุล. (2538). การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับ
 งานวิชาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคกลาง.
 วิทยานิพนธ์. ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไฉน ยังละอ. (2540). การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

✓ ชาติ มณีศรี. (2538). การนิเทศการศึกษา. ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์ .

ชุมพร ลายผ่องแผ้ว. (2543). การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษตร ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

เชษฐพงษ์ สินทรัพย์. (2541). ศึกษาปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา).มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ถ่ายเอกสาร.

ดำรง ปักเขตานัง . (2544). พฤติกรรมการนิเทศการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษานิเทศก์ ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม.(วิชาการประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

เดชา มากสอน. (2541). บทบาทผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (วิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร .

เดชา หามนตรี. (2538). การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน จังหวัดสระบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทอง จันทรเทพ. (2541). การศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศ กรมพลศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

✓ ทศนา ลิขิตทกสมิต. (2540). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

เทียมจันทร์ ชูสินธุ์. (2539). ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ✓ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2525). *ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์.
- นริศรา อุปกรณ์ศิริการ. (2542). *การรับรู้ในการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12*
 ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงเยาว์ อุทุมพร. (2540). *ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูธุรกิจโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
 (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2530). *การสังเคราะห์งานวิจัย.วารสารวัดผลการศึกษา* 8 (23) : 26 – 36.
 _____. (2530). *การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีอภิमान*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ 7(11) :
 27-28.
- นันทนา เต้าทอง. (2542). *การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ทองไทย. (2542). *การดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม .
 (หลักสูตรและวิธีสอน) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร .
 ถ่ายเอกสาร
- นิเวศน์ คิตยา. (2542). *ความต้องการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ :
 บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บดินทร์ ฐัญม. (2541). *กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบำแพง จังหวัดลำพูน*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. ศษ.ม.
 (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 ถ่ายเอกสาร.
- บรรดล เมืองโคตร. (2540). *ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.

(วิชาการบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร .

บุญธรรม บรรเทาพิษ. (2542). การศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม
การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอหนองบัวลำภู.วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น .
ถ่ายเอกสาร.

บุญธรรม ศิริบุญยกาญจน์. (2452). การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียน
กับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น.วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น . ถ่ายเอกสาร.

บุหงา ชูสุวรรณ. (2542). คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิทยาศาสตร์
ทั่วไประดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.วิทยานิพนธ์ คอ.ม.
(การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

เบญจวรรณ พฤกษนันท์. (2543). ความต้องการรับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนระดับ
ก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม. รายงานการศึกษา
ค้นคว้าอิสระ. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

ปณิพล นานา. (2543). การปฏิบัติการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ปริญญา บุญภูมิ. (2543). ความต้องการนิเทศงานวิชาการของครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. รายงานการศึกษา
ค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ประดิษฐ์ พลหงษ์. (2542). ความต้องการการนิเทศการศึกษาของข้าราชการครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม . ถ่ายเอกสาร .

- ประมวล องค์ระการ. (2540). ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ ชื่นชม. (2541). ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานงานการศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประยูร เจริญสุข. การศึกษาสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ประหยัด พิมพ์. (2542). การศึกษาความต้องการ การนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา) .กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง . ถ่ายเอกสาร .
- ปราการ เจริญสุรสถล. (2540). การศึกษาความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาอำเภอ 1 ถึงอำเภอ เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา ทองรส. (2541). สภาพและความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ปรุ่งสุคนธ์ พลเสน. (2541). ทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการนิเทศภายในดีเด่น สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม . (หลักสูตรและการนิเทศ) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร .

- ผดุง เฉลียวศิลป์. (2540). ปัญหาการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการ
ประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) .
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร .
- พยัพ สาธุพันธุ์. (2538). การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
การประถมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส เขตการศึกษา 5. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ เตียวพานิชย์กิจ. (2539). การติดตามการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.
- พรทิพย์ สวันตรัตน์. (2541). ความต้องการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอน ระดับอนุบาลศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์.
กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- ✓พรวิรัตน์ ชิดสิน. (2542). การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้นิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับ
รางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
ปริญญาานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร .
- พัชรมน ศรีเพชร. (2538). บรรยายภาคโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
ถ่ายเอกสาร.
- พัชรินทร์ ชันบุญ. (2542). ความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา
ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- พิสมร วิญญูกุล. (2542). การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร .
ถ่ายเอกสาร .

- พิสันต์ เหล็กงาม. (2543). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดลำพูน. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พิสิฐ ทวีกาญจน์. (2542).สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- เพทาย ฉายแก้ว. (2543). ความต้องการการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- ✓ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ✓มนัสกุล ดำริสุข. (2540). สุขภาพองค์กรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร
- มยุรี พรหมภักดี. (2542). ศึกษาการระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- มีชัย แซ่มเชื้อ. (2538). ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนในเครือตั้งตรงจิตรพณิชยการ. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2543). การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารวิชาการ. 4(12) : 54-60.
- ยรรยง สีหไธโร. (2542). การเปรียบเทียบความต้องการนิเทศการศึกษาของข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ยอดทอง จันดาวัลย์. (2542). การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาคำว่าอิสระ กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา) . มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์ .

✓ รัชชนก เจริญพร. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานนิเทศการสอนของผู้นิเทศและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (หลักสูตร และการนิเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร

รัตนา พงษ์พันธุ์งาม. (2538). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษานิเทศ ตามความคิดเห็น ของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รินทร์ทอง วรรณศิริ. (2541). ปัญหาในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา ภาคใต้. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

วชิรา วงษ์เที่ยง. (2540). การศึกษาการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนในโครงการขยาย โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน . สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ . วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . ถ่ายเอกสาร.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538) หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : อาร์ดกราฟิค.

วรรณ ศุภมันตา. (2538). ประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูสายการสอน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วีระยุทธ ใจชื่น. (2542). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหการนิเทศการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล. (2521). การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. สมุทรปราการ : โรงพิมพ์และโฆษณา.
- ✓ วิจิต กำมันตะคุณ. (2540). สมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารตามการรับรู้ของตนเองและครูในโรงเรียนประถมศึกษาได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร ดิยานันท์. (2540). ทางเลือกในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอบึง จังหวัดเชียงราย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- วิภา ช้างปิ่น . (2541). สภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิมลชยา เกตตะพันธ์. (2540). สภาพและปัญหาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร .
- วิไล ปัสสะจะโน. (2540). ความต้องการการนิเทศด้านวิชาการจากการศึกษานิเทศก์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิไลวรรณ พิทักษ์สรยุทธ. (2541). สภาพและปัญหาการนิเทศการศึกษาในโครงการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . ถ่ายเอกสาร .
- วิวัฒน์ ตู้งำรงค์. (2543). ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น . ถ่ายเอกสาร.
- วุฒิสาร พุทธรังษ์. (2541). ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ ของศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา จังหวัดในเขตการศึกษา 4 .รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ศรีวิภา ขำวารี. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา กับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเสวต ไชยกุล. (2541). ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกุล ทองทา. (2540). ความต้องการการนิเทศการศึกษา สำหรับโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทนอกระบบโรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริยุภา พูลสุวรรณ. (2541). การวิเคราะห์ห้วงภูมิาน การสร้างองค์ความรู้จากการวิจัย . เอกสารการประชุมเรื่องเทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ.
- ✓ สัตต์ อุทรานันท์ . (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ . ภาควิชาการบริหารการศึกษา .
_____ . (2529). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม .
- สวัสดิ์ ชามะสนธิ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาพังงา. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สถิต เกศา. (2539). การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ในแบบการสังเกตการสอนในชั้นเรียนโรงเรียนกุลสตรีเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- สมานจิตร พงษ์สนาม. (2542). การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 วิทยานิพนธ์.ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมชาย เผือกตระกุลชัย. (2543). สภาพและความต้องการในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาหนองบัวลำภู. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- สมบัติ ดุ่มธรรมรงค์. (2540). การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ แสงนา. (2538). การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ จันธิมา . (2541). ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม . ถ่ายเอกสาร .
- สมศักดิ์ วงศ์จำปา. (2542). พฤติกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของนิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและระดับคุณภาพของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดในเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (หลักสูตรและวิธีสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สาย ภาณุรัตน์. (2517). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม .
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). ภาคผนวก 3 รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้าง การจัดองค์กร และอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใหม่ในกระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา .
- _____. (2540). การจัดองค์กรและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใหม่ในกระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา .
- สำรวย พานนา. (2542). สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สำเร็จ ศรีอำไพ. (2540). การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ สิทธิชัย เวศสุวรรณ. (2541). ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สิริฤทธิ์ หลาบสีดา. (2539). ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุชาติ สุดประเสริฐ. (2539). บทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์พลศึกษาประจำจังหวัดในเขต
การศึกษาย ตามทัศนะของครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.
ปริญญาโท กศ.ม. (เอกพลศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุดาพร เชียงเสถียร. (2542). ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูคณิตศาสตร์
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี.
วิทยานิพนธ์ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุดาวรรณ พานิชสุขไพศาล. (2538). ความพอใจของครูต่องิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนใน
เครือข่ายปอโล เดอร์ ชาร์ต.ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุทินธรณ์ ราษฎร์น้อย. (2538). ความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.
- สุทนต์ ศรีไสย์. (2538). นิเทศการศึกษากับพัฒนาหลักสูตร : สารพัฒนาหลักสูตร.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุทธิศักดิ์ พรหมจันทร์. (2542). ปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงาน
การศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม . ถ่ายเอกสาร .
- สุนทร ศิริกุล . (2541). การนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . ถ่ายเอกสาร .
- สุนิสา คงสุวรรณ. (2541). องค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อทักษะการนิเทศของผู้นิเทศ
ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว.
วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

- สุนีย์ เกียรติมาพรศักดิ์. (2540). การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร วาปีโส. (2539). การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 11
วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร ฉลาดดี. (2542). ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
เอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักร ในประเทศไทย. รายงานการศึกษา
ค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุเมร บัดตานี. (2543). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายในตามทฤษฎีของ
ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ.
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล ศรีจันทร์. (2538). พฤติกรรมที่ปฏิบัติและคาดหวังในการนิเทศการศึกษาของศึกษา
นิเทศก์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.
- สุรวิธ แก้วอำไพ. (2544). ภาวะผู้นำทางการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่ง
สภาคริสตจักรในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒนา หาญกิติวัฒน์. (2539). ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาใน
โรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒนา ทัดเทียม. (2538). กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการ
ประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุวรรณ บุญทศ. (2541). ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
งานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ.
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- แสงระวี มีสัตย์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนกับ
การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ✓อเนก ส่องแสง. (2540). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- อภิรักษ์ นาระตะ. (2540). สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ภายใน
โรงเรียนประถมศึกษาบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ฟ้าหลวง
จังหวัดเชียงราย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- อภิวัฒน์ พินทอง. (2542). การบริหารงานการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ใน
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขตการศึกษา 5 วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- อาคม ทรงกลด. (2539). การศึกษาการดำเนินการภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อิศรา มีชัย. (2542). บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงาน
การศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ.กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ✓อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์. (2528). หลักการและแนวทางในการจัดการนิเทศ
ภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- อุทิศ ผิวขำ. (2543). รับการความต้องการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ.
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- อุทุมพร จามรมาน . (2531 ก) . *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ : ข้อมูลเชิงเนื้อหา* .
กรุงเทพฯ : หจก. พลับพลึง .
- อุทุมพร จามรมาน . (2531 ข) . *การสังเคราะห์งานวิจัย : เชิงปริมาณ* กรุงเทพฯ :
หจก. พลับพลึง .
- _____ . (2531 ค) . *การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณเน้นวิธีวิเคราะห์เมตต้า* . กรุงเทพฯ :
หจก. พลับพลึง .
- อุทัย หงษ์ศรีจันทร์. (2539) . *ปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา) . มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- อุไร แจ่มจันทร์. (2540) . *ความต้องการการเสริมทักษะทางการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอ
ในเขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538) . *การบริหาร ทักษะและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- Allison, Mary Holly. (1982 , June) . "*The Elementary School Principal as the Instructional
Leader : The Efficiency of the Definitive Model of Supervision,*" Dissertation
Abstracts International 42 (6) : 4881-A .
- Briggs, Thomas H. and Joseph Justman. (1952) . *Improving Instruction Through
Supervision*. New York : McMillan .
- Bullis, E.W. (1980 , October) "Perceptions of Elementary School Principals Concerning
Their Role in Supervision". *Dissertation Abstracts Informational*. 1233 – A.
- Burton, William H. and Leo J Brueckner. (1955) *Supervision : A social Process*. New York :
Appleton Century Crofts, P. 71:72
- Chester W. Harris and Marie R. Liba (ed.) (1960) *Encyclopedia of Education Research*.
New York : McMillan Company
- ✓ Eye, Glen G. Lanore A Netzer and Robert D. Krey. (1971) 2d ed ; *Supervision of
Instruction*. New York : Harper & Row.
- Franscith, Jame. (1961) *Supervision as Leadership*. New York : Row Petterson and
Company,
- Gilckman, Carl D. and others. (1990) 4th ed. *Supervision of Instruction : Developmental
approach*. Boston : Allyn & Bacon A Viacom Company .

- Glass, G.V. McGaw, B. and Smith, M.L. (1979) . *Meta – Analysis in Social Research. Research*. Beverly Hills, CA : Sage Publication .
- ✓ Good, Carter V. (1973) . 3rd ed. *Dictionary of Education*. New York : McGraw - Hill .
- Gulick, Luther. *Notes on the Theory of Organization*. New York : Institute of Public Administration, Columbia University,
- Gwynn, J. Minor. (1974) *Theory and Practice of Supervision*. New York : Dodd, Mead & Company, Totonto.
- Harris, Ben M. (1963) . *Supervisory Behavior in Education*. Englewood Cliffs, New Jersey Prentice - Hill .
- _____. (1975) . *Supervisory Behavior in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall, Inc .
- Herman C. Gregorio, (1961). *School Administration and Supervision* Quezon City : R.P. GACIA, p. 30-33.
- Imundo, Louis V. (1980) . *The Effective Supervisor's Handbook*. New York.
- Jeran, Daniel. (1975 , August) . "Role Expectation of Elementary School Supervisors in Open-spaced School Which Emphasized Team Teaching and Individualized Instruction," *Dissertation Abstracts International*. 36 (5) : 694-695 .
- Kimball Wiles, (1961). *Supervision for Better School*. 2nd , ed ; Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, Inc.,
- Kulik, J.A. and Kulik, C.L. (1989) . "Meta – Analysis in Education" . *International Journal of Educational Research*. 13 (3) : 223 – 340 .
- Lee Bill D. (1974, January) . "Critical Incidents of Supervisory Function of Principals in Southeastern New Mexico." *Dissertation Abstracts International*. 35(7) : 4135-A.
- Light, R.J. and Pillmer, D.B. Summing Up (1984) : *The Science of Reviewing Research* . Cambridge , Massachusetts : Havard University Press.
- Lucio, William H. and Mc Neil, John D. (1962). *Supervision : A Synthesis of Thought and Action*. New York : Mc Graw-Hill Book Co., Inc.
- Mark, Jame R. and King Stoop. (1985). *Handbook of Educational Supervision : A Guide Of the Practice*. 3rd ed, Boston : Allyn and Bacon.
- Minor K. Gwynn, (1961). *Theory and Practice of Supervision*, New York : Dodd, Mead and Company, p.27-31.

- Sergiovanni, Thomas. J. and Robert J. and Robert J. Starratt. (1971). *Supervision A Redefinition*. 5th ed. Singapore : McGraw - Hill.
- Spears, Harold. (1953) . *Improving the Supervision of Instructional*. New York : Prentice-Hall.
- Tilahun, Beyenc. (1983 , January) "*The Kind of School supervision Needed in Developing Countries Case Study Ethiopia*," *Dissertation Abstracts International*. 46(7) : 2163 - 4 .
- Wayne, B.E. (1980, October). "Perception of Elementary School Concerning Their Role in Supervision". *Dissertation Abstracts International*. 41(9) : 1293 - A .
- ✓ Wiles. Kimbal and John T. Lovell. (1975) . *Supervision for Better Schools*. 4th ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall.
- Willams, Francine Foster. (1994, January). "Clinical Supervision Implementation Strategies And Behavioral Changes : An Ethnography of Elementary School Personal" *Dissertation Abstracts International*. 54(7) : 2425 - A .

ภาคผนวก

แบบสั้งเคราะห์งานวิจัย การนิเทศการศึกษา

ผู้สรุป

คำชี้แจง ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่สอดคล้องกับงานวิจัยและเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย

1. ชื่อเรื่องงานวิจัย
2. ชื่อ – สกุล เจ้าของงานวิจัย
3. ชื่อสถาบันการศึกษา.....
4. ประเภทของงานสังเคราะห์
 - ☐ 1. ปรินทิพนิพนธ์
 - ☐ 2. วิทยานิพนธ์
 - ☐ 3. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 - ☐ 4. อื่นๆ.....
5. สาระสำคัญที่ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย
 - ☐ 1. คุณลักษณะของผู้นิเทศ
 - ☐ 2. ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศ
 - ☐ 3. การปฏิบัติงานของผู้นิเทศ
 - ☐ 4. สภาพการจัดการนิเทศการศึกษา
 - ☐ 5. สภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา
6. ประเภทของงานวิจัย
 - ☐ 1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)
 - ☐ 2. การวิจัยจากการสังเกต (Observation Research)
 - ☐ 3. การวิจัยแบบสำมะโน (Census Research)
 - ☐ 4. การวิจัยแบบสำรวจจากตัวอย่าง (Sample Survey Research)
 - ☐ 5. การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study)
 - ☐ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. การตั้งสมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

- ☐ 1. ไม่กำหนดทิศทางความแตกต่าง
- ☐ 2. กำหนดทิศทางความแตกต่าง
- ☐ 3. แสดงความสัมพันธ์
- ☐ 4. แสดงอิทธิพล
- ☐ 5. ไม่ระบุการตั้งสมมติฐาน

8. จำนวนตัวแปรอิสระในงานวิจัย

☐ 1. 1 ตัว	☐ 5. 5 ตัว
☐ 2. 2 ตัว	☐ 6. 6 ตัว
☐ 3. 3 ตัว	☐ 7. 7 ตัว
☐ 4. 4 ตัว	☐ 8. 8 ตัว
☐ 9. อื่นๆ (โปรดระบุ)	

9. จำนวนตัวแปรตามในงานวิจัย

☐ 1. 1 ตัว	☐ 6. 6 ตัว
☐ 2. 2 ตัว	☐ 7. 7 ตัว
☐ 3. 3 ตัว	☐ 8. 8 ตัว
☐ 4. 4 ตัว	☐ 9. 9 ตัว
☐ 5. 5 ตัว	
☐ 10. อื่นๆ (โปรดระบุ)	

10. แหล่งที่มาของข้อมูล

- ☐ 1. ประชากร (Population)
- ☐ 2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample)
- ☐ 3. ทั้งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population & Sample)

11. วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

- ☐ 1. กำหนดเอง
- ☐ 2. คำนวณจากสูตร
- ☐ 3. กำหนดจากตารางสำเร็จรูป
- ☐ 4. ไม่ระบุวิธีการ

12. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Technique)

- ☐ 1. แบบง่าย (Simple Random Sampling)
- ☐ 2. แบบมีระบบ (Systematic Random Sampling)
- ☐ 3. แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
- ☐ 4. แบบแบ่งเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
- ☐ 5. แบบการเลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling)
- ☐ 6. แบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling)
- ☐ 7. แบบอื่นๆ (โปรดระบุ)

13. ลักษณะของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

- ☐ 1. ครูอาจารย์
- ☐ 2. หัวหน้าหน่วยงาน
- ☐ 3. ผู้บริหาร
- ☐ 4. คณาจารย์
- ☐ 5. ผู้ช่วยผู้บริหาร
- ☐ 6. กรรมการการนิเทศในหน่วยงาน
- ☐ 7. คณะกรรมการโรงเรียน
- ☐ 8. อื่นๆ (โปรดระบุ)

14. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ☐ 1. แบบสัมภาษณ์
- ☐ 2. แบบสอบถาม
- ☐ 3. แบบทดสอบ
- ☐ 4. แบบสังเกต
- ☐ 5. แบบสำรวจ
- ☐ 6. แบบประเมิน

15. ร้อยละของข้อมูลที่เก็บได้

- ☐ 1. 61 – 70
- ☐ 2. 71 – 80
- ☐ 3. 81 – 90
- ☐ 4. 91 – 100
- ☐ 5. ไม่ระบุจำนวน

16. คุณภาพของเครื่องมือ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

- ☐ 1. ค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า .61 – .70
- ☐ 2. ค่าความเชื่อมั่น .71 - .80
- ☐ 3. ค่าความเชื่อมั่น .81 - .90
- ☐ 4. ค่าความเชื่อมั่น .91 - .99
- ☐ 5. ไม่ระบุค่าความเชื่อมั่น

17. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity)

- ☐ 1. มีการหาค่าความเที่ยงตรง
- ☐ 2. ไม่ระบุการหาค่าความเที่ยงตรง

18. การสร้างเครื่องมือ

- ☐ 1. สร้างเครื่องมือเอง
- ☐ 2. พัฒนาจากที่มีอยู่

19. สถิติพื้นฐาน

- ☐ 1. แจกแจงความถี่
- ☐ 2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
- ☐ 3. ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์ (Percentage)
- ☐ 4. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- ☐ 5. แจกแจงความถี่, ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์, ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- ☐ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

20. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

- ☐ 1. Correlation
- ☐ 2. Multiple Correlation
- ☐ 3. Chi- Square test
- ☐ 4. t-test
- ☐ 5. F - test
- ☐ 6. ANOVA
- ☐ 7. อื่นๆ (โปรดระบุ)

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
1	ความต้องการเสริมความรู้และสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สังกัดกรมพลศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	กอบกุล อิศรางค์ดี	2538	- ด้านหลักสูตร - ด้านการเรียนการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล - ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร - ด้านการจัดการณ์เทศการศึกษา - ด้านคุณลักษณะและเจตคติของศึกษานิเทศก์	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t - test
2	การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	กิตติ ปาประโคน	2538	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ - การวางแผนนิเทศภายใน - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t - test
3	การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มอุดรศึกษา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดลำปาง (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	เจริญ ตาอ้าย	2538	- การเตรียมการก่อนการนิเทศ - การดำเนินการนิเทศภายใน - การประเมินผลการนิเทศภายใน	- แบบสัมภาษณ์	- การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ
4	การศึกษาคำความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงาน	วิทยานิพนธ์	เจลิยว มีวิริยกุล	2538	- ด้านนโยบายเป้าหมายดำเนินงาน - ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย

งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาศึกษาที่น่าสนใจ

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	วิชาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคกลาง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)				- ด้านการเรียนการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านวัดผลและประเมินผล - ด้านงานห้องสมุด - ด้านการนิเทศการสอน - ด้านวางแผนและวิธีดำเนินงาน - ด้านส่งเสริมการสอน - ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ		- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5	การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสระบุรี (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	เดชา หามเนตรี	2538	- การกำหนดและแจ้งนโยบาย - การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t - test
6	การศึกษาสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	ประยูร เจริญสุข	2538	- ด้านความรู้ - ด้านทักษะ - ด้านคุณลักษณะ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - ANOVA

งานวิจัยเกี่ยวกับการนวัตกรรมการศึกษาที่น่าสนใจเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
7	การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสเขตการศึกษา 5 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญาณิพนธ์	พยัพ สาธุพันธ์	2538	- งานพัฒนาวิชาการ - งานพัฒนาการนวัตกรรมการศึกษา - งานวิจัยประเมินผลและบริการ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
8	บรรยากาศโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	วิทยานิพนธ์	พัชรมน ศรีเพชร	2538	- ด้านบรรยากาศระดับปฏิบัติงาน - ด้านความสัมพันธ์ระหว่างมิติบรรยากาศกับระดับการปฏิบัติงาน - นิเทศภายใน	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t – test - Correlation
9	ศึกษาความต้องการการนวัตกรรมการสอนของครูโรงเรียนในเครือตั้งตรงจิตร วิทยานิพนธ์ (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)	วิทยานิพนธ์	มีชัย เข้มเชื้อ	2538	- ด้านหลักสูตร - ด้านเนื้อหาวิชา - ด้านวิธีและเทคนิคการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
10	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์ ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	ปริญญาณิพนธ์	รัตนา พงษ์พันธุ์งาม	2538	- ด้านบุคลิกภาพ - ด้านวิชาการ - ด้านวิชาชีพ	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t – test

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	จังหวัดสุพรรณบุรี (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)						
11	ประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษาของ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา ศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สายการสอน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	วรรณดา ศุภมันตา	2538	- ด้านการพัฒนางานวิชาการ - ด้านการพัฒนาการนิเทศการ ศึกษา - ด้านวิจัยประเมินผลและบริการ	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
12	ความพอใจของครูต่องิจกรรมการ นิเทศภายในโรงเรียนในเครือข่ายดอป ล เดอร์ชาร์ต (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	สุดาวรรณ พานิชสุขไพศาล	2538	- ด้านการปฐมนิเทศ - ด้านการตรวจเยี่ยมห้องเรียน - ด้านการสังเกตการสอน - ด้านการจัดทำสื่ออุปกรณ์ - ด้านติดตามและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test
13	พฤติกรรมการปฏิบัติและคาดหวังในการ นิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด อุดรธานี(มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	สุพพล ศรีจันทร์	2538	- การวางแผน - การสร้างสื่ออุปกรณ์ - การพัฒนาวิธีการนิเทศ - การประเมินผลและรายงานผล	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test
14	กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานการประถม	ปริญญานิพนธ์	สุวรรณา พัดเทียม	2538	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	ศึกษา จังหวัดอ่างทอง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)				- การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินการนิเทศ		- ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test
15	การดำเนินการการนิเทศภายในของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษา จังหวัดเลย (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	สมบัติ แสงนา	2538	- การพัฒนาหลักสูตร - การเรียนการสอน - บุคลากร - สื่อการเรียนรู้การสอนและบริการ - การวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - F - test
16	ความต้องการการนิเทศการศึกษาของ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนัก งานการประถมศึกษา จังหวัด นครราชสีมา (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	สุทินธรณ์ ราษฎร์น้อย	2538	- ด้านหลักสูตร - ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร - ด้านกิจกรรมการเรียนรู้การสอน - ด้านสื่อการเรียนรู้การสอน - ด้านประเมินผล - ด้านเทคนิคและวิธีการนิเทศการศึกษา	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - ANOVA
17	พฤติกรรมการนิเทศของครูเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภายใต้ โครงการนิเทศสัมพันธ์ สำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอแม่ลาวน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	วิทยานิพนธ์	เกษม ฟูงิดติกุล	2539	- การวางแผนการนิเทศ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษานำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
18	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา 6 (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	จรัสเนตร ยุกวิทยา	2539	- การพัฒนาหลักสูตร - การจัดระบบการเรียนการสอน - การบริหารบุคลากร - การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก - การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ - การฝึกอบรมครูประจำการ - การปฐมนิเทศครูใหม่ - การจัดบริการพิเศษแก่ครู - การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน - การประเมินผล	- แบบสอบถาม	- การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ
19	ศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญาโท	จรี จันทร์เจริญ	2539	- ด้านหลักสูตร - ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ - ด้านการจัดการเรียนการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t - test
20	ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญาโท	เพ็ญจันทร์ ชูสิทธิ์	2539	- ด้านโครงการในเทศ - ด้านกระบวนการนิเทศ - ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
					- ด้านรูปแบบการนิเทศ - ด้านการประเมินผลการนิเทศ		- ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test
21	การติดตามการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	พรทิพย์ เดียวพานิชย์กิจ	2539	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนการนิเทศ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
22	การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ การนิเทศภายใน ในแบบการสังเกต การสอนในชั้นเรียนโรงเรียนกุลสตรี เทคโนโลยี (สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)	วิทยานิพนธ์	สตีตย์ เกษา	2539	- ด้านนโยบายและวัตถุประสงค์การ นิเทศ - ด้านกระบวนการการนิเทศและ บุคลากรผู้นิเทศ - ด้านการเตรียมความพร้อมก่อน การสอน - ด้านพฤติกรรมการสอน - ด้านบรรยากาศการเรียนรู้การสอน - ด้านแนวปฏิบัติและสาระการ ปรึกษาหลังการสอน	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
23	ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	สิริฤทธิ์ หลาบสีดา	2539	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การปฏิบัติการนิเทศ - ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก - ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ - ด้านการประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
24	บทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ พลศึกษาประจำจังหวัดในเขตการศึกษา ตามทัศนะของครูพลศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญาโท	สุชาติ สุดประเสริฐ	2539	- ด้านการนิเทศการศึกษา - ด้านการเรียนการสอน - ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร - ด้านการประเมินผล - ด้านสถานที่และอุปกรณ์ - ด้านการบริหาร - ด้านบริการชุมชน	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t - test
25	การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 11 (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	สุภาพ วาปีโส	2539	- ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน - ด้านประเมินผลการสอน - ด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น ๆ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t - test

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
26	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)	วิทยานิพนธ์	สุวัฒนา หาญกิจวิวัฒน์	2539	- ด้านการพัฒนาบุคลากร - ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน - การพัฒนาหลักสูตร - การจัดระบบการสอน - การคัดเลือกบุคลากรผู้สอน - การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก - การจัดวัสดุอุปกรณ์การสอน - การจัดอบรมครูประจำการ - การจัดประชุมนิเทศสมาชิกใหม่ - การจัดบริการด้านอื่น ๆ - การสร้างความสัมพันธ์ชุมชน - การประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t - test
27	การศึกษาการดำเนินการภายในโรงเรียนต้นแบบเพื่อการนิเทศ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	อาคม ทรงกลด	2539	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนการนิเทศ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสัมภาษณ์	- ค่าร้อยละ
28	ปัญหาการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา	วิทยานิพนธ์	อริญ หงษ์ศรีจันทร์	2539	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)				- การสร้างสื่อและเครื่องมือการ นิเทศ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ		- ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - One - Way Analysis of Variance
29	ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการนิเทศ กับสภาพความสำเร็ของโรงเรียน ประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	วิทยานิพนธ์	เจียมศักดิ์ เลาหสถิตย์	2540	- การกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศ - การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ - การวางแผนการนิเทศ - การดำเนินการตามแผนการนิเทศ - การประเมินผล และการนำผล ประเมินไปใช้	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Correlation
30	การศึกษากาการนิเทศงานวิชาการใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ : ศึกษาเฉพาะ กรณี โรงเรียนลำปาววิทยาคม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	ฉวีวรรณ ลาภเสถียร	2540	- การวางแผนการนิเทศ - การเตรียมการนิเทศ - การดำเนินการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต - แบบสำรวจ	- ค่าร้อยละ
31	การศึกษาคำความรู้สึกความเข้าใจเกี่ยวกับ ระบบและเจตคติต่อการนิเทศภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด	วิทยานิพนธ์	ฉัตรชัย มุระดา	2540	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	สำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)				- การปฏิบัติและวิธีการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ		
32	การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนแกนนำสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	ไฉน ยั่งละออ	2540	- ด้านการให้ความช่วยเหลือครู - ด้านพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม - ด้านการพัฒนาหลักสูตร - ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาการ - ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	- แบบสำรวจ	- การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ
33	ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	วิทยานิพนธ์	หัตถา ลิ้มตลก สนิต	2540	- ด้านลักษณะขององค์กร - ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม - ด้านลักษณะบุคคล - ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงานของโรงเรียน	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - Correlation
34	ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้ฝึกสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญาโท	นงเยาว์ อุทุมพร	2540	- ด้านหลักสูตรและเนื้อหา - ด้านวิธีการสอน - ด้านสื่อการสอน - ด้านปฏิบัติการนิเทศ - ด้านการจัดและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
35	ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปัญญานิพนธ์	ประมวล องค์การ	2540	- การสำรวจความต้องการของโรงเรียน - การวางแผนการนิเทศ - การดำเนินการปฏิบัติงาน - การประเมินกระบวนการดำเนินงาน - การปรับปรุงแก้ไข	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
36	การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการของหน่วยงานนิเทศก์กรมสามัญศึกษา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์	2540	- ด้านลักษณะขององค์กร - ด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม - ด้านลักษณะของบุคคลในองค์กร - ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Chi Square test
37	การศึกษาความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาอำเภอ 1 จังหวัด เขตการศึกษา 10 (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	ปรการ เจริญสุรสถล	2540	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้อง - การปฏิบัติการนิเทศ - การวางแผนกำหนดทางเลือก - การสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - Correlation - One - Way Analysis of Variance

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
38	สมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหาร ตามการรับรู้ของตนเองและครูใน โรงเรียนประถมศึกษาได้รับรางวัลพระ ราชทาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	วิจิต ก้านตะคุณ	2540	- การสร้างบรรยาการที่ดี - การสร้างทีมงาน - การแก้ปัญหาความขัดแย้ง - การตัดสินใจ - การวางแผนและจัดระเบียบการ ประชุม - การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร - การนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Correlation
39	ทางเลือกในการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา อำเภอเทิง จังหวัด เชียงราย (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	วิเชียร ตียานันท์	2540	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนการนิเทศ - การประเมินผล	- แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
40	ความต้องการการนิเทศด้านวิชาการ จากคณาจารย์ของครูผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนัก งานการประถมศึกษา จังหวัด ปทุมธานี (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	วิไล บัสนะจะโน	2540	- ด้านหลักสูตร - ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์
ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
41	ความต้องการการนิเทศการศึกษา สำหรับโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	ศิริกุล ทองหา	2540	- ด้านหลักสูตร - ด้านการเรียนการสอน - ด้านสื่อการสอน - ด้านการวัดและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t-test - ANOVA
42	การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	สมบัติ ตุ่มธรรมรงค์	2540	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนการนิเทศ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสัมภาษณ์	- ค่าร้อยละ
43	การศึกษาค้นคว้าต้องการการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	สุนีย์ เกียรติมาพรศักดิ์	2540	- ด้านหลักสูตร - ด้านการเรียนการสอน - ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิคการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล	- แบบสำรวจ	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
44	การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	สำเริง ศรีอำไพ	2540	- การวางแผนการนิเทศ - การดำเนินการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
45	สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนประถมศึกษาชนบทพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด ยะลา จังหวัด ยะลา (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ	อภิสิทธิ์ นารัตนะ	2540	- งานด้านหลักสูตร - งานด้านการจัดการเรียนการสอน - งานด้านสื่อการเรียนการสอน - งานห้องสมุดและมุมหนังสือ - งานส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอน - งานประชุมอบรมทางวิชาการ - งานวัดและประเมินผล - งานด้านการวางแผนและดำเนินการ - งานส่งเสริมการเรียนการสอน - การนิเทศการสอนภายในชั้นเรียน	- แบบสอบถาม	- การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ
46	ความต้องการเสริมทักษะทางภาษานิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 5 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	อุไร แจ่มจันทร์	2540	- ด้านการเป็นผู้นำ - ด้านมนุษยสัมพันธ์ - ด้านกระบวนการกลุ่ม - ด้านการบริหารงานบุคคล - ด้านประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t – test
47	ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอน พลศึกษาของครูผู้สอน พลศึกษา	ปริญญานิพนธ์	กรรณทอง จิระเดชกุล	2541	- ด้านหลักสูตร - ด้านทักษะและเนื้อหา	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัด น่าน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)				- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้การสอน - ด้านสื่อการเรียนรู้การสอน - ด้านการวัดผลประเมินผล		- ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test
48	ศึกษาปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	เชษฐพงษ์ สินทรัพย์	2541	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนและกำหนดทางเลือก - การสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสัมภาษณ์ - แบบสังเกต - แบบสำรวจ	- ค่าร้อยละ
49	บทบาทผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกา รนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	เดชา มากสอน	2541	- การกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศ - การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ - การวางแผนการนิเทศ - การดำเนินการตามแผนนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ
50	การศึกษาปัญหา และสาเหตุของ ปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษา นิเทศก์ กรมพลศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญาโท	ทะนง จันทรเทพ	2541	- ด้านการนิเทศ - ด้านการพัฒนาและฝึกอบรม - ด้านการวิเคราะห์และวิจัย - ด้านผลดีสื่อและนวัตกรรม - ด้านการประสานงาน	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - One - Way Analysis of Variance

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษานำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
51	กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน จังหวัดลำพูน (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	บดีนทร์ รัตนอม	2541	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนและกำหนดทางเลือก - การสร้างสื่อและเครื่องมือ - การปฏิบัติการนิเทศภายใน - การประเมินผลและรายงานผล	- แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ
52	ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอน กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพระดับประถมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	ประสิทธิ์ ชื่นชม	2541	- ด้านหลักสูตร - ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดและประเมินผล - ด้านพัฒนาบุคลากร	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
53	สภาพและความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	ปรีชา ทองรส	2541	- การนิเทศด้านหลักสูตร - การนิเทศด้านกิจกรรมการเรียนการสอน - การนิเทศด้านสื่อการเรียนการสอน - การนิเทศด้านเทคนิคและวิธีนิเทศ - การนิเทศด้านวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
54	ความต้องการนิเทศการศึกษาของผู้สอน ระดับอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุรินทร์ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	พรทิพย์ ส่วนรัตน์	2541	- การจัดกิจกรรม - การจัดทำสื่อ การสอน - การวัดและ ประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Two - Way of Variance
55	ปัญหาในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาคาใต้ (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)	วิทยานิพนธ์	วันพรทอง วรณศิริ	2541	- ด้านรูปแบบการดำเนินงานนิเทศ - ด้านบทบาทของบุคลากร - ด้านกิจกรรมการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - F - test
56	สภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	วิภา ช้างปิ่น	2541	- แผนและโครงการนิเทศ - กระบวนการนิเทศ - การจัดกิจกรรมนิเทศ - รูปแบบการนิเทศ - การใช้เวลาในการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ
57	ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา การปฏิบัติหน้าที่ ของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดในเขตการศึกษา 4 (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	วุฒิสาร พุทธวงษ์	2541	- การนิเทศบุคลากรภายในโรงเรียน - การผลิตสื่อวัสดุการเรียนการสอน - การศึกษาค้นคว้า สํารวจ วิจัย - การจัดประชุม อบรม สัมมนา	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Correlation

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
					- การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - การปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่มอบหมาย		
58	สภาพและปัญหาการนิเทศการศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาลำปาง จังหวัดพิจิตร (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	วิไลวรรณ พิทักษ์สรยุทธ์	2541	- ด้านหลักสูตร - ด้านการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล - ด้านวิธีการนิเทศและพัฒนาบุคลากร	- แบบสอบถาม	- การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ
59	ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ด้านการนิเทศการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	วิทยานิพนธ์	ศรัวิภา ขำวารี	2541	- แนวคิดทางการนิเทศการศึกษา - บุคลากรทางการนิเทศการศึกษา - แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - Correlation
60	ความต้องการการนิเทศของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	สมศักดิ์ จันนิมา	2541	- ด้านหลักสูตร - ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร - ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
					- ด้านสื่อการเรียนรู้การสอน - ด้านการพัฒนาและประเมินผล		- One - Way of Variance
61	ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริมาณนิพนธ์	สิทธิชัย เวศสุวรรณ	2541	- งานหลักสูตรและการนำไปใช้ - งานจัดการเรียนการสอน - งานสื่อวัสดุอุปกรณ์ - งานวัดผลและประเมินผล - งานประชุมอบรมวิชาการ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - t - test
62	การนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 6 (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	สุนทร ศิริกุล	2541	- การวางแผนการนิเทศ - ลักษณะของแผนการนิเทศ - รูปแบบของกิจกรรมการนิเทศ - งบประมาณการนิเทศ - วิธีการปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ร้อยละ
63	องค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อทักษะการนิเทศของผู้ในเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	วิทยานิพนธ์	สุนิสา คงสุวรรณ	2541	- องค์ประกอบทางบุคลิกภาพของผู้นิเทศ - ทักษะการนิเทศของผู้นิเทศ - ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางบุคลิกภาพกับทักษะ - องค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อทักษะการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - Correlation

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
64	ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	สุวรรณี บุญทด	2541	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - ด้านการปฏิบัติการนิเทศ - ด้านการวางแผนและกำหนด ทางเลือก - ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ การนิเทศ	- แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ
65	สำรวจปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ ตามกระบวนการนิเทศภายในตาม हररตนะของผู้บริหารโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนครพนม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	กัลยา ราสา	2542	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนและกำหนดทางเลือก - การสร้างสื่อและเครื่องมือ - การดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน - การประเมินผลและรายงานผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - Chi Square test
66	การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนิน งานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด หนองคาย	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	เข้มชาติ มทิบโกชนัน	2542	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนการนิเทศ - การสร้างเครื่องมือ และพัฒนาวิธี การนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
67	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	จริญ บุญประกอบ	2542	- การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลและรายงานผล - ลักษณะของงาน - ความรับผิดชอบ - การได้รับการยอมรับนับถือ - ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
68	ศึกษาความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	จุลมาศ จำปา	2542	- ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการนิเทศ - การวางแผนการนิเทศ - การปฏิบัติและวิธีการทางการ นิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - One – Way of Variance
69	การรับรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	นริศรา อุปการศิริการ	2542	- การสำรวจความต้องการจำเป็น ของโรงเรียน - การวางแผนการนิเทศ - การดำเนินการนิเทศ - การประเมินการนิเทศ - การปรับปรุงแก้ไข	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t – test - ANOVA

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์
ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
70	การดำเนินงาน/สถานศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	วิทยานิพนธ์	นิตยา ทองไทย	2542	- การศึกษาสภาพ ปัญหาและ ความต้องการ - การวางแผนและกำหนดทางเลือก - การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนา วิธีการนิเทศ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - ANOVA
71	การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	นันทนา เต่าทอง	2542	- การประเมินความต้องการ - การวิเคราะห์จุดเด่น – จุดด้อย - การหาแนวทางเลือก - การลงมือปฏิบัติ - การติดตามประเมินผลและปรับปรุง แก้ไข	- แบบสำรวจ	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ
72	ความต้องการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญาโท	นิเวศน์ คิตยาว	2542	- ด้านหลักสูตร - ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
73	การศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา หนองบัวลำภู (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	บุญธรรม บรรเทาพิษ	2542	- ด้านงานพัฒนาวิชาการ - ด้านงานพัฒนาการนิเทศการศึกษา - ด้านงานวิจัย ประเมินผลและ บริการ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
74	การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	บุญธรรม ศิริบุญกาญจน์	2542	- ด้านแนวการจัดประสบการณ์ - ด้านการพัฒนาบุคลากร - ด้านสื่อประกอบการจัดกิจกรรม - ด้านอำนวยความสะดวกและ บริการด้านอื่น ๆ - ด้านการประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - F - test
75	คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศที่พึงประสงค์ในโปรแกรมวิทยาศาสตร์ทั่วไประดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)	วิทยานิพนธ์	บุหงา ชูสุวรรณ	2542	- ด้านบุคลิกภาพ - ด้านมนุษยสัมพันธ์ - ด้านการสอน - ด้านวิชาการ - ด้านประชาสัมพันธ์ - ด้านบริการและประสานงาน	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Multiple Correlation

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
76	การศึกษาความต้องการการนิเทศศึกษา ของครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ศึกษาเอกชนเขตการศึกษา 9 (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า คุณทหารลาดกระบัง)	วิทยานิพนธ์	ประหยัด พิมพา	2542	- ด้านการประเมินผลการสอน - ด้านการจัดวัตถุประสงค์ - ด้านเทคนิคและวิธีสอน - ด้านการพัฒนาหลักสูตร - ด้านการฝึกอบรมครูประจำการ - ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชน	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - F - test
77	การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้มีเทศ ในโรงเรียนประถมศึกษา ได้รับรางวัล พระราชทาน สังกัดสำนักงานคณะ กรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	พรวิรัตน์ ชิตสิน	2542	- ทักษะในด้านการเป็นผู้ให้ - ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ - ทักษะในด้านกระบวนการกลุ่ม - ทักษะในด้านการบริหารงานบุคคล - ทักษะในด้านการประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
78	สภาพและปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	พิสิฐ ทวีกาญจน์	2542	- การพัฒนาหลักสูตร - การจัดระบบการเรียนการสอน - การบริหารบุคลากร - การจัดสื่อการเรียนการสอน - การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและ บริการอื่น ๆ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 -- 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
					- การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน - การประเมินผลการสอน		
79	ความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานคร (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	พัชรินทร์ ชื่นบุญ	2542	- หลักสูตรและเนื้อหา - ด้านวิธีสอนและบรรยากาศการเรียนรู้ - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ
80	ศึกษาระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	มยุรี พรหมภักดี	2542	- ด้านบรรยากาศต่อการนิเทศ - ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครู - การพัฒนาของผู้บริหารโรงเรียน - ด้านพฤติกรรมครู - ด้านการประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - Correlation
81	การเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการศึกษา ของข้าราชการครูใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	ยรรยง สีหไตร	2542	- ด้านหลักสูตร - ด้านการจัดการเรียนการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - Correlation - t - test

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่น่าสนใจที่เราจะห้

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
82	การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาตามกระบวนการนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จัหวัดอุดรธานี (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	ยอดทอง จันดาวัลย์	2542	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนและกำหนดทางเลือก - การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลและรายงานผล	- แบบสอบถาม	- One – Way Analysis of Variance - การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ
83	ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา จัหวัดหนองคาย (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	วิระยุทธ ใจชื่น	2542	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนและกำหนดทางเลือก - การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ - การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา - การประเมินผลและรายงานผล	- แบบสอบถาม	- การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ - Chi Square test

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
84	ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาศึกษา จังหวัดปทุมธานี (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	สุดาพร เขียงเถียร	2542	- ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน - ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมเพื่อใช้หลักสูตร - การจัดการเรียนรู้การสอน	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
85	ปัญหาภารกิจในการปฏิบัติงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาศึกษา จังหวัดนครพนม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	สุทธิศักดิ์ พรหมจันทร์	2542	- งานพัฒนางานวิชาการ - งานพัฒนาการนิเทศการศึกษา - งานวิจัยประเมินและบริการ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - Correlation
86	ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เอกชนสังกัดกองการศึกษาชุมชนแห่งสหภาพรัฐจักรในประเทศไทย (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	สุภาพรณ ฉลาดดี	2542	- ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - ด้านการวางแผนและกำหนด ทางเลือก - ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และ พัฒนาวิธีการ - ด้านการปฏิบัติการนิเทศการ ศึกษา - ด้านการประเมินผลและรายงานผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - One – Way of Variance

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
87	พฤติกรรมการนิเทศในการปฏิบัติงาน นิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและ ระดับคุณภาพของครู สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดในเขตการ ศึกษา 1 (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	วิทยานิพนธ์	สมศักดิ์ วงศ์จำปา	2542	- การอบรมสัมมนาครู - การฝึกอบรมครูประจำการ - งานพัฒนาหลักสูตร - งานพัฒนากลุ่ม - งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
88	การศึกษาดำเนินงานการนิเทศ ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรม สามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	วิทยานิพนธ์	สมานจิตร พงษ์สนาม	2542	- การเตรียมการนิเทศ - การวางแผนการนิเทศ - การปฏิบัติตามแผนการนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ
89	สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	สำรวย พานนา	2542	- การกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศ - การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ - การวางแผนการนิเทศ - การดำเนินงานตามแผนนิเทศ - การประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ
90	ความสัมพันธ์ ระหว่างการรับรู้ เรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียน กับ การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ ภายใน	วิทยานิพนธ์	แสงระวี มีสัจย์	2542	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่น่าสนใจ

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัยสถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี (มหาวิทยาลัยศิลปากร)				- การวางแผนและกำหนดทางเลือก - การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการนิเทศ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินผลและรายงานผล		
91	ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา : กรณีศึกษาพังงา (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	วิทยานิพนธ์	สวัสดิ์ ชามะสนธิ์	2542	- การประเมินสภาพการทำงาน - การจัดลำดับความสำคัญของงาน - การออกแบบวิธีการทำงาน - การประสานงาน - การอำนวยความสะดวก	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน - Correlation
92	การบริหารงานการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขตการศึกษา 5 (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	วิทยานิพนธ์	อภิวัฒน์ พันทอง	2542	- การตัดสินใจสั่งการ - การวางแผน - การจัดองค์การ - การติดต่อสื่อสาร - การใช้ทรัพยากรกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน - การประสานงาน	-แบบสอบถาม	- การแจกแจงความถี่ - ค่าร้อยละ

งานวิจัยเกี่ยวกับการนเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
93	บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	อริตรา มีชัย	2542	- งานพัฒนาวิชาการ - งานพัฒนาการนเทศการศึกษา - งานวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา - งานบริการทางการศึกษา	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test
94	ปัญหาการนเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนแก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	วิทยานิพนธ์	คำสิงห์ เกษีสังข์	2543	- การประเมินความต้องการและจำเป็นในการพัฒนา - การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดพัฒนา - การหาแนวทางเลือก - การลงมือปฏิบัติ - การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข	- แบบทดสอบ	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
95	การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการนเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	ณัฏรัชต์ เชษฐจุติลก	2543	- การวางแผนการนเทศ - การจัดองค์กรและพัฒนาบุคลากร - การกำหนดยุทธวิธีกรนเทศ - การประเมินผลการปฏิบัติ - การสรุปผลงาน	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
96	สภาพและปัญหาการนเทศภายใน	วิทยานิพนธ์	จิรินทร์ ธรรมรักษ์	2543	- ด้านการปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขตการศึกษา 3 (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)				- ด้านการให้ความรู้ - ด้านการประเมินผล - ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ - ด้านการวางแผนการนิเทศ		- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
97	การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของอาจารย์เกษตร์ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคกลาง (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)	วิทยานิพนธ์	ชุมพร ลายเื่องแก้ว	2543	- การวางแผนการจัดประสบการณ์ - การพัฒนาการเรียน - การวัดและประเมินผล - การจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาการ - การใช้สื่อและจัดสภาพแวดล้อม	-แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test
98	ความต้องการรับการนิเทศการสอนของครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม (มหาวิทยาลัยศิลปากร)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	เบญจวรรณ พฤษภานันท์	2543	- การจัดประชุมทางวิชาการ - การสังเกตการเรียนการสอน - การศึกษาเอกสาร - การให้คำปรึกษา - การศึกษานอกสถานที่ - การบริการเอกสารวิชาการ	-แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - ANOVA
99	การปฏิบัติการณ์เทศาภิบาลของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	ปณิพล นานา	2543	- การจัดประชุมทางวิชาการ - การสังเกตการเรียนการสอน	-แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
	ลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)				- การศึกษาเอกสาร - การให้คำปรึกษา - การศึกษานอกสถานที่ - การบริการเอกสารวิชาการ		- t - test - F - test
100	ความต้องการการนิเทศงานวิชาการของ ครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา ศึกษา จังหวัดชัยภูมิ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	ปริญญา บุญภูมิ	2543	- งานด้านหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้ - งานด้านการเรียนการสอน - งานสื่อการเรียนการสอน - งานบริการห้องสมุด - งานวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
101	การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนิน งานการนิเทศการศึกษาของหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัด ลำพูน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	ปริญญานิพนธ์	พิสนต์ เหล็กงาม	2543	- งานนโยบายแผนพัฒนาการศึกษา - งานบริหารและปฏิบัติงาน โครงการ - งานบริหารทางการศึกษา - งานประสานและเผยแพร่	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test
102	ความต้องการการนิเทศการสอนภาษา อังกฤษ ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	เพทาย ฉายแก้ว	2543	- ด้านหลักสูตร - ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน - ด้านการวัดผลและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - t - test

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีที่ทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
103	ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด นครราชสีมา (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)	วิทยานิพนธ์	วิวัฒน์ ตูจันทร์	2543	- ด้านนโยบายและการวางแผน การนิเทศ - ด้านการดำเนินการนิเทศ - ด้านการประสานงาน - ด้านการประเมินผลการนิเทศ	- แบบสอบถาม	- ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
104	สภาพและความต้องการในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา หนองบัวลำภู (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	สมชาย เผือกตระกูลชัย	2543	- ความจำเป็นในการพัฒนา - การวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อย - การหาแนวทางเลือก - การลงมือปฏิบัติ - การประเมินผลปรับปรุงแก้ไข	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Correlation
105	รับทราบความต้องการการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	อุทิศ ผิวขำ	2543	- ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ - ด้านการเรียนการสอน - ด้านสื่อการเรียนการสอน - ด้านบริการห้องสมุด - ด้านการนิเทศภายใน - ด้านการวัดและประเมินผล	- แบบสอบถาม	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Two – Way Analysis of Variance

งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2544

ลำดับ	ชื่องานวิจัย/สถาบันการศึกษา	ประเภทงานวิจัย	ผู้วิจัย	ปีทำ	ขอบเขต	เครื่องมือ	สถิติ
106	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการ นิเทศภายในตามทฤษฎีของของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)	รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ	สุนทร ปัตตานี	2544	- การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ - การวางแผนและกำหนดทางเลือก - การสร้างสื่อ และเครื่องมือ - การปฏิบัติการนิเทศ - การประเมินและรายงานผล	- แบบสอบถาม	- การแจกแจง ความถี่ - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน - Correlation - t - test

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นางสาววรรณ ทองเหมือน
วัน เดือน ปีเกิด	1 กรกฎาคม 2506
สถานที่เกิด	16 / 4 หมู่ 11 ซอยเอราวัณ 3 ถนนเอราวัณ 1 ตำบล คลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน และสัมพันธ์ชุมชน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล 420 / 504 ตำบลเทพารักษ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 5 จากโรงเรียนคลองหลวง วิทยาคม (โรงเรียนสาธิตธรรมศาสตร์คลองหลวง)
พ.ศ. 2530	ครุศาสตรบัณฑิต จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต)
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ